

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

KIRKLARELİ İLİ AĞIZLARI SÖZ VARLIĞI

HAKKI ÖZKAYA

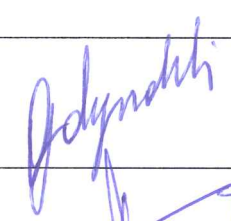
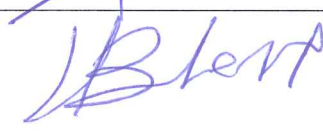
TEZ DANIŞMANI

YRD. DOÇ. DR. ÇAĞRI ÖZDARENDELİ

EDİRNE 2013

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI
YÜKSEKLİSANS TEZİ

HAKKI ÖZKAYA tarafından hazırlanan **KIRKLARELİ İLİ AĞIZLARI SÖZ VARLIĞI** Konulu **YÜKSEK LİSANS** Tezinin Sınavı, Trakya Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin 12.-13. maddeleri uyarınca **10. 05. 2013** günü saat **16:00**'da yapılmış olup, tezin~~kabulüne~~ **OYBİRLİĞİ/OYÇOKLUĞU** ile karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ	KANAAT	İMZA
Yrd. Doç. Dr. Çağrı ÖZDARENDELİ (Danışman)	Başarılı	
Yrd. Doç. Dr. Rıfat GÜRGENDERELİ (Başkan)	Başarılı	
Yrd. Doç. Dr. Bülent HÜNERLİ	Başarılı	

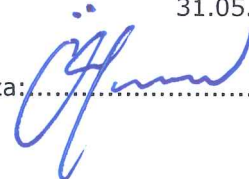
T.C
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
ULUSAL TEZ MERKEZİ

TEZ VERİ GİRİŞİ VE YAYIMLAMA İZİN FORMU

Referans No	10001986
Yazar Adı / Soyadı	HAKKI ÖZKAYA
Uyruğu / T.C.Kimlik No	TÜRKİYE / 30895996188
Telefon	5068119686
E-Posta	harezmsah@hotmail.com
Tezin Dili	Türkçe
Tezin Özgün Adı	KIRKLARELİ İLİ AĞIZLARI SÖZ VARLIĞI
Tezin Tercümesi	THE LEXICON OF KIRKLARELİ DIALECTS
Konu	Türk Dili ve Edebiyatı
Üniversite	Trakya Üniversitesi
Enstitü / Hastane	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bölüm	
Anabilim Dalı	Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Bilim Dalı	Türk Dili Bilim Dalı
Tez Türü	Yüksek Lisans
Yılı	2013
Sayfa	314
Tez Danışmanları	YRD. DOÇ. ÇAĞRI ÖZDARENDELİ 29423136752
Dizin Terimleri	
Önerilen Dizin Terimleri	
Kısıtlama	Yok

Yukarıda başlığı yazılı olan tezimin, ilgilenenlerin incelemesine sunulmak üzere Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından arşivlenmesi, kağıt, mikroform veya elektronik formatta, internet dahil olmak üzere her türlü ortamda çoğaltılması, ödünç verilmesi, dağıtımı ve yayımı için, tezimle ilgili fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere hiçbir ücret (royalty) ve erteleme talep etmeksizin izin verdiğimi beyan ederim.

31.05.2013

İmza:

Tezin Adı: Kırklareli İli Ağızları Söz Varlığı

Hazırlayan: Hakkı ÖZKAYA

ÖZET

Bu çalışma, Kırklareli ili ağızlarının söz varlığını ortaya koyan bir ağız çalışmasıdır.

Kırklareli ili ağızlarının söz varlığı ortaya konurken yöre sakinlerine yönelttiğimiz sorulara verilen cevapların ses kaydından oluşan alan araştırmasından, günlük yaşama ait gözlem ve tespitlerden, çeşitli kurumlara ait video kayıtlarından ve yazılı kaynaklardan yararlanılmıştır.

Çalışma, sadece Kırklareli ili ağızlarına ait sözcükleri ve ölçünlü dilde bulunan sözcüklerin Kırklareli ili ağızlarındaki söylenişlerini, bu söylenişlerin standart Türkçe'deki imlasını, kelimelerin türlerini, anlamlarını ve bazı örnek cümlelerle kullanım bağlamlarını içermektedir.

Bu çalışma, halk dilinde yaşayan birçok sözcüğün canlı tutulması ve Türkçe'nin gücünü ortaya koyma çalışmalarına ışık tutması açısından önemli bir kaynak olacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sözlük, ağızlar, Kırklareli, söz varlığı, derleme.

Name of Thesis: The Lexicon of Kırklareli Dialects

Prepared by: Hakkı Özkaya

ABSTRACT

This is a dialect study which encompasses the vocabulary of Kırklareli district. A field survey with a questionnaire of forty questions are asked to the inhabitants and the answers are recorded. Documents are acquired through observing local inhabitants in various environments. Some video tapes are taken from a number of institutions and establishments. A few written sources are also used.

The study contains words belonging only to Kırklareli district, as well as the pronunciations of the words in standard language according to Kırklareli dialects, the standard spelling of these pronunciations, their parts of speech, meanings and usages with some examples.

This study will be a significant source for keeping a number of words which are currently used in public language fresh and enlightening the studies which embark upon emphasizing the strength of Turkish language.

Key Words: Dictionary, dialects, Kırklareli district, vocabulary, compilation.

ÖNSÖZ

Ağız çalışmaları, Türkoloji sahası içinde önemli bir yere sahiptir. Her ağız çalışması Türk Dili'ne sayısız katkı sağlar. Ağız çalışmaları, bölgesel bir saha araştırması olmakla beraber ulusal ve uluslararası boyutta da Türk Dili üzerine yapılan çalışmalar için kaynak olma özelliği taşıyabilir. Bu nedenle Rumeli ağızları daha detaylı araştırılıp, Anadolu ağızları ile karşılaştırılmalı ve ortaya çıkarılan bilgiler göz önüne alınarak tekrar yorumlanmalıdır.

Türkiye coğrafyasındaki ağızlar Anadolu ve Rumeli ağızları olmak üzere ikiye ayrılır. Kırklareli ağızları, çevresine göre söz varlığı bakımından müstakil bir yer teşkil etmektedir. Bizim araştırmamızı yapacağımız ağız alanı Doğu Trakya'da yer alan Kırklareli ilidir. Tezimizin adı "Kırklareli İli Ağızları Söz Varlığı"dır.

Bu çalışmamızdaki amacımızı üç madde ile ifade edebiliriz.

1. Bugüne kadar bu bölgeye mahsus akademik bir söz varlığı çalışması yapılmamıştır. Bu araştırmayla birlikte var olan bu eksikliği gidermeye çalışmak.
2. Kırklareli ili ve yöresinden toplanan ağız özelliği gösteren metinler ve derlemeler ile bu bölgenin söz varlığını ortaya koymak.
3. Söz varlığı ortaya konurken sözlük biliminin unsurlarını göz önünde bulundurmak.

Söz varlığı çalışması yaptığımız "Kırklareli" Marmara Bölgesi'nin kuzeybatı kesiminde yer alan bir sınır şehridir. Biz bu çalışma ile Kırklareli ili ağızlarının söz varlığı hakkında doğru ve kapsamlı bilgilere ulaşmaya çalışacağız.

Gerek eğitim, gerekse yazın ve görsel basının etkisiyle ağızlar büyük oranda standart dilin etkisi altına girmekte ve bu nedenle de ağızların kendine has verileri kaybolmaktadır. Bu tür çalışmalar dilbilimsel incelemelerin daha sağlıklı sonuçlar vermesi için katkı sağlar. Bu nedenle Kırklareli ili ağızlarının söz varlığını diyalektolojik özellikleri kaybolmadan önce bilimsel olarak ortaya koymaya çalıştık.

Çalışmamızda bölgenin beş etnik unsurdan (*Dağlı, Gacal, Bulgaristan Göçmeni, Yunanistan Göçmeni, Tatar*) meydana geldiğini tespit ettik. Bu etnik unsurların kökenlerini, göç yerlerini ortaya koymaya çalıştık. Ortaya koyduğumuz etnik unsurlarla ilgili yazılı kaynaklara (*tez, makale, dergi, kitap, gazete, sözlük*) yeterli ölçüde ulaşmaya çalıştık. Yaptığımız araştırma sonucunda yörenin ağız

unsurlarını da gösteren çeşitli bitirme tezleri ve yüksek lisans tezlerine ulaşmamız çalışmamızın temelini sağlamlaştırdı. Araştırmalarını yapacağımız yöre ile ilgili elde ettiğimiz tez, makale, dergi, kitap, gazete, sözlük gibi kaynakları tek tek tarayarak, bu kaynaklardan yörenin ağız özelliğini taşıyan kelimeleri tespit ederek çalışmamıza dahil ettik. Bu süreçte kelimenin hangi kaynaktan alındığını gösteren kısaltmaları kullandık. Sözlü derlemelerimizi daha önce söz derlemesi yapılmamış olan yerleri (*Koçaz, Demirköy*) ön planda tutularak doğal ve teknik yollarla oluşturmaya çalıştık. Bu tezlerden aldığımız kelimeleri aslına uygun şekilde çalışmamıza dahil ettik. Daha önce derleme yapıp yüksek lisans çalışması oluşturulmuş ilçeleri dolaşmadık (*Babaeski, Vize, Pınarhisar*). Kendi derlemelerimizden tespit ettiğimiz kelimeleri daha önce yöre ile alakalı şekilde yapılan tezlerde de kullanılan transkripsiyon işaretlerini göz önünde bulundurarak söz varlığına dahil edilmeye hazır hale getirdik.

Yaklaşık 4300 kelimenin yer aldığı çalışmamızda teknik olarak şu hususlara dikkat edilmiştir:

1. Madde başı sözcükler koyu renkle yazılmıştır.

bilezik: *a.* Kuyu ağzına konulan ortası delik taş. Davutlu, Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

2. Yalancı ortaklıklar alt alta ve I, II, III, ... şeklinde numaralandırılarak verilmiştir.

çitmek I: Yanyana sıralanan şeyleri birbirine sıkıca bağlamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çitmek II: Kumaş ve örgülerin yırtıklarını örmek, dikmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

3. Fonetik farklardan kaynaklanan varyantların açıklamaları genelde ‘bkz.’ kısaltması ile en yaygın şekle gönderilmiştir.

zatan (zaten): *zf.* Doğrusu, doğrusunu isterseniz, esasen, zati. (BA 208/23)

zâti (zaten): *Ar. zf.* bkz. **zatan**. (PA 252/3)

4. Taranan eser ve makalelerden sözcük alınırken önce kısaltılmış olarak eser ya da makale adı, sonra sayfa numarası ve satır numarası, en son da belirtilmiş ise derleme yerinin kısaltması verilmiştir.

bêgir: *a.* At, kısarak. (KMİA 56/7)

el : *a.* İp eğirmek için kullanılan bir buçuk karış uzunluğunda yontulmuş ağaç parçası. (Malk. Kofçaz)

5. Derleme Sözlüğü'nden alınan kelimelerde Derleme Sözlüğü'nün kendi kuralına sadık kalınmıştır.

çitmek I: Yanyana sıralanan şeyleri birbirine sıkıca bağlamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

6. Bir sözcüğün kullanımı yaygın olarak birçok yerde tespit edilebilmiş ise bunlar virgülle ayrılarak sıralanmıştır.

āzine (hazine): Ar. *a.* Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet. (PA 19/30, BA 235/32)

7. Sözcüklerin cümle içi kullanımları varsa bu cümleler yazılarak sonuna alındıkları yer eklenmiştir.

ayğaz: *a.* Yemek yapmaya yarayan tüplü bir mutfak aracı. *yō ben ayğazda yaparım.* (PA 221/10)

8. (KDS) Şeklindeki kısaltma Kırklareli Merkez ve köylerini karşılamaktadır.

āl (ağıl) I: *a.* Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer. (KDS)

9. Derlediğimiz kelimeler standart Türkçe'de hiç bulunmuyorsa, yahut standart Türkçe'de aynı fonemlerle var olup da standart Türkçe'den farklı bir anlam taşıyorsa söylenildiği gibi yazılarak madde başı yapıldı.

bızıklamak: 1. Parmaklamak. 2. Karıştırmak. (Ham. Demirköy)

10. Fonetik olarak standart Türkçe'den ayrılan ve yörede de aynı anlama gelen kelimeler ise standart Türkçe'de bulunun fonetik şekilleriyle birlikte madde başı yapıldı.

dıvar (duvar): *a.* Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem. (BA 281/4)

Bu yöntemlerin bizim bölgemizin dışından gelen bir araştırmacı için kolaylık sağlayacağını düşünmekteyiz. Bu aşamadan sonra derlenen sözcükler türlerine göre işaretlenip hangi anlama geldikleri belirtildi. Standart Türkçe'de olmayan sözcükler için de örnek cümleler verildi.

Tezi hazırlamamda beni yönlendiren ve fikirlerini benimle paylaşan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Çağrı ÖZDARENDELİ'ye teşekkürlerimi sunarım. Aynı zamanda katkılarından dolayı değerli hocam Okt. Dr. Ergün Acar'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	vii
TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ	viii
KISALTMALAR VE İŞARETLER	ix
GİRİŞ	1
1.TARİHÇE VE ETNİK YAPI.....	1
1.1 Yürüklerin Rumeli'ye Geçmeleri ve Yerleşmeleri	3
1.2. Yürükler ve Tatarlar	4
1.2.1. Rumeli'de Yürük Grupları.....	5
1.2.2. Rumeli'de Tatar Taifeleri	7
1.3.Kırklareli İli'nin Etnik Unsurları.....	7
2. KIRKLARELİ'NİN İLÇELERİ.....	17
2.1. Kofçaz	17
2.2 Pehlivan köy	19
2.3 Demirköy.....	20
2.4 Pınarhisar	22
2.5 Vize	24
2.6 Babaeski	27
2.7 Lüleburgaz.....	31
3. SÖZ VARLIĞI.....	38
3.1. Ağız Sözlükleri.....	38
SONUÇ	292
KAYNAKÇA.....	294
EKLER.....	300

TRANSKRİPSİYON İŞARETLERİ

ÜNLÜLER	ÜNSÜZLER
á: "a" ile "e" arası bir ünlü	b̥: Sızıcılaşma eğilimli "b" ile "v" arası ünsüz
â: "a" ile "o" arası bir ünlü	ç: Yarı sızıcılaşmış "c" ile "j" arası ünsüz
ê "e" ile "i" arası bir ünlü	Ç: "ç" ile "c" arası ünsüz
ê: "e" ile "ö" arası bir ünlü	F: "f" ile "v" arası ünsüz
î "ı" ile "u" arası bir ünlü	ğ: Arka damak g'si
í: "ı" ile "i" arası bir ünlü	: Kalın ünlülerle kullanılan ön damak g'si
"o" ile "u" arası bir ünlü	k: Arka damak k'si
: "ö" ile "ü" arası bir ünlü	: Kalın ünlülerle kullanılan ön damak k'si
ˉ: Ünlüler üzerinde uzunluk işareti	: Kalın ünlülerle kullanılan ön damak l'si
˘: Ünlüler üzerinde kısalık işareti	: Titrekliliği uzatılan r
_ : Ulama işareti	S: "s" ile "z" arası ünsüz
–: Diftong işareti	Ş: "ç" ile "ş" arası ünsüz
	T: "t" ile "d" arası ünsüz

KISALTMALAR VE İŞARETLER

- *:** Derleme Sözlüğü'ndeki ilçe belirteci
- a:** Ad
- Avc:** Avcılar
- BA:** Hünerli, Bülent. (2006): 'Kırklareli Babaeski Merkez İlçesi ve Köyleri Ağız İncelemesi', Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- bağ.:** Bağlaç
- Beğ.:** Beğendik
- Bkz.:** Bakınız
- d.:** Deyim
- Dev:** Devletliagaç
- DS:** Türk Dil Kurumu. (2009): *Türkiye'de Halk Ağızlarından Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- e.:** Edat
- GTG:** 'Eski Düğünler', *Gazetetrakya Gazetesi*, No:201, 19.09.2000, s.4
- Ham:** Hamdibey
- HFG:** 'Trakya Hikayeleri', *Hürfikir Gazetesi*, No: 332, 12.06.1999, s.4
- ik.:** İkileme
- KDS:** Kendi Derleme Sözcüklerim
- KF:** Kurtulmuş, Zekeriya. (2010): *Kırklareli Folkloru*, Kırklareli Valiliği Yayını, Anıt Matbaa, Ankara.
- KİLİKA:** Sevil, Belgin Turan. (1999): 'Kırklareli İli Lüleburgaz İlçesi ve Köyleri Ağızları İnceleme-Metin', Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Tezi, Edirne.
- KİVİYA:** Çelik, Ergun. (1975): 'Kırklareli İli ve Vize İlçesi Yöresinin Ağız Özellikleri', Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü, İstanbul.

- KM:** Çakır, Ali. (2010): *Kırklareli Mutfağı*, Kırklareli Valiliği Yayını, Anıt Matbaa, Ankara.
- KMİA:** Şanlı, Cevdet. (1990): ‘Kırklareli İli Merkez İlçe Köyleri Ağzları’, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- KMT:** Çalışkan, Hatice. (1982): ‘Kırklareli Ağzı’, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Ve Edebiyatı Bölümü, Lisans Tezi, İstanbul.
- KŞ:** Kay, Oya Esin. (1994): ‘Kırklareli Şehri’, Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İstanbul.
- LAÜBA:** Kaçar, Ersan. (1967): ‘Lüleburgaz Ağzı Üzerine Bir Araştırma’, Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü, İstanbul.
- Malk.:** Malkoçlar
- PA:** Demiray, Gizem. (2008): ‘Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçesi Ve Köyleri Ağız İncelemesi’, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- PKM:** Gümölcine, Salih. (1968): ‘Pınarhisar Kazası Monografyası’, Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İstanbul.
- sf.:** Sıfat
- THASDD:** Türk Dil Kurumu.(1939):*Türkiye’de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi*, Maarif Matbaası, İstanbul.
- Ter.:** Terzidere
- Top.:** Topçular
- ünl.:** Ünlem
- VİKA:** Muslu, Coskun. (2007): ‘Vize İlçesi ve Köyleri Ağzları’, Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Edirne.
- VŞ:** Kıvılcım, Tülin. (1998): ‘Vize Şehri’, Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- YYG:** ‘Kırklareli’de Hayat’, *Yeşil Yurt Gazetesi*, No:209, 18 Şubat 1995, s. 3

zm.: Zamir

GİRİŞ

1.TARİHÇE VE ETNİK YAPI

Kırklareli tarih öncesi konum itibariyle dikkat çeken pek çok antik yerleşim merkezine sahip bir ilimizdir. Buzul çağı sonlarında uzunca bir süre sular altında kaldığı anlaşılan Kırklareli ve civarında insana dair ilk maddi belgeler neolitik dönem özelliklerini vermektedir. Bilinen ilk yerleşik kabilelerden biri olan Trakların çeşitli kolları Kırklareli'nin çeşitli yerlerinde hüküm sürmüşlerdir. Astlar; Istrınca Dağları ile bu dağların eteklerinde hüküm sürüyorlardı. En mühim merkezleri Vize'ydi. Madiatenler; Ergene vadisinde, Melanditler ve Tinler; Karadeniz sahillerinde, İğneada, Midye civarında hüküm sürüyorlardı.¹ Trakya bölgesindeki kabileler, Kırklareli de dahil olmak üzere Roma dönemi ortalarına kadar kısmen veya tamamen bağımsızlıklarını küçük birer krallık veya prenslik olarak devam ettirebildiklerini yazılı kaynakların büyük bir kısmından da takip edebilmekteyiz.

Bir geçiş bölgesi olması münasebetiyle Roma ve Bizans dönemlerinde pek çok istilaya uğrayan Kırklareli'nin fethi ile alakalı bilgi veren ilk kaynaklar, 16 ve 17. yüzyılda yazılmış eserlerdir. Bu yüzden Kırklareli'nin fethi tarihini mevcut kaynaklara dayanarak kesin olarak söylemek mümkün değildir. Bununla beraber, Kırklareli'nin fethinin, Edirne'nin fethinden sonra, 1. Murad zamanında ve bizzat Padişahın kumandası altında gerçekleştiği genellikle kabul edilmektedir. Bu fetih, muhtemelen 1367-1372 yılları arasında gerçekleşmiştir.

Osmanlılar tarafından bu şehre Kırkkilise denilmekteydi. Bu ismin ne anlama geldiği konusunda çeşitli görüşler ileri sürülmektedir. Ancak bu görüşlerin kesin olarak hiç birinin genel kabul görmediğini belirtmek gerekir. Bununla beraber Kırk Azizler Kilisesi anlamında Saranta Eklesiai'den Kırkkilise'ye çevrildiği şeklinde görüş, diğerlerine nazaran daha fazla benimsenmiştir. Kırkkilise ismi, Kırklareli

¹ A. Rıza Dursunkaya, (1948): *Kırklareli Vilayetini Tarih, Coğrafya ve Eski Eserleri Yönünden Tetkik*, Yeşilyurt Basımevi, Kırklareli: s. 16

milletvekili Fuat Umay tarafından yerilen bir teklif üzerine, 20 Aralık 1924 kabul edilen 537 Sayılı Kanun'la Kırklareli'ne çevrilmiştir.

Kırklareli, Türkler tarafından fethedildikten hemen sonra iskan edilmeye başlanmıştır. Özellikle, Moğolların Anadolu'ya girmesiyle, önlerinden kaçan Türkmenler ve Yörükler balı Anadolu'da nüfus yoğunluğu meydana getirmişti. Osmanlıların Rumeli'ye geçerek buralarda fütihat yapmaları, Türkmenler ve Yörüklerin boş alanlara yerleşmek üzere Rumeli'ye geçirilmesi sonucu, bölge kısa zamanda şenlendirilmiştir.²

Aslında Türkler, Trakya ve Kırklareli bölgesinde tam egemen olmadan önce terkedilmiş ıssız yerleşim merkezlerini nüfuslandırmaya başlamışlardı. Sultan Orhan'ın iki oğlundan biri olan Süleyman Paşa, Trakya'ya Türk kolonileri yerleştirmede öncülük etmiştir. Demetrius Kidons 1366 yılında yaptığı bir değerlendirmede Türklerin Trakya'da Bizanslılardan daha büyük bir güvenlik içinde yaşamaya başladıklarını ve Trakya'nın bir Türk ülkesine dönüştüğünü söylemiştir.³

14. yüzyıl sonunda Trakya ve Balkanlar da Türkleşme hemen hemen bitmişti. O kadar ki, 1402 yılında meydana gelen devlet ve iktidar boşluğundan doğan anarşi ve krize Trakya dayanacak güçte olduğunu göstermiştir.

Kırklareli, idari olarak Osmanlıların ilk dönemlerinde Vize Sancağı'na bağlı bir kaza merkezi iken, daha sonra Rumeli Eyaleti'nin bir sancağı haline getirilmiştir. 17. yüzyılın ilk yarısında Özi Eyaleti'nin kurulmasıyla Kırklareli bu eyaleti bağlanmıştı. 19. yüzyıla kadar sancak olarak kalan Kırklareli'nin 1292 (1875) yılında Edirne'ye bağlı bir kaza olduğu görülmektedir. 1304 yılında Sancak olarak idare olunmuştur. Bu tarihten itibaren uzunca bir süre barış süreci yaşayan Kırklareli Balkan Savaşı ve 1. Dünya Savaşı sıralarında Bulgar ve Yunan işgaline maruz kalarak büyük eziyet ve sıkıntılar yaşadıktan sonra 10 Kasım 1922'de nihai özgürlüğüne kavuşmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu'nun Rumeli sahasında seyahat ve tetkikat yapmış, imparatorluk parçalandıktan sonra da, ona halef olan devletler içerisinde yine bu nevi araştırmalarda bulunmuş olanlar Yörüklerle yakından alakadar olmuşlardır.

² <http://www.kirklarelitso.org.tr/index.asp?S=Tarihce>

³ Nazif Karaçam, (1995): *Efsaneden Gerçeğe Kırklareli*, Kırklareli Belediye Yayınları, Kırklareli: s. 429

Bunlardan Leake, Yürüklerin Asya’da Kürt ve Türkmenler gibi aşiret hayatı yaşadıklarını Trakya ve Makedonya’da yerleştikten sonra ise bu yaşayış tarzını terkettiklerini, J. Baker, Beşik gölü sahilleri sakinlerinin Yürükler veya Türkmenler olduğunu, ve Hertzberg de yarı nomad Yürüklerin Asya’dan hicret ederek Teselya’da yerleştiklerini kayıt ve işaret etmektedirler. Yine, Rumeli’nin etnografik vazietini hakkında yazdığı eserde, G.Lejean, Türklerin nomad ve çoban hayatı yaşayan ırkdaşlarına, ‘*yürüyen,gezen*’ manasında olan, ‘*Yürük*’ adını verdiklerini bildirdiği gibi, Makedonya’nın beşeri coğrafyası tetkikide hasrettiği bir eserinde Cvijic de, Ofçabolı Türklerinin büyük bir ekseriyetini vaktiyle Anadolu’dan hicret etmiş Yürükler olduğunu tespit etmek suretiyle bunlardan bahseylemiştir.⁴ Köprülü, Oğuzların henüz göçebelik şeklini muhafaza eden aşiretlere yani Yürüklere Türkmen denildiğini bildirmek suretiyle bu üç kelimeyi (*aşiret, Yürük, Türkmen*) aynı manada kabul etmiştir. Tarihi kaynaklarımızda da bazen Yürük bazen Türkmen olarak rastlanan, seyahatnamelerde bu suretle zikredilen, bu Türk halkının menşe’ itibariyle katiyen Oğuzların bulunduğu 15. asır müverrihlerinden olup da imparatorluğun kuruluş devri hakkında en eski malumatı verenlerden Oruç Bey’in bir münasebetle, ‘*bu Oğuz taifesi göçküncü Yürükler idi*’ şeklindeki ifadesiyle de sabittir.⁵

Aşiret, taife, cemaat diye gösterilen ve mesela Türkmen aşireti, Yürük taifesi, veya hususi ismiyle, bilfarz, Oğulbeğli cemaati olarak vesikalarda rastlanan Türk nomad halk grupları, etnik bakımdan ayrı şeyler olmayıp, menşe’den çıkan ve sonra da zamanla, mekanla çoğalarak, tali gruplara ayrılan veya muhtelif parçaların birleşmesiyle yeni bir birlik vücuda getiren, aynı dili konuşan, aynı hayat tarzını ve aşağı yukarı aynı adetleri devam ettiren ve yabancı unsurlarla en az bir derecede karışan temiz bir Türk etnik grubudurlar.⁶

1.1 Yürüklerin Rumeli’ye Geçmeleri ve Yerleşmeleri

Yürüklerin Rumeli’ye geçmeleri Osmanlıların Balkan yarım adasını zaptı ve orada yerleşmeleriyle başlamış, bu iş ilerledikçe, bununla müteneasip olarak, Yürük

⁴ M.Tayyip Gökbilgin, (1957): *Rumeli’de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul Üniversitesi Yayınları: s. 8

⁵ Gökbilgin, 1957: 6

⁶ Gökbilgin, 1957: 7

taifelerinin sayıları ve ehemmiyetleri artmış, daha sonra da, bunları askeri bir teşkilata bağlamak, kendilerine mahsus bir nizam ve kanun vücuda getirmek lüzumu hasıl olmuştur. Diğer taraftan yine Yürüklerle bir dereceye kadar alakadar bulunan ve tarihi vesikalarda ayrıca mevzubahs edilen Tatarların, bulundukları hukuki statülerini, miktar ve ehemmiyetlerini mütalaa etmek lazımdır.

Konyarlar:

Orta çağın ikinci kısmında Balkan yarımadasına muhtelif dalgalar halinde gelip de Bizans imparatorları tarafından burada yerleştirilen birçok Türk halkı olduğu malumdur. 10. Asırdan itibaren Peçenekler, Oğuzlar, Kumanlar şimal yoluyla, Tuna'dan geçerek, muhtelif zamanlarda gelmiş ve muhtelif yerlerde iskan edilmişlerdir. 9. Asırda bile, Bizans kaynaklarında '*Vardarlı Türkler*' diye zikredilen bazı Türk gruplarının Selanik civarında yerleştikleri vakidir. Anna Commene'nin Ohri civarında yerleştirildiklerinden bahsettiği Türkleri, Leajen 1065 tarihine doğru Makedonya'ya iskan edilen ve şeflerine senatör rütbesi verilen Oğuzlarla münasebettar görmektedir.⁷

Sonucu ve nispeten kabule şayan olabilecek ihtimal bunların 2. Murad bilhassa Fatih zamanlarında Karamanoğulları ile mücadeleler sırasında ve bundan sonra, Karaman, Konya ve Ankara civarından Türk aşiretlerinin bu mıntikalara iskan edildiğidir.⁸ Etnografya tetkikleri yapan seyyahların da tespit ettiği gibi, Yürüklerle artık pek az benzerlikleri bulunan Konyarlar'ın en mütekaşif halde bulundukları yer Teselya'da Kozan ve bunun şimalinde, Sarıgöl diye tabir edilen Kayalar ve Selanik'in şimal-i şarkıydı.⁹

1.2. Yürükler ve Tatarlar

Yürüklerin Rumeli'ye geçmeleri Avrupalı alimlerce umumiyetle 1. Beyazıd devrinde olduğu kabul edilir. Wilhelmy, ilk defa Yürüklerin 1. Beyazıd devrinde Lidya'dan Filibe tarafına sürüldüğünü söylerken onun verdiği malumata istinat ettiği gibi Jirecek de, bu muhaceretin daha sonra devam ettiğini ilave ile beraber, aynı

⁷ Gökbilgin, 1957: 10

⁸ Gökbilgin, 1957: 12

⁹ Gökbilgin, 1957: 13

surette Oberhummer, Louschan gibi alimler de Yürüklerin Rumeli’de ilk yerleşmelerinin yine 1. Beyazıd devrinde olduğunu kayıt altına alırlar.¹⁰ Evliya Çelebi, 1.Beyazıd’ın Dobruca’yı Bulgarlar ve Uahlardan aldıktan sonra, burayı Karadeniz’in kuzeyinden çağırdığı Tatarlar, Anadolu’dan celb ettiği Türkler (*Yürükler*) ile iskan ettiğini kaydeder. 14. Asırda Rumeli’ye geçen ilk Türk grupları arasında, herhangi bir derecede Tatarlar’ın da bulunduğu muhakkaktır. Aşık Paşa’nın Süleyman Şah ile birlikte Anadolu’ya göçer Türkmen ve Tatarlar’ın geldiğini bildirmesi sebebiyle bazı aşiretlerin Rumeli’ye geçtiğini kolayca kabul edebiliriz. Elimizde mevcut Rumeli’ye ait en eski tahrir defterlerinde Yürüklerle birlikte Tatarlar’ın da zikredilmesi ve bunların hala gelmekte olması buna bir delildir.¹¹ Ayrıca, 1518 senesine ait bir yağcıyan ve küreciyan defteri vardır ki, Babaeski, Lüleburgaz, Çorlu, Silivri, Tekirdağı, Hayrabolu, Malkara, Gelibolu, Ferecik, Gümülcine, Karasu-yenicesi, Drama, Tatar-pazarcığı, Filibe, Akçakazanlı, Eskihisar-Zağra, Yenicezağra, Hasköy, Çirmen, Edirne ve Dimetoka’da mevcut olup da aralarında Yürük de bulunan yağcı ve kürecileri tahrir ve tesbit etmiştir.¹²

1.2.1. Rumeli’de Yürük Grupları

Naldöken Yürükleri:

Bunlar Yürük gruplarının en ehemmiyetlilerindendirler. Sayıca Selanik ve Tanrıdağı Yürüklerinden sonra üçüncü gelirler. Bulgaristan’ın çoğu bölgesinde görülürler. Yayılış alanları şöyledir: İhtiman, İzladı, Tatarpazarı, Filibe, Edirne, Kızılağaç, Çiremen, Yanbolu, Ahyolu, Şumnu, Varna, Pravadi, Hırsova, Tekfur-gölü, Silistre, Aydos, Çernova, Tırnova, Lofça, Niğbolu, Hasköy, Çırpan, Kazanlı, Cisirimustafapaşa, Yenice-zağra, Eskihisar-zağra.¹³

Tanrıdağı (Karagöz) Yürükleri:

¹¹ Gökbilgin, 1957: 15

¹² Gökbilgin, 1957: 41

¹³ Gökbilgin, 1957: 55-57

Sayı olarak en kalabalık grup olan Selanik Yürükleri, Rumeli’de yayıldıkları sahanın genişliği ile bu mntıkaların nüfus ve kolonizasyon hareketlerinde çok büyük bir rol oynamıştır. Tanrıdağı Yürüklerinin yayılış mntıkları şöyledir: Demirhisar, Kelemeriye, Drama, Kavala, Sarışaban, Çağlayık, Yenice-karasu, Gümölcine, Agrican, Dimetoke, Ferecik, İpsala, Keşan, Yenice-Kızılağaç, Çırpan, Karacadağ, Eskizağra, Kazanlık, Karinabad, Filibe, Hatuneli, Rus-kasrı, Ahyolu, Yenizağra, Varna, Tekfurgölü, Hırsova, Silistre, Şumnu, Pravadi, Niğbolu, Rusçuk, Tırnova, Razgrat.¹⁴

Ofcabolu Yürükleri:

Ofcabolu Yürükleri, imparatorluğun eski Kosova ve Manastır vilayetlerinde dört mahalde kesif bir halde, Bulgaristan ve Dobruca’da tek tük olarak görölmektedir. Göröldüğü yerler şu şekildedir: Üsküp, İştip, Pirlepe, Tatarpazarı, Filibe, Yanbolu, Silistre, Tırnova, İhtiman’dır.

Vize Yürükleri:

Bu Yürük grubu sayı bakımından diğerlerinden daha az olanlardandır. İskan oldukları yerler ise şu şekildedir: İncügez, Dimetoka, Malkara, Keşan, Eskibaba, Edirne, Kırkkilise, Hasköy, Pınarhisar, Lüleburgaz, Çatalca, Çorlu, Hayrabolu, Tekirdağ, Silivri, Vize ve Saray.¹⁵

Kocacık Yürükleri:

Kısmen Naldöken ve Tanrıdağı Yürükleri’nin de bulunduğı Şarki Trakya, Bulgaristan ve Şarki Rumeli’nin şark tarafları, Dobruca ve Bender, Akkerman mntıklarında, Kırkkilise, Çirmen, Vize, Silistre, Aydos, Varna, Şumnu, Burgaz, Filibe, Hırsova dolaylarında yaşayan Kocacık Yürükleri, Naldöken ve Tanrıdağı Yürükleri’ne göre az olmalarına rağmen oldukça ehemmiyetli bir grup teşkil etmişlerdir.¹⁶

¹⁴ Gökbilgin, 1957: 62

¹⁵ Gökbilgin, 1957: 84-85

¹⁶ Gökbilgin, 1957: 92-93

1.2.2. Rumeli’de Tatar Taifeleri

Yürüklerden başka bir de Tatarlar vardır ki, aynı hukuki statü içinde ve aynı mali mükellefiyet altında Yürüklerle birlikte onların yazılı bulunduğu defterlerde tahrir edilmiştir. 1543 defterlerinde dört Tatar grubu göze çarpmaktadır.

Aktav Tatarları:

Bunlar XVI. Asır ortasında Naldöken Yürükleri defterinde tahrir edilmişlerdir. Çirmen, Filibe, Eskizağra mıntıkalarında ikamet etmişlerdir.¹⁷

Tırhala Tatarları:

Selanik, Çatalca ve Yenişehir’de yaşamışlardır. Nüfus bakımından az olmaları tarihi kayıtlar içinde çok fazla geçmemelerine yol açmıştır.

Yanbolu Tatarları:

Filibe, Yanbolu, Ruskasrı, Pravadi, Varna ve Tekfurgölü’nde yaşamışlardır. Evliya Çelebi Yanbolu Yürükleri diye bunlardan hususi birtaife gibi bahsetmiştir. Yazılı kaynaklar incelendiğinde Yanbolu Yürükleri diye adlandırıldıkları ve o ahalide yaşayan kocacık Yürükleri’ne karıştıkları belirlenmektedir.¹⁸

Bozapa (Bozata) Tatarları:

Bunlar dördüncü grup Tatarlar olup Vize Yürükleri zeametine dahildirler. Bu grup Çorlu’da dört, Vize’de dört, Kırklareli ve Hayrabolu’da ikişer, Edirne’de iki, Lüleburgaz’da bir olmak üzere on dokuz ocaktır.¹⁹

1.3.Kırklareli İli’nin Etnik Unsurları

Pomaklar:

Pomaklar hakkında çeşitli görüşler ileri sürülmüştür. Pomakların küçük bir kısmı eski Bulgaristan’ın sınırları içinde bulunan Kuzey Bulgaristan’da, büyük çoğunluğu ise Güney Bulgaristan’da oturmaktadırlar.²⁰

Pomakların küçük bir kısmı eski Bulgaristan ın sınırları içinde bulunan Kuzey Bulgaristan’da ve büyük çoğunluğu ise Güney Bulgaristan’da oturmaktadırlar.

¹⁷ Gökbilgin, 1957: 87

¹⁸ Gökbilgin, 1957: 88

¹⁹ Gökbilgin, 1957: 89

²⁰ Yaşar Nabi Nayır, (1999): *Balkanlar ve Türklük* , Yenigün Haber Aj. Bas. ve Yay. A.Ş., İstanbul, s. 49- 50

1877/1878 Rus-Türk muharebesi dolayısı ile, Bab-ı Ali Tuna boylarındaki şehirlerde yaşayan müslümanların bir kısmını tahliye edilerek, İstanbul, Edirne ve Selanik civarına nakledildi. Bu arada kuzeyde bulunan Pomaklardan bir kısmı da güneye, Rodoplar'a, Makedonya'ya ve diğer bir kısmı da Anadolu'ya geçti. Panislavizm cereyanının tedhiş siyaseti ve harpler yüzünden 1878 senesinde 600.000 müslüman, Bulgaristan ve diğer yerlerden göç etmek mecburiyetinde kalmıştır ki bunlardan ancak 150.000 kişi Anadolu'ya geçebilmiştir.²¹

Pomaklar, Türkçe'nin yanı sıra Pomakça adı verilen farklı bir dil de kullanırlar. Bulgarca, Rumence ve Türkçe sözcükler içeren ve kuralları bakımından Bulgarca ya yakın bir dil konuşurlar. Bugünkü nüfusları 120.000 dolayında tahmin edilmektedir. Uzun süre bölgedeki Osmanlı voynuklarına (*hassa hizmetindeki at bakıcısı*) yardımcılık eden Pomakların adının Slavca (*Pomagaçi-yardımcı*) sözcüğündeki geldiği ileri sürülür. Kendi dillerindeki *Agaryani* ya da *Aharyani* adının Türkçedeki "*Ahiyan*"(*Ahiler*) sözcüğü çağrıştırmasını temel alan bazı araştırmacılar Pomakların 14.yy'da Rodoplar bölgesine göçen Ahilik örgütüne bağlı Çepni ve Bozok Türklerinden olduğunu savunurlar. Son dönemlerde Bulgaristan'da Pomakça ile Bulgarca'nın benzerliği kanıt gösterilerek Pomakların Osmanlılarca Müslümanlaştırılan Bulgarlar olduğu öne sürülmüştür. Osmanlı tahrir defterlerinde adlarına ilk kez 19.yy'da rastlanan Pomaklar bu dönemde yoğun olarak Rodoplar'da, Bulgarista'nın kuzeyinde Lofça (Loveç), Selvi (Sevlievo), Plevne (Pleven), Rahova (Orehovo) yörelerinde yerleşmişlerdir. Makedonya ve Trakya'da da Pomak köyleri vardı. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Ruslara karşı çete savaşları veren Pomaklar büyük ölçüde nüfus kaybına uğradılar. Makedonya'ya ve Anadolu'ya göçe zorlandılar. Yaşadıkları toprakların bir bölümü 1878 Berlin Antlaşması ile Bulgaristan Prensliği ne katılınca büyük bölümü Osmanlı topraklarına sığınmak zorunda kaldı. Bunlar Edirne, Kırklareli ve Bursa'da yeni kurulan köylere yerleştirilmiştir.²²

²¹ A.Cevat Eren, (1964): "Pomak maddesi", *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi, Cilt 9, Ankara: s.575

²² Bülent Hünerli, *Kırklareli Babaeski Merkez İlçesi ve Köyleri Ağız İncelemesi* (Trakya Üniversitesi,Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Edirne 2006 s. 24

1877-1878 olaylarının, Balkan Yarımadası'nın ve Osmanlı Devleti'nin etnik ve demografik bileşimi açısından yaygın sonuçları olmuştur. Bu olaylar sırasında çoğu Türk olmak üzere yaklaşık 250.000 ila Müslüman öldürülmüş ve 1.5 milyon kadarı da Osmanlı topraklarına sığınmak zorunda kalmıştı. Rodop Dağları'nda yaşayan ve Bulgarca konuşan Müslümanlar (*Pomaklar*), ilerlemekte olan Ruslara karşı ayaklanmışlar ve aylar boyunca onları denetim altında tutmuşlardı. İsyanlarının başarılı olmasında, Ruslarla barış yapmak isteyen sultanın baskısı büyük ölçüde etkili olmuştu. Arnavutlar, Prizrin Birliği olarak bilinen bir grubun toplantısında silahlanmaya ve topraklarını işgal edebilecek güçlere karşı savaşılmaya karar verdiler. Yerel Pan-İslavcı Sırpların bir dereceye kadar yardım ettiği Müslüman Boşnaklar ve Hersekliler, Berlin Anlaşması'nın bir gereği olarak topraklarını işgal etmiş olan Avusturya-Rus güçlerine karşı üç ay süreyle savaştılar. Bu olaylardan kısa bir süre sonra Pomaklar, Arnavutlar ve Boşnaklar, yeni idareler altında yaşamayı güvensiz bulduktan ya da dindaşlarıyla birlikte yaşamak istedikleri için Osmanlı topraklarına yöneldiler. Romanya'ya bırakılmış olan Kuzey Dobruca'daki çok sayıda Müslüman da aynı şeyi yaptı. Örneğin Filibe sancağındaki Türklerin sayısı 1875 yılında 300.000'den 1878'de 15.000'e düştü. Kitlelerin Bulgaristan, Romanya, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ'dan göçü, daha yavaşlamış olmakla birlikte 1879 yılından sonra da devam etti. Bulgar istatistikleri, 1893 ve 1902 yılları arasında yani, on yıllık barış süresince 72.524 kişinin Bulgaristan'dan göç ettiğini ve bunların 70.603'ünün (35.418'i erkek, 35.185'i kadın) Türkiye'ye gittiğini göstermektedir.²³

Emin Kalay, "*Edirne İli Ağızları*" adlı kitabında, "*Pomak*" kelimesi hakkındaki görüşleri şu şekilde sınıflandırmıştır:

1. "Pomak kelimesine slav dilinden "*Pomaçi*" "*yardım etmek*" fiilinin "*Pomagaçi*" "*yardımcı*" şeklinden gelmekte olup, Pomakların Türk ordularında yardımcı vazifesi görmüş olduklarından dolayı bu adı aldıklarını ileri sürmektedir. (F.Kanitz, *Donau Bulgarien und der Balkan*, Leipzig 1882)

2. Pomak kelimesinin Bulgarca "*Achrjani*" "*şiddet göstermek, azap vermek ve cebretmek*" fiilinden geldiğini savunan görüş. (A.Isschirkoft, *Bulgarien, Land und Levte*, Leipzig 1917)

²³ Kemal H. Karpat, (2010): *Etnik Yapılanma ve Göçler*, Timaş Yayınları, İstanbul: s. 184

3. Bütün bunlardan ziyade dikkati çeken, fakat şimdiye kadar manası üzerinde durulmayan, bugün bile mahalli ahalinin kendisine vermiş olduğu "*Acharyani*" yahut "*Agaryani*" adıdır. Bu adların Osmanlı imparatorluğunun kuruluşunda ve Rumeli fütuhatında büyük hizmetleri olan "*Ahilerden*" gelmiş olması çok muhtemeldir. Bu kelime "*Ahi*" kelimesinin Farsça çoğulu olan "*Ahiyan*" (ahiler) olmalıdır.

4. Pomak kelimesinin "*çomak*" ile ilgisi bulanabileceği belirten görüş: Divan'da çomak kelimesi için "Uygurlarca ve bütün müslüman olmayan halk tarafından müslümanlara verilen ad, müslüman" demektir."

Pomak nüfus, Babaeski ilçesinin özellikle Büyükmandıra ve Sinanlı beldesi Ertuğral, Katranca köylerinde yaşamaktadır.²⁴

²⁴ Emin Kalay, (1998): *Edirne İli Ağızları*, TDK Yayınları, Ankara: s. 10-11

Gacallar:

Trakya'nın her bölgesinde yerleşik olan bir topluluktur. Gacal nüfus genellikle Doğu Trakya'yı ikiye bölen "D-100" adı verilen uluslararası otoyolun güney kısmında yaşamaktadır. Babaeski bölgesi için de aynı durum geçerlidir. Bu bölgede yaşayan Gacallar için çeşitli görüşler öne sürülmektedir. Bu görüşlerin başlıcaları şunlardır:

Yerli unsur olarak kabul edilen Gacallar "*Derleme Sözlüğü*" nde şu şekilde tanımlanır: "Lüleburgaz, Çavuşköy, Babaeski, Vize, Kırklareli, Çorlu, Malkara, Hayrabolu, Saray civarında yerli, göçmen olmayan kimse."²⁵

Ülküsal, Gacallar'ın tarihçesi hakkında görüşlerini bu bölgelere Oğuzlar'dan önce yerleşen Türk boylarına kadar götürmektedir. Ülküsal kitabında Gacallarla ilgili olarak şu bilgileri vermektedir: "Arkeolog Şkorpil'e göre Peçenekler, Deli Orman'daki diğer Türk boyları gibi, Bulgaristan'ın birkaç bölgesine dağılmışlardır. Deli Orman bölgesinde kalan gruplar ise ilk-Bulgarlardır. Bunların bir kısmı belki diğer boylarla karışarak Gacal adını almıştır. Şkorpil Gagauzlarla Gacalların 7.yy ikinci yarısının başında Kral Asparuh ile birlikte Balkan Yarımadası'na gelmiş ilk-Bulgarların kalıntıları olduklarını sanmaktadır. Bugünkü Gagauzlar ve Gacallar, bazı iddialar gibi yalnız Deliorman ve Dobruca İlkbulgarları'nın kalıntıları olmayıp, Deliorman da, Tuna çevrelerinde ve Dobruca daki Türk boylarının (*Peçeneklerin, Kumanların özellikle Uz-Oğuzların*) torunlarıdır. Bunların Anadolu'dan değil, kuzeyden Kıpçak Bozkırı'ndan geldiklerini kabul etmek gerekmektedir."²⁶ Bunlara ek olarak Ülküsal, Gacallar ile Gagauzlar birbirine çok benzeyen adet ve geleneklere sahip olduğunu belirtir. Özellikle kullanılan ağız özellikleri bakımından birçok denkliğin olduğundan bahsetmektedir. Bu benzerlikleri ortaya koyarak bazı sonuçlara varmıştır. Varılan temel fikir, Gacallar ve Gagauzlar'ın Deliorman bölgesinde ve Karadeniz sahillerinde eskiden beri yaşayan insanlar olduğu ve aynı kökten gelen insanlar olduğu fikridir.

²⁵ Komisyon, (1993): "Gacal" Maddesi, *Derleme Sözlüğü* , TDK Yayınları2.Baskı, Cilt:6, Ankara: s.1886

²⁶ Müstecib Ülküsal, (1966): *Dobruca ve Türkler*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları:26 Seri:III Sayı:27, Ankara: s.17

Gacallar, Kuzeydoğu Bulgaristan'da Deliorman bölgesinde yerleşen müslüman Türklerden birkısmı genellikle Rusçuk, Silistre, Varna ve Şumnu'da yerleşmişlerdir. Deliorman'daki Türkler Türk, Tatar ve Gagavuzlardan meydana gelir. Bunların bir kısmı şii bir kısmı da sünni mezhebine bağlıdırlar. Deliorman'ın yerli halkı olarak kabul edilen Gacallar konusunda araştırma yapan bilginler, bunların Osmanlılardan önce buralara gelip yerleştikleri fikrinde birleşirler. Başkokov'a göre Gacalların dili Gagavuz Türkçesi ile büyük benzerlikler gösterir.²⁷

Fuat Bozkurt'un "*Türklerin Dili*" adlı kitabında Gacallar hakkında bazı görüşler belirtmiş ve bu görüşlere açıklık getirmiştir: "Kuzeydoğu Bulgaristan'da Deli ormanlarda yaşarlar. İslama inanırlar. Deliorman Türkleri, Çıtaqlar gibi adlarla anılırlar. Yürükler Osmanlı Türkçesi'ne bağlı Balkan Türkçesi konuşurlar. Yıldırım Beyazıt döneminde (14.yüzyıl sonunda) Anadolu'dan bu topraklara göçerler. Evliya Çelebi bunları Çıtiaklar diye anar ve şu bilgileri verir: " *Tatar, Bulgar, Eflak ve Buğdanlılardan doğmuş Dobruca'da yaşayan bir topluluktur. Bunlar ilk olarak Orhan Gâzi'nin oğlu Süleyman Paşa'nın askerlerinin soyundan gelirler. Daha sonra buralara Yıldırım Beyazıt Tatarları yerleştirmiştir. Bunlarla Bulgar, Eflak, Bağdan kızlarının evlenmesinden Çıtak adı verilen topluluk doğmuştur. Kadınları yassı başlı olup renkli çuha ve kirliva abası ferace giyerler. Gayet dindar, örtülü, terbiyeli kadınlardır. Bütün halkı Hanefi mezhebinden olup namazı sürekli kılarlar. Bolluk memleket olduğundan her yolcuya ilgi gösterir, ikram ederler. Yumuşak huylu, halim selim yaratılışlı insanlardır.*" Paul Wittek, Gacalların Gagavuzlarla aynı soydan olduklarını savunur. Wittek'e göre, Gacallar büyük olasılıkla, Şeyh Bedrettin'in Deliorman Ayaklanması sırasında Müslüman olan topluluktur. Kökleri Gagavuz'dur. Bu yüzden dilleri, Osmanlı Türkçesi'ne daha yakındır. Atanas Manof ve Müstecip Ülküsal'a göre, Gacalların Müslüman Peçeneklerin bir boyu olduğu ve bu boydan çoğalıp yerleşik düzene girenlerdir.²⁸

Gacallar, Kuzeydoğu Bulgaristan'da Deliorman bölgesinde yerleşen müslüman Türklerden oluşmakla birlikte bir kısmı da Bulgaristan'ın Rusçuk, Silistre, Varna ve Şumnu'da kentlerinde yerleşmişlerdir. Deliorman'daki Türkler; Türk, Tatar ve Gagavuzlardan meydana gelir. Bunların bir kısmı şii, bir kısmı da sünni

²⁷ Komisyon, (1992): "Gacal" maddesi, Meydan Larousse, Meydan Yayınevi, Cilt:4, İstanbul: s.889

²⁸ Fuat Bozkurt, (1999): *Türklerin Dili*, T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara: s.365

mezhebine bağılıdır. Deliorman'ın yerli halkı olarak kabul edilen Gacallar konusunda araştırma yapan bilginler, bunların Osmanlılardan önce buralara gelip yerleştikleri fikrinde birleşirler. Baskokov'a göre Gacalların dili Gagavuz Türkçesi ile büyük benzerlikler gösterir.²⁹

Dağlılar:

Bölgedeki Dağlılar kendilerini Pomak, Gacal ve diğer etnik unsurlardan ayrı tutarak, atalarının eski tarihlerde Anadolu'dan Rumeli topraklarına geldiklerini söylemektedirler. Kendilerinin Yürük (*Yörük*) olduğunu ifade ederler. Dağlı diye anılmalarının sebebini ise yaşadıkları yerin dağlık ve ormanlık olmalarıyla açıklamışlardır.

Selahattin Olcay "*Doğu Trakya Yerli Ağzı*" adlı kitabında Rumeli'ye göçlerle ilgili olarak şu bilgileri vermiştir: Süleyman Paşa zamanında Gelibolu yarım adası ile bunun kuzey bölgesine Karasi ilinden göçmen yerleştirilmiştir. 1. Murat zamanında ise, Saruhan göçer yürüklerinin Batı Trakya'da Sereze yerleştirilmiştir. Fatih Sultan Mehmet zamanında Kastomonu ve Sinop'un zaptını müteakip İsfendiyar oğlu İsmail Bey bütün cemaati ile Filibe yöresine yerleştirilmiştir. Yine Edirne ve yöresine Ankara ve Canik'ten, Gelibolu'ya Sinop'tan göçmeler olmuştur. Bunlarda kaydedilen köy isimleri de Balkanlar'a Anadolu'nun nerelerinden ve hangi beyliklere mensup Türk oymak, boy ve aşiretlerinin göçmüş olduklarını belirtiyorlar. Ayrıca, bu unsurların nasıl bir sistem dahilinde yerleştirilmiş oldukları da açıklanmıştır. Buna göre, her bir köy, nahiye ya da kazaya, toplu birlikler halinde göçmenler yerleştirilmiş ve bunların adları ile anılan yerler vücûda getirilmiştir. Meselâ, Doğu Trakya ile ilgili buna benzer bir kaç örnek daha verelim: Gelibolu'ya Germiyanlu, Oğul Beyi (*Boz Ulusa bağlı cemaat*), İymür, Yıva, Aydınlu, Bolayır'a Arablu (Türkmen aşireti), Çorlu'ya Türkmenlü, Babaeski'ye Geredelü, İpsala'ya Saruhanlu, Bayatlu, Keşan'a Türkmen, Kayağılu, Edirne'ye Sarıhanlu, Geredelü, Tatarlar, Yörükler, Çavdarlu'ya yerleştirilmiştir.³⁰

²⁹ Komisyon, (1992): "Gacal" maddesi, *Meydan Larousse*, Meydan Yayınevi, Cilt:4, İstanbul: s.889

³⁰ Hünlerli, 2006: 31

Bulgaristan göçmenleri:

Derlediğimiz metinlerdeki kaynak kişiler, kendileri Pomak, Dağlı veya Gacal olarak adlandırmayıp, "*Macır(Muhacir)*" olarak ifade etmektedir. Macır kelimesini özellikle Bulgaristan Göçmeni olarak kullanıldığını gördük. Bulgaristan Göçmenleri özellikle 1878 Osmanlı-Rus savaşından itibaren Doğu Trakya bölgesine gelmeye başlamıştır. Cumhuriyet döneminde ise 1931, 1935, 1950, 1951 yıllarında, yetmişli yıllarda ve en son olarak Bulgaristan'ın Türkleri asimile etmeye yönelik hareketlerinin sonucu olan 1989-1990 yıllarında büyük göçler olmuştur. Konuştuğumuz kaynak kişiler genellikle "*Tırnova, Filibe, Karnavat, Şumnu, Eskicuma ve Dobruca*" gibi merkezlerden geldiğini belirtmişlerdir. Bu göçler diğer komşu ilçelere de sürmüştür.

Balkanların demografik tarihine aşinalığı olan uzmanların da bileceği üzere, Bulgaristan'daki geniş Türk nüfusu, milliyetçi görüşe sahip olan Bulgaristan yöneticileri için her zaman belalı bir sorun teşkil etmiştir. Tarihsel olarak Bulgaristan, Osmanlı Devleti'nin stratejik merkezlerinden biri olagelmıştır ve hükümetin yürüttüğü asimilasyon politikalarının sebep olduğu birçok değişikliğe rağmen nüfusu da özünde Türk özellikleri taşımaktadır. Günümüze kadar kalabilmiş yüzlerce eserde görüleceği gibi Osmanlı *camileri, vakıfları, hanları ve imarethaneleri* ülkenin bütününe yayılmıştır. Bulgar hükümeti, iktidarı ele geçirir geçirmez bu Osmanlı eserlerini yok etmeye kalkışmıştır. Bu sırada Türklere göç etmeleri için baskı uygulanmıştır. 1878'den günümüze kadar Türkiye'ye düzenli olarak Bulgar Türkü akışı yaşanmaktadır. (*Buna rağmen, ileride de bahsedileceği gibi Bulgaristan'da yaşayan Türk nüfus, ortalama büyüklüğünü korumuştur*). 1950-1952 yılları arasında, Türkiye ekonomisini Kore Savaşı'na ve NATO'ya katılımından dolayı cezalandırmak isteyen Stalin'in emri üzerine Bulgaristan, 152.000 ila 156.000 civarında Türk'ü ülkeden kovmuştur. Buna rağmen, daha geniş anlamda Müslüman nüfusun sorunu olduğu düşünülen bu içinden çıkılmaz durum, sonunda Bulgar yöneticilerinin şiddetli yöntemlere başvurmasına sebep olmuştur. 1956'da ve akabinde 1964, 1969, 1970 ve 1984'te Komünist Parti merkez komitesi *edinna Bulgarska natsiya* (tek bütün bir Bulgar ulusu) kurabilmek için *priobshtavane* hedefini (*homojenlik, "bir bütün olmak"*) gerçekleştirecek adımlar attı. Başlangıçta "birleştirme", yani asimilasyon önlemleri Makendonlar, Vlaklar ve Çingeneler gibi

daha küçük grupları hedef alıyordu. Nihayet, 1960’larda Pomaklar (*Bulgarca konuşan Müslümanlar*) hedef alınmaya başlandı. Hükümet, bu grubu dinlerinin yani İslam’ın kendilerine zorla kabul ettirilmiş olduğuna ve bunun üzerine içlerinden bazılarının Türkçe konuşmaya başladığına inandırmak için, Pomakların uydurma “tarihi” ile desteklediği bir kampanya başlattı. 1970’lerin sonlarına gelindiğinde 1956 nüfus sayımlarında belirlenen on yedi ulusal topluluktan geriye yalnızca Bulgarlar ve Türkler kalmıştı.³¹

“Meşrulaştırma” her ne kadar tamamen temelsiz iddialara dayansa da bu politika 1960’larda dünyanın hiçbir olumsuz tepkisini almaksızın güç kullanarak dayatılmıştı. Bulgaristan’ın güneybatısında yaşayan Pomaklar, muhtemelen on birinci ve on ikinci yüzyıllarda bölgeye yerleşen, Türkçe konuşan bir topluluk olup, sonradan Slav dilini benimseyen Kumanların soyundan gelmektedir. İçlerinden bazıları Bulgar Hristiyanlığını benimsedikten sonra İslam dinine geçmiştir. Doğu Macaristan’a göç edip oraya yerleşen ve sonunda Kalvinizmi benimseyen (*muhtemelen kendilerini Katolik olan diğer Macarlardan ayırt etmek için*) Kumanların dışında sadık Müslümanlardır ve Bulgar lehçesinde konuşmalarına rağmen (*kitle halinde Türkiye’ye göç edip yerleşmelerinden anlaşılacağı üzere*) kendilerini Türk olarak kabul etmektedirler.³²

Yunanistan göçmenleri:

Babaeski ilçesi ve köylerinde yoğun olmamakla beraber kendilerini Yunanistan Göçmeni olarak ifade eden gruplar vardır. Özellikle Selanik ili başta olmak üzere Drama ve diğer şehirlerden gelmişlerdir. Kendilerini “*Mübadele Göçmeni*” olarak adlandırırlar. Kurtuluş savaşı sonrası buralara geldiklerini belirtirler. Yunanistan’da Türk nüfusun halen yoğun olarak yaşadıkları bölge çevresinden gelmiş olduklarını ifade ederler. Bütün Trakya coğrafyasında olduğu gibi bu göçler, Kırklareli, ilçe ve köylerine de olmuştur.³³

Yunanistan’daki çoğu Türk olan Müslümanların konumu, aynı zamanda çağdaş Türkiye’nin temel taşı olan Lozan Anlaşması (1923) ve Türkiye ile Yunanistan arasındaki nüfus mübadelesine ilişkin protokol de dahil olmak üzere

³¹ Karpat, 2010: 414-415

³² Karpat, 2010: 418-419

³³ Selahattin Olcay, (1995): *Doğu Trakya Yerli Ağzı*, TDK Yayınları, Ankara: s.8-9

diğer anlaşmalarla düzenlenmişti. Bu anlaşmalara göre, Batı Trakya'daki Türklerin kendi yurtlarında (*Komotini, Ksan* vs.) ve İstanbul Rumları'nın da bu kentte kalmalarına izin verilmişti. Her iki topluluğun da hakları en esnek koşullarla ifade edilmiş ve genellikle her iki tarafın görece iyi niyetiyle uygulamaya konmuştu. Bununla birlikte, Türkiye'nin 1974 yılında Kıbrıs'a asker çıkarmasından (1960 yılında İngiltere, Türkiye, Yunanistan ve Kıbrıs tarafından imzalanan *Garantörlük Anlaşması'nın taahhütlerine uygun olarak adada anayasal düzeni korumak üzere*) sonra her iki ülkenin kendi azınlıklarına karşı politikası birdenbire değişti. Özellikle Yunanistan, Lozan Anlaşmasına karşın Türk azınlığın haklarını kısıtlamaya girişti. Sıralanan nedenler arasında, Türkiye'nin işgal için Batı Trakya Türklerini bahane olarak öne süreceği görüşü de vardı. Yunan idaresi, Türklerin ana dillerinde eğitim görmesi konusunda bir dizi engel çıkardı: Türkiye'den ders kitaplarının ithal edilmesini yasakladı, Türkiye'deki yükseköğrenim kurumları tarafından verilen diplomaları tanımayı reddetti vs. Ayrıca hükümet çeşitli bahanelerle Türklerin topraklarına el koydu, Rusya'dan gelen sözde Pontus Rumları'nı Türklerin yaşadıkları bölgelere yerleştirdi, Türk mallarına ağır ve bitmek bilmeyen cezalar uyguladı ve hatta yurtdışına seyahat eden Türklerin vatandaşlık hakkını geri almaya ve pasaportlarına el koymaya kalkıştı. Türk dostu olarak tanınmadığına kuşku olmayan Uluslararası Af Örgütü bile böyle bir haksızlığa göz yumamadı ve 1991 yılının başında Yunan devletinin Türklerin haklarını ihlalini kıyasıya eleştiren bir rapor yayımladı.³⁴

Bu arada Yunanistan'da 20.000 kadar Pomaktan oluşan küçük bir azınlık (1912 yılından, topraklarının Yunanistan'a bağlandığı 1919 yılına dek *Bulgaristan'ın idaresi altında kalmışlardı*), aslen Rum oldukları ve sonradan İslamiyeti seçmiş olduklarına dair hükümetin destek verdiği bir kampanyaya açıkça meydan okuyarak Türk olduklarını ilan ettiler. Bulgarların izinde giden Yunan idaresi, Pomakları çeşitli cazip mevkilere getirip (*Türk bölgelerinde öğretmenlik* vs.) ayrıcalıklar tanıyarak yeniden Yunan birliğine döndürmeye çalıştı. Çok sayıda Pomak şimdi Türkiye'ye göç etmiştir ve orada yaşamaktadır.³⁵

³⁴ Karpas, 2010: 248

³⁵ Karpas, 2010: 249

2. KIRKLARELİ’NİN İLÇELERİ

2.1. Kofçaz

Kırklareli’nin 26 km kuzeyinde küçük bir yerleşim merkezidir. Batıda Edirne, Kuzeyde Bulgaristan ile sınırları bulunmaktadır. Keşirlik ve Alipaşa derelerinin güneydoğu yamacındadır. Kara ikliminin etkisi altındadır. Yazları kurak ve sıcak, geceleri serin, ilk ve sonbahar mevsimleri yağışlıdır. Kışları soğuk ve kar yağışlı geçer.³⁶

Kofçaz konumu itibariyle pek çok tarihi olaya sahne olan ve çeşitli göç hareketlerinin rotasında bulunmuş bir yerleşim yeridir. Kofçazın köylerinden bazıları tarihi kişiler ve olaylarla özdeşleşmiş ve bu kişi ve olaylarla adlandırılır hale gelmiştir. Malkoçlar, Devletliağaç, Topçular, Aşağı ve Yukarıkanara, Karaabalar köylerinin tarihi bir geçmişi vardır. Tarih içersinde buralara Balkanlar’dan gelen Tatar ve Çerkezler yerleştirilmiştir. Araştırmacı Refik Engin, Trakya’da *Amuca* kabilesinden olup Şeyh Bedrettin Tarikatına devam eden köyler arasında Ahmetler, Topçular, Devletliağaç, Karaabalar, Tatlıpınar köyleri olduğunu belirtmektedir.

Devletliağaç köyü adını Osmanlı Devleti’nin kuruluş öyküsünden almıştır. 1. Murat’ın çıkan bir karışıklık üzerine bu bölgeye geldiği ve bu bölgede sırtını bir süre bir kaba ağaca dayanıp düşündüğü rivayet edilir. Bu esnada o bölgedeki bütün gaziler kendisine büyük ikramlarda bulundular ve tepelerine ilk kez tepesidevrik, püsküllü takke giydiler. Sultan Murat’ın yanındaki gaziler, Murat’ın dayandığı ağaca da Devletlikabaağaç adını verdiler. Köyün bu adı zaman içersinde Devletliağaç şekline geldi. Balkanlar’ın fethi sırasında Akıncı komutanları ve gaziler burada hazırlıklarını yaparlardı. Tarih içersinde köy halkı değişmekle beraber, göçmen gelenler hep Türkmenler olmuştur. Bugünkü köylüler de Türkmen kültürünü koruyan ve yaşatan insanlardır.³⁷

Malkoçoğullarından Yahya Paşa’nın oğullarından Mehmet Paşa 16. Yüzyılda Osmanlı’nın Rumeli’ndeki en güçlü Akıncı beylerindendi. İşte Malkoçlar köyünün adı Balkan Türklüğü arasında yüzyıllar boyu şöhret olmuş bu aileden gelmektedir.

³⁶ Karaçam, 1995: 508

³⁷ Karaçam, 1995: 512

Bir süre de Fatih İmareti'ne bağlı köyler arasında yer almıştır. Bulgaristan sınırı üzerinde bulunması ve daha sonraki zamanlarda geçit yolu olması zaman içinde öneminin artmasına sebep olmuştur. Osmanlı'nın son yıllarında Malkoçlar'da bir de gümrük kapısı bulunmaktaydı.³⁸

Karaabalar köyünün Osmanlı Devleti zamanındaki eski adı Karaabalaktır. Halk daha kolay söyleyebilmek için Karaabalar demeye başlamıştır. Karaabalar köyünün 19. yüzyılda yetiştirdiği Halk Edebiyatı ozanı Hayrani ile ünlüdür. Hayrani yaşamının büyük bölümünü Kırklareli'de geçirmiştir. Geride önemli Halk Edebiyatı şiirleri bırakmıştır. Bir dörtlüğünde, Edirne'nin Hacı Danişmend köyünde mezarı bulunun Muhittin Baba için şöyle der:

*'Keremeti vardır cinde peride
Gazalarda göründü ileride
Rumeli'ni fethedenin biri de
Çöke'de yatan Muhittin Abdal'dır.'*

Ahlatlı köyünün kuruluş yıllarındaki adı 'Ah atlı' iken sonraları dil kolaylığı bakımından halkın ağzında 'Alatlı' şekline dönüşmüştür. Bu yöre köylerinin iskanı Plevne Savaşı 1878'de ve daha sonraki yıllarda Bulgaristan'ın çeşitli yerlerinden gelen eski Yürük toplulukları tarafından gerçekleştirilmiştir. Karaabalar halkı da yerli bir halk değil, göçmen bir halktır.³⁹

Evlad-ı Fatihan Yürükleri'nin iskan edildiği bir köy olan Ahmetler, Rus, Bulgar ve Yunan istilalarında diğer köyler gibi can ve mal kaybına uğrayan bir köydür. Tarihi arşivlerden de takip edilebildiği üzere köyün çevresinde Bulgar ve Ermeni köylerinin olduğu bilgisi vardır.

Eski Türk külütürünü en iyi şekilde yansıtan köylerden biri olan Topçular marjinal gelenekleri korumuş bir köydür. Hakkında çok sayıda efsane ve bilginin olduğu Topçubaba bu köyün simgesi halindedir. Bazı rivayetlere göre Topçubaba, Rumeli'yi irşat için gönderilen Pınarhisar Tekke köyündeki Binbiroklı Ahmet

³⁸ Karaçam, 1995: 513

³⁹ Karaçam, 1995: 515

Baba'nın kardeşidir. Halk Edebiyatı'nın yeni ozanlarından Şerif Bodur bir şiirinde Şöyle demektedir:

*'Al yeşil sancağı almış eline
Vardır nişanesi Topçu Baba'nın.
Rum'a geçtiğini halka duyurmuş
Topçular köyünde dergahını kurmuş.'*

Topçular köyünde yılda bir kez, Mayıs ayı başında ve Hıdrellez'den biraz önce Topçu Baba için törenler düzenlenir. Bu geleneğin kökünde Hacı Bektaş Kültürü bulunduğu düşünülmektedir. Daha da eskilere Sarı Saltuk dönemine kadar gittiği rivayetler arasındadır.⁴⁰

2.2 Pehlivanköy

Kofçaz'dan sonra en küçük ilçe olan Pehlivanköy, Babaeski'nin güneybatısında, Edirne-Sirkeci demiryolu üzerinde Ergene kıyısında, yöresi itibariyle çok eski bir yerleşim yeridir. Edirne ve Tekirdağ illeri ile sınırı bulunmaktadır. Kışları soğuk, kısmen yağışlı, yazları genelde sıcak ve kurak geçmektedir.

Pehlivanköy'e ilk iskan hareketi 8. Yüzyılda Malatya'daki Pavlikan aşiretinin buraya yerleştirilmesiyle başlamıştır. Bu aşiret 5. Yüzyılda 'Güneş Oğulları' diye anılan bir tarikatın İran kökenli görünüşüyle Hristiyanlığa bağlı olarak kurulup gelmiştir. Pavli aşiretinin Pehlivanköy'e yerleştirilmesi Bizans'a destek vermesi üzerine olmuştur. İlçenin adı da bu aşiretin adından gelmektedir. Pavli, Helence bir isim olup 'bitme, sona erme, huzur' anlamına gelmektedir.

Pehlivanköy, 1363 yılında Hacı İlbey ve Evrenus Paşa tarafından feth edildiğinde buralarda Bulgarlar yaşıyordu. Bunlar 10. yüzyılda bölgeye yeleşmiş Bulgarlar'dan Trakya'da kalanlar idiler. Slav kökenli olmaları nedeniyle 1912-1933 yılında meydana gelen Balkan Savaşı'ndan sonra gerçekleştirilen anlaşma ile Bulgaristan'a gittiler. Bulgaristan'dan gelen Türk toplulukları da buralara yerleştirildiler. Pehlivanköy 1877-1878 yılında halkın "93 Harbi" dediği Osmanlı-Rus Savaşı sırasında bir yıla yakın işgal altında kaldı. 1878 de yapılan Ayastafonos (Yeşilköy) Anlaşması ile Kırklareli'ne bağlı olarak Bulgaristan Prensliği'ne

⁴⁰ Karaçam, 1995: 517-518

bırakıldı. Fakat daha sonra 1878’de yapılan Berlin Kongresi’nde imzalanan anlaşma ile tekrar Osmanlı topraklarına dahil edildi. Tabii bu bir yıllık işgal döneminde Pehlivan köyü, Trakya’nın diğer yerleşim merkezleri gibi, maddi ve manevi zarar gördü, savaşın, işgalin acılarını yaşadı.⁴¹

2.3 Demirköy

Yıldız Dağları, eski adıyla efsanevi Istrancalar’ın kuzey eteklerinde, engebeli bir arazi üzerine kurulmuş bir ilçedir. Yıldız Dağları’nın en yüksek tepesini oluşturan (1031m.) Mahya Tepesi Demirköy’ün sınırları içersinde kalır. Vize ve Pınarhisar komşu ilçelerdir. Kuzeyden Bulgaristan ile sınırları vardır. Doğuda Karadeniz’e kıyısı bulunmaktadır. Mutlu (Rezve) Deresi Bulgaristan ile sınır çizgisi meydana getirmektedir. Rezve’nin ne anlama geldiği bilinmiyor ama büyük olasılıkla geçiş yolunu kapama, geçit vermeyen su demek olduğunu düşünüyoruz.

Demirköy ilçesi kendine mahsus pek çok gelenek ve göreneğe sahip bir ilçe olmakla birlikte sahip olduğu turistik çeşitlilikle de göze çarpmaktadır. Hamdibey köyünde genç kızların başlarında büyük su testilerini ustalıklı taşımaları ve bu şekilde eğlencelere katılmaları ilginç bir gelenektir. Bu geleneğin dayandığı kültür üzerinde durulması gerekir. Ayrıca Demirköy köylerinde kilim dokuma geleneği ve bu kilimlerdeki motiflerin güzelliği büyük ilgi toplamaktadır.

Demirköy’ün Bizans Dönemi’ne ait bir yerleşim merkezi olduğuna ilişkin kuvvetli bilgiler bulunmaktadır. İlk sahipleri Slav kökenli insanlardı. Bizanslılar zamanındaki adı Samakovcuk’tu. 1367 yılında Osmanlıların eline geçti. Osmanlılar burayı aldıktan sonra adını değiştirmediler. İlçenin Demirköy adını alışı sonraki yıllarda olmuştur. Demirköy en parlak devrini 1367 yılında 1. Murat’ın burasını almasından sonra yaşamıştır. Demirköy’ü asıl önemli ve ünlü kılan sahip olduğu demir madenleri olmuştur. Osmanlı ordularının bir kısım harp malzemeleri burada tesis edilen dökümhanede yapıliyordu. Gemilerin, top ve silahların yapımında kullanılan demir aksamı burada dökülürdü. Daha sonraki yıllarda madenleri ve dökümhaneyi işletmek üzere merkezi Kırkareli olan Tophane-i Amiriye Nazırlığı kurulmuştur. Zamanın en moden dökümhanesi sayılan Demirköy Tophane-i Amiriye

⁴¹ Karaçam, 1995: 530

işletmelerinde enerji su ile sağlanıyordu. Demir arklar, Demir ocakları ve su yolları dökümhanenin belli başlı ünitelerinden sayılıyordu. Buna göre Osmanlıların ilk demir endüstrisi Demirköy’de kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmet 1453 yılında İstanbul’un fethinde kullandığı topların güllelerini burada dökürmüştür. Hatta bu sıralar fetihten iki ay önce Osmanlıların elinde bulunmayan İğneada, Kıyıköy ve Vize güvenlik nedeniyle fethedilmişlerdir.⁴²

Demirköy tarih içersinde birçok kez işgal edilmiş, istilaya uğramıştır. Tarihte "1319 Vak’ası" olarak geçen 1905 yılında Bulgarlar bölgeye bir saldırıda bulunmuşlar, bu saldırı Pınarhihsar’a kadar etkili olmuştur. Esasen bu zamanlar 1890’lı yıllardan itibaren Bulgaristan’da başlayan, Türkleri hedef alan çete hareketlerinin yoğunlaştığı, buralara kadar sarktığı zamanlardır. Bulgarlar tarafından başlatılan bu olaylara "*Bulgar Komiteciliği*" denir. Bulgar Komitecileri’nin Demirköy bölgesinde en çok sığındıkları yer Sarpdere’deki Dupnisa Mağarası ve diğer yerlerdeki mağaralardı. Bu mağralarda çeşitli örgütsel toplantılar yapılmış olup yöredeki faliyetlerin bir kısmı buralardan yönetilmiştir.

Demirköy 1877-1878 yılında meydana gelen Osmanlı- Rus Savaşı sırasında bir yıl kadar Rus işgalinde kaldı. Bulgarlar bu savaş sırasında da Demirköy bölgesinde etkinliklerini sürdürmüşler, Osmanlı Devleti’ni çok uğraştırmışlardır. Bu işgal 13 Mart 1878 yılında imzalanan Ayastaafanos (*Yeşilköy*) Anlaşması ve aynı yıl içersinde yapılan Berlin Kongresi ile son bulmuştur. Bu işgal sırasında Ruslar tarihi Demirköy Dökümhanesi ile orada bulunan cami ve diğer tesisleri tahrip etmişlerdir.

Daha önce de değinildiği gibi, 1878 Rus işgalinden sonra Demirköy bölgesinde meydana gelen huzursuzluk 1912-1913 yılında Bulgarlarla yapılan Balkan Savaşı sırasında etkisini sürdürmüştür. Bulgarlar bu savaşta tüm Trakya’yı Çatalca’ya kadar işgal etmişlerdi. En son da Edirne’yi ele geçirmişlerdi. Barış görüşmelerinde Bulgarlar, Tekirdağ’ın kuzeyi ile Midye dahil Demirköy ve Kırklareli’nin egemenlikleri altında kalmasını istediler. Bu isteklerini 14 Mart 1913 yılında resmen bildirdiler. Ancak, geşişen ve değşişen koşullar karşısında daha önce saptanmış bulunan Midye-Enez Hattı’nın doğusu üzerinde fazla ısrar edemediler.

⁴² Karaçam, 1995: 536

Daha sonra Edirne, Kırklareli ve Demirköy de bu tarihte Türklerin eline geçti. Bugünkü sınırlar da 18 Eylül 1913 de yapılan bir anlaşma ile tespit edildi.⁴³

2.4 Pınarhisar

Kırklareli ilinde gelişmeye uygun koşullar taşıyan bir yerleşim merkezidir. Trakya Ovası ile bağlantılı bir konumdadır. Eski İstanbul yolu üzerinde Lüleburgaz-Kırklareli yol kavşağında, tarihi bir yerleşim yeridir.

Kırklareli ili sınırları dahilinde köyleriyle birlikte 581 km² yüzölçüme sahip olan Pınarhisar'ın Kaynarca ve Yenice belediyeleri ile tarihi adları hiç değişmeden günümüze kadar ulaşan 13 köyü bulunmaktadır. Merkez nüfusu 10.300, toplam nüfusu 23.000 civarındadır.⁴⁴

Pınarhisar'ın İlk Çağ'a uzanan bir geçmişi vardır. O devirlerde soğuk ve sıcak kaynak sularıyla meşhur olan Pınarhisar'a zamanın seçkin ve varlıklı insanları gelir, ve buradaki kaynaklarda şifa arar, sunaklarda bulunur, dini törenler yaparlardı. Bu bakımdan Pınarhisar bir sunak yeri idi. Ayrıca tarihçi Hammer buraya kaynaklar kalesi demiştir. Hellenler buradaki kaynak sularına büyük dere anlamında Tearos demişlerdir. Romalılar M.Ö 33 yıllarında bu suları şifa suyu olarak kullanmaya başlamışlar, soğuk ve sıcak su hamamları oluşturmuşlardır. Pınarhisar ve Kaynarca suları bu amaçla kullanılmıştır.⁴⁵

İlk Çağdan sonra Pınarhisar, sırasıyla Roma, Avrupa Hunları, Avar, Bizans egemenliğinde kalmıştır.

Osmanlıların Trakya'ya geçişi ile birlikte Türklerin Pınarhisar ve çevresinde yerleşmeleri başlar. Anadolu Selçuk Beyleri'nden Mihalzade ailesinin İznik'ten, Zeamet ailesinin Isparta ve Gönen ahalisinden, Giray sülalesinin de Kırım'dan getirilerek Pınarhisar ve çevresine yerleştirildiği bilinmektedir.⁴⁶

Bizans egemenliğinden sonra Pınarhisar 1369 yılında 1.Sultan Murat yönetimindeki askeri birliğin akıncı komutanı Gazi Mihal tarafından Bizanlılar'dan alındı. Pınarhisar'ın fethinde bulunan akıncı komutanlardan biride Horasan erenlerinden Birbir Oklu Ahmet Baba'ya arpalık olarak verildi. Binbir Oklu Ahmet Baba da burada bir süre sonra Tekke kurdu. Tekkeler Osmanlı Devleti'nin kuruluş

⁴³ Karaçam, 1995: 538

⁴⁴ Güler Yarcı, (2007): *Arşiv Belgeleri Işığında Pınarhisar*, Yöre Aylık Kültür Dergisi, s.86-88, s.15

⁴⁵ Karaçam, 1995: 596

⁴⁶ *Cumhuriyetin 50. yılında Kırklareli*, 1973 İl Yıllığı, Kırklareli: s. 33

ve fetih yıllarında misyoner dervişlerin bir inanç, kültür ve sosyal dayanışma amacıyla organize oldukları yerlerdi. Bunların yaşamları, çiftliklerden sağlanan gelirlerle olurdu. Binbir Oklu Ahmet Baba Tekkesi ve toprakları tarihte Tekye (*Tekke*) Çiftliği olarak geçer. Fetih Dönemi'nde Trakya'da 26 dolayında Tekke kurulmuş ve bunlar en faal yıllarını 2. Mahmut zamanına kadar sürdürmüşlerdir. Cumhuriyetin ilanından iki yıl sonra, 1925 yılında da kapatılmışlardır.

Evliya Çelebi 1658'li yıllarda gördüğü Pınarhisar'ı şöyle anlatıyor:

"Fetihten sonra kalesi yıkılmıştır. İçinde imareti, yani yoksullara yemek verilen bir yeri yoktur. İçinde koyun ve keçiler kışlar. Aşağıdaki varoşu Hisar Mahallesinden daha bayındırdır. Bu da Sancak Bey'in oturduğu yer olmasından, ona ayrılmış olmasındandır. Yüzelli akçelik, yani gümüş paralık geliri olan bir kazadır. Burada Vezir-i Azam'a ait başka bir yer vardır ki, o da hükümetindir. Sipahi Ketüde yeri, yeniçeri serdarı vardır. 400 kiremitli evi ve bahçeli evleri bulunmaktadır. İki küçük camii vardır. Camilere gidenler çoktur. 100-150 kadar katır alan üç büyük hanı bulunmaktadır Bir de küçük hamam vardır. Fakat Pınarhisar'da herkesin hamamı olduğu için kasaba hamamına ihtiyaç duyulmamaktadır. Hamamın işlememesi bir de Hristiyanların çok oluşundan ileri gelmektedir. Yirmi kadar küçük dükkancığı bulunmaktadır. Kasabanın ortasında bir kayadan kalın bir su çıkmaktadır ki, çıkarken büyük gürültü yapmaktadır. Temmuz ayında da buz gibi soğuktur. Bu su on değirmen çevirecek kadar çoktur. Bağ ve bostanları sulayarak Ergene Nehri'ne akmaktadır."⁴⁷

Pınarhisar, Osmanlı Devletinin "*Duraklama*" dönemini kapatıp gerilemeye başladığı zaman Balkanlar'daki yeni oluşumların Türkiye Trakyası üzerindeki tazyiki giderek arttı. Balkan Kargaşası buralarda yaşayan Evlad-ı Fatihan'ı göçe zorlamağa başladı. Özellikle Çetecilik Balkanlardaki Türklüğü iyiden iyiye rahatsız etti. 1877-1878 yılında çıkan Osmanlı-Rus Savaşı'nda Pınarhisar işgale uğrayan yerler arasındaydı. Bu işgal bir yıl kadar sürdü. 3 Mart 1878 tarihinde imzalanan Ayastefonos (*Yeşilköy*) Anlaşması ile Kırklareli İl olarak Bulgaristan Prensliğine bağlandığında Pınarhisar da bir süre için bu prensliğe bağlı kaldı. Ancak daha sonra yapılan Berlin Kongresi ile bu siyasi ve hukuki koşullar ortadan kalktı.

Rus işgali tüm Trakya'da olduğu gibi Pınarhisar'da da onulmaz yaralar, can

⁴⁷ Karaçam, 1995: 597

ve mal kayıplarına neden oldu. Halk büyük ıstırap çekti. Göç hareketi başladı. Balkanlar'dan gelen göçmenlerin bir kısmı da Pınarhisar'a yerleştirildi.⁴⁸

Osmanlı Devleti Balkanlar'daki sosyal ve siyasal gelişmeleri yatıştırmak, parçalanmayı biraz daha geciktirmek amacıyla ıslahat hareketleri'ne girişti. Balkanlar'da köklü değilse de bir takım sosyal ve hukuki yeniliklerle durumu kurtarmak istedi. Ancak yaptığı idari, hukuki ve mali düzenlemeler ne yabancı ülkeleri ne de Balkanlar'da yaşayanları memnun etti. Bunun akabinde Bulgaristan'ın öncülüğünde bir balkan savaşı çıktı. Balkan Savaşı'nın büyük bölümü Pınarhisar Bölgesinden geçti. 1912 Ekiminde Kofçaz yöresinde saldırıya geçen Bulgarlar, Kırklareli'nde cephenin yarılması, Kırklareli muharabelerinde bozguna uğranılması üzerine Pınarhisar tehlikeye girdi. Bozulan birliklerin bu bölgede toparlanmasına çalışıldı. Saldırıdan bir hafta sonra Bulgar ordusu Pınarhisar'a ulaşmıştı. Balkan Savaşında cephe hattı Poyralı-Tozaklı, Karaağaç ve Lüleburgaz köylerinin yer aldığı dere vadisi idi. Derenin iki yakasında düşmanla çok şiddetli ve kanlı savaşlar yapıldı.

2.5 Vize

Vize tarihi çok eski yüzyıllara dayanan bir ilçe merkezidir. Kırklareli'nin doğusunda, eski Edime-İstanbul Yolu üzerinde bulunmaktadır. Şehrin kuzeyinde Göztepe, Çömlektepe ve Yılan Tepeler yer almaktadır. Vize bu tepelerin güneyinde, Eski İstanbul-Edirne yolunun sağ ve solunda yapılanmıştır. İlk kuruluş yeri Hisartepe'dir. Çömlek Tepe eski bir yerleşim merkezidir. Bu bakımdan Vize bir Kale-Kenttir. Kale-Kent olarak varlığını sürdürdüğü yıllarda ticari ilişkilerini Karadeniz Kıyısındaki Panayır İskelesi üzerinden yapmıştır. Yüzölçümü 4.119 km'dir.⁴⁹

Kuzeyi ormanlık, güneyi ova olan Vize'de halkın geçim alanı tarım, hayvancılık ve orman işçiliğidir. Yeraltı suları bakımından zengin olması nedeniyle yer yer sulak araziler göze çarpar. Buralarda Bitki örtüsü zengindir ve bu sebeple

⁴⁸ Karaçam, 1995: 599

⁴⁹ Karaçam, 1995: 608

hayvancılık yapmağa elverişlidir. Osmanlı Çileği (*Aromatik Çileğin*) yetiştiği yerin Vize olduğu unutulmamalıdır.

Vize'nin ilk sakinlerinin kimler olduğu kesin olarak bilinmiyor. Büyük bir ihtimalle Traklar'dan önce buralarda yaşayan topluluklar olmuştur. Onlar Vize'nin ilk sakinleri olsa gerektir. Fakat yerleşik halkın Traklar olduğu şimdilik kesin gibidir. Vize'nin Osmanlı Dönemi'ndeki halkı Anadolu'dan iskan edilmiş bulunan Türkmen Grupları'dır. Bunlar Vize yürükleri olarak anılırlar. Vize Yürükleri'nden bazı gruplar Lüleburgaz, Çorlu ve Hayrabolu'ya da yerleşmişlerdir.

Vize'nin tarihi çok eski olması nedeniyle zaman içerisinde İdari, Dini ve Kültürel Merkez olma gibi roller oynadığı için nüfus yönünden hareketli bir geçmişi vardır. Büyük olasılıkla yerli halkı Traklar yanında Iskitler, Persler, Hellen, Roma ve Bizanslılar olmuşlardır. Osmanlılar zamanında Türklerin buraya yerleşmeleri 1. Murat ile başlamıştır. Zaman içerisinde iskan devam etmiştir. Hatta Şam'da bulunan Dülkadir Oğulları'ndan Budak Bey, Vize Sancağı'nın kendisine verilmesi üzerine taraftarları ile buraya gelip yerleşmiş, daha sonra Anadolu'dan başka Yürük kabileleri de getirip, Vize'ye iskân etmiştir. Bu hareketler zaman içerisinde Vize nüfusunun artış nedenleri olmuştur. Anımsanacağı gibi Yürükler ordunun askere daha fazla ihtiyaç gösterdiği 17. yüzyılda alınmaya başlanmışlardır. Bunun üzerine Padişah 1691 yılında Yürük Gurupları'nı "*Evlad-ı Fatihan*" olarak ilan etmiştir. Tarih içerisinde Vize'ye Yürükler dışında Tatar ve Çerkezler de yerleşmişlerdir. Halen Vize köylerinde bunlardan göç nedeniyle gelenler vardır.

Tabii Vize'nin nüfusu savaş ve barış dönemlerine göre bir grafik çizmiştir. "1881 yılında Vize'nin nüfusu 5.464 idi ve bu nüfusun içerisinde Hristiyan kökenli insanlar da vardı. 1884 yılında yapılan bir tespite göre Vize genelinde Müslüman-Hristiyan kökenli olmak üzere nüfus 19.211 idi. Bu yıllarda Kırklareli Sancağı'nın en kalabalık ilçesinin Vize olduğu kayıtlıdır. Vize bu nüfus üstünlüğünü 1901 yılına kadar korumuştur. Bu yıllardaki nüfusu 24.932 dolayında bulunuyordu. Unlu dilbilimci Şemsettin Sami, "*Kamus-ül Alam*" (*Tarih ve Coğrafya Sözlüğü*'nde) Vize hakkında şu bilgiyi vermektedir:

"Edirne Vilayeti Kırkkilise Sancağı'na bağlı kaza merkezi bir kasabadır. Kasabanın nüfusu 4.000'dür. Kaza dört nahiye ve 46 köyden oluşmaktadır. 24.086 olan nüfusunun 10.923'ü Müslüman, 11.972'si Rum, 1.037'si Bulgar ve 154'ü çingenedir. Kazada 48 Cami, 16 erkek ve 16 kız mektebi, 184 dükkan ve mağaza, 28 han, 2 hamam, 31 finn, 42 değirmen, 5 şayak atölyesi, 6 hızırhane ve bir de yağhane vardır."⁵⁰

Vize'nin tarihine baktığımızda ilk kez 1363 yılında Türklerin eline geçtiğini görürüz. Ancak, Vize ilk fetihten sonra Türklerin elinde fazla kalmadı. Sultan 1. Murat ve akıncı komutanları Trakya ve Balkanlar'da başka yerlerin fethi ile meşgul olurlarken, Bulgar Çar'ı Ivan Aleksandır da ani bir baskınla Vize'yi ele geçirdi. Vize 1368 yılına kadar Bulgarlar'ın elinde kaldı. 1. Murat Balkanlar'da ve Trakya'da önemli yerleri aldıktan sonra 1369 yılında Vize'yi tekrar Osmanlı topraklarına dahil etti. Bizanslılar, Vize'nin Türklerin elinde bulunmasına bir türlü razı olmadılar. 1373 yılında Vize'yi geri almak için bir hareket başlattılar. Sancak Beyi Şirmerd durumu Anadolu'da bulunan 1. Murat'a bildirildi. Sultan Murad, bulunduğu Anadolu'dan Çanakkale'ye geçerek, Malkara ve Keşan tarafından topladığı ordusu ile Çatalca'ya doğru yürüdü. Bu sıra fethi gerçekleşmiş, birçok kale alınmış, Çatalca'ya gelinmişti. 1. Murat 1373 yılında burada Bizanslı bir kez daha kesin yenilgiye uğratarak tehlikeyi ortadan kaldırdı. Bundan sonra da Bizans imparatoru Kantakuzen bir daha Vize'yi almağa ceraset edemedi. Yıldırım Beyazıt'ın 1402 yılında Ankara Savaşı'nda Timur'a yenilmesiyle başlayan Dağılma Dönemi sırasında Vize ile birlikte bazı kaleler, Karadeniz kıyısındaki bazı yerler Bizanslıların eline geçti. Bu sıra Çelebi Mehmet Trakya'ya egemen olan kardeşlerini yenebilmek için Anadolu'dan Trakya'ya geçme ve asker geçirme karşılığı olarak Karadeniz ve Vize bölgesinde bazı yerleri Bizanslılar'a bıraktı. Bu anlaşmadan yararlanan Çelebi Mehmet, Kara Halil Bey'in Kumanda ettiği Musa Çelebi'nin öncü kuvvetlerini Vize'de yapılan savaşta yendi. Mehmet Çelebi'nin Bizanslılar'a bıraktığı Vize bölgesi ve Karadeniz kıyısındaki yerler ise daha sonra Fatih'in İstanbul'u almasından bir süre önce Karaca Paşa tarafından geri alındılar. Silivri, Kırıkköy, İğneada bu sıra alınan yerler idi.⁵¹

⁵⁰ Karaçam, 1995: 613

⁵¹ Karaçam, 1995: 621

1655-1661 yılları arasında Vize'yi iki kez ziyaret eden Evliya Çelebi, ünlü Seyahatnamesinde Vizeyi şöyle anlatır:

"Kalesi yer yer harap olmuş beşgen şeklinde bir kaya üzerindedir. Kale içinde üçyüz kiremitli toplam 800 ev, bir de Fatih Camii vardır. Kubbeleri kurşunla kaplıdır. Sancak Beyi'nin padişah tarafından geliri 224.475 akçedir. Bu sancakta Yürüklerin de Beyi vardır. O da (*Vize'ye*) hakim bir başka kişidir. Onun geliri 178 akçedir. Üç Zeamet (*Geliri yirmi bin akçeden yüzbin akçeye kadar olan topraklar*), yetmişdokuz Timar'dır. Çeribaşısı, alaybeyisi vardır. Sefer sırasında 1500 asker olur. (*Vize Rumeli Beylerbeyliğine bağlı olduğu zaman 20 Zeamet, 79 Timar'a ulaşmıştı ve ayrıca 170 Yürük Ailesi vardı.*) Vize yüzelli akçe payesi (*önde gelen adamı*) ile 150 köyü ile Şerif bir kazadır. Sancak Beyi'nin geliri bin kuruştur. Bir kuruş fazla alsa köylü çarığını giyip, İstanbul'a şikayete gider. Şehirde Kethüda (*kahya*) yeri, Yeniçeri Serdarı, kale dizdarı, elli askeri, muhtesibi (*vergi memuru*), şehir voyvodosu (*amiri*), şehir Kethüdası, bac (*vergi ve harç*) memuru, haraç ağası vardır. Köylüsü Yürük müslümanlarıyla Bulgar ve Rumlardır. Evleri kiremitli, yüksek evlerdir. Kayalardan çıkan sular meşhurdur. Oniki mahallesi vardır. Bağ ve bahçesi yoktur. Pırasası meşhurdur. (*Şeyh Gazanfer Efendi*) adıyla bir de ziyaret yeri vardır."

Evliya Çelebi o sıra Saray'ın Vize Sancak Beyi'nin yeri olduğunu belirterek, "Voyvodası hakimdir, yüzelli akçelik kazadır. Bağları çok ise de halkında bereket yoktur. Onun için fukarası çoktur. Hatta Melek Ahmet Paşa efendimizi bir gece altı bin askeriyle misafir edemediler" diye yazar. Molla Salih de 1528'de Kanuni'nin Vize'de kaldığını yazar.⁵²

2.6 Babaeski

Babaeski, Kırklareli İli'nin Lüleburgaz'dan sonra en büyük ilçelerinden biridir. Tarihi Edirne-İstanbul E-85 Karayolu üzerinde, Kırklareli-Babaeski yol kavşağı üstünde bulunmaktadır. 652 kilometrekare toprak büyüklüğüne sahiptir.

Babaeski'nin ne zaman, kimler tarafından ve nasıl kurulduğuna ilişkin elimizde fazla bilgi ve bulgu bulunmuyor. Yalnız bölgede İlkçağ ve Tunç Devrinden kültürler ve kalıntılar, höyük ve Tümülüsler (*Anıt Mezarlar*) bulunmaktadır. Traklar

⁵² Karaçam, 1995: 621

zamanında Babaeski vardı. Trakların buraya "Burtu- dizus" (*Durak Yeri*) dediklerine dair bilgiler bulunmaktadır. V. Yüzyılda ise Roma Hristiyanları'nın ziyaret merkeziydi. O yıllarda Babaeski bölgesinde Hristiyan dinine katılanlar çoktu. Roma döneminde Trakya'da Eyalet Merkezi Vize, Başpiskoposluk Merkez Kırklareli, Lüleburgaz ve Babaeski Piskoposluk oldular.

Babaeski Türkler ile karşılaşması Selçuklu dönemine rastlamaktadır. Babaeski'ye ilk geçişin 1263 yılında ve yaklaşık 10 bin Türkmenden oluşan bir göçmen grubu ile Dobruca Tataristan'ı diye bilinen bölgeye olduğu tahmin edilmektedir. On sekizi bulan geçişlerin on altısı Osmanlılara aittir.

Daha sonraki dönem içinde, 1345 yılında, Aydın Beyi Umur Bey, yirmi bin kişilik bir süvariyle Avrupa'ya geçerek Kantakuzen'e yardım etmiştir. 1346-1353 yılları arası Osmanlılar belli aralıklarla, Bizans'a yardım amacıyla 4 defa Rumeli'ye geçmişlerdir. Daha önceki Avrupa'ya geçişler, önemli ve sürekli fetihlere sebep olmadıkları için tarihçilerce ilk geçiş olarak 1356 yılında Sultan Orhan'ın oğlu Şehzade Süleyman Paşa'nın geçişi kabul edilmiştir. Bu geçişleri takiben 1356 yılında Malkara, İpsala, Tekirdağ, Hayrabolu, ve Çorlu Osmanlı devleti topraklarına katıldı. 1362 yılında Orhan Gazi'nin yerine oğlu Murat Bey (*Sultan 1. Murat*) Ahiler'in kararıyla hükümdar oldu. Hükümdar değişikliği sırasındaki karışıklıktan faydalanmak isteyen Bizans; Lüleburgaz, Çorlu ve Malkara'yı geri aldı. Anadolu'dan buralara Türkler getirilerek yerleştirildi. Sultan Murat iki komutanı Hacı İlbey ve Lala Şahin ile Edirne'nin fethinde bulunmak için Babaeski 'ye gitti. Edirne'de yapılan savaşı Osmanlılar kazandı. 1362-1363 yılında Edirne alındı. Sultan Murat Babaeski'ye gelmesinden ve Edirne'nin fethinden bir sene evvel Hacı İlbey buralarda yurtluklar edinmiş ve Edirne'nin fethi için hazırlıklar yapılmıştır. Babaeski'nin kalıcı ve sürekli fetih tarihinin 1361 yılı olduğu düşünülmektedir.⁵³

Babaeski'de çeşitli seyyahların gözlemleri olmuştur. 1553 yılında bir Alman seyyah grubu Avrupa'dan İstanbul'a araba ve bazen de at, katır sırtında yolculuk yapmışlardır. 12 Ağustos 1553 tarihinde Babaeski Pancarköy ve Dügüncülü Köyüne uğramışlardır. Dügüncülü Köyü eski kültürlerin bulunduğu, 1411 yılında da

⁵³ Mucit Öztapak, (2002): *Yerel Yakın Tarihi Babaeski*, Babaeski Belediye Yayınları, Kırklareli: s. 13-15

Süleyman Çelebi'nin öldürüldüğü yerdir. Gezginciler köye geldiklerinde Düğüncülü 1. Selim'in Vezir-i Azam-ı Piri Paşa'nın mülkü idi. Gezgincilerden Hans Dernsch Warn günlüğüne yazdığı notlarda burayla ilgili olarak diyor ki, "Yolda üç gözlü bir taş köprüden sonra birkaç serinli (*Kuyudan su çıkarmaya yarayan çıkırık*) bulunan köyden geçtik. Yolun yanında eski Romalılardan kalma bir Höyük vardı. Bir Türk bunun üzerine mezarını yaptırmış." (*Bu höyükten 1992 yılında mermer bir lahit çıkarılmıştır.*)

Gözlem ve saptamalarını anlatmaya devam eden Alman gezginci: "Tekrar bir köyden geçtik. Burada bir kervansaray var. Ayrıca dere üzerinde dört gözlü bir köprü gördük." Ancak "Doğru dürüst bir dere, nehir görmedik. Bolca kuyu (*su kuyusu*) var. Çorak bir arazi. Ne ekilmiş tarla ne de orman görülüyor etrafta. Bununla beraber buralar vaktiyle bağlık, bahçelik yerler olduğu anlaşılıyor."⁵⁴

İki yıl sonra, yani 1555 yılı 6 Temmuz'unda dönüşünde ise Babaeski ile ilgili bilgileri günümüze şöyle aktarıyor: "Babaeski'de iki cami var. Rum görmedik. Eski ve antik biçimde yapılmış bir kilisesi mevcut, ama Türkler bu kiliseyi cami haline getirmişler. Binanın pencereleri ve bazı yan duvarları yıkık vaziyette. Şimdi camide imamlar ve koyun postuna bürünmüş dervişler tembel, yan gelip yatıyorlar ve birçok insan kendi adetleri üzere ibadet ediyorlar."⁵⁵

EVLIYA ÇELEBİ'YE GÖRE BABAESKİ

Madyanoğlu Yanko zamanından beri bakımlı ve sağlam bir kalesi olan büyük bir şehirdir. Sonra Sırp, Bulgar ve Hersekliler birleşip İstanbul'u yağmaya giderlerken bu şehri de harap ettiler. Sonra Sarı Saltuk Bay, Pravadi yakınında öldüğünde, ettiği vasiyeti gereğinde naşı yedi adet tabuta konarak dervişleri birer tarafa götürülürken Edirne kralı da bu adam bizdendir diyerek bir tabutu getirip buraya gömdürür. İşte bu nedenle kasabaya Babaeski demişlerdir. O şeref ile günden güne gelişmektedir. Vize sancağı hudutlarında, halkı bütün vergilerden muaf ve müselleme, yüzelli akçaklı-yüksekli kagir binaları vardır. Yirmi mihrabıdır. Şehrin doğu girişinde ve kenarında bulunan Ali Paşa Cami; Süleyman Han Vezirlerinden

⁵⁴ Karaçam, 1995: 662

⁵⁵ Karaçam, 1995: 662

Semiz Ali Paşa adı ile şöhret bulmuş tedbirli bir vezir yaptırmış Padişah camileri derecesindedir. İstanbul'da Topkapısı dahilindeki Ahmet Paşa camine benzer. Amma bu ondan geniş, aydınlık, süslü ve mükemmel, seyre değer bir binadır. Medrese, imaret, han ve dükkanların hepsi bu Ali Paşa'nın hayır eseridir. Camiğin kubbesi göğe baş uzatmış olduğundan, bir konaklık yerden kurşunları mavi gösterip öyle yüksek bir minare yaptırmıştır ki, sanki Rüstem Paşa Cami'nin minaresidir. Ondan sonra çarşısının iç yüzünde Fatih Sultan Mehmet Han Cami de faydalı, küçük bir eski camidir. İçi ve dışı o kadar süslü değildir. Tek şerefeli yüksek bir minaresi olup oldukça tamire muhtaçtır. Bunlardan başka yedi mescit, yedi çocuk mektebi, yedi han, yüz kadar dükkan, bir aşevi, bir hamam üç tekke ve çarşı içinde hayat suyu akan bir çeşmesi vardır. Bu çeşmenin tarihi:

'Hâtif-i gayb didi târihini

Çeşme selsebil âb-ı hayat' Sene 932

Bu kasabadan geçen Ergene nehrinin kolu üzerinde Çoban Deli Kasım Ağa'nın yaptırdığı yedi gözlü büyük bir köprü vardır. Bu kol, Istranca dağlarından birikip Ergene ile beraber Koca Murad Han'ın yetmiş dört gözlü Ergene köprüsü altından geçerek Meriç'e karışır. Bu Çoban Deli Kasım Ağa bu köprü yerinde koyun güderken Cenab-ı Hak kendisine müslümanlığ nasip edip zamanla Dergah-ı Ali yeniçeri ocağından kulkethüdası olur. Sonra Sultan dördüncü Murat Han tarafından hapsolunca "Ahdim olsun, bu girdaptan kurtulursam koyun götüğüm yere bir köprü yaptırayım" der. Kurtulduktan sonra da ahdini yerine getirip Dört yüz Rum Kesesi sarfederek, bu köprüyü yaptırmıştır. Ama doğrusu binde bir görünen cinsten büyük bir köprü olup, tumturaklı kemeri sanki samanyolu gibidir. Simahi'nin yazdığı tarih:

'Cenab-ı Hazret-i Sultan Murad-ı Cemazamet Muradı üzre ide sâyesin Hudâ memdud Simâhi cânıma hâtiften irdi bu târih Ola bu cısr karin-i kabûl-i Rabb-i vedud.' Sene H.1034⁵⁶

Tarih boyunca çeşitli kavimlerin egemenliği altına girmiş olan Babaeski nüfus bakımından incelediğimizde şu sonuç karşımıza çıkar:

⁵⁶ Evliya Çelebi, (1966): *Tam Metin Seyahatnamesi*, Üçdal Neşriyat, Cilt:III-IV, İstanbul: s.370-372

1831 yılında Babaeski’de erkek nüfusu 1975 idi. Bundan biraz fazla kadın nüfusu bulunduğu varsayılsa, demek oluyor ki Babaeski’nin bu yıllardaki toplam nüfusu 3500 dolayında idi. Nüfusun ancak 1100’ü Müslümandı. Müslümanlar ile Hristiyanlar birlikte otururlar ve komşuluk ederlerdi. 1884 yılında Hristiyan kökenli nüfusta bir azalma görülmektedir. Buna göre bu yıllarda Babaeski’nün nüfusu 243’ü Müslüman ve 3400 Türk’ün dışında, 11.300 dolayındadır. 1900 yılına gelindiğinde ise nüfusta bir artış görülmektedir. Bu yıllarda Babaeski’nin nüfusu 15.502 olarak tespit edilmiştir. Ancak ne olmuş ve nasıl olmuşsa Hristiyan kökenli nüfusta bir artış olmuş, 8.143 Hristiyana karşılık 7459 müslüman insanın Babaeski’de yaşadığı saptanmıştır. Müslüman olmayanların çoğunluğunu ise Bulgar, Rum ve Ermeniler oluşturuyordu. Yahudiler de vardı. Fakat zaman içerisinde ve özellikle Balkan ve Türk-Yunan savaşlarından sonra yapılan çeşitli mübadelelerde, Türk ve Müslüman olmayanlar göç etmişler ve buna karşılık, 1877-1878 Osmanlı-Rus yani Doksan Üç Muharebesi’nden sonra Balkanlardan başlayan karşı göçlerde Babaeski’nin hem nüfusu artmış, hem de nüfus yapısı değişmiştir.

Babaeski’ye Balkanlar’dan gelenler daha çok Selanik, Drama, Makedonya, Bulgaristan Yürükleri ve Yugoslavya göçmenleri idi. Gelenler 1. Murad’dan itibaren Balkanlar’a iskan edilen Kocacık Yürükleridir. Batı Trakya’dan gelenler ise Naldöken Yürükleri olarak bilinmektedir. Kocacık Yürükleri 1. Murad zamanında Ankara’dan Balkanlar’a yerleştirilmiş Türkmenlerdir. Babaeski’ye 1923 yılında Yunanlılarla yapılan mübadele anlaşmasından sonra, 1930-1952 yılları arasında gelen göçmenler de olmuştur.⁵⁷

2.7 Lüleburgaz

Lüleburgaz’ın tarihi bugünkü bilgilere göre. M.Ö. 700-600 yıllarında yaşamlarını sonraki dönemlere kadar sürdürmüş bulunan Traklar’a kadar uzanmaktadır. Bu bakımdan Lüleburgaz’ın ilk kurucu ve sakinlerinin bugünkü

⁵⁷ Nazif Karaçam, 1995: 646

bilgiler ışığında Traklar olduğu düşünülebilir. Şehri büyük ihtimalle Trakların, Trakya Kolu'nu oluşturan Odrisler kurmuşlardır. Fakat Lüleburgaz'da Traklardan, çevredeki Tümülüsler dışında izler, kültürler bugüne dek bulunmamıştır.

Lüleburgaz'ın tam kuruluş ve iman V. yüzyılın başında (403) yılında imparator Arkadios tarafından gerçekleştirilmiştir. Tarihçiler Arkadios dönemini "Dünya'nın öğle vakti" diye nitelendirirler. Kent ilk zamanlarda Kale ve Surlar'dan oluşuyordu. Romalılar Kale ve Burçlar arkasında savaşmayı tercih ederlerdi. Uzun yıllar Lüleburgaz bir Kale Şehir olarak kaldı. İmparator Arkadios'tan aldığı adını tam bin yıl korudu. Roma yolu üzerinde Havsa, Babaeski'den sonra 3. durak idi. Lüleburgaz, Roma'nın Trakya'da en uç durağı kabul ediliyordu.⁵⁸

Lüleburgaz ilk kez 1357 yılında, Orhan Bey zamanında Bizanslılardan alındı. Fakat Osmanlılar başka yerlerin alınması ile meşgul iken, Lüleburgaz tekrar Bizanslıların eline geçti. Sonra 1362 yılında 1. Murad Lüleburgaz'ı tekrar geri aldı. Alınma yılının ilk aylarına rastlıyordu. Osmanlı Akıncıları Trakya'nın fethi için geleneğe uygun bir hareket düzeni tespit ettiler. Sağ, Orta ve Sol kolda uçlar oluşturuldu. Birinci Üç, kıyıdan Tekirdağ, Çorlu ve İstanbul yönünde, İkinci Üç ortadan Korudağ Bölgesi üzerinden Malkara (*Mıgalkara*), Hayrabolu ve Vize yönünde, Üçüncü Üç ise Meriç Vadisi'nde İpsala, Dimetoka ve Edirne yönünde fetihler yapacaklardı. Fetih Harekatı bu sistem içinde yürütüldü. Hacı İlbey Dimetoka'dan Edirne'ye, Evronos Bey de İpsala'dan kıyı boyunca ilerlemek suretiyle Lüleburgaz'a yöneldi. Burgaz kalesini Hacı İlbey aldı. Türkler Lüleburgaz'a girdiklerinde şehirde fazla kimse yoktu. Kaçanlar Kuzeye, Pınarhisar yönüne gitmişlerdi. Bizans Tekfuru, metropoliten temsilcileri kaleyi boşaltmışlardı. Zaten Lüleburgaz'ın da o sıralardaki nüfusu her halde birkaç yüz kişiyi geçmiyordu. Şehrin adı da o sıra Yunanca kale anlamına gelen Bergos (Pyrgos) idi.

Lüleburgaz'ın Türklerin eline geçmesi Osmanlılar için Trakya'da yeni fetih olanakları sağladı. 1361 yılında Lüleburgaz'ın kuzey doğusunda Osmanlılar ile Bizanslılar arasında büyük bir meydan savaşı meydana geldi. Bu savaşta 1. Murat

⁵⁸ Ersan Kaçar, *Lüleburgaz Ağzı Üzerine Bir Araştırma*, Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü, İstanbul, 1967, s. 1

Edirne ve yöresini Osmanlı Trakyası'na dahil etti. Bu sıra 1. Murat ordusu ile Babaeski'de bulunuyordu.

1433 yılında bir seyyah günlüğüne düştüğü notlarda, bu yıllarda Lüleburgaz'da tamamen Türklerin oturduğunu, surların yıkık olduğunu yazmaktadır. 1540'lı yıllarda ise bir başka yabancı tarihçi, Lüleburgaz'ın hala kendini toparlayamadığını söylemekte ve Lüle Taşı yapıldığı için Lüleburgaz adı ile anıldığını belirtiyor, bir kervansaray ve selvi ağaçlarıyla çevrili olan Lüleburgaz'ın ulu bir cami inşa ettiren Sokullu Mehmet Paşa'nın mülkü olduğunu bildirmektedir.

Lüleburgaz ve Havsa Kervansaraylarında Müslüman-Hıristiyan, fakir-zengin, her yabancı bedavadan, üç gün, ekmek, et, pirinç, hayvanları için de yem temin ve tedarik edilirdi. Bu kervansaraylar bazan da askeri karargah olarak kullanılırdı. Lüleburgaz Kervansaray avlusunda yazlık ve kışlık evler vardı.

Osmanlılar zamanında imparatorluk merkezinin Bursa'dan Edirne'ye taşınması, daha sonra İstanbul'a götürülmesi Lüleburgaz'ın Trakya'daki konumunu hiç etkilemedi. Padişahlar, şehzadeler, sadrazamlar, vezirler, akıncı komutanları ile orduların konaklama ve geçiş yeri hep Lüleburgaz oldu. Lüleburgaz'ın tarih içersindeki seçkin konuklarından biri de Türkiye'nin dünya çapında ismi, Evliya Çelebi olmuştur. Evliya Çelebi 1656-1661 yılları arasında Trakya ve Balkanları dolaşmış ve bu arada Lüleburgaz'a da gelmiştir. Evliya Çelebi o yıllardaki Lüleburgaz hakkında şu bilgileri günümüze aktarmaktadır:"Geniş ova yediyüz haneli, bağlı, bahçeli, evleri kırmızı kiremit ile örtülü, bakımlı bir şehirdir. Beş camii ve mescidi vardır. Sokullu Mehmet Paşa Camii, şehrin içinde, kalabalık cemaatından yer bulunmaz, gezintiye ve görücüye çıkmış bir ibadethanedir. Kurucusu Koca Mimar Sinan bir Abdülmenan ustadır. Ergene köprüsü başındaki cami dahi acayip, cemaati gariptir. Yedi sibyan okulu, meydanda parlak bir bina, hoş hamamı, çarşıda üçyüz dörtyüz dükkanı vardır. Lüleburgaz'ın sığır pazarı Rum ve Acem'de meşhurdur. Kırk gün kırk gece alışveriş olur. Ergene Nehri kenarında ta Sokullu Mehmet Paşa Camii'ne varıncaya kadar şehir tarafında bini aşkın kulube gibi dükkanlar vardır. Bu pazar başındaki köprü meşhur Koca Mimar Sinan'ın binasıdır. Şehrin havası yumuşak, bağ ve bahçesi bakımlı, koyunu ve tereyağı meşhurdur.

Lüleburgaz'ın kervansarayı, bir büyük kapı içre kale örneği karşı karşıya 150 ocak odası olan büyük bir han gibidir. Haremli, develikli, ahırlı olup, sadece ahır üç binden çok hayvan alır. Kapıda daima nöbetçileri gözcülük ederler. Yatsıdan sonra kapıda meterhane çalınıp kapanır. Nöbetçiler vakıftan kandiller yakıp kapı dibinde yatarlar. Eğer gece yarısında taşradan misafir gelirse kapıyı açıp içeri alırlar. Hazırdan yemek getirirler. Amma dünya yıkılsa içerden taşraya adam bırakmazlar. Ta cümle misafirler kalktıkta yine meterhane döğölüp herkes malından haberdar olur. Hancılar tıpkı dellallar gibi: "Ey ümmeti Muhammed. Malınız, canınız, ânınız, donunuz tamam mıdır?" diye ses edip ses ederler. Misafirler de: "Cümlesi tamamdır. Hak sahibi hayrata rahmet eyleye" dediklerinde kapıcılar kapıları açıp yine kapı dibinde: "Yollarda gafıl gitme, kilim, yaygı kaybetme, herkesi arkadaş etme, yürüyün Allah kolay getire" diyerek dua ve nimetler ederler. Herkes bir yöne yürümeye başlar. Bu hanın batısında hükümet üyeleri, bakanlar, önde gelen kişiler ve kibar insanlar için haremli, divanhaneli, yüzelli odalı hamamlı, kilerli, mutfaklı bir büyük saray vardır ki, övmeye dil yetmez. Bu binanın hepsi şehit Sokullu Mehmet Paşa'nın olup, hep kâgirdir. Büyük kervansarayın demir kapısı kemeri üzere beyaz mermere Karahisarı hattı ile şu mısra yazılıdır:

*"Bu kervansaraya gelen oldu hep revan "*⁵⁹

1877-1878 OSMANLI-RUS SAVAŞI

Lüleburgaz 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'na kadar yaklaşık 468 yılı barış içersinde yaşamış, savaş görmemiştir. Ancak 1829 yılında ve 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda olmak üzere iki kez Rus işgaline uğramıştır. Halkın 93 Harbi ve Muhacreti dediği son savaşta Lüleburgaz bir yıl kadar işgal altında kalmıştır. Bu sıra savaşın faturasını ağır ödemiş, canından ve malından olmuştur. Savaş sonrası Balkanlar'dan başlayan kitlesel göç ise, Lüleburgaz'da birçok yeni köyün kurulmasına neden olmuştur. Osmanlı-Rus Savaşı'ndan sonra Lüleburgaz, Edirne Sancağı'na bağlanmıştır.⁶⁰

⁵⁹ Karaçam, 1995: 697

⁶⁰ Nazif Karaçam, 1995: 698

BALKAN SAVAŞI'NDA LÜLEBURGAZ

1912 yılında Balkan ülkeleri Osmanlı Devleti'ne karşı birleşerek, savaş açtılar. Osmanlı Devleti bu savaşa hazır değildi. Bulgarlar Kırklareli üzerinden saldırıya geçtiler. Bu savaş karşısında Osmanlı ordusu Trakya'da şöyle konuşlandırılmıştı: Doğu Ordusu Kumandanı Abdullah Paşa'nın karargahı Lüleburgaz'ın Sakızköyü'nde idi. Sonradan Lüleburgaz muharebelerini yönetecek olan Şevket Turgut Paşa komutasındaki 2. Kolordu Babaeski'nin Karahalil Kasabasında mevzilenmişti. 3. Kolordu ise, Mahmut Muhtar Paşa komutasında Kırklareli'nde bulunuyordu. Abuk Ahmet Paşa komutasındaki 4. Kolordu da Babaeski'nin Kuleli köyü ile Havsa arasında yer almıştı. Savaşın ilk aşamasında Kırklareli ve Babaeski Bölgesindeki birlikler Lüleburgaz Deresi'nin doğu yakasına çekilmek zorunda kaldılar. Bu ikinci Savunma Hattı Poyralı-Lüleburgaz Deresi boyunca oluşmuştu. Bulgarlarla, Lüleburgaz'da ilk sıcak temas 15-17 Ekim arasında meydana geldi. Buradaki savaşı 2. Kolordu komutanı Şevket Turgut Paşa yönetti. Sonradan bu cephenin sol kanadını Abuk Ahmet Paşa idare etti. Savaşlar 30 Ekim'den sonra şiddetlendi. Özellikle Karaağaç ve Poyralı ormanlarındaki çarpışmalar çok yoğun ve kanlı geçti. Lüleburgaz Bölgesinde Balkan Savaşı dört gün sürdü. Fakat maalesef birliklerimiz bu savunma hattında da tutunamadılar. 2 Kasım 1912 de Lüleburgaz düştü. Savaş öncesi başalayan göç hareketi savaş arasında da tüm hızı ile devam etti. Savaş sırasında Lüleburgaz ana-baba günüydü. Savaşı yabancı gazeteciler de izliyor ve bunlar Lüleburgaz Palas Otelinde kalıyorlardı. 27 yabancı gazeteci vardı. Savaştan sonra Lüleburgaz muharebelerini değerlendiren Abuk Ahmet Paşa, "Karşılarında tüfek, süngü, hatta mitralyöz gördükleri sürece askerleri sadece cesaretleriyle değil, büyük bir başarıyla savaştılar" diyecekti.⁶¹

Lüleburgaz Ovası tarihin en kanlı sahnelerini yaşadı. Bulgarların yaptıkları savaş değil, tam bir katliamdı. Lüleburgaz'da ordunun bozulması üzerine Osmanlı Hükümeti şu resmi duyuruyu yapmıştı: "Savaşta şansın rolü büyük olup her cephede amaç zafer ise de, bu her zaman mümkün değildir. Savaşı kabullenmiş olan bir ulus için sonuna büyük sükunet ve metanetle katlanmak gerekir. Bu nedenle alınan sonuçtan ötürü ne gereksiz bir gurura ne de görülen başarısızlık nedeniyle yas ve

⁶¹ Nazif Karaçam, 1995: 698

telaşa kapılmak doğru olmaz. Mesela yapılan savaşta İşkodra ve Yanya yönlerindeki Osmanlı askerleri, başarılı savunma yapmakta olup, fakat Lüleburgaz taraflarında bulunan Doğu Ordusu gerekli savunmayı daha fazla başarıyla yürütebilmek için Çatalca Hattı'na geçici olarak nakledilmiştir. Vatanın son imkanına kadar savunulması doğaldır."⁶²

Bu duyurudan sonra Osmanlı Ordusu'nun Çatalca'da oluşturduğu Savunma Hattı karşısında Bulgarlar ilerleyemediler. Burada yapılan savaşlarda da Türk ordusuna yenildiler. İkinci Balkan Savaşı'nda Trakya'dan çekilmek zorunda kaldılar. Lüleburgaz'ın Balkan Savaşı'ndaki işgali bir yıl sürdü. Lüleburgaz 27.7.1913 tarihinde Bulgarlar'dan geri alındı.

Balkan Savaşı'ndan bir yıl sonra, 1914 yılında Avrupa'da 1. Dünya Savaşı başladı. Bu savaşa Osmanlı Devleti de katıldı. Fakat savaşı Lüleburgaz yaşamamış sadece etkilenmiştir. Bu savaşta Trakya, Çanakkale Muharebeleri'nden dolayı doğrudan etkilenmedi ama moral yönünden etkilenmiştir. Her evden bir veya iki kişi Çanakkale'de, Galiçya'da, Bağdat-Şam, Sankamış-Kafkas cephelerinde, Süveyş Kanal Harekatı'nda çarpışmış, şehit olmuş ya da gazi olmuştur. Gidenler gelmemiş, gelenler geride bıraktıklarını bulamamıştır.

Tarih içinde Lüleburgaz'ın nüfus grafiği iniş çıkışlar göstermiştir. Örneğin, 1831 yılında kentte Müslüman, Hristiyan toplam nüfus 5097 erkek ve bundan biraz fazla kadın nüfus varken, 1884 yılında 11.988, 1901 de 15.938 olmuştur. Halkın yarısını Türkler, diğer yarısını Rumlar, Bulgarlar, Yahudiler ve Çingeneler oluşturuyordu. Bugün kentin nüfusu 1990 sayımına göre 52.384'e ulaşmıştır. Köylerde oturan nüfus ise, 40.676'dır. Buna göre ilçe nüfusu toplam 93.063' tür. Ve Lüleburgaz kentleşmektedir.⁶³

Lüleburgaz zaman içerisinde iskana hep açık olmuştur. Yıldırım Beyazıt zamanında başlayan planlı iskan hareketi bugüne kadar aralıklarla devam etmiştir. Tabii savaşlara ve daha başka nedenlere bağlı olarak Lüleburgaz'da göç hareketleri olmuştur. Buraya kitlesel göç 1878 Osmanlı-Rus Savaşı ile başlamıştır. O zamanlar

⁶² Nazif Karaçam, 1995: 699

⁶³ Nazif Karaçam, 1995: 682

Balkanlar'dan gelenler Lüleburgaz'da yeni köyler kurmuşlardır. Bunlar kendilerini 93 Harbi Muhaciri diye tanıtırlar. Sonra Balkan Savaşı göçü gelmiş ve arkadan iskanlar devam etmiştir. 1923'de gerçekleştirilen Mübadele Anlaşması ile Yunanistan'dan çok sayıda kişi buralara yerleşmiştir. Onlar'da kendilerini mübadele Göçmeni olarak tanıtırlar. En son yerleştirme 1989 yılında Bulgaristan'dan zoraki göçe tabi tutulanlar olmuştur.

3. SÖZ VARLIĞI

3.1. Ağız Sözlükleri

Dilin en küçük olmakla birlikte en etkili öğelerinden biri olan sözcük cümlelerin temelini oluşturur. Sözcük, bir ya da birden çok seslemiden (*heceden*) oluşan, tümce (*cümle*) kurmaya yarayan ve her tümce kuruluşunda özel bir görevi olan bu görev doğrultusunda kendine sınır çizen dil öğesidir. Sözcük, bir nesnenin, bir duygunun ya da düşüncenin insan zihnindeki soyut ve genel tasarımı, anlamıdır. Ortak özellikler taşıyan bir dizi olguya ya da nesneye ilişkin genel nitelikli bir anlam içeren, dilsel kökenli her türlü simgesel tasarımıdır. Söz ise, bir duyguyu, düşünceyi eksiksiz bir biçimde anlatan sözcük ya da sözcük dizisidir. Dilbilgisi yönünden incelendiğinde ise söz, bir tümcedir.

Sözlükler için bir sınır belirlemek zordur, farklı alanlarda farklı sözlükler yapılabilir yapılabilir. Dilin unsurlarını genel olarak vermek isteyen sözlükler yanında belli bir bilim, sanat ya da uğraş alanının sözlüğü hazırlanabilir. Bunlara "*terim sözlükleri*" diyoruz. Atasözleri için, deyimler için, argo için sözlükler düzenlenebildiği gibi, anlamdaşlar ve karşıt anlamlı sözcüklerin de sözlüğü yapılabilir. Ağız Sözlükleri de bu sözlükler gibi belli kriterler içerisinde sınırı çizilmiş ve kendine has bir tanım ortaya koymuştur. Ağız sözlükleri, genel olarak oluşturulduğu yörenin, yazı dilinde hiç olmayan sözcüklerini ve yazı dilinde olan fakat fonetik olarak farklı telaffuza sahip yahut yazı dilindeki anlamından farklı anlama gelen sözcüklerini içermek üzerine bina edilmektedir.

Ağız sözlüklerinin tarihçesini çıkarmak istediğimizde incelenmesi gereken önemli bir nokta göze çarpmaktadır. Bu nokta şudur ki: Tarihi Türk yazı dillerinin önemli bir kısmı, diğer ağızlardan daha üste çıkıp genel mahiyette standart bir yazı dili olma ve bu standart yazı dili kuralları çerçevesinde eser verme bakımından fazla veriye sahip değildir. Bundan dolayı biz, ağız sözlükçülüğünün başlangıç tarihini Kâşgarlı Mahmud'un *Divânü Lügâti't-Türk*'ü (1074) olarak görebiliriz. Kâşgarlı Mahmud eserine, Karahanlı Türkçesi'nin yazı dilindeki sözcükleriyle birlikte diğer Türk boylarının kullandığı sözcükleri de dahil etmiştir.

Daha sonraki yüzyıllarda Harezmi Türkçesi söz varlığını gösteren *Mukaddimetü'l-Edeb*, Kıpçak Türkçesinden *Codex Cumanicus*, *Kitābü'l-idrak*, *Tuhfetü'z-zekiyye*, *İbni Mühennâ Lügâtı*, (Caferoğlu, 1994:187), Çağatay Türkçesinden *Muhakemetü'l-Lügateyn*, *Abuşka Lügâti*, *Senglâh*, *Lügât-i Çağatay* ve *Türkî-i 'Osmânî*, (Ölmez, 1998:137) Osmanlı Türkçesinden *Ahter-i Kebîr*, *Vankulu Lügâtı*, *Tuhfe-i Vehbi* gibi sözlükleri de kendi dil ve lehçe coğrafyalarının ağızlarında yaşayan sözcüklere geniş ölçüde yer verdikleri için ağız sözlükleri çerçevesinde

değerlendirmek yanlış olmaz.⁶⁴ Bunlara ek olarak Osmanlı döneminde de ağız sözlüğü sayabileceğimiz çeşitli çalışmalar vardır. Bunlardan birisi “100 sene kadar önce” yazıldığı tahmin edilen ve Erzurum ağzına ait 386 kadar sözcüğü açıklayan *Lehçe-i Erzurum* (Gülensoy, 17: 1981), diğeri de en geç XVIII. yüzyılda düzenlenmiş olan Aydın Lügati (Turan, 2002: 369) dir. Bunlar, her ne kadar ağızlarda yaşayan sözcükleri bir araya getirmek amacıyla yazılmamış olsalar da ağız sözlükçülüğü içerisinde mütalaa edilebilecek küçük risalelerdir.⁶⁵

Türkiye Türkçesinde yapılan ağız sözlükçülüğü çalışmalarına bakacak olursak 1933-1935 yılları arasında derlenen 150 bin civarında sözcük *Türkiye’de Halk Ağzından Söz Derleme Dergisi* adıyla 1939-1949 yıllarında dört cilt olarak yayımlanmıştır. Bu ilk derleme çalışmasında çeşitli anlam karışıklıkları, madde başı eksiklikleri göze çarpmaktadır. İçinde bulunan hataların fazlalığıyla dikkat çeken bu çalışma göz önünde bulundurularak 1952 yılında tekrar derleme çalışmaları başlatılmış, öğretmenlerden ve aydınlardan faydalanılarak 8 yılda 450 bin fiş toplanmıştır. Yapılan bu iki derlemelerin fişleri bir araya getirilip 1963-1982 yılları arasında *Derleme Sözlüğü* adıyla yayımlanmıştır. Derleme Sözlüğü, bu alanda var olan büyük bir boşluğu doldurmuş ve beraberinde Türk ağız araştırmacıları için bir başvuru kaynağı olmuştur. Derleme Sözlüğü ile birlikte ağız araştırmacıları tarafından yapılan ağız sözlükleri çalışmalarına hız verilmiştir. Örneklerin bazılarını göz atacak olursak: A. Esat Bozyiğit *Ankara İli Ağzı Sözlüğü*, Ahmet Buran - Nadir İlhan *Elazığ Yöresi Söz Varlığı*, Gülseren Tor *Mersin Ağzı Sözlüğü*, Hüseyin Hüsnü Kayseri *Sözlüğü*, Ömer Asım Aksoy *Gaziantep Ağzı III*, İhsan Coşkun Atılcan *Erzurum Ağzı, Halk Deyimleri ve Folklor Sözlüğü*, Efrasiyap Gemalmaz *Erzurum İli Ağızları III*, Mehmet Emin Ergin *Urfa Ağzı Sözlüğü*, Kudret Emiroğlu *Trabzon-Mačka Etimoloji Sözlüğü*, Kazım Yedekçioğlu *Kayseri Ağzı II Sözcükler*, Faruk Güçlü *Nevşehir ve Yöresi Ağzı Sözlüğü*, Selâmi Erkut *Mudurnu Halk Dili Sözlüğü*, Ahmet Günşen *Kırşehir ve Yöresi Ağızları Sözlüğü*, Hasan Kalyoncu *Trabzon-Tonya Ağzının Dilbilgisel Özellikleri ve Tonya Sözlüğü*, İsmail Kara *Güneyce-Rize Sözlüğü*, Abdulvahap Özalp *Elbistan Ağzı & Çiçek Köyü Örneği (Kelimeler-Deyimler)*, Ahmet Türkmenoğlu *Türkmen Ağzı Sözlüğü*; Çukurova *Kadirli Dağkolu*, Sabahattin Arıcı *Dambur Tarihi Hemşin-Purim Etimolojik Sözlüğü*, Ceyhun Vedat Uygur *Denizli İli Ağız Sözlüğü (Yapı-Köken)*, A. Arif Uyguç *Aydın Ağzı ve Sözlüğü*, Bedri Sarıca *Van Gölü Çevresi Ağızları Sözlüğü*, Ali Abbas Çınar *Muğla İli Ağzı Sözlüğü*, Yılmaz Sunucu *Örnekleriyle Uşak Ağzı Sözlüğü*.

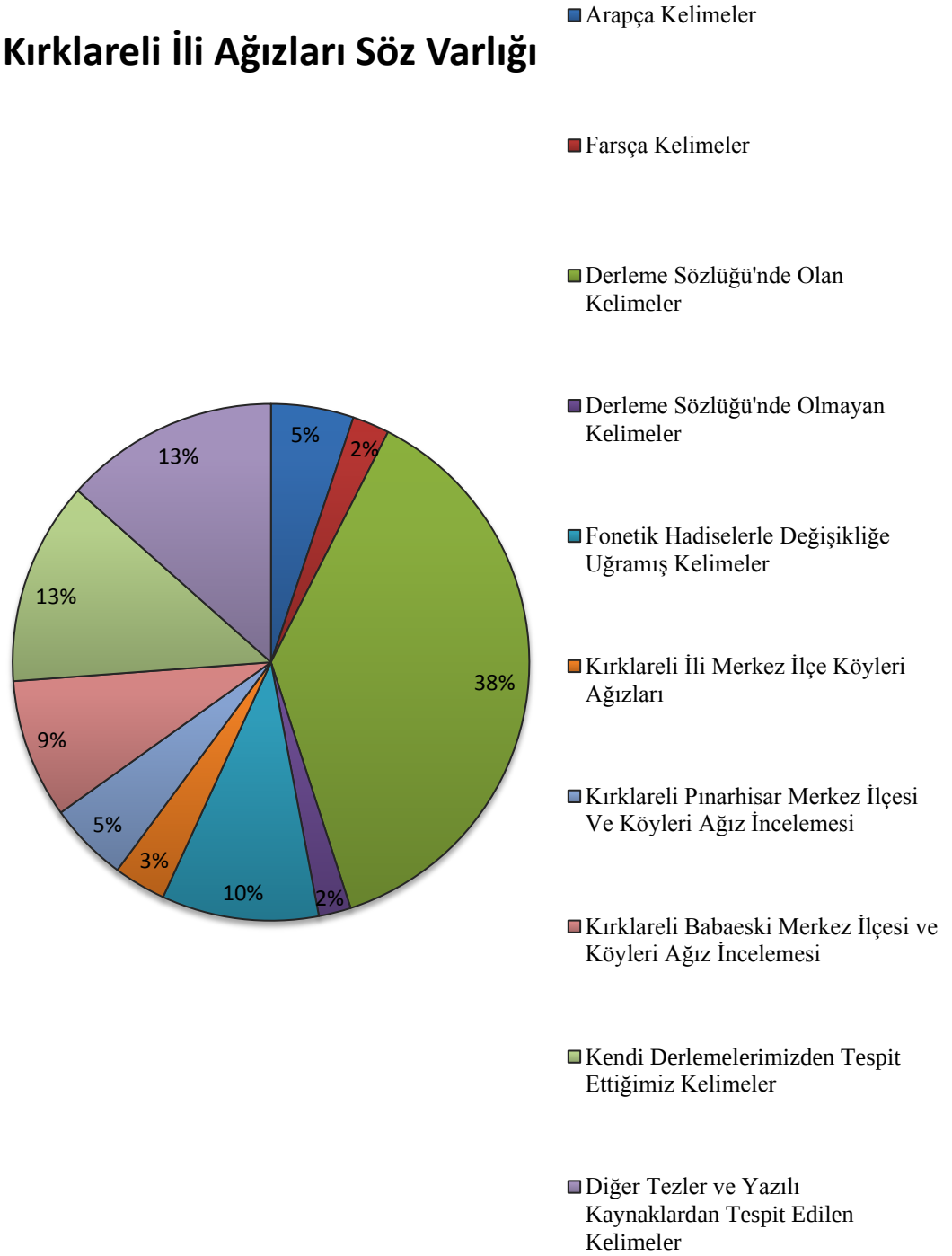
Türkiyede yapılan ağız sözlükleri çalışmalarının, kullanılan ölçütler, kelime tespitleri, tespit edilen kelimeleri anlamlandırma çalışmaları ve tespit edilen kelimelerin maddebaşı yapılmasında tutarsızlık gibi bir kaç önemli problemi vardır.

⁶⁴ Ali AKAR, (2009): ‘Ağız Sözlükleri: Yöntem Ve Sorunlar -I-’, *Turkish Studies*, Cilt: 4/4, Sayfa:5

⁶⁵ AKAR, 2009: 5.

Bizim çalışmamız seçme sözlere dayalı tanıklı sözlükler grubuna dahil edilebilir. Türkiye’de yapılan ağız sözlüklerinin büyük bir çoğunluğu bu kategoriye dahil edilebilir. Bu sözlükler oluşturulurken bölge ağızları üzerine hazırlanmış tezlerin metin kısımları taranır ve kelimler elde edilir. Biz buna ek olarak bu çalışmayı, Derleme Sözlüğü’nün Kırklareli ile ilgili madde başlarını bularak, çeşitli dergi, kitap, gazete gibi eserleri tarayarak ve Kırklareli içinde tez çalışması yapılmamış yerlerden ağız özelliği taşıyan kelimeleri bulmak için derleme yaparak genişletmeye çalıştık.

Kırklareli İli Ağızları Söz Varlığı

SÖZLÜK

ā (ağa): *a.* 1. Halk arasında sayılan ve sözü geçen erkeklere verilen unvan. 2. Tarlası toprağı bol olan. (KDS, PA 219/36, BA 334/35)

ā (ha): *ünl.* İstek uyandırmak için kullanılan bir söz. *ōp girdik içeri, ā kızım şindi otur burē*. (KDS)

ā sütü: *a.* Doğum yapan hayvanın içilmeyen, pis sütü. *İlk bazı boklar döker ilk südünü ā deye ā sütü deye*. (BA 347/53)

ā(ağ): *a.* Pis, zehirli. *İlk bazı boklar döker ilk südünü ā deye ā sütü deye*. (BA 347/54)

aa: Hayır, yok, olmaz, istemiyorum anlamına gelir: Karnın aç mı? Aa! * Lüleburgaz ve köyleri-Krk. (DS)

aba (abla): *a.* Abla, büyük kız kardeş. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

abaş: *a.* Yüzü, vücudu alaca benekli, lekeli hayvan veya adam. -Krk. (DS)

abba (ağbaba): *a.* Dede, büyükbaBA Sergen, Osmanlı * Vize -Krk. (DS)

abe (abey): *ünl.* Teklifsiz konuşmada seslenme ve dikkati çekme ünlemi. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

āber (haber) I: Ar. *a.* Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi, salık. (PA 164/80)

aber (haber) II: Ar. *a.* Bkz. **āber** (KMİA 56/5, Dev. Kofçaz)

abılobut: *a.* Ahmak, budala, sersem, aptal. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

abrılmak: Birinin üzerine eğilmek, yaslanmak, abanmak. * Vize -Krk. (DS)

ac (aç): *a.* Acıkmış olma. (BA 249/24)

āc (ağaç): *a. bit. b.* Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki. (PA 179/38)

āca (Amca): *a.* Babanın erkek kardeşi. (Malk. Kofçaz)

acamı [acama]: *a.* Toy, tecrübesiz, eli işe alışmamış. * Lüleburgaz ve çevresi, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

acar I: *a.* Yeni. * Lüleburgaz köyleri, -Krk. (DS)

acar II: *a.* Kuvvetli, gürbüz, dinç, iriyarı. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

accık (azcık): *sf.* Çok az, biraz. *Birasçık taa kuysana ba kocange unlardan çok dadlı geldiye.* (BA 255/37, * Lüleburgaz köyleri -Krk. DS)

acer yeni [acayeni, acel yeni]: *sf.* Yepyeni, çok yeni. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

acı (hacı): *Ar. a.* Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman. (KMT)

acı kavun: *a.* Bir otun, acı suyu sarılığa ilâç olarak kullanılan ve kavuna benzeyen küçük meyvası, eşek hıyarı. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

acı: *a.* Ağabey. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Ācıfaklı (Hacıfaklı): *öz. a.* Kırklareli ili, Pınarhisar ilçesi, merkez bucağına bağlı bir köy. (PA 203/5)

acık (açık): *sf.* Açılmış, kapalı olmayan. *Şişēn āzını neye acık unuduyon annamadım ayatta.* (KMT)

acık (azcık): *sf. Bkz. accık.* (BA 238/65)

ācık (azıcık): *sf. Bkz. accık.* (KDS)

acık: *a.* Keder, ıstırap, elem. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

acımak: Sevmek, okşamak: *Gel evlādım, seni acıyayım birasçana.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

acırak: *sf.* Az acı, acımsı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

acışmak: Sevişmek: *Biz kızımıla pek acışırız ülecene çok ii geçiniriz.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

acıba (acaba): *Ar. zf.* Merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz, acep. (KDS)

ācık (azıcık) *sf. Bkz. accık.* (KDS)

āç (ağaç): *a. bit. b.* Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki. (PA 259/49, KMİA 93/12, KDS, BA 199/14)

açacak: *a.* Anahtar. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

açan (haçan): 1. *bağ.* “Değil mi ki, -diği için, -diğine göre” anlamlarında sebep göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki cümleye bağlayan bir söz. (KDS) 2. *e.* Ne zaman. ne vakit. *Açan elim ayām tutaydı gid m İstanbul’a şimdi gütüren olursa.* (KMİA 66/34) 3. Ne zaman ki, -diği vakit. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Aççá (Haticce): *öz. a.* Bir bayan adı. (KDS)

aççık (azıcık): *zf.* Biraz, azıcık, pekaz. *A be çöcüm bana pek o ka kuydun ya ben aççık isteyverime.* (KMİA 63/67)

āçık (azıcık): *sf. Bkz. accık.* (PA 169/4)

açık ağız: 1. *a.* Boşboğaz, geveze. Lüleburgaz ve köyleri –Krk. (DS) 2. Aptal, salak. Lüleburgaz ve köyleri –Krk. (DS)

āda (ağda): *a.* Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi. *āda vā lōk gibi olmuş o da, sán sevēsın Pancar ādası.* (KDS)

adamlık: *a.* Düğün veya bayramlarda giyilen elbise, yabanlık. Çavuşköy * Babaeski -Krk

ademe (hademe): *Ar. a.* Odacı. (KMİA 75/20)

ādet (adet): *Ar. a.* Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töre. (KDS)

ādetleme: *a.* Diploma, şahadetname. *al şu ādetlemenı git eve dedi, verdi bā okul bitti.* (KMİA 100/28)

ādi (hadi): *ünl.* İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi. (PA 181/11)

adi (haydi): *ünl. bkz. ādi.* (KDS)

Adi: *a.* Bir tür Ayva. (PKM S.41)

ādisá (hadise): Ar. *a.* Olay. *Aynen üle olduydu u ādisá üle ulduunlayın bis çok korkuwardık* (KDS)

adlak: *a.* Tam çürümemiş, çürümek üzere olan odun. (Avc. Demirköy)

ādmak (asmak): Sermek. (KDS)

afkalanmak: Hırpalanmak, güçsüz hale gelmek. (KDS)

aFşam (akşam): *a.* Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, akşam vakti, akşamleyin. (PA 242/12)

afta (hafta): Far. *a.* Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem. (KDS, KMİA 57/32)

ağa (ağabey): *a.* Büyük erkek kardeş, aka. (PA 162/15) Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Ağpınar (Akpınar): *öz. a.* Kırklareli ili, Vize ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (PA 160/91)

ağababa: *a.* BüyükbaBA Alpullu * Babaeski -Krk. (DS)

ağacı: *a.* Ağabey. Krk. (THASDD)

ağartı: *a.* Süt, yoğurt, ayran v.b. ürünler. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Ağır Tikveş: *öz. a.* Tikveş bölgesinden göç eden muhacırların oynadığı bir tür halk oyunudur. (KF s.52)

ağızlatmak: *a.* Denk getirmek, yoluna koymak: *Vapur iskeleyi ağızlatamadı, çarptı.* * Vize -Krk. (DS)

ağmak ıslıyan (ahmak ıslayan): *a.* İnce ince, sürekli yağan yağmur, ahmak ıslatan. Ceylan * Lüleburgaz -Krk

ağnak: *sf.* Eğik: Direk ağnak duruyor. * Vize, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ağnamak: 1. Hayvanlar toprakta yatıp yuvarlanmak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Duvar, direk veya yük eğilmek, bel vermek, yana meyletmek. Ceylân * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ağrıklı: *a.* Hastalıktan kurtulamayan kimse, hastalıklı, ağrılı sızılı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ağsak: *sf.* Topal, hafifçe topallayan, aksak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ağsamak [ağsımak]: Topallamak, aksamak. Hamitabat * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ağzı açık: *a.* Boşboğaz, geveze, sır tutmaz. -Krk. (DS)

ahar (ahır): *a.* Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı. (BA 334/26 PA 174/45)

ahır: *a.* bkz. **ahar**. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ahlat kurusu: *a.* Uzun boylu, zayıf, aptal kimse. -Krk. (DS)

ahlat turşusu: *öz. a.* Ahlat, iren, toz şeker, su ile yapılan bir çeşit şerbettir. (KM s.64)

Ahmetbey: *öz. a.* Bir tür oyun havası. (KŞ S.102)

ajı (acı): *a.* Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı duyu, tatlı karşıtı. (BA 339/21)

ājı(hacı): *a.* Din buyruklarını yerine getirmek için hacca gitmiş Müslüman. (BA 289/56)

āk (hak): *Ar. a.* Adaletin, hukukun gerektirdiği veya birine ayırdığı şey, kazanç. (PA 163/49)

ak sıva: *a.* Beyaz badana. Babaeski –Krk. (DS)

ak yaşmak (ak yazma): *a.* Dört köşe, beyaz renkli baş örtüsü, tülbent. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

akak: *a.* Mecra, yatak, kuru sel yarıntıları, dere yatağı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ākarat (hakaret): *Ar. a.* Onur kırma, onura dokunma. (BA 247/46)

ākaret (hakaret): *Ar. a.* bkz. **ākarat**. (PA 225/11)

akarmak (ağarmak): Rengi açık hâle gelmek. (BA 211/25)

akarsu: *a.* Altın veya gümüş üzerine elmas işlemeli gerdanlık. Krk. (DS)

Akasya: *öz. a.* Bir tür Ayva. (PKM S.41)

Akbardak: *öz. a.* Karçiçeği, kardelen, çiğdem. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Akbaşak: *öz. a.* Sonbaharda ekilen, kabuğu beyaz, yumuşak bir çeşit buğday. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS, PKM S.40)

akçabardak: *a.* Karçiçeği, kardelen, çiğdem. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

akçakatık: *a.* Yağlı ve süzölmüş yoğurttan yapılan ve kışa saklanan bir çeşit peynir. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Akfā (Akife): Ar. *öz. a.* Bir Bayan adı. (KDS)

akıl bālik (akıl balık): *sf.* Akıllı başında olan insan. *akıl bālik dildim da dōrusu o vakit.* (KMĪA 104/94)

akıl üretmek (akıl öğretmek): 1. Herhangi bir konuda fikir vermek; 2. Tahminde bulunmak. (KMĪA 112/31)

akıtma işi: *a.* 1. Hamuru yağda kızartarak yapılan bir çeşit ekmek veya tatlı. 2. Hamuru, yassı kadayıf gibi saç üzerine dökerek yapılan bir çeşit tatlı. Ceylanköy * Lüleburgaz, -Krk. (DS)

akıtma: *a.* Hamuru saç üzerine dökülerek pişirilen bir çeşit ekmek, pide, çörek. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

akıtma: *a.* Un, süt, yağ, yumurta, şeker veya pekmezle yoğrularak cıvık bir duruma getirilen hamurun kızgın sac üzerinde pişirilmesiyle yapılan bir çeşit tatlı. *aydar akıtmayı nerdā kaldı fikārā şindi.* (KDS, KM s.50)

akkatık: *a.* Süt. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ākkattān (hakikaten): Ar. *zf.* Gerçekten. *iyi be ya tamam ākkattān da bi tā seneye çalıştı ondan sōna ortaokulu pınarisarda bitirdi.* (PA 260/61)

Ākkı (Hakkı): Ar. *öz. a.* Bir tür erkek adı. (PA 215/11)

aklan: *a.* Çağlayan, ırmak veya derede suyun hızlı aktığı yer Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

aklık: *a.* Pudra, düzgün. Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

Aklın fikrin var mı?: *öz. a.* Sandalyeye çıkan kadına topluluk tarafından sorulan eğlenceli sorularla oynan bir oyundur. (HFG)

akmaç: *a.* Eğimi, inişi fazla olan yer, meyilli, eğimli. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

akşamlik: *a.* Akşam yemeği. *Abe evladım niy pişirsem iç bilemedim beya daa akşamlım yok.* (Ham. Demirköy)

aktaraç: *a.* Sacın, üzerindeki yufkayı çevirmeye yarıyan, yassı demir veya tahta aygıt. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

aktoprak: 1. *a.* Toprak evleri sıvamak için kireç yerine kullanılan beyaz toprak. Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS) 2. *a.* Pekmez yapılırken içine katılan toprak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS) 3. *a.* Killi, kireçli beyaz toprak: *Aktopraklı tarlaya arpa ektik.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Akviran: *öz. a.* Şimdiki adı Akören olan, Pınarhisar ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

akyavaş: *a.* Bit. * Vize -Krk. (DS)

akyel: *a.* Lodos, güneyden esen yel. * Lüleburgaz ve köyleri, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

āl (ağıl) I: *a.* Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer. (KDS)

āl (hal) II: Ar. *a.* Durum. *vize saray ordan şeirlerden gelmişler adamnar toprakla uğraşıcak ālleri yok.* (PA 194/37, KMĀ 86/12)

al bastı: *a.* Loğusa kadınlarda görülen bir hastalık, loğusa humması. *Aman loğusayı yalnız bırakmayın al basar.* -Krk. (DS)

āla (hala): Ar. *a.* Babanın kız kardeşi, bibi. (PA 213/19)

ālā (hala): Ar. *a.* bkz. **āla**. (KDS)

ala (hala): Ar. *a.* bkz. **āla**. (KDS, KMĪA 57/41)

alabaş: 1. *sf.* Başı benekli hayvan. Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS) 2. *a.* Yaprakları lahanaya benzeyen, kökü şalgamdan daha büyük olan ve yemeği yapılan bir çeşit bitki. Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

alaca: 1. *a.* Birkaç renkli iplikten yapılmış dokuma, oya. *elli çit altmış çit çıkarık kadın çorapı kadınnara alaca kōruz*. (BA 299/22) 2. *sf.* Siyahla beyaz karışık renk, siyahlı beyazlı. Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

alacalı bulacalı: *sf.* Çok renkli, karışık renkli -Krk. (DS)

alacalı: *sf.* Siyahla beyaz karışık renk, siyahlı beyazlı. -Krk. (DS)

aladı: *sf.* Acele, ivedi, çabuk. *Çok aladı işim var*. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

alaf: *a.* Hayvanların kışlık yiyeceği, saman, ot, mısır sapı v.b. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

alaflamak: Hayvana yem, kuru ot, saman vermek, yemlemek -Krk. (DS)

alak bulak: Karmakarışık, altüst. Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

ālamak (ağlamak): Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek. (KMT, KDS)

Alaman (Almanya): *öz. a.* Orta Avrupa'da bir ülke. (PA 239/16 BA 227/48)

alaman: *a.* Büyük, iri, kocaman. (KMĪA 54/7)

ālamır (ıhlamur): Rum. *a. bit. b.* Ihlamur çiçeğinin kurutulup kaynatılmasıyla elde edilen içecek. (PA 176/93)

alan (alanlık): *a.* 1. Açıklık, düzlük yer. Babaeski, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS) 2. Orman içindeki düz ve ağaçsız yer. Pazarlı * Vize, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

alaşa: *sf.* Semere alışmış hayvan. Çeşmekolu * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ālat (ahlat): *a. bit. b.* Gülgillerden, kendi kendine yetişen, üzerine armut aşıl原因 ağaç, yaban armudu, dağ armudu, bu ağacın, armuda benzeyen, iyice olgunlaştıktan sonra yenilebilen yemişı. *Bi çingene binmiş binmiş bi āladın üstüne.o da şimdi ālat yiyormuş.* (PA 138/47)

alāt (alet): Ar. *a.* Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne. (BA 211/29, BA 214/13)

alatçık: *a.* Çingene çadırı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) * Vize -Krk. (DS)

alatlamak: Acele etmek. * Vize, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

alavi (alevi): Ar. *öz. a.* Hz. Ali'ye bağlı olan kimse. (BA 334/22)

alay (halay): *a.* Genellikle davul ve zurna eşliğinde toplu olarak oynanan bir halk oyunu. (KDS)

alay: *a.* Bayram, cenaze vb. törenlerde sıralı olarak giden insan topluluğu, kortej. *köyümüz de güzeldi düğünnerimizi de alaylı olurdu çok güzel.* (PA 166/24)

alaylıklı: *sf.* Şatafatlı, gösterişli. * Vize -Krk. (DS)

alçe: *a.* Hala. (Ter. Kofçaz)

ālem (alem): *zm.* Herkes, başkaları. (KDS)

aletrik (ışık, elektrik): *a.* Aydınlanmak için kullanılan elektrik. (KDS)

alfat (ahlat): *a.* Yabani armut, ahlat. (Malk. Kofçaz)

ālī (halı): *a.* Yere veya mobilya üstüne serilmek, duvara gerilmek için, genellikle yünden dokunan, kısa ve sık tüylü, nakışlı, kalın yaygı. (PA 145/91, BA 210/9)

Ālık (haluk): *a.* Bir erkek ismi. (BA 344/40)

Ali Paşa: *öz. a.* Drama, Zigoş ve Zariç göçmenlerinin oynadıkları bir tür halk oyunudur. (KF s.54)

Ālil (Halil): *a.* Bir erkek ismi. (BA 214/15)

āl̄k (halk): Ar. *a.* Aynı ülkede yaşayan, aynı kültür özelliklerine sahip olan, aynı uyruktaki insan topluluğu, folk. (PA 255/41)

ālka (halka): *a.* Bir tür ufak, yağlı ve tuzlu simit. *gene tekrardan gene bayram günde geziyi işte ālka topluyōlardı yok o şimdi.* (PA 169/28)

alka (halka): Ar. *a.* Çeşitli metallerden veya tahtadan yapılmış çember. (KDS)

ālka (halka): Ar. *a.* **alka.** (BA 306/40)

Allā (Allah): Ar. *öz. a.* Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı. (BA 334/3, KDS, PA 274/82, BA 208/23)

allanmak: Bir davete yahut cemiyete katılmak için hazırlanmak. (Avc. Demirköy)

allolmak (hall olmak): Ar. *hall + T. olmak.* Çözümlemek, sonuçlanmak. (KDS)

alma: *a.* Elma. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

almacık: *a.* Kalça kemiği, uyluk başı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

altıncık [altun çiçeği]: *a.* Lâtin çiçeği. * Babaeski -Krk. (DS)

Altıparmak: *a.* Bir saplamında ikiden fazla olan kiraz türü. (PKM S.41)

altıpat: *a.* Altı mermi alan toplu tabanca, altıpatlar. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

altıpatlar: *a.* Tabanca. (KDS)

Alyanak: *a.* Şeftali. (PKM S.41)

āmak (ahmak): Ar. *sf.* Aklını gereği gibi kullanamayan, bön, budala, aptal. (KDS)

amarat (hamarat): Ar. *sf.* Çalışkan, işbilir, hamarat. Hünerli, maharetli. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

amd (hamd): Ar. *a.* Tanrı'ya şükretme. (KMİA 87/36)

Āmedim (Ahmedim): *öz. a.* Erkek kılığına giren iki genç kızın karşılıklı geçerek oynamaya başladıkları ve bu oyun esnasında birbirlerine soru sordukları bir oyundur. (YYG)

Āmet (Ahmet): *öz. a.* Bir tür erkek adı. (PA 244/56, KDS, BA 216/6)

amıca (amca): *a.* Babanın erkek kardeşi. (BA 216/12, PA 270/15)

amır (hamur): Ar. *a.* bkz. **āmır.** (KDS, KMİA 95/45)

āmır (hamur): Ar. *a.* Unun su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu. (BA 222/4, PA 224/57)

amıt: *a.* Arabaya koşulan at ve benzeri hayvanların boynuna takılan halka biçimindeki nesne. *Eşeklerin boynuna amıtları çekti.* (KMĪA 101/18)

āmīle (hamīle): Ar. *sf.* Gebe. (PA 168/67)

Āmit (Hamit): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 226/14, PA 229/8)

Āmitabat (Hamitabat): Kırklareli ili, Lüleburgaz ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 226/12)

amma (ama): Ar. *bağ.* Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz, amma, lakin. (KDS)

ampacı: *a.* Her şeyi bedavaya getirmeye çalışan kişi, beleşçi. (KDS)

ampur: *a.* Salak, sersem. (Avc. Demirköy)

Amza (Hamza): *öz. a.* Bir erkek adı. (KDS)

ānā (hane): Far. *a.* Ev, konut. (KDS)

Ana Beni Eversene: *öz. a.* Bir kadın erkek kıyafetine girer, çok saf ve cahil bir tavır takınarak annesine evlenmek istediğini söyleyip dalga geçtiği bir oyundur. (YYG)

anā: ünl. Korku, şaşma, hayranlık bildir ünlem. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

Anadol (Anadolu): *öz. a.* Ön Asya'nın bir parçası olarak Türkiye'nin Asya kıtasında bulunan toprağı. (BA 217/44, PA 246/19, KMĪA 57/33)

analık: *a.* Üvey anne. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

anātar (anahtar): *a.* Kilidi açıp kapamak için kullanılan araç, açar, açkı. (KDS)

anay: *a.* Birkaç katlı yüksek bina. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ancā (ancak) I: *zf.* “Yalnızca” anlamında, sınırlama bildiren bir söz. *Ancā u yapar bizim işimizi* (PA 169/22)

anca (ancak) II: *bağ.* Ancak. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

ancıl: *a.* Obur, doymaz. * Vize -Krk. (DS)

āndan son (ondan sonra): *bağ.* Bir çeşit bağlaç. (BA 219/19)

āndan sōva (ondan sonra): *zf.* Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı. (PA 140/19)

āne (hane): Ar. *a.* bkz. **ānā.** *İki yūs elli āne filan oldu ep gelirler buyday indirme işi var şini.* * (PA 261/106, BA 198/32, KMĀ 94/25)

aneç: *sf.* 1. Evlenmemiş, yaşlanmış kız. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Çok beslenmiş, iri, dolgun. *Anaç bir tavuk aldım.* Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

angarye: Rum. *a.* Bir kimseye veya bir topluluğa zorla, ücret vermeden yaptırılan iş, yükletti. (Ter. Kofçaz)

angı (hangi): *sf.* İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı. (KDS)

āngı: *sf.* Bkz. **angı.** (BA 341/66)

angıç: *a.* Harman zamanı, fazla sap yüklemek için öküz ve at arabalarının iki tarafına konan tahta, parmaklıklı kanat.* Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

āngi (hangi): *sf.* Bkz. **angı.** (PA 175/85)

anım (hanım): 1. *a.* Kız ve kadınlara verilen unvan, bayan. (KDS) 2. *a.* Kadın, eş. (KMĀ 73/39)

anız (anız tarla): *a.* Ekini biçildikten sonra sürülmeden boş kalan tarla. Hediye -Krk. (DS)

anız bozmak: *a.* Ekini kaldırılmış anızlı tarlayı sürmek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Anız Fasülyesi: *öz. a.* Anız fasulyesi, kuru soğan, salça, tuz, tereyağı, su ile yapılan bir tür yemektir. (KM s.46)

anız: *a.* Ekinin biçildikten sonra tarlada kalan köklü sap kısmı. Ceylanköy, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

āni (hani): 1. *zf.* “Nerede, ne oldu, nerede kaldı” anlamlarında kullanılan bir söz. (PA 274/60) 2. *zf.* Doğrusunu söylemek gerekirse, kaldı ki, üstelik” anlamlarında kullanılan bir söz. *āni kıtlık gördük gördük ama bugünkü günnerimizden dā iyi günner yaşamışık* (PA 168/63)

āni (hani): *zf.* bkz. **ani.** *āni bi gelenek olarak āni bu yani.* (BA 304/11)

ani (hani): *zf.* Karşıdakinin daha önceden bildiği bir şey kendisine hatırlatılmak istenildiğinde kullanılan bir söz. (KDS)

Anifā (Hanife): *öz. a.* Bir Bayan adı. (KDS)

aniki (hani): *zf.* bkz. **ani.** (KDS)

ankas: *a.* Yalan, şaka. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

annadmak (anlatmak): Bir konu üzerinde açıklama yapmak, açıklamada bulunmak. (BA 224/73)

annamak (anlamak): Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak. (KDS)

annaşmak (anlaşmak): Düşünce, duygu, amaç bakımından birleşmek, antant kalmak. (KDS)

annattırmak (anlattırmak): Bir konu üzerinde açıklama yapmak, açıklamada bulunmak. (BA 62/66), *Sen küçüksün ama ben annattırayım sana.* (KMİA 69/33)

annık: *a.* İki tarla arasındaki sınır, set şeklindeki ayrıntı. Pehlivan, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ansız: *zf.* Habersiz, birdenbire, ansızın: *Ansız önüme çıkıverdi.* Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ansıtmak: Sezdirmek, hissettirmek. Dereköy –Krk. (THASDD)

anteri (antiri): 1. *a.* Erkek gömleği, frenk gömleği, mintan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *a.* Genellikle tek parçalı kadın giyeceği. (KDS) 3. *a.* Giysi. (BA 337/27)

āntır āntır aramak (hantır hantır aramak): *d.* Önemli bir şeyi veya birini bulmak için çok uğraşmak. (Malk. Kofçaz)

antibiyotik (antibiyotik): Fr. *a. tıp* Bitkilerde, özellikle küf mantarlarında bulunan veya sentezle elde edilen, birçok mikroba karşı kullanılan, penisilin, streptomisin vb. maddelerin ortak adı. (KDS)

Anzavur: *a.* Kinci, gaddar, azgın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

āp (hap): Ar. *a.* Kolayca yutulabilmesi için toparlak duruma getirilmiş ilaç. (BA 272/9)

āpab (ahbap): 1. Ar. *a.* Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse. (BA 278/62) 2. Ar. *a.* Arkadaş; tanıdık. (PA 205/10)

apansız: *zf.* Birdenbire. -Krk. (DS)

āpāp (ahbap): Ar. *a.* bkz. **āpab**. (KDS)

apdeze oturmak (abdeste oturmak): *a.* İhtiyaç gidermek. (BA 42/26)

apıs (hapis): Ar. *a.* Cezaya çarptırılmış suçluların kapatıldıkları yer, cezaevi, hapisane. (KDS)

apışmak I: 1. Bacakları ayırarak durmak, dikilmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Yorgunluktan bacakları tutulmak, yürüyememek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 3. Atlamak. *Suyu apıştı geçti.* -Krk. (DS)

apışmak II: Şaşırmak, bocalamak, donup kalmak. -Krk. (DS)

āpo: *a.* Akraba olmayan erkeklere verilen ad. (Avc. Demirköy)

āpolye (hoparlör): Fr. *a.* Elektrik dalgalarını ses dalgasına çeviren ve gerektiğinde sesi yükselten alet. (KDS)

apraş: *a.* Alnındaki beyazlık alt dudağına kadar inen at, inek, manda, köpek vb. hayvan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

aptez (abdest): Far. *a. din b.* Müslümanların, belli ibadetleri yapabilmek için bir düzen içerisinde bazı organları yıkayıp bazılarını mesh etme yoluyla yaptıkları arınma. (KDS)

ār (ağır): *sf.* Fiziksel sebeplerden dolayı güç işiten (kulak). *benim yanımda sōledi kulakları ār.* (KMİA 103/60)

ār (ağır): *sf.* Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. (HÇ, KDS)

arabacı pıdı: *a.* Çok havlayan fakat ısırmayan bir çeşit köpek türü. (Beğ. Demirköy)

ārakat (hakaret): Ar. *a.* Onur kırma, onura dokunma. (BA 247/46)

arakere: *zf.* Arasıra, bazan, bazı bazı, seyrek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

aralanmak: Uzaklaşmak, yol almak. (KDS)

aralazola: Allah razı olsun. (Ham. Demirköy)

aralı: *sf.* Birbirine bitişik olmayan, aralarında açıklık bulunan. *Senden aralı yatçam.* (KMT)

aralık: *a.* Çıkmaz, dar sokak. Krk. (DS)

aramak: İstemek, kız istemek. *gideriz ararız annesinden bobasından ee Cenaballā nasip etmeden olmaz.* (KMİA 116/17)

aran: *a.* Oya, kuytu, sıcak yer, kışlak -Krk. (DS)

arani: *a.* Pekmez, bulgur kaynatmak için kullanılan kazan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ārb (harb): Ar.*a.* ask. Savaş. (PA 247/26, BA 244/19)

arb (harp): Ar. *a.* bkz. **ārb**. (KMİA 87/43)

ārcamak (harcamak): Bir iş görmek veya bir şey satın almak için parayı elden çıkarmak, sarf etmek. (BA 247/36)

ardılmak: Abanmak, yaslanmak, dayanmak, yüklenmek. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

ardınlamak: Ardına düşmek. * Vize -Krk. (DS)

ardısıra: *zf.* Hemen ardından, ardınca.-Krk. (DS)

āret (ahiret) I: 1. Ar. *a.* Arkadaş, dost, ahretlik. *gelinin āreti gelin olan bōça yapardı.* (BA 320/13) 2. *a.* Kızların en yakın kız arkadaşı, sırdaşı. *kızı vardı sen gibi. bizlen āret oldu Türkçe bilmēyri üç kızdık biz.* (PA 243/42)

âret (ahiret) II: *a. din b.* Dinî inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı'ya hesap vereceği yer, öbür dünya, öteki dünya. (PA 243/42)

âret ana (ahiret anne): *öz. a.* Gelin kız, âret ana, kakçı, şarapçı ve hoca diye adlandırılan tiplerden oluşan bir oyundur. (GTG)

arfe: *sf.* Büyük. *Tozaklı sırtından arfe bi kaya kömür kayası koştı geldi önüme düştü 2 sene önce.* (KMT)

arğaç: *a.* Dokumalarda çözgü üzerine enliliğine atılan ip. Hamitabat * Lüleburgaz - Krk. (DS, PA 175/85)

arğaş: *a.* Halıda yan atılan ip. *bu arğaşları gene masura sarıp dokuyoz.* (BA 212/56)

argıç: *a.* Ön dingille çatala bağlanmış, ucuna boyunduruk bağlanan, çekme kolu, çekme eksenini, âriç. (Avc. Demirköy)

arı dalağı: 1. *a.* Bal peteği. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS). 2. *a.* Oğul arılarının el büyüklüğünde yapıp bıraktıkları bal peteği. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Arıf (Arif): *öz. a.* Bir tür erkek ismi. (BA 335/52)

arık I: *sf.* Zayıf, cılız, sıska Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

arık II: *a.* Haset, kıskançlık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

arılanmak: Sıyrılmak, kurtulmak, temize çıkmak. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

arındırmak: Temizlemek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

arınmak: Temizlenmek, yıkanmak. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

arış: *a.* Araba, kağıt oku. Ceylanköy, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

arıtmak: Temizlemek. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

arita (harita): *a.* Coğrafya, tarih, dil, nüfus vb. konularla ilgili yeryüzünün veya bir parçasının, belli bir orana göre küçültülerek düzlem üzerine çizilen taslağı. (KMİA 107/165)

arkalamak: Yardım etmek. Vize-Krk. (THASDD)

ārlamak (ağırlamak): Konuğa saygı göstererek onun her türlü rahatını, gereksinimini sağlamak, ikram etmek, izaz etmek. (KDS)

ārmak (ağırmak): Vücudun bir yeri ağırlı durumda olmak. (BA 284/44)

arman (harman): Far. 1. *a.* Biçildikten sonra tahıl demetlerinin üzerinden düven geçirilerek tanelerin başaklarından ayrılması işi. 2. Bu işin yapıldığı yer veya mevsim. *arman, demetleri yıarsın buralara.* (KMİA 87/49)

ārman (harman): Far. *a.* bkz. **arman** 1. (PA 179/4, BA 234/7)

Arnavut buğdayı: *a.* Sapı uzun, başakları kısa olan bir buğday. (PKM S.36)

ārp (harp): Ar. *a.* ask. Savaş. (PA 235/32)

arpacık: *a.* Tohumluk soğan. *biz en son zamanda arpacık üttük kimisi bakla, kimisi mercimek...* (KMİA 66/47)

arpalama: *a.* Çok arpa yemekten ileri gelen bir hayvan hastalığı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

arpalamak: Ağzına geleni söylemek, ne dediğini bilememek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

arpalık: *a.* Arpa ekilen yer, arpa tarlası. (PA 189/57)

Arpullu (Alpullu):öz. *a.* Kırklareli ili, Babaeski ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 291/27, BA 294/26)

arşak: *a.* İplik eğirmede kullanılan iğın altında bulunan yarım küre şeklindeki topçuk, ağırşak. Çavuşköy * Babaeski, Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

arşın : *a.* Yumaktan ip alma. (PA M.D.D)

artırmak: Örgü örüyorken uygulanması gereken bir hareket. (BA 313/60)

artlamak: Ayıklamak. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Arun (Harun): öz. *a.* Bir tür erkek adı. (KMİA 75/9)

Arzu ile Kanber: öz. *a.* Pırdeş ve Radovišta göçmenlerinin oynadıkları bir tür halk oyunudur. (KF s.52)

āsamak (aksamak): Hafifçe topallamak. (KDS)

Asan (Hasan): Ar.öz. *a.* Bir tür erkek adı. (PA 218/11, BA 313/53)

asır (hasır): Ar. *a.* Saz, kabuk, yaprak vb. bir bitki maddesiyle örülmüş taban veya tavan örtüsü. (KMİA 113/14, KDS, KMT)

āsı (hasır): Ar. *a.* **asır.** *duva yastī bi āsı bi yatak bıstılkası o kada .* (BA 193/43)

askı günü: *a.* Düğünün, geline askı asılan ikinci günü. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

askı: *a.* Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü. *bi gece kına gecesi oluyo burda bi gece askı oluyo* (BA 223/40, * Lüleburgaz köyleri -Krk. DS)

aslak: *sf.* Kötü, fena. (KDS)

aslama: *a.* Armut. (Dev. Kofçaz)

aslı: *zf.* Asıl olarak. (KMİA 59/2)

asta (hasta): Far. *sf.* Sağlığı bozuk olan, esenliği yerinde olmayan, hastalanmış, rahatsız. (KDS)

āstalık (hastalık): *a.* Organizmada birtakım değişikliklerin ortaya çıkmasıyla sağlığın bozulması durumu, rahatsızlık, çor, dert, sayrılık, illet, maraz, maraza, esenlik karşıtı. (PA 194/35)

astānā (hastane): Far. *a.* Hastaların yatırılarak tedavi edildikleri sağlık kurumu. (KDS)

astane (hastane): Far. *a.* bkz. **astānā.** (KMİA 76/27)

āste (hasta): Far. *sf.* Bkz. **asta.** (PA 213/16)

asvalt (asfalt): *a.* Bir çeşit yol. (BA 340/42)

aşā (aşağı): 1. *a.* Bir şeyin alt bölümü, zir, yukarı karşıtı. (PA 271/41, KDS) 2. *sf.* Bir yere göre daha alçak yerde bulunan. (KMT)

aşā yukarı (aşağı yukarı): *zf.* Yaklaşık. (BA 226/5)

aşāk (arşak): *a.* İplik eğirmede kullanılan iğın altında bulunan yarım küre şeklindeki topçuk, ağırşak. *büle sopadan işte miz aşāmız arğaç tabi çözerdik. çavdar ununa sokardık* (175/85)

āşam (akşam): *a.* Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, akşam vakti, akşamleyin. (KMİA 61/21, PA 231/7, KDS)

aşar (her şey): *zf.* Her şeyi anlamında kullanılan bir belgisiz zamir. (KMT)

aşevi: *a.* Mutfak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Aşık Oyunu: *öz. a.* Dügün ve eğlence oyunu olup iki veya daha çok kişiden oluşan grup ve gruplar tarafından oynanmaktadır. (HFG)

aşlak: 1. *a.* Cılız, çelimsiz. *Ayşenin çocuğu ne kadar aşlak.* * Lüleburgaz ve çevresi - Krk. (DS) 2. *a.* Kötü, çirkin. *ama kaynak suyu bak ep temis. O iç aşlak olmadı.* (KDS)

aşlama (aşılama): *a.* Büyük armut. *En çok kâverengi merjimā sevādin sán, aşlama tatlısı, pancar ādası.* (KDS)

aşlık (açlık): *a.* Aç olma durumu. (KDS)

aşlık (açlık): *a. mec.* Kıtlık. (PA 246/17)

aşmak (açmak): Bir şeyi kapalı durumdan açık duruma getirmek. (KDS)

āşmak: bkz. **aşmak.** (BA 313/54)

aşrı: *a.* Uzak yer. *Bizde yok üle aşrıya kız vermek.* (KDS)

At Koşturma: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür taklidi halk oyunudur. (KF s.54)

atak: *a.* Atın dörtlale koşması. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

ataş (ateş): *a.* Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla beliren ısı ve ışık, od, nâr. (BA 59/44)

Atçe (Hatice): *öz. a.* Bir tür bayan adı. (PA 189/64)

ateşlik: *a.* 1. Ateş yakmaya yarıyan yer, ocak. 2. Mutfak. Hamitabat * Lüleburgaz - Krk. (DS)

atij (atış): *a.* Atma işi. (KMİA 91/34)

atık: *sf.* Çarpık, bükük, eğri. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

ātır (hatır): Ar. *a.* Birine karşı duyulan saygı, sevgi. (BA 278/54)

ātırlamak (hatırlamak): Aklına gelmek, anımsamak. (BA 226/5)

atırlamak (hatırlamak): Anımsamak. (KDS)

ātim (hatim): Ar. *a. dīn b.* Kur'an'ın tamamını okuma. (BA 268/26)

ātta (hatta) I: *bağ.* Bile, hem de. *Bizim dönemimizde kıtlık yaşadık yani. o ot yedik yani biz ātta.* (PA 266/26)

ātta (hatta) II: *zf.* Üstelik, ayrıca. *hatta gavur evi bile düne kadar bulunurdu.* (BA 324/27)

ātun (hatun): *tar.* Yüksek makamdaki kadınlara ve hakan eşlerine verilen unvan. *nene ātun bütün şeir kalkıyo taşla sopayla yanlayak başı kabak rusları yeniyōlar.* (PA 199/174)

ava (hava) I: Ar. *a.* Hava yuvarını oluşturan, bütün canlıların solunumuna yarayan, renksiz, kokusuz, akışkan gaz karışımı. (KDS, KMİA 72/1)

āva (hava) II: Ar. *a.* Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü. (BA 200/27)

avara: *a.* Şaşkın, kararsız, beceriksiz, işsiz, avare. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

avıç (avuç): *a.* Elin iç tarafı, apaz, hapaz. (BA 203/12)

avır (ağır): *sf.* Tartıda çok çeken, hafif karşıtı. (KDS)

āvız (havuz): *a.* Su biriktirme amacıyla altı ve yanları mermer, beton vb. şeylerden yapılarak içine su doldurulan, genellikle üstü açık yer. (PA 181/16)

avlıçi (avlu içi): *a.* Avlu, evlerin küçük bahçesi. (KDS)

avli (avlu) I: *a.* Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan, hayat. *gel mandaları benim avluya çekelim.* (BA 353/52)

avlu II: *a.* Bahçelerin etrafına ağaç ve ince dallardan yapılan çit, engel. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz, -Krk. (DS)

avlu içi: *a.* Bahçelerin etrafına ağaç ve ince dallardan yapılan çitin iç tarafı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

a pa: *a. bit. b.* Buğdaygillerden bir bitki. (BA 194/83)

avruz: *a.* Dibi dar, ağzı geniş, iki kulplu, yoğurt mayalanan toprak kab. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Avsa (Havsa): *öz. a.* Edirne iline bağlı ilçelerden biri. (BA 244/11, PA 256/56)

avsunlamak I: Afsun yapmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

avsunlamak II: Hastaları iyileştirmek için okuyup üflemek, bir takım göreneksel işlemler yapmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

avşam (akşam): *a.* Gündüzün son ve gecenin ilk saatleri, akşam vakti, akşamleyin. (KDS)

avşamakda: *zf.* Akşama değin. Rumeli göçmenleri -Krk. (DS)

avşamüstü (akşamüstü): *zf.* Güneşin battığı sıralarda, akşama doğru, akşam yaklaşırken, akşamüzeri. (KDS)

Avul Oyunu: *öz. a.* Eşit sayıdaki iki gruba ayrılan oyuncular tarafından oynanan bu oyunda dıştaki oyuncunun amacı içerdekiyi vurmaktır. (HFG)

avulluk: *a.* Avlu, evin dış kısmı. *bubasının evine sokmayallar da dünü çingene avullūna soktular.* (KMĪA 125/7)

avunmak: Dişi hayvan gebe kalmak, döl tutmak. Dereköy, Kofçaz -Krk. (DS)

Āvut (Arnavut): *öz. a.* Arnavutluktan göç eden muhacirler. (BA 334/38)

ayakcak: *a.* Evlerde ayakkabıların çıkarıldığı yer, antre. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ayar: *a.* Haşarılaşmış hayvan. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Ayastafanos: *öz. a.* Şimdiki adı Beğendik olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

ayat (hayat): 1. *a.* Eski tip evlerin girişinde bulunan ve yerden bir miktar yüksek balkon şeklindeki kısım, evin girişi. (KDS) 2. *a.* Sundurma. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ayaz: *a.* Işık, aydınlık. Krk. (DS)

ayazlanmak (aydınlanmak): Aydınlık olmak. *Kalan ayazlanmā başladınēsı. Gáldi, mará ne oldu dedi.* (KDS)

ayazma: *a.* Kaynak, kutsal kaynak, maden suyu. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

aycı: *a.* Çalı demetlerini kaldırmak için kullanılan ucu çatallı bir aygıt. Dereköy-Krk. (THASDD)

aydamak (haydamak): 1. Devam etmek. *emán emán üç dörd ay aydādık biz onu.* (KDS) 2. Sürmek, hareket ettirmek, hayvan sürmek. *bütün gün düven aydāriz koparız böyle.* (KMİA 65/20)

aydaş I: *a.* 1. Şaşı. *Aydaş mıdı niydi ma u üle?* 2. Hastalık. *sanlar onnari ziyarette gitti ep aydaşları.* (HÇ)

aydaş II: *a.* Zayıf, cılız. (HÇ)

aydaşık: *sf.* 1. Zayıf, cılız. 2. Beceriksiz, âciz. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ayde (haydi): *ünl.* İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz, hadi. (KDS)

aydi (haydi): *ünl.* bkz. **ayde.** (KMİA 17/7)

Āyeri (Ağayeri): *öz. a.* Kırklareli ili, Babaeski ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 232/43)

aygaz: *a.* Yemek yapmaya yarayan tüplü bir mutfak aracı. *yō ben aygazda yaparım.* (PA 221/10)

ayın oyun: *zf.* Bozukdüzen, karışık, karmakarışık, olur olmaz, acayip, baştan savma, gelişigüzel. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ayır (hayır): Ar. *e.* “Yok, öyle değil, olmaz” anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz. (KDS)

āyır (hayır): Ar. *e.* bkz. **ayır**. (BA 258/61, PA 254/12)

āyırsız (hayırsız): Ar. *sf.* Yararı olmayan, hayrı olmayan. (PA 221/11)

ayıtlamak: Ayıklamak, seçmek, temizlemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ayile (aile): *a. top. b.* Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik. (BA 272/3)

āyin (hayin): Ar. İyiliğe karşı nankörlük eden. *mesela şindi devleti āyinneri çok işidiyuruz fêlan yerde şunu öldürdüler.* (PA 258/21)

āyit (ait): Ar. *sf.* İlgilendiren, ilişkin, ilişik, ilgili. (BA 344/44)

aykacı: *a.* Avcılıkta avın ortaya çıkması için taklidi sesler çıkaran kimse veya kimseler. *gittik pusunun yerine durduk orayı tabi aykacılar başladı aylama.* (KMİA 121/39)

aykırlamak: 1. Kestirmeden gitmek, düz yoldan ayrılmak. Çavuşköy * Babaeski – Krk 2. Tarlayı enine boyuna sürmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 3. Önünü kesmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 3. Bir istikamete yönelmek, yöneltmek. (KDS)

aykırmak (haykırmak): Çağırarak, seslenmek. (KDS)

āykırmak (haykırmak): Çağırarak, seslenmek. *öteki evdēdi ona bi āykırdım deprem oluyo diye* (BA 340/34)

aykıt (aygıt): *a.* Alet, malzeme, çeşitli küçük sanat dallarında kullanılır araç, avadanlık. Deveçatağı -Krk. (DS)

ayklamak (ayıklamak): Bir şeyin içinden, işe yaramayan, gereksiz veya istenmeyen taneleri ayırıp çıkarmak, temizlemek. (KDS)

ayla (hala): *zf.* Şimdiye kadar, o zamana kadar, hâlen, henüz. *kalktılar gittiler kasabaya ayla tã çalışır.* (KMİA 64/86)

ayle (aile): *a.* Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik. (KMİA 54/15)

aylemek (ağlamak): Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek. (KMİA 73/27)

aymak: Ayılmak, kendine gelmek. -Krk. (DS)

aymana: *sf.* Avare, başıboş, aylak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

aynaşmak (oynaşmak): Sıkıntı vermek, rahatsız etmek. (KDS)

aynaşmak: 1. Sırnaşmak, musallat olmak, sataşmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Alay etmek, eğlenmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

aynısı (aynen): *Ar. zf.* Olduğu gibi, değiştirmeden, aynıyla. (KDS)

ayran gönüllü: *d.* Maymun iştahlı. * Lüleburgaz ve ve köyleri -Krk. (DS) ve köyleri

Ayran Kaşası (Ayran Kaşası): *öz. a.* Ayran, un, tereyağ, kırmızı biber ve tuz ile yapılan bir tür yemektir. (KM s.74)

Ayran Paparası: *öz. a.* Yoğurt, su, tuz, ekmek ve sarımsak ile yapılan bir yemek türüdür. (KM s.65)

āyranlık atmak (hayranlık atmak): Beğenmek. (BA 189/38)

ayrat (hayrat): *Ar. a.* Halkın yararlanması için yapılan okul, çeşme, hastane vb. yapı. (KDS)

ayret (hayret): *Ar. a.* Beklenmedik, garip bir şeyin sebep olduğu şaşkınlık, şaşırma. (Top. Kofçaz)

ayrettán (ayriyeten): *bağ.* Ayrıca. (KDS)

ayrı: *a.* Çalı ya da başak demetlerini toplamak, kaldırmak için yapılmış çatal ağaç. Dereköy, Kofcağız -Krk. (DS)

ayrık otu: *a. bit. b.* Buğdaygillerden, kökü hekimlikte idrar söktürücü olarak kullanılan yabani bir bitki. (BA 288/42)

Ayrie (Hayriye): *öz. a.* Bir Bayan adı. (KDS)

ayuk: *sf.* Zeki, açık göz, anlayışlı, açık fikirli, görgülü. -Krk. (DS)

āyvan (hayvan): *Ar. a.* At, eşek, katır gibi türlü hizmetlerde kullanılan yaratık. (PA 207/17)

ayvan (hayvan): *Ar. a.* Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık. (KDS, KMİA 84/38)

ayvaz: *a.* Koca, erkek eş. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

āz (ağız): *a.* Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ. (KDS, BA 309/29)

az evālsı (az öncesi): *zf.* Çok az bir süre önce. *Az evālsı bunu sġlāmek istārdim ya haštōle yapın deye.* (KDS)

azap: *sf.* Güçlü, kuvvetli. Dereköy, Kofcağız -Krk. (DS)

azçık (azıcık): *sf.* Çok az, biraz. (PA 176/91)

āzı dānık (ağız dağınık): *sf.* Sır tutamayan. *kardaşlāmın arasında en āzı dānık olanı üseyndi mi ne?* (KDS)

azır (hazır): *Ar. sf.* Belli bir işe yarayacak, kullanılacak bir duruma getirilmiş. (KDS)

āzır: *Ar. sf. azır.* (BA 266/38, PA 215/20)

āzırlamak (hazırlamak): Bir şeyi kullanılacak, yararlanılacak duruma getirmek. Nāzır etmek. (KMT, KDS)

azırlık (hazırlık): *a.* Hazırlanmak için gereken şey veya durumların bütünü. (KDS)

āzine (hazine): *Ar. a.* Altın, gümüş, mücevher vb. değerli eşya yığını, büyük servet. (PA 19/30, BA 235/32)

Azinedar (Haznedar): *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

āzlamak: Yönelmek. *O bu sokā āzladı.* (KİLİKA 36/6)

azmak: *a.* Bataklık, sazlık, büyük su birikintisi. Çakıllı * Vize -Krk. (DS, LAÜBA 40/26))

Azreti (Hazreti): *Ar. a.* Yüce kabul edilen kimselerin adlarının başına saygı, övme, yüceltme amacıyla getirilen unvan. (KDS)

bā (bağ) I: *a.* Bağlam, deste, demet. (BA 269/19)

bā (bağ) II: *a.* Üzüm kütüklerinin dikili bulunduğu toprak parçası. (PA 272/19)

bá (be): *ünl.* “Ey, hey, yahu” anlamlarında bir seslenme sözü. (KDS)

bāba (baba): *a.* Çocuğu olan erkek, peder. (BA 2167)

Baba Yıkmaca: *öz. a.* Bir çizgi çizilerek oradan ebenin bulunduğu noktaya taşın en yakın atmak suretiyle ebe belirlenip oynan bir oyundur. (HFG)

babaç: *sf.* Güçlü kuvvetli, cesur, yiğit, iri yapılı. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

babaçça: *zf.* Büyükçe, irice. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

babafingo: *a.* Bir tür bahar geleneği. (KDS)

Babaski (Babaeski): *öz. a.* bkz. **Babāski.** (BA 195/4)

Babāski (babaeski): *öz. a.* Kırklareli iline bağlı ilçelerden biri. (BA 201/46)

bābı: *a.* bkz. **babı.** *ayā yanmış çatı çatı yannā suda gitmişlē ğavıra bābı dük.* (PA 174/33)

babı: *a.* Gavur karısı, rum nenesi. *ālıyular babılar karı kızan bārıyolar dünya telgref üstünde durū.* (KMİA 103/57) *Uyu bak valla tarambubalara verim gavır babılāna verim seni āā una göre ıstınma.* (KDS)

babisa: *a.* Barsak bozukluğu, ishal. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

babu: *a.* bkz. **babı.** (BA MDD)

bacalık: *a.* Ocağın yan veya üst tarafına yapılan lamba, kibrit vb. şeyleri koymaya yarayan raf. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

bāčá (bahçe): *Far. a.* Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer. (KDS)

bāçe (bahçe): Far. *a.* bkz. **bāçá.** (BA 222/7, PA 147/19, KDS)

badak: *a.* Kısa boylu, ufak yapılı, cüce, bodur, tıknaz.

badalak: *a.* At arabasında koşum kayışlarının bağlandığı ağaç.* Vize -Krk. (DS)

badanaç (badanaj): *a.* Motorlu araçların tekerleklerinin kum ya da buz sebebiyle olduğu yerde dönmesi, kayması. Patinaj yapmak. (Avc. Demirköy)

badarlamak: Yemeğin üzerinden kimse görmeden yemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

badas: *zf.* Ödünç, nöbetleşe, yardım ederek, sıra ile, ortaklaşa. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

badasmak: Bir iş veya oyun için anlaşmak, uzlaşmak, eş tutmak, ortaklaşmak, arkadaş olmak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

badı parmak: *a.* İşaret parmağı.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

bagcı: *a.* Ekin biçenlerin arkasında demet bağlayan kimse. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

bağarcık : *a.* At ve öküz arabalarında ön yastık ile ön dingil arasına konulan ve dingil üzerindeki oku yerinde tutmaya yarayan enli uzun parça. -Krk. (DS)

bağlama: *a.* Taş duvarlara tuğla veya beton, tuğla duvarlara betondan yapılan kuşak, hatıl. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Bağlar deresi: *öz. a.* Yenice köyündeki dere adı. (PKM S.21)

bağlı: *sf.* Büyülü, erkeğin büyülenerek cinsî bakımdan iktidarsız olması. -Krk. (DS)

bağrıbütün: *a.* Top çekirdekli bir çeşit kavun. * Lüleburgaz, ve köyleri, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bağsıra (bağsara): *a.* 1. Sisli havalarda yapraklar üzerinde beliren ıslaklık, çiğ. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS) 2. Çiğnin bağlarda yaptığı hastalık. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

bajem (be canım): Canımdan çok sevdiğim. *Bajem dedim sán bizá gāsánā, bán zatı katık yapēm.* (KDS)

bakanak: *a.* Geviş getiren hayvanların körelmiş tırnakları. Çavuşköy * Babaeski - Krk. (DS)

bakımcı: *a.* Halk arasında çeşitli yollar ile geleceği gören ve cin çarpması gibi olaylarla ilgilenen şifa verici. *Bēm evladım ufakke ūrama oldūdu da bakımcıya gōttüydük kızanımı.* (KDS)

bakır: *a.* Bakraç, kova, helke. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bakırācı (bakırağacı): *a.* Omuzda su taşımak için kullanılan sağına soluna bakır asılan bir sopa. (Ham. Demirköy)

bakırcık: *a.* Küçük bakraç. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bākur (bağkur): *a.* Şimdiki adı Sosyal Sigortalar Kurumu olan bir devlet yapılanması. (BA 255/27)

Bal: *öz. a.* Bir tür Armut. (PKM S.41)

bālama (bağlama): *a.* Üç çift telli olan ve mızrapla çalınan bir saz. (KDS)

bālamak (bağlamak): 1. Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak. *Kosayı yere bāladınān gün baya ilerledi.* (KDS) 2. Düğümlemek. (BA 210/17)

balan (uçak): *a.* Kanatlarının altındaki havanın yaptığı basınç yardımıyla yükselip ilerleyebilen motorlu hava taşıtı, tayyare. (KDS)

balay: 1. Belki. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. İnşallah. * Pınarhisar -Krk. (DS) 3. Bari, keşke, hiç olmazsa, öyle ise. Çengelli * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski, -Krk. (DS)

balbeki: *a.* Kovanda kalan bal artıklarının kaynatılmasıyla elde edilen pekmez. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

balçık_elması: *a.* Bir tür kış elması. *ordan gelsin de bize balçık elması getirsin diye elma getirsin diye enādın mı babamızı tā yollarda beklerdik.* (PA 159/81)

baldırān (baldıran): *a. bit. b.* Maydanozgillerden, nemli yerlerde yetişen zehirli bitkilerin ortak adı, ağı otu, baldırgan. *Baldırānın ne kâ güzel yemē olur be kızanım elleni yēsın.* (KMT)

baldızka (baldız): *a.* Erkeğe göre eşinin kız kardeşi. (KDS)

bāle (böyle): *sf.* Bunun gibi, buna benzer. (Beğ. Demirköy)

bālİK (bağlık): *a.* Bağ yeri, üzüm bağları çok olan yer. (BA 248/17, KDS)

Balıklı çeşme: *öz. a.* Pınarhisar'da bulunan bir çeşme. (PKM S.16)

bālİ (bari): *Far. zf.* Hiç olmazsa, hiç değilse, o hâlde, öyleyse. *Bālİ onu vermeycen bize ötekini vēsene aşıkın.* (KDS)

balkan: *a.* Orman. *bu altınları sana vārmijem benim uşām bak canını terkettirdin, balkanlara yolladın.* (KDS)

balkancı: *a.* Ormancı. (KİVİYA 17/212)

balkız: *a.* Şimşek. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

balıca: *a.* Meşe ağacı. Çakıllı * Vize -Krk. (DS)

ballık: *a.* Üzüm, kavun ve karpuzlara dadanan külleme hastalığı. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

baltalık: *a.* Kesmek için ayrılan orman, koru. (KMİA 105/116)

baltay (balta): *a.* Ağacı kesme, yarma, yontma vb. işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç. (BA 351/12)

bambal: *a.* Arı büyüklüğünde yeşil başlı bir cins sinek. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bambıl: *a.* bkz. **Bambal.** (KDS)

bán (ben): *zm.* Teklik birinci kişiyi gösteren söz. (KDS, BA 324/22)

banbal: *a.* Arı büyüklüğünde yeşil başlı bir cins sinek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bandacı (bandocu): *a.* Bandoda görevi olan kimse, mızıkacı. (KDS)

bangılme: *a.* Bayılma, yarı baygın hal. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

banıç: *a.* Yudum. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

banım: *a.* Lokma, ekmek parçası. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

banket: *a.* Düşün gecesi yapılan yemekli eğlence. (KDS)

bār (bayır): *a.* Küçük yokuş. *bırakırlar bāra karşıya teslim ederler.* (BA 304/11)

bar (var): *sf.* Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. (BA 226/1)

ḅar (var): *sf.* Bkz. **bar.** (PA M.D.D)

barabar (beraber): *a.* Saç ve sakalın kesilmesi, taranması ve yapılması işiyle uğraşan veya bunu meslek edinen kimse, erkek berberi, perukar. (BA 330/1)

baraber (beraber): *Far. zf.* Birlikte, bir arada. (KDS, KMĀ 108/9)

barak I: *a.* Sırtı çok tüylü av köpeği. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

barak II: *a.* Yıldızlı kâğıt. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

barç (baca): *Far. a.* Dumanı ocaktan çekip havaya vermeye yarayan yol. (Ter. Kofçaz)

bardak: *a.* Toprak testi, küçük testi. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

bardaş kurmak : *a.* Bağdaş kurmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bārgıç (bağargaç): *a.* Hayvanlarla çekilen arabalarda yastık ve dingil arasında kalan, ara ahşap aksam. (Malk. Kofçaz)

barımak: 1. Bakmak, korumak, hizmet etmek. * Vize -Krk. (DS) 2. Kökleşmek, tutmak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

barıt (barut): *Far. a.* Ateşli silahla bir merminin atılmasına veya herhangi bir aracın fırlatılmasına yarayan, patlayıcı madde. (Malk. Kofçaz)

bārmak (bağırmaq): 1. İnsan yüksek ve gür ses çıkarmak. 2. Yüksek sesle azarlamak. *Amıcamlara gittim bi bārılı bi patırtı kopüyü.* 3. Bağırmaq, seslenmek.

(KMİA 54/14) 4. Çağırmaq, seslenmek. *sırayla asılırdı öle sırayla d l bārydı.*

(BA 223/41)

bāsetmek (bahsetmek): Ar. Hakkında konuşmak. (Avc. Demirköy)

basıra [bāsıra]: *a.* Bitki, bostan, meyve ağaçları ve bağlara zarar veren bir hastalık, külleme. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

basma: *a.* Anjin. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

basmak I: Kümes hayvanlarını kuluçkaya yatırmak. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

basmak II: Fırına atmak. *keşke dā evel bassaydım da size de yidirseydim.* (BA 206/69)

basra: *a.* Sisli havalarda veya sabahları yapraklar üzerinde meydana gelen nem. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bastırmak: Kümes hayvanlarını kuluçkaya yatırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

baş etmek: Bir işi bitirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

baş mendil (baş örtüsü): *a.* Baş bağlamak için kullanılan kumaş. *Onnā da aynı don anteri giyēlār, baş mendil örtünēlār.* (KDS)

Baş: *öz. a.* Her oyuncunun yere eşit miktarda cilale dizdiği bir oyuncunun bunların başında beklediği bir çocuk oyunu. (HFG)

başangı: *sf.* Baştan çıkmış, huysuz, haşarı, yaramaz, hırçın, ele avuca sığmaz, ahlâksız: *Şu kız çok başangı.* * Vize -Krk. (DS)

başbadırık: *sf.* Baş, idare eden: *Baş yok badarak yok.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

başbadırık: *sf.* Akıllı, iş bilir kimse. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

başbağlı: *sf.* Yaşlı, kederli. İnece * Vize -Krk. (DS)

başına çevirmek [başına sallamak]: *d. Geline getirilen hediyeleri gelinin başı üstünde davetlilere göstermek: Görümcesi Fatma'nın başına altun çevirdi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

bāşış (bahşış): *Far. a. Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para, kahve parası. bāşış bāşış sandık üstüne oluyōdu oturuyon o zamannar tabi paralar şeydi bizim (PA 166/6, KDS)*

başlık I: *a. Gem. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)*

başlık II: *a. Tekerlek parmaklarının çakılı olduğu kısım, top. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

başlık III: *a. Evlenecek erkeğin kız tarafına verdiği para, mal veya ziynet eşyası, ağırlık bir çeşit hediye. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz çevresi -Krk. (DS)*

batalaç: *a. Sazlık, bataklık, çayırlarda kapalı küçük bataklık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)*

batan: *a. Çoban köpeklerini, kurt ve başka köpeklerden korumak için boyunlarına takılan dikenli tasma. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

batırlamak: *Batık duruma getirmek, kirletmek. (KDS)*

bavşam (bu akşam): *zf. Bu akşamı gösterir bir zarf. siz bāşam deli gibi bāriştınız, māleyi ayā kaldırdınız, māleyi uyutmadınız. (KDS)*

bayā (bayağı): *zf. Oldukça, epey. (BA 216/19, KDS, PA 222/11)*

bayāca: *zf. Oldukça, epey. (BA 227/22)*

bayık I: *sf. Şımarık, yüzsüz, nazlı, yaramaz, terbiyesiz, arsız, densiz: Komşunun çocuğu çok baylan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

bayık II: *sf. Tuzu az yemek: Bu yemek bayık olmuş. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

bayın: *sf. Şımarık, yüzsüz, nazlı, yaramaz, terbiyesiz, arsız, densiz. * Vize -Krk. (DS)*

bayınlanmak [bayınnanmak]: Şımarıklık etmek, çok söylemek, yüzsüzlük etmek, nazlanmak, bir kimseyi canından bezdirmek. Deveçatağı -Krk. (DS)

bāzı (bazı): Ar. *sf.* Birtakım, kimi. (KDS)

bazlama: *a.* Mısır, arpa, darı ve buğday unlarından yapılan mayalı, mayasız, yağlı, yağsız, şekerli, şekersiz, ince ve kalın pişirilen saç ekmeği. * Lüleburgaz çevresi -Krk. (DS)

bebe aspirin: *a.* Küçük çocuklara içirilmek üzere özel olarak yapılmış aspirin. (BA 205/54)

bebek emici : *a.* Genellikle süt çocuklarına süt ve sulu yiyecekleri içirmekte kullanılan emzikli şişe. (BA 320/11)

b ber (biber): *a. bit. b.* Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki. (BA 307/54)

bebev (biber): *a. bit. b.* Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki. (PA 144/68)

becene: *a.* Ördek avı için, göl kenarında dal ve sazdan yapılmış kulübe. -Krk. (DS)

bede (ördek): *a.* Perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu. (KDS)

Bedre: *öz. a.* Yeni adı Kayalı olan Kırklareli iline bağlı bir yerleşim yeri ismi. (KMİA 123/3)

bēgir (beygir): Far. *a.* Sadece yük taşımakta veya araba çekmekte kullanılan at. (PA 228/38, KDS)

bej (beş): *a.* Dörtten sonra gelen sayının adı. (PA 226/33, KDS, BA 244/3, KMİA 112/28)

bejem (be canım): Canımdan çok sevdiğim. (KDS)

bēki (belki): Ar. bel + Far. ki *zf.* Bkz. **beki** (KDS)

beki (belki): Ar. bel + Far. ki *zf.* Olabilir ki, muhtemel olarak. (KDS, BA 232/38, PA 182/49)

bekr : *a.* İçki içmeyi seven, ayyaş. (KDS)

bel I: *a.* Meni, sperma. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bel II: *a.* Suların ayırım yeri. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

belbár (berber): Far. *a.* Saç ve sakalın kesilmesi, taranması ve yapılması işiyle uğraşan veya bunu meslek edinen kimse, erkek berberi, perukar. (KDS)

belber (berber): Far. *a.* bkz. **belbár** (BA 221/25)

belek: *a.* Kundak, çocuk bezi. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

beleklemek: Çocuğu kundaklamak, sarmak, beşiğe bağlayarak, sararak yatırmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

belemek: Çocuğu kundaklamak, sarmak, beşiğe bağlayarak, sararak yatırmak. Çavuşköy * Babaeski, Ceylan, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

belen: *a.* Sırt, bayır, yamaç, dağ eteği. * Vize -Krk. (DS)

belermek: Göz, haddinden fazla açılmak, açılıp kalmak. * Vize -Krk. (DS)

belertmek: Gözleri, akını meydana çıkaracak şekilde açmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beleşek: *a.* Çatıya uzunlamasına konulan ince uzun ağaç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bēlik (beylik): *a.* Bey olma durumu. (KDS)

belinlemek: Şaşkınlıkla karışık korku duymak, irkilmek, ürkmek, uykudan sıçrayarak korku ile uyanmak, afallamak, şaşırarak. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

belinnemek: Şaşkınlıkla karışık korku duymak, irkilmek, ürkmek, uykudan sıçrayarak korku ile uyanmak, afallamak, şaşırarak. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

belirti: *a.* Görüntü, hayal. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

belkim: *zf.* Olabilir ki, muhtemel olarak. *şindi çok rāttayız ama belkim bizden yani geçti.* (BA 193/56)

belmuş: *a.* Taze peynirle yapılan bir çeşit tatlı, peynir helvası. Ceylan * Lüleburgaz - Krk. (DS)

bēm: *zm.* Benim. (KMĪA 98/61)

bengilik: *a.* Bir çeşit bayıltıcı ilâç. * Vize -Krk. (DS)

bengiltmek: Bayıltmak. * Vize -Krk. (DS)

beninnenmek: Uykudan uyandıktan sonraki sersemlik, algıda azalma haline verilen ad. *Yeni uyandım uykudan beninnenmiş kafacım.* (KDS)

benirmek: Belirmek, ortaya çıkmak. *on sene sōna AtaTürk gene benirdi.* (KMĪA 90/10)

benselemek: Ürkütmek, korkutmak, şaşırtmak. Çavuş * Babaeski -Krk. (DS)

benzek (benzer): *sf.* Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan, benzeri, müşabih, mümasil. (BA 270/44, KDS)

benzeş: *a.* Birbirine benzeyen iki kişiden her biri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bera (bira): İt. *a.* Arpa ile şerbetçi otunun mayalandırılmasıyla yapılan bir içki, arpa suyu. (KDS)

berānkı (beri yankı): *zm.* Bu taraftaki. (KMĪA 57/33)

bertik: *sf.* İncinmiş, burkulmuş eklem. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bertilmek: İncinmek, burkulmak. Ceylan * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS)

besi I: *a.* Kurbanlık hayvan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

besi II: *a.* Yem. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beş kaya: *a.* Beş taşla oynanan bir çocuk oyunu. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beşerleme: *a.* Tarlada biçilen ekinin, susamın destelenerek bir araya toplanması. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beşik: *a.* Bir araya gelmiş ot ve ekin demetlerinin meydana getirdiği büyük yığın. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beşka: *zm.* Bilinenden ayrı, değişik, farklı, özge. (BA 250/12)

beşli I: *a.* Beşi bir yerde altın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beşli II: *a.* Beş fişek alan tabanca, tüfek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

beşli III: *a.* Çingene. *Lüleburgaz -Krk. (DS)

beyenmek (beğenmek): İyi veya güzel bulmak. (BA 193/46)

bêyle (böyle): *zf.* O yolda, o biçimde, o tarzda. (PA 188/54)

Beymisa (Boymisa): *öz. a.* Doyran ve Kılışlıların oynadıkları bir tür halk oyunudur. (KF s.54)

beyy: *ünl.* Şaşma, korku, pişmanlık, beğenmeme, öfke, acıma bildirir ünlem. * Lüleburgaz -Krk. (DS) Rumeli göçmenleri

bēz (bez): *Ar. a.* Pamuk veya keten ipliğinden yapılan dokuma, çaput. (KDS)

Bezirgan Başı: *öz. a.* Topluluk halinde oynanan bir çocuk oyunudur. (GTG)

bêgir: *a.* At, kısrak. (KMİA 56/7)

bı (bu): *sf.* Yerde, zamanda veya söz zincirinde en yakın olanı gösteren bir söz. (KDS)

bıcı bıcı: *ünl.* Hayvanları çağırma ve kovalama ünlemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bıcı: *a.* Kaz ve ördek yavrusu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Bıcırğan: *öz. a.* Kadınların meme uçlarında, çocukların ayaklarında, hayvanların ayak parmaklarıyla bileklerinde ter, pislik, çamur vs. sebeplerden ileri gelen sulu yara. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bingıl bingıl: *ik.* 1. Etli, yağlı, şişman, tıkız, dolgun. 2. Çok. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bırāmak (bırakmak): Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak. (BA 335/73)

bırda (burda): Anda mevcut olan. (BA 220/4)

bırkalamak: Karıştırmak, ellemek, kurcalamak. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bıstılka: *a.* Yatak örtüsü. *duvar yastıbi āsıv bi yatak bıstılkası o kadav.* (BA 193/43)

bıyçak (bıçak): *a.* Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç. (PA 185/40)

bıyık: *a.* Asma vb. bitkilerde, sarılıp tutunmaya yarayan sürgün. (KDS)

bıyılmak: Yana doğru eğilmek. (KDS)

bız: *a.* Sıcak-soğuk oyunu. (KDS)

bızā (buzağı): *a. hay. b.* Yeni doğmuş, ana sütüyle beslenen sığır yavrusu. (BA 347/54, KMİA 99/96, PA 208/42)

Bızālık Mantarı (Buzağılık Mantarı): *öz. a.* Buzağılık mantarı, kuru soğan, tuz, yağ ve sarımsak ile yapılan bir çeşit yemek. (KM s.24)

bızdık: *a.* Kısa boylu, ufak yapılı, cüce, bodur, tıknaz. * Vize, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

bızıklamak: 1. Parmaklamak. 2. Karıştırmak. (Ham. Demirköy)

bızıkmak: Oyun bozanlık etmek, mızımak, caymak, caydırmak. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS, KDS)

bi (bir) I: 1. *a.* Sayıların ilki. (BA 258/65) 2. *sf.* Bu sayı kadar olan. (PA 276/21)

bi kol: Bir takım. *Bi kol çalgıcı çocuk durmuş bana bakıyeler pençereden sarkalak aşaya.* (KDS)

bi parmak: *zf.* Ölçüm miktarı. (BA 235/30)

bibi: 1. *a.* Hindi. -Krk. (DS) 2. *a.* Kaz ve ördek yavrusu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bicem (be canım): Ar. *a.* Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz. (KDS)

biç kavrama : *a.* Bir çeşit tarım aleti. (BA 192/32)

biçerbālar (biçerbağlar): *a.* Ekini hem biçen hem de bağ durumuna getiren makine. (KDS)

bidana: *zf.* Gelecek sefer. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bidi bidi: *ünl.* Kaz ve yavrularını çağırma ünlemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bidik: *a.* Deve yavrusu, bir aylık deve yavrusu. *Lüleburgaz -Krk. (DS)

bidiyo (video): *a.* Videoteyp. (BA 321/47)

bikerette (bir kerede): *zf.* Bir defada, bir işi tekseferde yapmak. (KDS)

bilám (bile): *bağ.* Da, de, dahi. *Neb lem annende de bilám vādı töbōlá to bu kadā to bu kadā da geniş!* . (KDS)

bilē taşı (bilek taşı): *a.* Bilemek için kullanılan bir taş. (Malk. Kofçaz)

bilezik: *a.* Kuyu ağzına konulan ortası delik taş. Davutlu, Çengelli * Lüleburgaz - Krk. (DS)

bili bili: *ünl.* Kümes hayvanlarını çağırma ünlemi. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bilişik: *a.* Tanıdık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Binbiroklı Ahmet Türbesi: *öz. a.* Erenler köyünde yer alan 14. Yüzyıl eseri. (KŞ S.9)

bindallı: Genellikle kadifeden yapılan, hemen hemen ayaklara kadar uzanan, üzeri simle işlenen, genellikle düğün vs bayramlarda giyilen bir giysidir. (HFG)

bini: 1.*a.* Atın yürüyüş şekli. * Vize -Krk. (DS) 2. *a.* dolap kapaklarına çakılan ince çıta. Vize-Krk. (THASDD)

birā (birer): *sf.* Üleştirmede bir tane. (KDS)

bırakmak (bırakmak): Elde bulunan bir şeyi tutmaz olmak. (KDS)

biras (biraz): *sf.* Bir parça, azıcık. (KDS)

bırası (burası): *a.* Bu yer, bura. (BA 198/32)

Birdirbir (Uzuneşek): *öz. a.* En az 4-5 oyuncuyla oynanan, ebe olan eğilip ellerini dizine bağlayıp dayadığı, diğer oyuncuların sıraya girip onun üzerinden düşmeden atlayacakları bir çocuk oyunudur. (HFG)

bırsi (birisi): *zm.* Herhangi bir kimse. (BA 344/25)

bis: *zm.* Biz. (KMİA 54/18)

bit_tā: *zf.* Bir dahaki sefere. *kōyuz poşetlere bit_tā yiyiz bi sene boyunca* (BA 317/8)

bitā (bir daha): *zf.* Yeniden, tekrar. (KMT)

bitek: *sf.* Verimli. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

biteva (bitevi): *zf.* Tamamen. *bu dere boyu biteva ser di tabi burda yozları vardı.* (PA 235/42)

bitevi: *zf.* bkz. **biteva**. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bitik: *sf.* Halsiz, zayıf. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bitkide: *zf.* Sonunda, son olarak. (KDS)

biton (beton): Fr. *a.* Çimentonun su yardımıyla kum, çakıl vb. maddelerle karışması sonucu oluşan sert, dayanıklı, bağlayıcı yapı malzemesi. (KDS)

bittā (bir daha): *zf.* bkz. **bit_tā**. *ōra bittā, acılıkta gidēri, dönüšá toburda demek ne vāmiš bilmām* (KDS, KMĪA 79/110)

bittāya (bir dahaya): *zf.* bkz. **bit_tā**. (KDS)

biyānmek (beğenmek): İyi veya güzel bulmak. (KDS)

biyenmek (beğenmek): bkz. **biyānmek** (BA 337/52, KİLİKA 29/2)

bōlā (böyle): *sf.* Bunun gibi, buna benzer. (KDS)

b kat (bir takım): *sf.* Kimi, bazı. *Adam alē kızına b kat kurka paltlon.* (KDS)

b šē (bir şey): Ar. *a.* Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz. (KDS)

b gir (beygir): Far. *a.* At. (KDS)

b kaç (birkaç): *sf.* Çok olmayan, az sayıda, az. (KDS)

b šēcik (bir şeycik): *a.* Nesne, madde. (KDS)

boba (baba): *a.* Çocuğu olan erkek, peder. (BA 290/1, PA 274/70)

bobalık elinde olmak: *d.* Evlenmemiş olmak. (KMĪA 119/84)

bobane: *a.* Babanın annesi. (KMİA 61/17)

bobo : *a. bit. b.* Fasulyegillerden, barbunya, çalı, ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki. *bobo fasulesinden k yuy rus hani ıkıyo uz* (BA 191/1)

Bocuk Gecesi: *öz. a.* Balkanlardan gelen muhacirler getirdikleri bir tür toplanıp eğlenme adeti, eğlence. (GTG)

bocur: *a.* Şakayık, kırmızı renkli bir çiçek. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bōça (bohça): 1. *a.* Nişanlı kız tarafından erkeğe gönderilen hediye bohçası. 2. *a.* İçine çamaşır, elbise vb. koyup sarılan dört köşe kumaş. (KDS)

bōday (buğday): *a. bit. b.* Buğdaygillerin örnek bitkisi. (PA 235/38)

boduç: *a.* 1. Çam ağacı veya topraktan yapılmış küçük testi, yuvarlak, kulpsuz testi. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Toprak, çam ağacı veya madenden yapılmış ibrik, emzikli testi. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

boğazlı: *sf.* Obur, pisboğaz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

boğazsız: *sf.* İştahsız, az yemek yiyen. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

boğsak: *sf.* Boğaya gelmiş, boğa isteyen inek, dana. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

boğsamak: Boğaya gelmek, inekler çiftleşmek için boğa istemek. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bohça: *a. bkz. bōça.* Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

boj (boş): *sf.* İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan, dolu karşıtı (BA 240/23)

bokluk: *a.* Hayvan gübrelerinin biriktirildiği yer. *Çuçug duğdunan boklā atılır sakinceolsun deye.* (KDS)

bōle bōle (böyle böyle): *sf.* Bunun gibi, buna benzer. (PA 159/62)

Bom: *öz. a.* Tüm oyuncuların amacı bir an önce kaçabilmek, rengi söylenenin ise daireye, bom yazan daireye çabucak geçmek olan bir oyun. (HFG)

bora (bura): *zf.* Bu yer. (KDS)

borana: *a.* Bulgur veya pirinçle pişirilen sebze üzerine yoğurt dökülerek yapılan yemek. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

borani: 1. *a.* bkz. **borana**. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Yoğurtlu labada yemeği. (Avc. Demirköy)

boranşit (bronşit): Fr. *a.* Bronş ve bronşçukların iltihaplanmasıyla oluşan hastalık. (BA 347/39)

bordo (porto): *a.* Büyük sokak kapısı, porto. *bordoyu gāvur kapamış dükānı çekmiş perdeyi indirmiş* (KMİA 16/15)

bostannık (bostanlık): *a.* Bostan olmaya elverişli yer. (KDS)

boşandırmak: Çıkarmak. (KİVİYA 19/43)

böşevikler (bolşevikler): *a.* Dünya savaşında Osmanlı İmparatorluğunu işgal eden Rus güçleri. (PA 256/73)

bovazlı susak (buğazlı susak): *a.* Kabaktan matara. (KİVİYA 27/63)

bovda (burda): *zf.* Anda mevcut olan. *çocukla bo da gitti kocam kaç senenin senesi öldü* (BA 207/7)

bovuşmak (boğuşmak): Birbirinin boğazına sarılmak, dövüşmek. *Buban yok ama südban cinelilālā ne kadā bovuştı.* (KDS)

boyday (buğday): *a. bit. b.* Buğdaygillerin örnek bitkisi. (BA 246/10)

boydey (buğday): *a. bit. b.* bkz. **boyday**. (PA 163/54)

boyunduruk: *a.* Arabaya koşulan hayvanların boyunlarına takılan ağaç bağlantı. (KMİA 103/74)

bōz (boğaz): *a.* Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak. (KDS)

bōzlak (boğazlak): *a.* Yemek yemesini çok seven, obur kimse. *üü ne bōzlak sanmışın sen be şaştım kaldım.* (KDS)

böber (biber): *a. bit. b.* Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki. (PA 202/58)

böcü: *a.* Korkunç böcek, korkunç yaratık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bödek: *a.* Tek husyeli hayvan, iyi burulmamış, dışisine yanaşamayan hayvan. * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bölcá (börölce): *a. bit. b.* Fasulyeye benzer bir bitki. (KDS)

Börölce: *öz. a.* Düğünlerde erkeklerin oynadıkları hareketli balkan ezgilerine sahip bir oyundur. (HFG)

bıradan (buradan): *zf.* Bu yerden. (PA 216/47)

Bre Değirmenci: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.54)

börttürmek (böğürttürmek): Biber, patlıcan gibi yiyecekleri korda közlemek. (KDS)

buba (baba): *a.* Çocuğu olan erkek, peder. (KDS, PA 178/20, KMİA 56/1)

bubaç: *a.* Tombul. *A benim bubaç evladım sırma saçlım civanım dērdi ep anacīm. U zamanlá ufakdım.* (KMT)

bubaça: *a.* Güçlü kuvvetli, cesur, yiğit, iri yapılı. (KMT)

bubalık: *a.* Üvey baba. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

bubu [bubuş]: *a.* Dut. -Krk. (DS)

būcerek (büyücek): *sf.* Biraz büyük, büyüğe yakın. (KDS)

būcuk (buçuk): *sf.* Eksik. *amdolsun şindi çok rāt kızanna bizim günner içinde būcuk yaşamadık.* (KMİA 88/53)

buça (yayık): boş. *a.* Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine. (Avc. Demirköy)

būday (buğday): *a. bit. b.* bkz. **boyday.** (BA 205/67)

būgü (büyüğü): *zm.* Büyüğü. (KDS)

bũk (büyük): *sf.* Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı. (BA 231/1, PA 193/1, KMİA 85/53)

bũk bayram: *a.* Halk arasında kurban bayramına verilen ad. (KMİA 70/59)

bulaklamak: Bir şeyi yahut durumu bulanık hale getirmek, karıştırmak. (KDS)

buldumcuk delisi: *d.* Ne oldum delisi, umduğundan fazla şey bulmaktan şaşkın. -Krk. (DS)

bũle (böyle): *sf.* Bunun gibi, buna benzer. (KDS)

bũme (büyüme): *a.* Büyüme işi. (BA 220/1)

bũmek (büyümek): 1. Organizmanın bütününde veya bu bütünün bir bölümünde, boyutlar artmak, irileşmek, eskisinden büyük duruma gelmek. (KDS) 2. Yaşı artmak, yaşlanmak. (PA 173/4) 3. Büyümek, olgunlaşmak. (KMİA 54/4)

bũn (bugün): *a.* İçinde bulunulan gün. *bũn ālā düşündüm toplantıya gelem mi gālmáyem mi diyá* (KDS)

bũnak: *zf.* Bir miktar, bir kısım, bir kere. (KDS)

bunar (pınar): *a.* Yerden kaynayan su, kaynak. (KDS)

bunut getmek: Unutmak, unutup gitmek, unutmuş olmak. *kırk sene m'oldu bunut gettim.* (KMİA 96/13)

buracık: *a.* Bu yer, bura. *nāpayım allahtan diyim oturuyum buracıkta.* (BA 244/3)

burakaya (buraya kadar): *Ar. e.* Dek. (BA 327/27)

burantı: *sf.* Eski, yıpranmış. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Burgazcık: *öz. a.* Şimdiki adı Geçitağzı olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

burguç: *a.* Yumurtası burularak erkekliği giderilmiş koç, teke vb. hayvan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

burğur otu: *a.* Sulu arazilerde yetişen bir cins yabancı ot. (BA 316/23)

burlāda (buralarda): *a.* Bu yerlerde. (BA 302/24)

burma: *a.* Yumurtası burularak erkekliği giderilmiş koç, teke vb. hayvan. Lüleburgaz -Krk. (DS)

buruda (burada): *zf.* Bu yerde. (PA 178/20)

buruk: *a.* 1. Aksi, ters, inatçı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Husyesiz erkek. -Krk. (DS)

burunlatma: Saban demirinin ucunu onartma.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

burunsuluk: *a.* Hayvanın yem yemesine engel olmak için başına takılan aygıt. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Burunsuz: *öz. a.* Şimdiki adı Yeşilova olan, Pehlivanköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

büşmak (boğuşmak): Birbirinin boğazına sarılmak, dövüşmek. (KDS)

butima: *a.* Yayık. (KDS)

butun (yayık): *a.* Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine. (KDS)

buydā: *a.* Buğdaygiller familyasından, çiçeklenmesi başak şeklinde, tohumları kullanılan, ülkemizde geniş bir alanda kültürü yapılan, bir yıllık otsu bitki. (BA 194/83)

buydey (buğday): *a. bit. b. bkz. boyday.* (PA 265/21, BA 316/29)

buyme (büyüme): *a.* Büyümek işi. (BA 252/1, PA 221/1)

buynuz (boynuz): *a.* Bazı hayvanların başında bulunan, tırnaksı bir maddeden, uzun, kıvrık veya çatallı korunma organı. (KDS)

buyunduruk (boyunduruk): *a.* Çift süren veya arabaya koşulan hayvanların birlikte yürümelerini sağlamak için boyunlarına geçirilen bir tür ağaç çember. (Ter. Kofçaz)

büz (boğaz): *a.* Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar, imik, kursak. (KDS)

buzalık I (buzağılık): *a.* Yakın çayırılık, otlak. * Vize -Krk. (DS)

buzālīk II (buzağılık): *a.* Buzağı koymaya mahsus yer. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bübár (bíber): Rum. *a. bit. b.* Patlıcangillerden, yurdumuzda çok yetişen ve çeşitli türleri bulunan bir bitki. (KDS)

büber (bíber): Rum. *a. bit. b.* Bkz. **bübár** (BA 205/60, PA 273/40)

bücük: *a.* Buzağı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bükelek: *a.* Sığırları rahatsız eden bir çeşit sinek, gübre sineği. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS).

bükelemek: 1. Kurtulmak için çabalamak, kıvranmak, uğraşmak, didinmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Zor durumda kalmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bükemeç: *a.* Dönemeç. (KDS)

büle (böyle): *sf.* Bunun gibi, buna benzer. (PA 274/58, BA 200/28)

bürgü: *a.* Çarşaf, çar. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

bürkülük: *a.* Havanın bunaltıcı sıcak zamanı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

bürüncük: *a.* İpek kumaş. (KDS)

büsküvüt (bisküvi): Fr. *a.* Un, süt, şeker veya tuzla yapılan ince, gevrek kuru pasta türü. (BA 255/33)

büsküüt (bisküvi): Fr. *a.* Bkz. **büsküvüt** (BA 322/60)

büve : *a.* Korkunç böcek, korkunç yaratık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

büvelek: *a.* Sığırları rahatsız eden bir çeşit sinek, gübre sineği. Çengelli * Lüleburgaz -Krk

büvemek: Suyun önüne bent yapıp toplanmasını sağlamak, göl haline getirmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

büventi: *a.* Suyun önüne çekilen set, bent. * Babaeski -Krk. (DS)

büvet: *a.* Suyun önüne çekilen set, bent. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

büyle (böyle): *sf.* Bkz. **büle.** (BA 262/6)

büyücek: *sf.* Biraz büyük, büyüğe yakın. *beni kaçırdılar böyle bayā büyücek kızçaz oldum işte kaçırdılar beni.* (PA 229/24)

büyüg (büyük): *sf.* Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne), makro, küçük karşıtı. (PA 244/58)

büzdekleme: Miskince hareket etmek, oyalanmak, duraksamak. * Vize -Krk. (DS)

büzük: *a.* Kalın bağırsağın sona erdiği yer, anüs. (KDS)

cacala (bilye): *a.* Çocuk oyunları için camdan yapılmış bir tür oyun aracı, bilye. (Malk. Kofçaz)

cak: *a.* Büyük çuval. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

caman: *a.* Damacana, küp vs.. içine konulan büyük kavanoz. *camanın içinden çıkarsana u kızılıkları.* (KMİA 106/153)

camgöz: *a.* Afacan çocuk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Can Almaca: *öz. a.* Eşit sayıda iki gruba ayrılan çocukların bu ayırma işini halletikten sonra iki gruba ayrılıp top ile birbirlerini vurarak can aldıkları oyundur. (HFG)

canbaz: *a.* At ve inek alıp satan veya yetiştiren kimse. *canbaz âmet ona giydirmiş donnarı* (BA 216/6)

candırma: *İt. a.* Yurt içinde genel güvenliği ve kamu düzenini korumakla görevli, yasa ve nizamların koyduğu hükümlerin yürütülmesini ve bunlara dayanan hükûmet emirlerinin yerine getirilmesini sağlayan silahlı askerî kuvvet. (BA 257/24)

cangaza: *a.* Geveze. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

canka: *a.* Küçük sarı bir çeşit erik. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

can kağıdı: *a.* Hüviyet cüzdanı. Üsküp –Krk. (THASDD)

carmā ataşı: *a.* Düğünlerde damat tarafının geleneği. *ēp kendi böle efendi carmā ataşı yakālar. öle kavğa gürültü patıyen hayatta olmaz.* (BA 331/45)

cavkırmak: Köpek, olduğu yerde kesik kesik havlamak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cāyil (cahil): *Ar. a.* Öğrenim görmemiş, okumamış. (KMİA 7/7)

cayillik (cahillik): *a.* Bilgisizlik. (BA 278/51, PA M.D.D)

cazcavlak: *a.* Büyüyememiş hayvan. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cebel: *a.* Ekime elverişli olmayan yer, bozkır. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cebellik: *a.* Ekime elverişli olmayan yer, bozkır. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cēge (çerge): *a.* Kilim, bir çeşit dokuma örtü. (PA 237/19)

Cehilli: *öz. a.* Şimdiki adı Çiğdemli olan, Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

Cemal (Cemel): *öz. a.* Köylerde mahsûl ekimi sonunda bol ve bereketli ürün dileğiyle tertiplenen köy gençlerinin, kadın kız kılığına, posteki ve minderlerle deve kılığına girdikleri bir oyun. (HFG)

Cemala: *öz. a.* bkz. **Cemal.** (KF s.55)

cemse: *a.* Askerlerin kullandıkları cip. *o zamannar başladı vesayitler bu cemseler filan şeyler gelme.* (BA 256/8)

cendere: *a.* Taze peynirin suyunu süzmek ve kalıba koymak için kullanılan sık dokumadan yapılmış torBA * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cepe (cephe) I: *Ar. a.* Bir şeyin veya yapının ön tarafta bulunan bölümü. (KDS)

cepē (cephe) II: *Ar. ask.* Üzerinde savaşın sürdüğü bölge. (PA 181/11)

cepri (cebri): *sf.* Zor kullanılarak yaptırılan. (BA 353/49)

cere : *a.* Kocasından boşanan çocuklu kadının çocuklarına ve kendisine bağlanan para. * Babaeski -Krk. (DS)

cevis (ceviz): Ar. *a. bit. b.* Cevizgillerin örnek bitkisi olan, uzun ömürlü, gövdesi kalın, kerestesi değerli, yurdumuzda çok yetişen ağaç. (KDS)

Cevizköy deresi: öz. *a.* Cevizköy’de bulunan bir dere. (PKM S.15)

cıbrı: *a.* Küçük tahta fiç. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cıdal: *a.* Ayrı, aksi. (KDS)

cığıra (sigara): İsp. *a.* İnce kâğıda, kıyılmış tütün sarılarak hazırlanan, silindirik biçiminde, ağızdan dumanı çekilen nesne. (KDS)

cılamak: İnce ses çıkararak ağlamak. Pazarlı -Krk. (DS)

cılbır: *a.* Hayvanların yular başlığının çene altındaki halkasına bağlanan ip veya takılan zincir. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

cılız: *a.* Cüce. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cılk I: *a.* Sözüünün eri olmayan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cılk II: *sf.* Bozuk, çürük, kokmuş. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cıllak: *a.* İnce ve sürekli sesle bağırıp ağlayan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cımak (cırmık): *a.* Tırnak izi. (KDS)

cımbar: *sf.* Zayıf. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

cıngıl: *a.* Boncuk, nazarlık. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cıngır (çingır): *a.* Su veya süt taşınan kap, kova, bakraç. *Geçárlā şindi kâşısına kalan, boydaşları onun, elini öptürē bi santin cıngır salē.* (KDS)

cırcır böcē (cırcır böceği): *a.* Ağustos böceği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cırğa: *a.* Çok olgun meyve. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

cırmalamak: Tırmalamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cırtlak: *sf.* Kulağa hoş gelmeyen karıncalı ses. Lüleburgaz -Krk. (DS)

cızlak: *a.* Verimsiz toprak. -Krk. (DS)

cıba: *a.* Cıvcıv. Deveçatağı -Krk. (DS)

cice I: *a.* Abla. * Pınarhisar -Krk. (DS)

cice II: *a.* Yaşlı kadınlara hitap ederken kullanılan lakap. (Avc. Demirköy)

cicāne (cicianne): *a.* Kuma. (LAÜBA 13/3)

Cicipapa: *öz. a.* Yumurta, su ya da süt, tuz, yağ, ekmek ve peynir ile yapılan bir atıştırma. (KM s.78)

cimci: *sf.* Tıpkı, aynı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cineviz: *a.* Kısa boylu fakat çok akıllı adam. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

cingilmek: 1. Takla atmak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Ayağın takılmasıyla yuvarlanmak. * Babaeski -Krk. (DS)

cinkmek (düşmek): 1. Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek. (Beğ. Demirköy) 2. Güreşenlerden biri diğerini kaldırıp yere vurmak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ciyennem (cehennem): Ar. *a. din b.* Dinî inanışlara göre, dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekları yer, tamu. *şindi velāsıl kelam yarın ciyenneme gitt n yağut öldüğün zaman ciyennemın köşelerinde yaşıycaksın.* (PA 259/42)

ciyer (ciğer): *a.* Bir tür yemek adı. (PA 248/18)

cizleme: 1. *a.* Bir çeşit unla yapılan yiyecek. *ne patlıcay makarna çimdik cizleme. ne yaparsan işte evde.* (BA 316/37) 2. *a.* Yağda veya saçta pişirilen sulu hamurdan yapılmış yağlı veya yağsız ekmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

coz: *a.* Prafa oyununda ikinci ve üçüncü derecedeki kozlar. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

combalcı: *a.* Çok eski elbise giyen üstüne başına dikkat etmeyen. (KDS)

cucuklamak: Filizlenmek, yeşermek. * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS)

cudam: *a.* Beceriksiz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

cugu (civciv): *a.* Kümes hayvanlarının yumurtadan yeni çıkmış yavrusu. (Dev. Kofçaz)

Cumā (eskicuma): *öz. a.* Bulgaristanda bir yerleşim yeri. (KDS)

Cumbur (Cümbüş): *öz. a.* Cumbur (cümbüş) denilen bu toplantılar köy kızları tarafından yapılan bir tür eğlencedir. (GTG)

cumūriyet (cumhuriyet): *a.* Milletin, egemenliği kendi elinde tuttuğu ve bunu belirli süreler için seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullandığı yönetim biçimi. (PA 168/61)

cuvalık: *a.* Dokuma işini yapan kişiye verilen isim. *kilim dokūdu pala kilimler dokūdu ānem bubam cuvalık yaptı.* (PA 244/68)

cümertesi (cumartesi): *a.* Cuma ile pazar arasındaki gün. (KDS)

çā (çağ): *a.* Zaman dilimi, vakit. (KDS)

çabcak (çabucak): *zf.* Vakit geçirmeden, kısa sürede, aceleten, acilen, alelacele, anında, bir anda, bir çırpıda. (KDS)

çabcık (çabucak): *zf.* Vakit geçirmeden, kısa sürede, aceleten, acilen, alelacele, anında, bir anda, bir çırpıda. (KDS)

çabık (çabuk): *zf.* Alışılardan veya gösterilenden daha kısa bir zamanda, tez, yavaş karşıtı. (KDS)

çaça: *a.* Genelev işleten, kötü yol gösteren kadın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Çağlayık: *öz. a.* Şimdiki adı Çağalayık olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

çak: *ünl.* Ta, işte anlamında kullanılır. Üsküp -Krk. (DS)

çakal: *a.* Titiz, huysuz. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çakıldak: *a.* Rüzgârda ses çıkararak kuşları kovalamağa yarayan bir alet. Pınarhisar - Krk. (DS)

çakır: *sf.* Yeşil gözlü kumral kimseler için kullanılan niteleme. (KDS)

çakırdamak: Kahkaha ile gülmek. *Saqsān çaqırdar çaqı benim elimde, bin bir āç oynar kökü benim elimde.* (KDS)

çakıt: *a.* Verimsiz toprak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çakma: *a.* Deri hastalığı, yara, çıban. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çakmak (döven taşı) I: *a.* Harmanda ekinlerin sapı ve tanelerini ayırmak için kullanılan, önüne koşulan hayvanlarla çekilen, alt yüzünde keskin çakmak taşları dikine çakılı bulunan, kızak biçiminde araç. (KDS)

çakmak II: Bağlamak. *Güvā nābē , sūlesin deyi cebindān kirbidi çıkarē , çakē , sūlesin deyi* (KDS)

çaktırmak: Bir yeri süpürge ile temizlemek, temiz duruma getirmek. (KDS)

çalacak: *a.* Yoğurt mayası. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çaldınēsi (çalınca): *zf.* Çaldığı zaman. *Adam çalē onu bijem, çaldınēsi vay onun sesi. Onun sesi aynısı.* (KDS)

çaldırmak: Başlamak, girişimde bulunmak. *su testisinden su. Çaldırmışlā b çekişā çekişmişlā, onnā onu dövēlā* (KDS)

çaldırmak: İyi süpürememek. Çengelli, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çalgın: *sf.* Sıcak veya soğuktan gelişemeyerek cılız kalan ekin. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çalık I: *a.* Deli, delimsi. Ceylanköy Lüleburgaz -Krk. (DS)

çalık II: *sf.* Sıcak veya soğuktan gelişemeyerek cılız kalan ekin. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çalınmak: İnme inmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çalıntı I: *a.* Yoğurt yapmak için içine maya konulmuş süt. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çalıntı II: *sf.* Sıcak veya soğuktan gelişemeyerek cılız kalan ekin. Ceylanköy Lüleburgaz -Krk. (DS)

çalıya gitmek: *d.* Yakmak için ağaç dalları toplamaya gitmek. *çiftini de sürdüm, çalısına da gittim.* (KMİA 87/38)

çalkatura: Dolaşıp aramak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çalma: *a.* Koyulaştırılmış pekmez, bulama. -Krk. (DS)

çalmak: 1. Yoğurt yapmak için sütü mayalamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Kesmek, yontmak, işlemek. (KMİA 56/38)

çalmar: *a.* Üstü açık, çalılarla ve taşlarla çevrilmiş ağıl. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çaltı: *a.* Kuytu yer. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çamçak: *a.* Çamdan oyularak yapılmış su kabı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çamır (çamur): *a.* Su ile karışıp bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak, balçık. (BA 249/27, KDS)

Çamlık Mantarı: *öz. a.* Çamlık mantarı, kuru soğan, tuz, yağ ve sarımsakla yapılan bir tür yemektir. (KM s.24)

çampara: *a.* Araba dingilinin ucuna geçirilen yassı halka. * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çamurluk: *a.* Arışın yere değmemesi için ucuna yapılan ayak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çanak: *a.* Minare şerefesi. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Çanakkalá (Çanakkale): *öz. a.* Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri. (BA 216/14)

çanga: *a.* Kova, küçük bakraç. Deveçatağı -Krk. (DS)

çangal: *a.* 1. Kuzusu ölmüş sağmal koyun. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) *a.* 2. Yaşlanmış, az süt veren inek. (Avc. Demirköy)

çantal: *a.* Kadın elbisesi, üç etek. -Krk. (DS)

çap: *a.* Köşe. (KDS)

çapar: *a.* Sarışın mavi veya yeşil gözlü, çilli insan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çapçak: *a.* Çamdan oyularak yapılmış su kabı. Yayla -Krk. (DS)

çapras: *a.* Bıçkı dişlerini ters yatırmaya yarayan ayar aleti. (KDS)

çārmak (çağırma): 1. Kullanmak için bir araç istemek. (BA 351/19) 2. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek. (KDS) 3. Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek, davet etmek. (PA 232/24) 4. Yüksek sesle şarkı, Türkü söylemek. (KMİA 79/108)

çara: *a.* Memeli hayvanların kızgınlık zamanlarında ve doğumları yaklaşıncaya dişilik organlarından akan sıvı. -Krk. (DS)

çarakman (şamdan): Far. *a.* Mum, kandil, lamba vb. ışık veren araç, çırağ. (KDS)

çarqacı: *a.* Dolandırıcı. (KDS)

çarpak: *a.* Kepçe. (KDS)

Çarşı çeşme: *öz. a.* Pınarhisar'da bulunan bir çeşme. (PKM S.16)

çāşamba (çarşamba): Far. *a.* Salı ile perşembe arasındaki gün. (KDS)

çāşaf (çarşaf): Far. *a.* Yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü. (KDS)

çāşır (çağşır): *a.* Geniş pantolon, şalvar. (KDS) * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çatak: *a.* 1. İki dere veya iki yolun birleştiği yer. (KDS, BA 298/5) 2. *a.* Dere yatağı. *Çataa duğu atladı kızancık urdan.* (PA 182/31)

çatı: *a.* İp, urgan, kordon. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çatım: *a.* Kavşak. (KDS)

çatırık: *a.* İki dere veya iki yolun birleştiği yer. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz - Krk. (DS)

çātırmak (çağdırtmak): Çağırtma işini yaptırmak. (KDS)

çatışmak: Köpekler çiftleşmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çatı çatı (çatır çatır): *ik.* Sert bir şey kırılırken, yanarken, yerinden sökülürken veya sıkıştırılırken çıkan ses, çatır çutur. (PA 174/30)

çatma I: *a.* Gelin arabasının üstüne serilen bir tür süsleme. *gelin arabası büle süslenir büle çatma yaparlar üstüne* (BA 265/6)

çatma II: *a.* Duvarları ağaç gövdesinden birbirine takılarak ve çivisiz olarak yapılan yayla evi, yığma ev. Lüleburgaz -Krk. (DS)

çav: *a.* Hayvanların erkeklik organı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çavga: *a.* Bir çeşit karga. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS) Bulgaristan göçmenleri

çavış (çavuş): *a.* Bir işin veya işçilerin başında bulunan ve onları yöneten sorumlu kimse. (KDS)

çavkırmak: Köpek, olduğu yerde kesik kesik havlamak. * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Çavla Bayırı *a.* Pınarhisar ilçesine bağlı bir mevki. *āni bu ipek yolunun burdan geçtiğini ve şu çavla bayırında büyük bi eşkiyanın olduğunu buralarda büyük soygunlar yaptığını bilmiyoruz.* (PA 157/12)

Çayılı (çayırılı): *öz. a.* Kırklareli merkeze bağlı bir köy. (KMİA 56/1)

Çayır deresi: *öz. a.* Kaynarca köyündeki dere adı. (PKM S.25)

Çayırdere: *öz. a.* Kırklareli ili, Pınarhisar ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (PA 178/18)

çēdik (çetik): *a.* Mes, yünden örülmüş terlik. (BA 284/39)

çekel: *a.* Öğendirenin alt ucundaki demir sıyırğı. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz, Dolan -Krk. (DS)

çেকেlez: *a.* Sincap. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çeketmek: Hareket etmek, bir yerden bir yere gitmek için yola koyulmak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çeki I: *a.* Hayvanların beline bağlanan ip. (KDS)

çeki II: *a.* Üzüntü, sıkıntı. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çekilmek: Bir yerden yola koyulmak. *o gece zordan çekildik ordan, Uzunköprü bilmem neresi gittik te gittik.* (KMİA 57/25)

çekişmek: Tartışmak. *O karı kızı istmázmiş, istemeyincá adam nābē, ep çekişirmiş adamna istámēm senin kızını.* (KDS)

çekme: *a.* Ağzı testereli bağ bıçağı, bıçkı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çektirmek: Kızgınlık döneme giren dişi hayvanların erkek hayvanla çiftleştirilmesi. (KDS)

çelebi: 1. *a.* İnce, nazik, görgülü. 2. *a.* Bektaşî ve Mevlevî pirlerinin en büyükleri. 3. *a.* Boy ünvanı. (KDS)

çelebne: *a.* Üstünde gözleme pişirilen veya ocakta pişirilen ekmeğın üstüne kapanan toprak saç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çelek: *a.* Bir boynuzu kırık hayvan. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çelğa (çerge): *a.* Kilim, bir çeşit dokuma örtü. *o çekermiş çelğayı bu çekermiş.* (KMİA 57/23)

çelik I: *a.* Eğri boynuzlu hayvan. * Vize -Krk. (DS)

çelik II: *a.* Çocukların sopa ile oynadıkları oyun. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çelinmek: 1. Takılmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Takılıp düşmek
Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çeltik: *a.* Kesilmiş odun parçası. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çemberi: *a.* Kadın başörtüsü, yemeni, yazma. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -
Krk. (DS)

çemiç: *a.* Dut kurusu. * Vize -Krk. (DS)

çenber (çember): *a.* Çember, yuvarlak. (PA 227/18)

çendele: *a.* Peynir süzmek için kullanılan seyrek dokunuşlu bez. * Lüleburgaz -Krk.
(DS,KDS)

çenepe: *a.* Ekmek pişirmek için topraktan yapılan çanak. -Krk. (DS) Çengelli
göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Çengerli: *öz. a.* Kırklareli ili, Babaeski ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim
birimi. (BA 217/33)

çepel: 1. *a.* Çamur, pislik, bulaşık, kir. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Çalı
çırpı, çör çöp. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çepellemek: Bozmak, kirletmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çepelli: *sf.* Karışık, pislikli, çöplü. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -
Krk. (DS)

çepiç: 1. *a.* Bir yaşındaki keçi yavrusu. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Pis, pasaklı.
(KDS)

çepin: *a.* Küçük çapa. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çepiş: *a.* Bkz **çepiç**. Ceylânköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çerge: *a.* Kilim, bir çeşit dokuma örtü. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çerkel: *a.* Öğendirenin alt ucundaki demir sıyrığı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çermik: *a.* Sıcak su kaynağı, kaplıca. Liman -Krk. (DS)

çerpi yapmak: İkrâm etmek. *sán ne çerpi yapacan dedi. Su çok kadın dedi, su dedi eptan durucacık.* (KDS)

çesçevrá (çepeçevre): *zf.* Bütün yanlarını kuşatan. (KDS)

çeşint (çeşit): *Far. a.* Aynı türden olan şeylerin bazı özelliklerle ayrılan öbeklerinden her biri, tür. (KDS)

Çeşmegolu: *öz. a.* Kırklareli ili, Lüleburgaz ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 297/27)

Çeşmekü (Çeşme köy): *öz. a.* Bir köy adı. (KMİA 54/1)

çetik: 1. *a.* Buna terlik de denir. Çeşitli motiflerle süslenerek yünden örülür. Bazen yapaktan da örülür. (HFG) 2. *a.* Mes, yünden örülmüş terlik. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çetlik: *a.* Ufak memeli koyun. Hedye -Krk. (DS)

Çevik: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.54)

çevirmek: 1. Geri göndermek. *Egár yoksa bm şē, temissa, çevirmmişlā baba evina 2.* Yol kesmek. *Vā, çevir onu san, demiş andan sōra, çekē silā öldürē .* (KDS)

çevre: *a.* Beyaz ve dört ucu işlenmiş kare şeklinde olan, uçları gergefle işlenen giysi. (HFG)

çeynemek (çiyнемek): Ayakla basmak, ezmek. (Beğ. Demirköy)

çıbartmak: 1. Derisi kabarcıncasına kadar dövmek. 2. İnce bir şeyle vurmak. (Ter. Kofçaz)

çıbı: *ünl.* Köpekleri kovalama ünlemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıbık (çubuk): 1. *a.* Körpe dal. *burdan iki odunu birbirini burdan çivilemişlē bölē. kuma kuma bazile çıbıkla örmüş bölē.* (PA 236/58) 2. *a.* Değnek biçiminde ince, uzun ve sert olan şey. (BA 212/52)

çıbır: *a.* Tembel. Doğanca * Vize -Krk. (DS)

çığırık (çıkırık): *a.* İplik bükme, iplik sarma vb. işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap. (PA 244/71)

çığır: *a.* Karlı yerlerde kürekle açılan yol. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıkartma I: *a.* Bir binanın yanına ek olarak yapılan kısım. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıkartma II: *a.* Terbiyesiz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıkırı: *a.* Bohça, çıkın. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz, -Krk. (DS)

çıkım: *a.* Tarla, sürülürken, çapalanırken veya ekin biçilirken 1,5 -2 metre genişliğinde ayrılmış tarla boyunca uzanan bölümlerin herbiri * Vize, * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıkıntı: *a.* Sürü içinde işe yaramayan koyun, koç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıkma: *a.* Balkon. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıkıncık: *a.* Bir çeşit tahterevallı. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çılbur: *a.* Manda ve öküzleri yürütmek için çenelerinin altına gelecek şekilde konulan sivri demir. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıl: *sf.* Sade, arı, yalnız. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çımbar: *a.* Dokuma tezgâhlarında bezi gerdirmek için kullanılan iki tarafı dişli bir aygıt. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çımçık: *sf.* Tıpkı, aynı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çımkırık: *a.* Sıvının fışkırması. * Vize, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çımkırmak: Fışkırmak. Ceylanköy * Lüleburgaz, * Vize, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıngıl: *a.* Küçük üzüm salkımı, üzüm salkımındaki küçük salkımcıklar. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çingil: *a.* Küçük üzüm salkımı, üzüm salkımındaki küçük salkımcıklar. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çingilli (cingilli): *a.* Boncuk, gümüş veya altın para ile yapılmış, başlığa veya giysiye takılan süs. *Alçacık dalda Çingilli küpa. Kızılcık.* (KDS)

çıpa: *a.* Küçük ve kısa kulaklı koyun. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıpı: *a.* Bebek banyosu. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıplacık (çıplacık): *sf.* Fakir, züğürt olan (kimse). *neyip köyüne gelmiş babam çıplacık* (BA 216/3)

Çıplak: *öz. a.* Un, tuz, yumurta sarısı, su, ekmek mayası, pırasa, karabiber, nane, şeker ile yapılan bir çeşit yemektir. (KM s.51)

çıpmak: Dinlemek. (BA 294/31)

çıkattırmak (çıkartmak): Çıkartma işini yapmak. (KDS)

çıkçık: *a.* Taş oymak için kullanılan bir tür alet. *böle taştan oymuşlar taştan.yani çıkçıkla oymuşlar tavuk yalā o erâlde.* (PA 182/58)

çıkırık (çıkırık): *a.* İplik bükme, iplik sarma vb. işlerde kullanılan, el veya ayakla çevrilen dolap. (BA 212/57)

çıkpācık: Yıkanmak. *balkannavda yavrım çıkpācık yapardık çeşme bile yoktu evel be evladım.* (PA 175/59)

çırakman I: *a.* Erkek çocuklar tarafından ufak bir çukura bir makara kukasını koymak için sopalarla vurularak oynanan bir çeşit oyun. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çırakman II: *a.* Saraçların veya tabakların üzerinde deri temizledikleri üç ayaklı bir aygıt. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çırpı: *a.* Dal, budak kırpıntısı. (BA 212/51)

çıtır: *a.* Diken, çalı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıtı (çıtırtı): *a.* Çıtırdama sırasında çıkan sesin adı. (KDS)

çıtma: *a.* Hayvan tekmesi. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıvaç: *sf.* Soğuk havalarda az ısıtan güneş. * Babaeski -Krk. (DS)

çıvğan I: *a.* Boynuzları geriye bükülmüş sığır. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıvğan II: *sf.* İnce, cılız, zayıf. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çıvgar ağacı: *a.* Çıvgara koşulan öküzlerin koşulduğu ağaç. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıvgar: *a.* Boyunduruğa koşulmuş öküzlerin arkasına koşulmuş çift öküz. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski, * Vize -Krk.

çıvgarmak: Çoğaltma, ekleme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çıvırıvermek (çevirivermek): Çabucak çevirmek. (PA 181/13)

çıvkar: *a.* Bkz. **çıvgar**. * Vize -Krk. (DS)

çì (çiğ): *sf.* Pişmemiş veya az pişmiş. (BA 191/5)

çiçek dakımı: *a.* Düğün öncesi yapılan bir gelenek. *karlā içárdá çalēz sōra çāşamba avşamı şindi çiçek dakımı dárdik biz evalleri.* (KDS)

çif (çift) I: *a.* Toprağı sürmek için birlikte koşulan iki hayvan. (PA 271/44)

çif (çift) II: *sf.* Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan (nesneler). (BA 192/37)

çifgar: *a.* Bkz. **çıvgar**. (Malk. Kofçaz)

çiğ: *a.* Çift sürerken pulluk veya saban deymeden kalan yer. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çiğnek: *a.* Yolüstü, yol uğrağı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çifim: *bağ.* Şundan dolayı, şu sebeple, zira. *kalaba dildir burası. çifim çoku dışarıda gençlerin* (VİKA 27/28)

çileme: *a.* Hafif ve ince yağan yağmur, çisinti. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çilemek: Yağmur çiselemek. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çilenti: *a.* Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çileştirmek: Yağmur çiselemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çille (çile): *a.* Zahmet, sıkıntı. (BA 52/48)

çilo: *a.* Bir çeşit iplik. *takıyon oraya böle çilō iplm* [birdan da sarıyosun kaleme çıkırıkla (BA 212/49)

çimdik: 1. *a.* Bir çeşit yemek. *gelin şimdi çimdik yapalım mantı yapalım.* (BA 222/5)
2. *a.* İki parmak ucuyla alınan miktar, tutam. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çimdirmek: İsteksiz yemek yemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çinçin: *a.* Ağızda ezilip çocuklara yedirilen çiğnem, yutum. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çindi (şimdi): *zf.* Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. (BA 262/1)

çiprika: *a.* Yoğurt ile yapılan bir çeşit yemek. *ottan öle çiprika ama çok güzel bu tozu var* (BA 307/54)

çır (çığırmaq): Türkü söylemek. *bâbacım Türkülē çırımış gençlik Türküleri çırıldı dêyo nası bâbam hasta yatarka.* (PA 188/37)

çiregene: *a.* Ekmek pişirilen kap. (KDS)

çirepne: *a.* Ekmek pişirmek için topraktan yapılan çanak. Ceylânköy -Krk. (DS)

çireşne: *a.* Saban demirinin önüne konan uzun demir. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski, Paşaköy * İpsala -Krk. (DS)

çirişlemek: Tutkal yerine kullanılan sarımtırak tozdan sürüp yapıştırmak. *Yörü kardeş demişle bul bi kazan da çirişleyelim demişlê.* (KMT)

çirmek (çağırmak): Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek (KDS)

çisenti: *a.* İnce yağmur. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çişe (şişe): *a.* İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap. (BA 326/15)

çit (çift): *sf.* Bkz.çif (çift) II. (BA 299/22)

çit: *a.* Mısır anbarı. (KDS)

çitán: *a.* İnce dallardan örülmüş sepet. (KDS)

çiten: 1. *a.* Saman taşımak için kağınlara konulan büyük sepet. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *a.* Çalı ve dallardan örülmüş bahçe duvarı. (KMT)

çitilemek: 1. Kumaş ve örgülerin yırtıklarını örmek, dikmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Tarağa iplik geçirerek saçları sıkı taramak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çitimek: Çarığın altını sıırımla örerek onarmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çitişmek: İp, saç vb. birbirine dolaşmak ve çözülmez hale girmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çitme çarık: *a.* Şaplanmış deriden yapılmış çarık. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çitme: *a.* Çifte. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çitmek: Tarağın dişleri arasını iple sıkıştırmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çitmek I: Yanyana sıralanan şeyleri birbirine sıkıca bağlamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çitmek II: Kumaş ve örgülerin yırtıklarını örmek, dikmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çiven: *a.* Kökü ve dalları sabun gibi köpüren bir bitki. *Bu sene ç mi ç verim yok te bisim çivennēde.* (KMT)

çız (çeyiz): *a.* Gelin için hazırlanan her türlü eşya, cihaz. (BA 229/4)

ç zaltı (çeyizaltı): *a.* Çeyiz geldikten sonra yapılan eğlence. (KDS)

çizi: *a.* Tohum ekmek için pullukla açılan yer, karık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çizmek: Çapalanacak mısır sıralarının arasını sabanla çizmek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ç dām (çiğdem): *a. bit. b.* Zambakgillerden, türlü renklerde çiçek açan, çok yıllık, yumrulu bir kır bitkisi. (KDS)

ç nemek (çiğnemek): Ağza alınan bir şeyi dişler arasında ezmek, öğütmek. (KMİA 57/48)

ç rek (çeyrek): *a.* Çeyrek altın. (KMT)

ç t (çift): *Far. sf.* Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan (nesneler). (KDS)

ç z (çeğiz): *Ar. a.* Gelin için hazırlanan her türlü eşya, cihaz. (KDS, PA 145/91)

çoban kalgıdan: *a.* Dağlarda yetişen, böğürtlen cinsinden dikenli bir ot. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çoban kızı: *a.* Çocuklar arasında oynan bir oyun adı. (KDS)

çocuk: *a.* Erkek çocuğu. (KDS)

çofanka: *bul. a.* Aksi insan. (Avc. Demirköy)

çoğla: *a.* Fırının, ocağın, güneşin keskin sıcaklığı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çokum: *a.* Bir tutam. * Vize -Krk. (DS)

çom: *a.* Küme, topluluk. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çomak: *a.* Dalları kesilen ağaç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çomat: *a.* Alevi köylerinde, mart dokuzunda, köylerdeki kesilen kurbanların yanında hazırlanacak yemekler için toplanan para yardımı. (Ham. Demirköy)

çoğgara: *a.* Kırklareli ili, Pınarhisar ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (PA 225/4)

çoku: *zm.* Bir şeyin büyük bölümü. (BA 228/58)

çoral: *a.* Bodur ağaç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çorlu: *sf.* Hastalıklı, dertli, illetli. * Vize -Krk. (DS)

çota: *a.* Eni boyuna göre geniş olan. * Vize -Krk. (DS)

çotak: *a.* Garip bitki dalları. (KMT)

çoveş: *a.* Güneşli yer. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çödürmek: Fıskırtarak, kavis çizerek işlemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çöğmek: Atlayıp zıplamak, hoplamak. * Vize, * Lüleburgaz, * Babaeski -Krk. (DS)

çökermek: İhtiyarlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çölmek: *a.* Toprak tencere. (BA 331/21)

çömelek: *a.* Ayaklar üzerinde oturma şekli. * Babaeski -Krk. (DS)

çömmek: Dizlerini kırıp bacaklarının üzerine oturmak. (Ter. Kofçaz)

çönmek: Başına çullanmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çöplü: *a.* Bir çeşit kilim. Deveçatağı -Krk. (DS)

çövdürmek: Fıskırtarak, kavis çizerek işlemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çövmek: Sıçramak, zıplamak, atlamak. Doğanca * Vize -Krk. (DS)

çözgü: *a.* Dokuma iplerini birbirinden ayırmak için kullanılan bir araç. *böle çözgüye kalemleri böle aaçları var oraya takarsın.* (BA 211/29)

çucuk (çocuk): *a.* Genç erkek. (BA 193/61)

çukut: *a.* Bataklıklarda yetişen küçük saz bitkisi. (Malk. Kofçaz)

çullama: *a.* Koyu un çorbası. -Krk. (DS)

çullamak: Kapatmak, örtmek. (BA 327/24)

çungur: *a.* Beyaz çakıl taşı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çuş: *ünl.* Merkebi durdurmak için kullanılır. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

çuvaç: *a.* Güneş. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

çükündür: *a.* Pancar. * Lüleburgaz, * Babaeski -Krk. (DS)

çüş: *a.* Sırt. *uşak tā küçük alēm seni çüşümá, gidēz mandayı aydēz.* (KDS)

çüvmek: 1. Bir yerden bir yere zıplamak. 2. Düşmek. (KDS)

dā (dağ): *a.* Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü. (BA 330/7, KDS, PA 140/7)

dā (daha): 1. *zf.* Henüz. (KMT) 2. *zf.* Sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan bir söz. (BA 202/8) 3. *zf.* Var olana, elde bulunana ek olarak. *ūleydi işte ne yapalım tabi dā annadsam ben size ū neler.* (PA 275/95)

dabruka (darbuka): *Ar. a. müz.* Toprak veya madenden yapılan, bir yanı açık, vurmali çalgı. (KDS)

dabduru gelmek: 1. Birdenbire kendine gelmek. 2. Paniğe kapılmak. (KDS)

dada: *a.* Bebek, bir aylıktan iki yaşına kadar olan çocuk. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

dadak: 1. *a.* Bir yiyeceğin tadına bakmak için yenilen parçası, tadımlık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *a.* Tat, lezzet. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dādmak (dağıtmak): 1. Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak. (BA 275/57) 2. Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek, tevzi etmek. *al şu çergeleri dād kardaşlāna.* (BA 268/34)

dağımlaşmak: Paylaşmak, bölüşmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dāirā (daire): *Ar. a.* Bir yapının konut olarak kullanılan bölümlerinden her biri, kat. (KDS)

dakı (takı): *a.* Nişan ve düğünde geline takılan ziynet. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dakıya tutmak: Düğünde gelen hediyeleri gelin veya damadın yanında göstermek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dakin: *zf.* Hala. *dakin bu kızan gelmedi.* (KMİA 57/25)

dakmak: Alay etmek: *Ana bak bu Aliye beni dakıyor.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dalak I: *a.* Bozulmamış bal peteği, kovanın yanlarındaki küçük beyaz bal peteği. Ceylanköy -Krk. (DS)

dalak II: *a.* Difteri hastalığı. * Pınarhisar -Krk. (DS)

dalcınmak: Dalar gibi olmak, içi geçmek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dālī (dağlı): *a.* Bulgaristan'ın dağlık bölgelerinden Türkiye'ye göç etmiş olan insanlara verilen ad. *onlar dālī meseka. mandıra pomak* (BA 327/30, PA 141/30) *dālī dālī biz dālīyız orta kũ macırı biz.* (KMİA 96/16)

dālīk (dağlık): *sf.* Birçok dağın bulunduğu, dağlarla kaplı (bölge). (BA 249/21)

dālışmak (dağalışmak): Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak. (BA 285/56)

dālmak (dağılmak): Toplu durumdayken ayrılıp birbirinden uzaklaşmak. (KMT, BA 251/40)

dam: *a.* Ahır. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

damaçka: 1. *a.* Boyunduruğun öküzün boynunun altına gelen kısmı. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. boş. *a.* Boyunduruk orta tahtası. (KDS)

damak değiştirmek: *d.* Tat değiştirmek. * Vize -Krk. (DS)

damaska I: bkz. **damaçka** Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

damaska II: *a.* Yatak örtüsü. *Erkes kuvetina göre ona orda bi şēlar verir bāşış. Damaskadır, basmadır.* (KDS)

damlaşmak: Paylaşmak, bölüşmek. Çavuşköy, Üsküp * Babaeski -Krk. (DS)

damna (damla): *a.* Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı. (KDS)

damsalık: *a.* Saçak altına konulan teneke oluk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dan yeri: *zf.* Sabahın erken saati. (KDS)

dangıldamak: Gürültü yapmak, gürültülü ses çıkarmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dangırdamak: Bağıra bağıra, yüksek sesle konuşmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dānık (dağanık): 1. *sf.* Bir arada olmayan, birbiriyle bağlantısız. (BA 203/5) 2. *sf.* Düzeni bozuk, düzensiz, karışık. (KDS)

danışık: *a.* 1. Düğün yapacak olanın danışmak için komşularını davet ettiği toplantı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Düğüne davet eden. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 3. Düğüne başlanırken verilen yemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dakı (takı): *a.* Çoğunlukla evlenen veya nişanlanan birine armağan olarak verilen küpe, bilezik, yüzük, zincir gibi şeylerin tümü. (KDS)

dakılmak (takılmak): Birinin sürekli peşinden gitmek. (KDS)

dakka (dakika): *Ar. a.* Bir saatlik zamanın altmışta biri. (BA 290/20, KDS)

danga: *a.* Grip. *Burda beni danga tuttu. Danga grip, grip.* (KİLİKA 38/27)

daracan: *a.* 1. Kuş yemine, darıya benzeyen, sulak yerlerde yetişen yabanî bir ot. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Mısıra benzeyen yabanî bir ot. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

darasmalık: *a.* Dar yer. (KDS)

dāre (daire): 1. *müz. a.* Çalgı aleti. *bizim zamanımızda düünner çok şey olurdu. dāreyle dāreyle.* (PA 273/25) 2. *müz. a.* Saz takımında usul vurmaya yarayan tef. (BA 296/3)

dare: *a.* bkz. **dāre.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

darlanmak: Garipleşmek, üzülmek. Ceylânköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dārma turyan: Darma dağınık.

darsıkmak: Canı sıkılmak, bunalmak, rahatsız olmak, sıkıntılı vakit geçirmek, hiddetlenmek manasına gelen bir sözdür. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

daş (taş): *a.* Yün boyamak için kullanılan kırmızı ve siyah boyalara verilen ad. *kırmızı boyaya kara boyalara gene daş derdik.* (PA 232/49)

dātmak (dağıtmak): 1. Belli bir orana göre bölüştürmek, pay etmek. (KDS) 2. Toplu durumda bulunanları birbirinden uzaklaştırmak veya ayırmak. (BA 275/57, KMT)

Davalı pınar: *öz. a.* Soğucak köyünde bir dere. (PKM S.15)

dav 1 (davul) I: *Ar. a.* Bayramlarda eğlence yerlerine çıkan davulcu. *ēmen dav 1 çıkıyō Türkü bilem sūlemiyō.* (PA 169/19)

davıl (davul) II: *Ar. a. mūz.* Büyük ve enlice bir kasnağın iki yanına deri geçirilerek yapılan, tokmak ve değneklerle çalınan çalgı. (KDS)

davlım: *a.* Tarla sürülmeye başlanırken pulluk ya da sapanla ilk açılan çizgi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

davlumbaz: *a.* Ocağın üzerinde, eşya koymaya yarayan raf. * Vize -Krk. (DS)

davul (sahur) III: *a.* Ramazan ayında oruç tutanların gün doğmadan önce belirli saatte yedikleri yemek. *şimik koyuyōz üstünü de yālıyosun atıyosun peçkaya yağut bavula kızarıp yiyož davulda.* (PA 169/14)

dayama: 1. *a.* Koyun, keçi gibi hayvanların yattıkları yer, ağıl. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Ölü mezara konulduktan sonra üzerine toprak dolması diye, mezar üzerine uzunlamasına dizilen tahtalar. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dayaklamak: Yaslamak. (BA 273/3)

dayçe (dayı): *a.* Annenin erkek kardeşi. (KDS)

dayimci (daimci): *sf.* Sürekli, sonsuz. (BA 336/15)

dayrer (dare): *a.* Tef. (PA 229/22)

Debreli Āsan (Debreli Hasan): *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.54)

dedelek: *a.* Kıyma ile yapılan bir çeşit pide. (KDS)

deF (dev): *a.* Korkunç, çok iri ve olağanüstü güçlü masal yaratığı. (PA 138/47)

değirmendere: *a.* Terbiyesiz işkembe çorbası. (Top. Kofçaz)

değiş dokuş: Değiş tokuş, mübadele, alışveriş. Çavuşköy, * Lüleburgaz, * Babaeski -Krk. (DS)

dehlemek: Atlatmak, baştan savmak, kovmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dēlámek: Davranışa dikkat etmek. *Ama vāmiş, ep dēlármişlā onu, vāmiş bi pıdı vāmiş.* (KDS)

delecek: *a.* Ayakkabıcıların deriyi delmek için kullandıkları bir araç, zımBA Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

delibaş: 1. *a.* Koyunları oldukları yerde, döndüre döndüre öldüren bir hastalık. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz ve çevresi 2. Huysuzluk yapan hayvan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 3. Delice hareketler yapan çocuk. * Lüleburgaz ve çevresi -Krk. (DS)

Delik: *öz. a.* Yere normal büyüklükte bir çukur açılıp rakibin misketini o deliğe atmak amacıyla oynan bir oyundur. (GTG)

delikanrı (delikanlı): *a.* Çocukluk çağından çıkmış genç erkek. (KDS)

Delimolu: *öz. a.* Bayram geceleri on, on beş yaş arası erkek çocuklar köydeki bütün evleri gezerek para, hediye ve yiyecek topladıkları bu gezmede çocuklar ev sahiplerini dışarıya çıkartmak için maniler söyledikleri bir eğlence. (HFG)

Demirciali: *öz. a.* Pınarhisar ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (PA 162/5)

Demirkapı: *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

Demirkū (Demirköy): *öz. a.* Kırklareli iline bağlı ilçelerden biri. (KMİA 75/20)

demukrat (demokrat): Fr. *sf.* Demokrasi yanlısı. (BA 263/46)

dēnemek: Toplamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

denetlemek: 1. Dikkat etmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Saymamak, önem vermemek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

deniştirmek (değiştirmek): Başka bir biçime sokmak, değişikliğe uğratmak. (KDS)

denk: *a.* Tahılın kabuğunu yumuşatmaya ve ayırmaya yarayan değirmen. Ceylanköy
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

depluma (diploma): *a.* Bir kimseye herhangi bir okulu veya öğrenim programını başarıyla tamamladığını, bir derece veya unvanı kullanmaya hak kazandığını, bir iş, sanat veya meslek dalında çalışabilme yetkisi elde ettiğini belirtmek için bir öğretim kurumu tarafından düzenlenip verilen resmî belge. (BA 195/16)

deprenme: *a.* Zelzele, yer sarsıntısı. Lüleburgaz -Krk. (DS)

depreşmek: Nüksetmek, tepreşmek, tekrarlamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

derāl (derhal): Far. der + Ar. hal *zf.* Çabucak. (KDS)

Dere Geliyor Dere: *öz. a.* Lüleburgaz'da oynan bir tür gacal halk oyunudur. (KF s.52)

Derekō (Dereköy): *öz. a.* Kırklareli İli'ne bağlı bir köy. (KMİA 71/82)

dermānci (değirmenci): *a.* Değirmen işleten kimse. (KDS)

dermet: *a.* Hazırlık, sağlama, toplama. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dernek: *a.* Cumartesi günü. (KDS)

deşgel: *sf.* Soğukkanlı, tembel. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dēşik (değişik): *sf.* Alışılmışın dışında bir özelliği bulunan. (BA 311/7)

deşkel: *sf.* Karnı şiş, koca göbekli kimse. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

deşmek: 1. Açıklamak, açmak Gizli bir meseleyi. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)
2. Delmek, yarmak, yara açmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

devirmeç: 1. *a.* Yol dönemeci. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Yol ya da arazide meyil, yamaç. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. *a.* Bir tarafı yüksek, diğer tarafı çukur yol, meyilli yol. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

d vmek: Bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek. (BA 194/74)

devrisi gece: *a.* Ertesi gece. (Avc. Demirköy)

devrisi gün: *a.* Öteki gün. (BA 251/42)

devrisi: *a.* Gün, hafta, ay, yıl gibi zamanların bir sonrakini anlatmak için kullanılır, ertesi gün, bir sonraki. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS, KMT)

dēvsi gün (devrisi gün): *a.* Bkz. **devrisi gün.** *dā eskiden damadı eline sabāleyin kına birinci gün d l devrisi gün* (BA 254/7)

devşirmek: Kendine gelmek, toparlanmak. *Şimşirin yapregi yeşil, Aklını başına devşir.* (KDS)

dēye (diye): *zf.* Diyerek. *bana otuz kuruş verdi ben ucuz dēye vermedim yirmi beşe verse alcam.* (PA 47/59)

deylemek: Dinlemek, saymak. * Lüleburgaz göçmenleri -Krk. (DS)

deymede: *zf.* Galiba, herhalde, zannederim. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

deyren: *a.* Harmanda sapları yaymaya yarayan demir ya da tahtadan yapılmış ucu çatallı tarım aygıtı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dındın: *a.* Mızımız, mıymıntı, çabuk karar veremeyen, sözü uzatan. * Babaeski -Krk. (DS)

dıngılmak: 1. Yatmak, uyumak. Ceylanköy, Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Takla atmak, tepesi üstü yuvarlanmak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Yıkılmak, devrilmek, yuvarlanmak. Ceylanköy, Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dırdırık: *a.* Geveze, yerli yersiz konuşan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dırdırılanmak: Gereksiz ve çok konuşmak, gevezelik etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dırlamak: Herhangi bir şeyi yıkadıktan sonra bir kere daha sudan geçirmek, durulamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dırmalık: *a.* Geçilemeyecek kadar sık çalılık yer. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dıvar (duvar): *a.* Bir yapının yanlarını dışa karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden ayıran, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan veya örülen dikey düzlem. (BA 281/4)

dıydı (sivrisinek): *a.* Çift kanatlılardan, insan ve memeli hayvanların kanıyla beslenen, birçok türü bulunan ve bir türü sıtma mikrobu aşıl原因, sulak, bataklık yerlerde çok üreyen ve bulaşıcı hastalıkları yayan uçucu böcek. (KDS)

dızlak: *a.* Otsuz, çıplak, düz yer, kumlu, çorak arazi. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dızmana: *a.* Lokma lokma kesilmiş mayasız hamurun üzerine süt kaymağı ya da yumurta sürüldükten sonra fırında pişirilen bir çeşit çörek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

diár (diğer): Far. *sf.* Başka, özge, öteki, öbür. *bán b mavi boncuk buldum, diárlerinin ilgisini çeksin diyá.* (KDS)

dıbelek: *sf.* Kısa boylu, şişman. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dıbidüz: *zf.* Büsbütün, tamamıyla. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

didmek: Tırmalamak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dikaşā (dikaşağı): *a.* Bayırdan aşağı doğru. (KDS)

dikel: *a.* Bel denilen tarım aracı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dikençe: *a.* Serçe kuşuna benzeyen, sarı renkli, ufak bir çeşit kuş. Yugoslavya göçmenleri -Krk. (DS)

dikittirmek: Birini çok koşturmak. Kömürköy -Krk. (DS)

dikleme: *a.* Direk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

diklenmek: *a.* Karşı gelmek, kafa tutmak, dayatmak, dikleşmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dikme I: *a.* Budanmış palamut ve meşe ağacı. Doğanca * Vize -Krk. (DS)

dikme II: *a.* İç güveyisi. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dil (değil): *a.* Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime. (BA 211/26)

dilgöz: *a.* Ufak, renkli boncuklardan örülerek yapılan nazarlık. * Lüleburgaz göçmenleri -Krk. (DS)

dilli düdük: *a.* Söğüt, kavak gibi ağaçların ince dallarından, kamıştan yapılan bir çeşit düdük. Çengelli göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dilmek: Bir bütünü ince ve yassı parçalara ayırarak kesmek. (KMT)

Dilvar dere: *öz. a.* Pınarhisar civarında bir dere. (PKM S.15)

dimek (demek): Söylemek. *köyden bi arkadaşları vardı gördüm diyi.* (BA 216/5)

dimet (demet): *a.* Bağlanarak oluşturulmuş deste, bağlam. (PA 237/20)

dimiryolu (demiryolu): *a.* Tren için düşenen demirden yapılmış yol. (BA 352/31)

dimitoka (dimetoka): *öz. a.* Yunanistan'da, Batı Trakya'da, Evros (Meriç) ilinin sınırları içinde bir ilçedir. (BA 301/6)

dingil: *a.* Kırıcı, düşüncesizce konuşan kimse. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dingildemek: Kuşkulananmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dinlence: *a.* Rahat. *Gece gündüz çalışıyoruz, hiç dinlencemiz yok.* Çengelli, Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dinlenim: *a.* Mola. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dinnámek (dinlemek): İşitmek için kulak vermek. (KDS)

dinnemek: Birinin sözünü, öğüdünü kabul edip gereğince davranmak. (KMİA 54/20)

diplik: *a.* Öküz ve at arabalarının arka kapağı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dipluma: *a.* Bir kimseye herhangi bir okulu veya öğrenim programını başarıyla tamamladığını, bir derece veya unvanı kullanmaya hak kazandığını, bir iş,

sanat veya meslek dalında çalışabilme yetkisi elde ettiğini belirtmek için bir öğretim kurumu tarafından düzenlenip verilen resmî belge. (BA 195/17)

direcen: *a.* Arabaların dingil ucu ile süveni arasındaki eğri ağaç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

direşmek: Ayakta durmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dirişmek: 1. Dayanmak, sebat etmek. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Karşılıklı ayak diremek. Çavuşköy * Babaeski, * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Çekişmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 4. Çarpışmak, savaştirmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dirliksiz: *sf.* Geçimsiz, huysuz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dirmen (değirmen): *a.* İçinde öğütme işi yapılan yer. (BA 269/13)

dis kapā (diz kapağı): *a.* Dizin diz kapağı kemiği ile kaplı bölümü. (KDS)

diş: *a.* Halk arasında bademe verilen ad. (PKM S.41)

dişemek: Bıçkı, testere, orak gibi aygıtların dişlerini eye ile bilemek. Çavuşköy * Babaeski, Ceylânköy, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dişindirik: *a.* İpe ilmik atarak hayvanın ağzına yapılan gem. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dişlemek: Dişegi denilen ucu tırtıllı çekiçe değirmen taşı ya da herhangi bir şey üzerinde diş yapmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ditmek (ditmek): Yün, pamuk vb.ni tellere ayırarak kabartmak. *doldurduk döşeklere dittik dittik bule kocaman parça parça oluyo* (BA 223/32)

diymede: *zf.* Galiba, herhalde, zannederim. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

diyşik: *sf.* Alışılmışın dışında bir özelliği bulunan. *Bu da diyşik cizleme yaparıs.* (KİLİKA 40/35)

dizlemek: Diz üstü düşmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dizme: *a.* Oklavaya sararak yuvarlatılmış ince yufkayı iç içe halkalar şeklinde tepsiye döşeyip pişirdikten sonra üzerine kaynatılmış şekerli su dökerek yapılan tatlı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

d (değil): Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime. (PA 164/59)

d dirmek (değdirmek): Değmesini sağlamak, değmesine yol açmak. *būle tam būle geliy d diremiyōlar o bayrakları ōle.* (PA 167/30)

dōmek (dövmek): Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak. (KDS)

dōmek: Yemek karıştırmak, ezmek. (KDS)

d l (değil): bkz. **d** . (KDS, PA 273/26)

D menciler: *a.* Bir çeşit oyun. (KMİA 97/28)

d ran: *a.* Çatal. *Ekmāni koparıp, yudumna banādık. D ran, kaşık tā eskidan yokmuştur.* (KDS)

d ren: *a.* 1. bkz. **d ran**. 2. İki dişi olan otları arabaya ya da başka bir yere atmak için kullanılan tarım aleti. (Beğ. Demirköy) 3. *a.* Harmanda sapları yaymaya yarayan demir ya da tahtadan yapılmış ucu çatallı tarım aygıtı. Dereköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

d rmen (değirmen): *a.* İçinde öğütme işi yapılan yer. (PA 265/13)

d ştirmek (değıştirmek): Başka bir biçime sokmak, değışikliğe uğratmak. *burası hep cevizköy ama çongaradı tabi çongaradı yani d ştirdiler unu.* (PA 261/111, KMT)

dodurdamak: Kızarak homurdanmak, söylenmek, mırıldanmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

doğruk: *a.* Tepe, uç, zirve, doruk. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

doğruklamak: 1. Çok doldurmak. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Ot ve ekini yığmak, tepe yapmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

doğruklamak: Söylenmesine başlanan bir sözü sonuna kadar anlatmak. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

doktiri (doktor): *a.* Hekim. (KDS)

dokurcun: *a.* Çeşitli sayılardaki ekin demetlerinden yapılmış yığın. * Vize, Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy, * Babaeski -Krk. (DS)

Dokuz Taş: *öz. a.* Önce dokuz delik açılıp kenarlarına birer taş konan, oyuncuların bu dokuz taşı ellerindeki bir başka taşla vurup deliğe düşürmeye çalıştığı bir oyundur. (GTG)

dolama: 1. *a.* Dönemeç, viraj. *Otobüs dolamaçta yuvarlanmış.* * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Parmakta oluşan bir hastalık. (KDS)

Dolan (Dolhan): *öz. a.* Kırklareli ili, İnece bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (KMİA 86/2)

Dolap dere: *öz. a.* Yenice köyündeki dere adı. (PKM S.15)

dolaplama: *a.* Dokunan nesnenin vurularak şekillendirilmesi. *dolaplama derlerdi ona işte. o incecik şey konan şey donup kalırdı. kalın bi şey olur.* (PA 179/36)

dolaşmak: Hasta ziyaret etmek. (KDS)

dolay dolay: *ik.* Çepçevre. * Vize -Krk. (DS)

dolay: *a.* Etraf, çevre. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dolaylama: 1. *a.* Etraf, çevre. Yundalan -Krk. (DS) 2. *a.* Oklavaya sararak yuvarlatılmış yufkayı, tepsiye iç içe halkalar şeklinde döşedikten sonra

pişirilen börek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. *a.* Sınırı bildiren resmi belge. -Krk. (DS)

dolaylamak: 1. Bir şeyin, bir yerin çevresinde dolaşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bir şeyin etrafını çevirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dolma: *a.* Zemini doldurularak yapılan bina. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

doluca: *a.* Tetanos hastalığı. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dōma (doğma): *a.* Doğmak işi. (BA 188/6)

domalmak: Secde eder gibi durmak, arkasını çıkarmak, çıkıntı yapmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dōmak (doğmak): Dünyaya gelmek. (KDS)

dōması kopması (doğması kopması): Doğduğu, geldiği yer. (KDS)

domatez (domates): Rum. *a.* Patlıcangillerden, yaprakları tüylü, çiçekleri salkım durumunda, vitamince zengin, kırmızı ürünü için yetiştirilen bir bitki bu bitkinin yenilen kırmızı veya yeşil ürünü. (PA 253/41)

domati (domates): Rum. *a.* Bkz. **domatez.** (KDS)

domatiz (domates): Rum. *a.* Bkz. **domatez.** (BA 203/13, KMİA 70/65)

domato (domates): Rum. *a.* Bkz. **domatez.** (BA 191/2)

dōmek (dövmek): Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak. *mārebede ölmē d l kızanım benim bubamı burda gāvurlar dōmuş.* (PA 187/19)

domuz arabası: *a.* El arabası. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

domuzluk: *a.* Su değirmenlerinde çarkın bulunduğu ve döndüğü yer. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Domuzu Bataktan Çıkarma: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.54)

don anteri (don entari): *a.* Tek parça elbise. (KDS)

don kesmek: *d.* Bitkiler soğuktan bozulmak, donmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

don: *öz. a.* Kovalamaca şeklinde bir oyundur. Ebe seçildikten sonra bir, iki, üç diyerek kaçmaya başlanılan, ebenin kaçanları yakalayarak ebelikten kurtulmaya çalıştığı bir oyundur. (HFG)

doncak: *a.* Kışın suların ve yerlerin donmuş hali. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

donga: *Fr. a.* Yorgunluk, kırıklık, kas ağrıları, ateş vb. belirtileri olan, bulaşıcı, salgın hastalık, paçavra hastalığı, enflüanza. (KDS)

doksan ekimi: *a.* Ekinlerin ekilmeye başladığı zaman. (KMİA 63/79)

dokus (dokuz): *a.* Sekizden sonra gelen sayının adı. (BA 228/68)

dora: *a.* Tepe, en yüksek yer, uç. * Babaeski -Krk. (DS)

dōramak (doğramak): Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak. (KMİA 61/12, BA 255/44)

dōru (doğru): 1. *sf.* Gerçek, yalan olmayan. (KDS) 2. *zf.* Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. (BA 251/45)

doru: *a.* Tepe, en yüksek yer, uç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

doruklama: Tepeleme, tıka basa dolma. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

doS dolay (dos dolay): *zf.* çepeçevre. (BA 306/44)

dōru (doğru): *sf.* Bkz. **dōru** (BA 292/54)

dögensilik: *a.* Döven oku. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

döğnek: *a.* Çok geçilerek çiğnenmiş, yol edilmiş yer. Çavuşköy * Babaeski Krk.

döğnemek: Kazılmış, yumuşak toprağı basarak ezmek, çiğnemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

döl dökme: Kavun, karpuz, hıyar ve sebzeler ürün vermeye başlamak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

döl döş: *a.* Soy sop, nesil. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

döl: 1. *a.* Kavun, karpuz, kabak ve hıyar bitkisinin çiçeği dökülmemiş meyvesi. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Canlılarda üremeyi sağlayan tohum. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dölleme: *a.* Soy, soyun devamını sağlayan çocuk. (KDS)

döllük: *a.* Koyunların kuzulamak için toplandıkları yer. (KDS)

dölüm (dönüm) I: 1. *a.* 1000 m² 'lik bir alan ölçüsü. (KDS, BA 327/38) 2. *a.* Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek, eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve oldukça geniş bir alana yayılan bölümü. (PA 149/12)

dömelmek: Secde eder gibi durmak, arkasını çıkarmak, çıkıntı yapmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

döndürmek: Geri vermek. *Verin şunun boncucünü da kafa kazımasın burda demişlâ. Döndürün şunun boncünü.* (KDS)

döne: *a.* Evlenecek kişilerin ailelerinin karşılıklı yemeğe gidip gelmesi. *çocuk tarafı k1S tarafına gider, k1S tarafı çocuk tarafına gelir. böyle döne dērler.* (VİKA 73/44)

dönek I: *a.* Sınıfta kalan öğrenci. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dönek II: *a.* Su çevirisi. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dönek III: *a.* Takla atan güvercin. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dönemeç: *a.* Köşebaşı, yolun kıvrım yeri, viraj. * Lüleburgaz, Çavuşköy, * Babaeski -Krk. (DS)

dönenmek: 1. Olduğu yerde dönmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bir daire çizerek dönmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dönmece: *a.* Ağaçtan yapılmış pulluk. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dönük: *a.* Tersine çevrilmiş. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dönüşmek: Görüşmek. (KMT)

dörd (dört): *a.* Dört sayısının adı. (PA 237/2)

dörtleme: *a.* Tarlayı dördünce kez sürme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

döş: *a.* Göğüs, bağır. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

döşek: *a.* Döğölmek için harman yerine serilen ekin sapları. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

döşektik: *a.* Yatak konulan yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

döşeme: *a.* 1. İkibuçuk cm. kalınlığında 30 cm. genişliğinde çam tahtası. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Arabanın tahta döşemesi. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

döşeme: *a.* Kaldırım. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

döşgen: *a.* Kavgacı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

döt (dört): *a.* bkz. **dörd.** (BA 339/2)

draga: *a.* Hünnapgillerden, kurak yerlerde yetişen, çiçekleri altın sarısı renginde, dikenli bir bitki, çalı dikenini, kara çalı. (KDS)

Drama Karşılması: *öz. a.* İsmi ortaya çıktığı Batı Trakya'daki Drama Şehri'nden almış olan bir halk oyunudur. (KF s.56)

drani: *a.* Büyük, aşılı kiraz. *Bālıkta iki āç kirez var ama çok kadın kirezlā, bütün kara kırmızı, oldunēsı drani demek.* (KDS)

dūmak (durmak): Bir yerde bir süre oylanmak, eğlenmek, eğleşmek, tevakkuf etmek. (BA 215/30, PA 189/82, KDS)

dub: *a.* Yalancı. * Vize -Krk. (DS)

dudu: *a.* Küçük kardeş. Bulgaristan göçmenleri, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dulap (dolap): *a.* Genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya çekmelerine eşya konulan kapaklı mobilya. (BA 192/41)

dulda: *a.* Yağmur, güneş ve rüzgârın etki yapamadığı gizli, kuytu yer, kenar, saklanılacak yer, ağaç, bina gölgesi, gölge. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

duluk: *a.* Şakaklardaki saç, zülûf. * Vize -Krk. (DS)

dūm (doğum): *a.* Doğma işi, tevellüt, veladet. (BA 331/26)

dumağ: *a.* Nezle, grip, bronşit. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

dumağı: *a.* Nezle, grip, bronşit. Deveçatağı -Krk. (DS)

dumannık (dumanlık): *a.* Sisli hava. *Āmet āga vādī. Āmet āga ordamış, dumannık bir ava ama.* (KDS)

dumansılık: *a.* Hafif sisli ve dumanlı hava. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dūmak (doğmak): Dünyaya gelmek. (PA 173/1) *Yavrım ben bin dokuz yūs elli senesinde dünyaya gelmişim. o sene dūmuşum.* (KMT)

dūmek (dövmek): Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak. *bi araba birini dūmüşler. sakat kalır.* (PA 255/44, KMT)

dūn (düğün): *a.* Evlenme veya sünnet dolayısıyla yapılan tören, eğlence, cemiyet. (BA 202/9, KDS, KMĪA 55/47, PA 228/33)

duksan (doksan): *a.* Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı. (BA 197/14)

dura darısı: *a. bit. b.* Buğdaygillerden, kuraklığa dayanıklı bir bitki, akdarı. satılacak ne tay kaldı satılacak ne dura darısı. (BA 237/24)

dūramak (doğramak): Keserek parçalamak veya elle küçük parçalara ayırmak. (PA 162/23, KMT)

durgutmak (durdurmak): Durmasını sağlamak. *Durguttulā tordan geçākān bi kırmızı arabaya pindirdilā.* (KDS)

durlamak (durulamak): 1. *a.* Çamaşır ya da bir kabı yıkadıktan sonra temiz sudan geçirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Yıkanmış şeyleri duru sudan geçirmek. (BA 349/10)

dūru (doğru): 1. *a.* Gerçek, hakikat. (KMT) 2. *zf.* Hiçbir yöne sapmadan, dosdoğru, doğruca. (PA 258/6)

dūrudan (doğrudan): *zf.* Aracısız. (BA 264/50)

dūrulmak (doğrulamak): Oturan veya yatan bir kimse toparlanmak, dik bir duruma gelmek. (KMT)

duşmannık (düşmanlık): *a.* Düşmanca duygu veya davranış, yağılık, hasımlık, adavet, muhasamat, husumet. (KDS)

duva (dua): Ar. *a. din b.* Tanrı'ya yalvarma, yakarış için söylenen dinî metin. (BA 304/13, KDS, KMT)

duvak açımı: *a.* Düğünün ertesi sabahı davul ve zurna ile gelin ve damadın oynaması, memnun olduklarının gösterilmesidir. (Avc. Demirköy)

dübek: *a.* İçinde kahve ya da bulgur dövülen oyuk taş, taş havan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

düğē: *a.* Döven. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

düğensilik: *a.* Dövenin oku. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

düğnek: *a.* Çok geçilerek çiğnenmiş, yol edilmiş yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dümen çevirmek: Ev idare etmek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dündöndi (gündöndü): *a. bit. b.* Ayçiçeği. (BA 199/17)

dünek: *a.* Tünek. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dünemek: *a.* Kümes hayvanları tünemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dünirji (dünürcü): *a.* Kız istemeye giden kimse, görücü. (KDS)

dünür: *a.* Kız görmeye giden kimse, görücü. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dünüşü: *a.* Evlenenlerin anne ve babaları. (KMİA 63/60, * Vize, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. DS)

dünyayı tutmak: *d.* Masrafların beklenildiğinden fazla olması. (KMİA 118/64)

dürgü: *a.* Dürölme şekli, kat. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dürü: *a.* Düğün hediyesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

dürüs (dürüst): *sf.* Sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru (kimse) (BA 267/7)

dürüs (dürüst): *sf.* bkz. **dürüs** (PA 191/7)

dürüz bitin: *zf.* Doğru dürüst. (KMT)

düs (düz): *sf.* Yatay durumda olan, eğik ve dik olmayan. (KDS)

düşleşmek: 1. Dadanmak, alışmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Bir şey üzerinde direnmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

düvensilik: *a.* Döveni boyunduruğa bağlayan araç, döven oku. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

düvermek: Anlatmak, söylemek. (Ter. Kofçaz)

düvmek (dövmek): 1. Bir şeyi toz durumuna getirmek için ezmek. (BA 347/49) 2. Tokat, yumruk, tekme vurarak canını acıtmak. (Malk. Kofçaz)

düymek: Harman dövmek, sapını samanını ayırmak. *harmannarı nası yapardık, işte düyerdik* (KMİA 118/54)

düzara: *zf.* Ara vermeden, devamlı. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

düzen : 1. *a.* Dokuma aletlerinin tümüne verilen isim. *sıkı sararsın sōra o düzen dedīm de böle iki táne kocaman āç* (BA 211/35, PA 252/23) 2. *a.* Alet edevat takımı. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. *a.* Bez dokuma tezgâhı. Krk. (DS)

düzenlemek: 1. Müzik aletlerini akort etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bozuk bir aracı onarmak, çalışır hale getirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

düzenlik: *a.* Geçim, uyuşma. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

düzgün: *a.* Düğünlerde şenliklerde yüze sürülen süs, makyaj. *Gelin arabasını almış gene damāt bi güzel düzgünlemiş onu epgene.* (KMT)

düzölmek: Hazırlanmak. (Dev. Kofçaz)

düzünge: *a.* Ayna. Bulgaristan göçmenleri * Pınarhisar -Krk. (DS)

düzünmek: Süslenmek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

düşmek: Başka bir biçim veya duruma girmek, tahavvöl etmek (BA 321/25)

eB (ev): *a.* Yalnız bir ailenin oturabileceğı biçimde yapılmış yapı. (BA 327/34)

ebekuşa: *a.* Gökkuşağı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ec (hiç): *zf.* Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. (BA 242/43)

ecel çatmak: Ölüm zamanının beklenmedik bir şekilde gelmesi. (KMİA 59/17)

edef (hedef): *a.* Yapılması tasarlanan iş, amaç. (KMİA 91/35)

ederlez (hidrellez): Ar. *öz. a.* Her yılın 6 Mayıs gününde kutlanan geleneksel bayram. *tümen burdaydı kalktı. kırk birinin ederlez üssü.* (PA 215/1)

ediye (hediye): *a.* Armağan. (BA 321/33, PA 56/33)

efeekli: *sf.* Acelecî, çok telâşlı, delimsî hareketleri olan kimse. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

eften püften: *sf.* Dayanıksız, derme çatma, yalan yanlış, asılsız. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

egál (eğer): Far. *bag.* Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen kelime, şayet. (KDS)

egár (eğer): Far. *bag.* Bkz. **egál** (KDS)

eğrek: *a.* Hayvanların yazın öğle sıcağında toplanıp dinlendikleri yer. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

eğşimik: *a.* Kaynatılmış ayran ya da kesilmiş süttten yapılan kesmik ya da çökelek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ehali (ahali): Ar. *a.* Aralarında aynı yerde bulunmaktan başka hiçbir ortak özellik bulunmayan kişilerden oluşan topluluk, halk. (KDS)

ekdi: *a.* Cimri, pinti, görmemiş. * Vize, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

েকেcek: *a.* Tohum, ekilen nesne. (KDS)

ekinnik (ekinlik): *a.* Ekin ekilmiş yer. (KDS)

ekiz (ikiz): *sf.* İki bir arada doğan (çocuk). (BA 347/35)

ekleşmek I: Köpekler çiftleşmek. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ekleşmek II: Sataşmak, birinin başına belâ olmak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ekmek kapağı: *a.* Saç üzerinde pişirilen ekmekleri çevirmek için kullanılan tahta araç. *fırın yok ise ekmek kapakları var.* (KMİA 65/14)

ekti: *a.* 1. Birinin sırtından geçinmeye çalışan kimse. 2. Görmemiş. (KDS)
a. Açgözlü. *Döndürün şunun boncūni. Götürmüşlā al demişlā bá ekti, al demişlā.* (KDS)

ekşimik (ekşimik): *a.* *hlk.* Yağı alınmış süttten yapılan peynir, kesmik, çökelek, lor. (BA 250/8)

ekşitmek: Ardı arkası gelmeyen ukala tavırlarla birini bunaltmak, canını sıkmak, baymak. (KDS)

ökümet (hükümet): *a.* Toplum bireylerinin iç ve dış güvencelerini ve birbirleriyle ilişkilerini sağladığı gibi onların her tür gereksinmelerini karşılayan bir ya da birkaç kişiden oluşan yasal ya da geleneksel yönetici güç. (PA, BA 242/35)

el öpmelik: *a.* Gelin ya da güveye, kaynana ya da kayınbaba tarafından verilen bir çeşit armağan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

elá (hele): *bağ.* Özellikle. (KDS)

elâl (helal): *Ar. sf. dîn b.* Dinin kurallarına aykırı olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış olan, haram karşıtı. (KDS)

ēlāncá (eğlence): *a.* Eğlenme işi, sefahat. (KDS)

elbāp (erbap): Ar. *a.* Usta. (KDS)

elçim: *a.* 1. Az, bir kerede ele alınabilecek kadar az olan nesne. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Tutam, bir avucun alabileceği miktar, bir demet, bir parça. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

elebez kancığı: *a.* İşsiz güçsüz olup, gönül eylemek için avare avare dolaşan. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

elecek: *a.* İplik bükülen çıkırığın el ile tutulan yeri. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

elekenti: *sf.* Hava alan, rüzgâr tutan yer. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

eleklemek: Kapı kapı dolanmak, çok gezmek. * Vize -Krk. (DS).

ēlemek (eylemek): Etmek, yapmak. (KDS)

elemge : *a.* Çile durumundaki ipliği yumak yapmak veya masuraya sarmak için kullanılan ve bir eksen üzerinde dönen araç. (BA 211/21)

elemne: *a.* İplik sarılan çıkırık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ēlence (eğlence): *a.* Bkz. **ēlāncá** (PA 182/53)

elenti: *a.* Arpa, buğday ve benzerlerinin kalburdan geçirilmiş kılını. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

elespit (bisiklet): Fr. *a.* Tekerlekleri pedal aracılığıyla ayakla döndürülen binek aracı, çiftteker, derrace, velespit. (KDS)

elgvannık (erguvanlık): *a.* Erguvanların bol olduğu yer. *kavaklık, koru boyu, elgvannık, kirezlik onnarı kestilā.* (KDS)

eliğ: *a.* Yün eğirmeye yarayan araç, kirmen.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

Elim Ateş: *öz. a.* Kalabalık iki grup halinde oynanır. Genellikle dört ile on kişi arasında oynanır. ebeleme oyunudur. (HFG)

elKaf (evkaf): Ar. *a.* Vakıflar. (BA 343/4)

ellemek: Dam aktarmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

elleş: *a.* Komşunun komşuya tarla işlerinde yardımı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

elleşmek: Ağır bir yükü kaldırmak için bir kaç kişi birden tutmak. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ellik: *a.* Ekin biçerken sol elin parmaklarına geçirilen, eldiven şeklinde tahtadan yapılan bir araç. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS, KDS)

elî: *a.* İp eğirmek için kullanılan bir buçuk karış uzunluğunda yontulmuş ağaç parçası. (Malk. Kofçaz)

elpeze: *a.* Deste, demet. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

eltelemek (eklemek): İlave etmek. *bizi eltelemişler sütlüceye. mandıra nerde olur süt olan yerde olur.* (PA 255/51)

ēlva (helva): Ar. *a.* Şeker, yağ, un veya irmikle yapılan tatlı. (PA 228/36)

ēm (hem): 1. Far. *bağ.* Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz. orasını *bi emniyetli görürler yani ya. bizde yani şimdi ēm āzırlığımızı yaptık ema gidecez ama buradan* (PA 266/38) 2. *bağ.* Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için “özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki” anlamlarında kullanılan bir söz. (BA 315/2)

em em (hem hem): Far. *bağ.* Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için “özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki” anlamlarında kullanılan bir söz. (KDS)

ema (ama): *bağ.* Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz, amma, lakin. (PA 203/2)

emán (hemen): Far. *zf.* Çabucak. (KDS)

emecek (emzik): *a.* Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme. (KDS)

ēmen (hemen): *zf.* Bkz. **emán.** (BA 279/15, PA 274/75)

emen (hemen): *zf.* Bkz. **emán.** (KMĪA 55/28)

emicik: *a.* Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme. (BA 320/12)

emirmek: Dağıtmak, darma duman etmek. *Ne süvê bırādın demiş, ne bi şe, yıktın emirdin demiş.* (KMT)

êmr (ömür): Ar. *a.* Yaşam. (PA 242/3)

emsem: *a.* Gece. (KMT)

emşeri (hemşeri): *a.* Memleketli. (KMĪA 62/48)

emtā: *zf.* İlk önce. (KDS)

encek: *a.* Kedi ve köpek yavrusu. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ēndek (hendek): *a.* Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur. (BA 270/46)

ēndek (hendek): Ar. *a.* Geçmeye engel olacak biçimde uzunlamasına kazılmış derin çukur. (PA 35/46)

endek (hendek): Ar. *a.* Bkz. **ēndek.** (KDS)

endez: *sf.* Düzgün, doğru, eşit, iyi, denk. * Lüleburgaz, Pehlivan köy -Krk. (DS)

enek (inek): *a.* Dişi sığır. (BA 199/18)

enek: *a.* Saban demirini taşıyan gövde kısmı. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

enge (yenge): *a.* Bir kimsenin kardeşinin, dayısının veya amcasının karısı. (BA 347/26)

engibenk: *d.* Hayret, şaşma. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

engin: *a.* Geniş alan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

enim kunum: *zf.* Etraflıca, iyiden iyiye. (KDS)

enliktán (ilkten): *zf.* İlk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı. *Ama enliktán benim dedimi yapajan demiş.* (KDS)

enneri (en ileri): *zf.* Önceki zamanda, ilk olarak, başlangıçta, sonra karşıtı. (BA 270/42) *enneri akları sokārdık. akların arkasından karalıları* (BA 270/42)

ensár: *a.* Bir nesneyi bir yere sabitlemek için çakılan, ucu sivri, başlı, metal veya ağaçtan yapılmış ufak çubuk, mih. (KDS)

enser: *a.* Döğme ya da köşeli büyük çivi. Ceylanköy * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

enterez: *a.* Yarar, çıkar. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

enteri (entari): *a.* Genellikle tek parçalı kadın giyeceği. (BA 306/42)

enüz (henüz): *Far. zf.* Az önce, daha şimdi, yeni. (KDS)

ep (hep): *Far. zf.* Sürekli olarak, her zaman, daima. (KDS)

ēp (hep): *zf.* bkz. **ep.** (KMĪA 91/32) *ēp onnar Türkü ēp söylemē söylemē kalsa bitmez.* (PA 190/99)

ēpsi: *zm.* Bütünü, tamamı, tümü, cümlesi, hep. (BA 285/56)

epit: *a.* Araba tekerleğini meydana getiren ağaçlar. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

epsem: *a.* Sessiz, sakın. (Beğ. Demirköy)

ēpsi (hepsi): *zm.* Bkz. **ēpsi.** (BA 226/11, PA 271/43)

epsi (hepsi): *zm.* Bkz. **ēpsi.** (KMĪA 54/21)

eptán (hepten): *zf.* Büsbütün, tamamen. *Bubana yakıncacık, eptan öta yanında. Toracıkta oturū kendi başına.* (KDS)

epten: *zf.* Bkz. **eptán.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

er (her): *Far. sf.* Önüne geldiği ismin benzerlerini “teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı” anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz. (KDS)

ér (her): Far. *sf.* Bkz. **er.** (KMT)

ēr (her): Far. *sf.* Bkz. **er.** (BA 243/54, PA 263/32)

er nassa (her nasılsa): *zf.* Nasıl olursa olsun. (KDS)

erāldá (herhalde): *zf.* Büyük bir ihtimalle. (KDS)

ērāldē (herhalde): *zf.* Bkz. **erāldá.** Büyük bir ihtimalle. (PA 179/41)

erazi (arazi): *a. coğ.* Yeryüzü parçası, yerey, toprak. (PA 158/30)

erdirmek (yetiştirmek): Vaktinde hazır olmasını sağlamak, tamamlamak, bitirmek. (KDS)

öremek (üremek): Doğup çoğalmak, artmak. (PA M.D.D, BA 308/14)

örenci (öğrenci): *a.* Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt. (PA M.D.D)

örenmek (öğrenmek): Bilgi edinmek. (BA 268/27)

Erenner (Erenler): *öz. a.* Kırklareli ili, Pınarhisar ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 274/44)

öretmen (öğretmen): *a.* Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt. (PA 208/29)

ereze: *a.* Eskiden kullanılan bir kapı kilidi. (KDS)

erif (herif): Ar. *a.* Güven vermeyen, aşağı görülen, bayağı kimse. (KDS)

erig (erik): *a.* Çeşitli renklerde, mayhoş veya tatlı, eti sulu, tek ve sert çekirdekli yemişi. (PA 243/49)

Eriklyurdu: *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

Erik Bulamacı: *öz. a.* Tereyağ, taze erik ya da kak, şeker, un, su ile yapılan bir çeşit tatlıdır. (KM s.88)

eriş: 1. *a.* Halıda dik atılan ip. *eriş o dedim yē şeye geçir gücüye tarā geçiriyiz.* (BA 212/54) 2. *a.* Yapaktan eğirerek yapılan iplik. *iplere eriş, argaçta dokunanlara da argaç derdik.* (PA 232/43) 3. *a.* Dokuma tezgâhlarında uzunluğuna atılan ip, arış, boy ipliği.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

eriş mecisi: *a.* Toplu eriş örmek. *Misir kırımı bitti mi, soymak bitti mi misirlā , bittā eriş mecisi yapardılā.* (KDS)

erişik: *a.* Cin, peri. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

erişki: *a.* Et sucuğu. Krk. (DS)

erkez (herkes): Far. her + kes *zm.* İnsanların bütünü. (KDS, KMİA 55/27)

ērkez (herkes): *zm.* bkz. **erkez.** (PA 170/39, BA 270/23)

ermek: Yetişmek. (BA 276/15)

ernimek: Elbise ya da kumaş eskimeye yüz tutmak.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

Ertürul (Ertuğrul): *öz. a.* Kırklareli ili, Lüleburgaz ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 193/50)

esā (esas): Ar. *a.* Bir iş veya sözde doğru biçim. (PA 197/117)

esaplamak (hesaplamak): Hesap işlemini yapmak, hesap etmek. (KMİA 93/1)

esirik: *a.* Delişmen, deli. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Eski Kasap: *öz. a.* Erkeklerin sol kol önden sağ kol arkadan gelecek şekilde omuzdan bağlanarak oynadıkları, izlemesi ve oynaması çok zevkli olan, hora sınıfına müdahil bir oyundur. (KF s.55)

eskilik *a.* Merada bir yıl ya da daha eskiden kalan otlanmamış ve çiğnenmemiş kuru ot bulunan yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

eskipeki: *a.* Az kullanılmış çamaşır, elbise ve eşya. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

esmek: Bir şeyi eksiltmek, azaltmak.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

espiT I: *a. Araba tekeleği. orman çok araba şedi tabarını yaparız espiT yaparız arabalara araba tekerleklene.* (PA 173/20)

espiT II: *a. Araba tekerleğinin çember kısmını meydana getiren ağaç parçalardan herbiri. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)*

eskan (iskan): *a. Yurtlandırma.* (PA 203/14)

eşā (her şey): 1. *a. Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz. eşāları çektik ordan Karabiga'ya.* (KMĪA 58/52) 2. *zm. Bütün hepsi.* (KMĪA 57/45)

eşintir: *a. Kuyu, delik, su akan yer, kaynak.* (BA 270/34)

eşkirtmek: Atı koşturmak. (Avc. Demirköy)

eşşek (eşek): *a. hay. b. Atgillerden, uzun kulaklı binek ve hizmet hayvanı, merkep, karakaçan, uzun kulaklı.* (BA 234/9)

etār (yeter): *sf. İhtiyacı karşılayacak kadar olan, kâfi. Kızıma çārdım a bu kadā etār ā. Ban bū gübürleri sībıdem.* (KDS)

eten: *a. İnsan ya da hayvan eşi, sonu. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)*

etişmek (yetişmek): Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

etişmek (yetişmek): 1. Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak. (KMĪA 66/47) 2. Bir zamanda yaşamış olmak, bir zamanı veya kimseyi görmüş olmak. (BA 324/22)

etki: *a. Eziyet, sıkıntı, aşırı güçlük. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

etyaran: *a. Daha çok parmaklarda olan bir çeşit çıban, dolama. Ceylanköy, * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

evā (eyvah): *ünl. Beklenmedik, kötü, hoş gitmeyen bir haber veya olay karşısında duyulan acınma, üzülmeye sözü.* (KMĪA 94/33)

evāl (evvel): *zf. Evvel, ilk olarak; bir zamanlar.* (KDS)

evānnik (evenlik): *a.* Yeni evlenen kız, ilk kez el öpmeye geldiğinde verilen ziyafet.

Demek bu meselelā allolurdu, demek dūn sābinā bi evānnik. (KDS)

evel (evvel): *zf.* bkz. **evál.** (BA 214/21, PA 145/100)

evermek: Evlendirmek. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

evin: *a.* Buğday tanesinin olgunlaşmış içi, özü. -Krk. (DS)

evlek: *a.* 1. Tarlaya tohum ekmek için saban iziyle bölünen kısımlardan herbiri. Çavuşköy * Babaeski, Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bahçelerde sebze vb. şeyleri dikmek için ayrılan parçalardan herbiri. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ērmek (eğirmek): Yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek. *o kadaş*

hani kuyundan ēřıyırız yün yün tabi. (BA 193/44)

evren: *a.* Büyük yılan, canavar. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Evropa (Avrupa): İt. *öz. a.* Dünya üzerinde yer alan kıtalardan biri. (KDS)

evvā (eyvah): ünl. *Bkz. evā.* (KMİA 55/32)

övvelce: *zf.* bkz. **evál.** (KMT)

ēy (hey): *ünl.* Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz. (KDS)

ēyır (hayır): “Yok, öyle değil, olmaz” anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz (230/23)

eyitmen (eğitmen): *a.* Eğitim işiyle uğraşan kimse. (BA 253/29)

ēyle (öyle): *sf.* Onun gibi olan, ona benzer. (BA 312/28)

eylence (eğlence): *a.* Eğlenme işi, sefahat. (BA 304/17)

eylenti: *a.* Neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı. *yüzükler takarız cümbüş eylenti yaparız.* (KMİA 117/22)

eysi: *a.* Yarı yanmış odun. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

falfara: *a.* Boş konuşup atıp tutan kadınlara verilen ad. (KDS)

fallamak: Küfür etmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

farımak: Bıkmak, usanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

farımek: Yorulmak, yorgunluktan halsiz düşmek. * Vize, Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

fasılá (fasulye): Rum. *a. bit. b.* Fasulyegillerden, barbunya, çalı, ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki. (KDS)

fasile (fasulye): Rum. *a. bit. b.* Bkz. **fasılá.** (BA 203/60)

fasille (fasulye): Rum. *a. bit. b.* Bkz. **fasılá.** (KMİA 61/12)

fasüle (fasulye): Rum. *a. bit. b.* Bkz. **fasılá.** (BA 186/21, PA 3/86)

fasülya (fasulye): Rum. *a. bit. b.* Bkz. **fasılá.** (PA 228/39)

Fatme (Fatma): öz. *a.* Bir tür bayan ismi. (PA 197/117, BA 321/29)

Fayık (Faik): öz. *a.* Bir tür erkek ismi. (BA 232/28)

fenni: Ar. *sf.* Bilimsel yöntemlere, tekniğe uygun biçimde yapılan. (BA 299/25)

fekat (fakat): *bağ.* Ancak, ama, lakin. (BA 188/11)

ferace: *a.* Siyah düz kumaştan yapılan, arkılığı bele kadar gelen, arkılığın arkadan başın üzerine atıldığı bir örtüdür. (HFG)

ferece (ferace): *a.* bkz. **ferace.** *te bu anamın ferecesi. dālilar önceden bunnarı giyermiş* (BA 337/32, PA 233/76)

ferik: *sf.* Genç, taze, körpe. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ferjá: *a.* Bkz. **ferace.** *Ama tā ermişlár bōla ferja takarlādt.* (KDS)

feslên (fesleğen): *a.* Ballıbabagillerden, Akdeniz ülkelerinde yetişen, yaprakları güzel kokulu, beyaz veya pembe çiçekli, bir yıllık ve otsu bir süs bitkisi, reyhan. (KMT)

fıkı: *a.* Şakacı, komik kimse. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

fıkārā (fukara): Ar. *sf.* Yoksul, fakir. (KDS)

fıkara (fukara): Ar. *sf.* Bkz. **fıkārā.** (BA 213/15)

fışkın: *a.* I. Ağacın yeni filizi. II. İnce sopa. (KDS)

fışlan: *a.* Sürgün, filiz.Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

fışkın: *a.* Bahar üstü ağaçlardan koparılan ince dal. *Alırsam sana yerden tō fışkını göstercem ebenin dūnūnū.* (KMT)

fıta: 1. *a.* Kadınların iş yaparken giydikleri giysidir. (HFG) 2. *a.* Önlük.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

fıtı: *a.* Gece yarısı * Vize –Krk. (DS)

fiydırmak: Atıvermek, kaldırıp atmak, fırlatmak. * Vize -Krk. (DS)

fızlanmak: Hız almak, hızı artmak. (KDS)

fil: *a.* Kapı, pencere ve dolabın sürgüsü ya da mandalı. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

fillemek: Kapıyı sürgülemek, kilitlemek. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

firon: *a.* Kötülük yapan kimse. (Ter. Kofçaz)

fistan: *a.* Kadın elbisesi. (KDS)

fışek: *a.* Baharat torbası olarak kullanılan bir poşet. *birma öle bi paket ataşız. karabiber bōle fışekte satılır.* (PA 144/79)

fışne (vişne): Bulg. *a.* Gülgillerden, dalları kırmızımtırak, çiçekleri beyaz renkte, kiraza benzer bir ağaç, bu ağacın genellikle reçel ve şerbet yapılan, kırmızı renkte ekşimtırak meyvesi. (Top. Kofçaz)

fıta (futa): *a.* Bkz. **Fıta.** (Ham. Demirköy)

fıta (futa): *a.* Bkz. **Fıta.** *fitalar var ya anadol fitaları unnardan öle fıta yaptı dōkurdu.* (BA 327/43)

fittiklemek: Sinsice destekleyip, kışkırtmak. (Beğ. Demirköy)

Fīdes (Firdes): öz. *a.* Bir bayan adı. (KDS)

fotoraf (fotograf): *a.* Çeşitli araç ve malzeme kullanarak görüntüyü özel bir yüzey üzerinde sabitleme. (BA 343/15)

Frenk dere: *öz. a.* Poyralı köyünden geçen bir dere. (PKM S.15)

gabart (kabahat): *Ar. a.* Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur, töhmet. (Malk. Kofçaz)

gabor: *a.* Fazla dallanıp budaklanmayan bir cins orman ağacı. Ceylân * Lüleburgaz - Krk. (DS)

gacal: *a.* Yerli, göçmen olmayan kimse. Ceylân * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski, * Vize -Krk. (DS)

gace: *a.* Yün eğirmek için kullanılan bir tür dokuma aleti. *biz gene elde gacelēlen büle sopadan işte ĩmiz aşāmız argaç tabi çözerdik.* (PA 175/85)

gaco: *a.* Çingene. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gacū (gacal): *a.* Bkz. **Gacal.** *biz gacal diyoz yerli yerlisi onnar gacal.* (PA 185/30)

gadar (kadar): *e.* Ölçüsünde, derecesinde. (BA 307/64)

gafile (kafile): *a.* Birlikte yolculuk eden topluluk. (PA 194/35)

Galamata: *öz. a.* Bu oyun erkeklerin kol kola girip ağırdan hızlıya doğru oynadıkları bir tür horodur. (YYG)

gálba (galiba): *Ar. e.* Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi. (KMT)

galbā (galiba): *Ar. e..* Bkz. **ĠálBA** (BA 220/19)

galbo (galiba): *Ar. e..* Bkz. **ĠálBA** (PA 143/45)

gale: *a.* Manda yavrusu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

galība (galiba): *Ar. zf.* Bkz. **ĠálBA** (KDS)

gamata: Küfür etmek, kötü söz söylemek. (KDS)

gambur (kambur): *sf.* Eğri herhangi bir şey. (PA 244/72)

gámek (gelmek): Ulaşmak, varmak. *Senin gece ālayıp ta gálcāni bilādilā ya ondan iştā.* (KDS)

gangilmek: Olduğu yerde kendinden geçerek uyumak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ganik: *a.* Küçük çocuk. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ganyana (kaynana): *a.* Kocaya veya kadına göre birbirlerinin annelerine verilen ad. (PA 190/88)

ġarāç (karaağaç): *a. bit. b.* Karaağaçgillerin örnek bitkisi olan, kerestesi değerli bir ağaç, narven. (KMİA 110/77)

ġargā (karga): *a. hay. b.* Kargagillerden, kanatları geniş, tüyleri kara renkte, tarla ve bahçelere çok zarar veren kuş. (KDS)

garışgan: *sf.* Kendi kendine iş, uğraş yaratabilen, bir işe çekinmeden girebilen, başkalarıyla kolayca ilişki kurabilen, girişkin. (KDS)

ġarşı (karşı): *a.* Bulunan yere göre önde, ileride olan. (PA 215/10)

ġaste (gazete): *a.* Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın. (BA 353/53, PA 198/171)

ġatiyen (katiyen): *zf.* Hiçbir zaman, asla. (PA 201/54)

Gayda: *öz. a.* Kız ve erkeklerin karşılıklı geçip, ellerini birbirlerinin omuzlarına koyarak ağır bir müzik temposu ile oynadıkları bir horo çeşididir. (HFG)

ġāyet (gayet): *Ar. zf.* Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde. (KDS)

gaygay: *a.* Ağaç dalından yapılan köy düğünlerinde kullanılan bir tür süs. (KDS)

gayle (gaile): *Ar. a.* Sıkıntı, dert, keder, üzüntü. (Dev. Kofçaz)

ġayna (kaynana): *a.* Kocaya veya kadına göre birbirlerinin annesi, kayınvalide, hanımanne. (KMİA 96/19)

ġaynatmak (kaynatmak): Kaynamasını sağlamak. (BA 326/15)

ğayrık: *zf.* Artık, bundan sonra. (KMT)

ğayrıkın: *zf.* bkz. **ğayrık.** (KMT)

gaz (gaz): *a.* Normal basınç ve sıcaklıkta olduğu gibi kalan, içinde bulunduğu kabın her yanına yayılma ve bu kabın iç yüzeyinin her noktasına basınç yapma özelliğinde olan akışkan madde. (PA 139/68)

Gazozlu Kek: *öz. a.* Un, şeker, sade gazoz, yumurta sarısı, kabartma tozu ve vanilya ile yapılan tatlıdır. (KM s.89)

geberik: *sf.* Zayıf ve güçsüzlük hakkında aşağılama için söylenir.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

gebeş: *a.* Göbeği fazla sarkık kimse. (Avc. Demirköy)

gecere I: *a.* Renkli ipleri elde etmede kullanılan dokuma aleti. *çözerdik o gecereyle gecere derdik unnar.* (PA 232/39)

gecere II: *sf.* Sıska, zayıf. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gecerek: *zf.* Geç, biraz geç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

geçemek: *a.* Geçit, geçilen yer. (KDS)

geçinti: *a.* Tahılın kalbur altına geçen kısmı. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gege: 1. *a.* Çelimsiz, zayıf kimse. 2. *a.* Meyve dallarını eğmek ya da davarları yakalamak için kullanılan ucu çengelli uzun sırık. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski –Krk. (DS) 3. Bir ucu gagalı olan, gelberi yerine kullanılan, kömür, kar çekeceği. (KDS)

geje (gece): *a.* Genellikle saat 22'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb. (BA 353/59)

gelberi: *a.* Büyük ocaklardan ateşi dışarı çekmek, tıkanmış boru, ark vb. şeyleri temizlemek ya da harç, çamur, kireç karıştırmak için kullanılan uzun saplı demir araç. Ceylan, Çengelli * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

geleve: *a.* İp eğrilen çıkırık. (KDS)

gelgeç akıllı: *a.* Unutkan, sonradan anımsayan kimse. Ceylan Lüleburgaz -Krk. (DS)

gelgeç: 1. *a.* Direşmez, sebatsız kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Unutkan kimse. Lüleburgaz -Krk. (DS)

gelin alcı (gelin alıcı): *a.* Gelini götürmek için oğlan evinden gelen kimse. *tabi sōra ikinci ginü ay pazar günü gelin alcı gelir.* (BA 306/30)

gelin kadını (gelincik): *a.* 15-20 cm boyunda ince uzun yapılı etçil bir hayvan. (Malk. Kofçaz)

gelinalcı: *a.* Bkz. **gelin alcı.** *gelinalcı gibi em gittik em yattık.* (KMİA 58/58)

Gelincik Boranisi: *öz. a.* Gelincik, ayçiçek yağı, yumurta, sarımsak ve tuz ile yapılan bi çeşit yemektir. (KM s.27)

gelincik cıgası: *a.* Gelincik boynu. *Soluk alalım deyi bi delik bırakmışlā gelincik cıgası kada* (KİVİYA 15/36)

gelinkadın: *a.* Gelincik denilen bir çeşit hayvan. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gelinnik: *a.* Gelin giysisi. (BA 337/23)

gelinti: *a.* Göçmen. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gelişmek: 1. *a.* İşi yoluna girmek, zengin olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Şişmanlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gelība (galība): Ar. *zf.* Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi. *Salē mandayı, manda nābē dönē gersi geriyā. Gelībā , çitāni bıraktımdı.* (KDS)

gelme: *a.* Göçmen. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gemiji (gemici): *a.* Gemide çalışan veya gemi işleten kimse. (KDS)

gen yaka: 1. Rahatlık, refah. 2. Giyilen elbisenin rahat olması. (KDS)

gengel: *a.* Ikbaharda yetişen bir ya da iki metre boyunda olan, gövde özü yenilen, dikenli bir çeşit bitki, deve diken, eşek diken. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

genş (genç): *a.* Yaşı ilerlememiş olan, dinç. (PA 166/9)

genş (genç): *sf.* Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı. (KDS)

geran: *a.* Kuyu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gercik: *a.* Süslü, güzel, zarif, şık kimse. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gerdel: *a.* Süt vb. şeyler koymaya ya da hayvanlara yem vermeye yarayan kova şeklinde tahta kap. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

geren: *a.* Verimsiz, tuzlu, çorak toprak.* Vize -Krk. (DS)

gergev (gergef): *a.* Örgü; kasnakta yapılan eliş, nakış. (PA 144/76)

gèrgi: *a.* Gerilen çarşaf. (BA 306/32)

gerisi geriye: *zf.* Geriye doğru. *bişey kalmayınca gene gerisi geriye dönmüş.* (BA 300/66)

germe: *a.* Bir yeri bölmek, sınırı belli etmek için yapılan tahta perde. Ceylan * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gers: *a.* Kanalizasyon. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

geşmek (geçmek): Bir yerden başka bir yere gitmek. (KDS)

gevgir̄ (kevgir): *a.* Süzek, uzun saplı yayvan ve delikli kepçe. *gevgir̄ siz öle deşsiniz buna.* (PA 144/82)

gevecik: *sf.* Kolayca kırılıp ufalanan. (KDS)

geymek (giymek): Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek. (BA 267/9, PA 244/64)

geze: 1. *a.* Düğünden sonra oğlan ve kız tarafının verdikleri karşılıklı ziyafet. Kızılıkdere -Krk. (DS) 2. *a.* Gelinin çeyiz kaldırma töreni. (KMT)

gezek: *a.* Köy halkının, köy odasına gelen misafire, çobana, imama sıra ile yemek göndermesi. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gezente: *a.* Çok gezen kimse. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gezenti: *a.* Bkz. **gezente**. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gezgin: *a.* Çok gezen kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gezi: *a.* Seyahat. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gezici: *a.* Düğün davetçisi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gezinti I: *a.* Hayalet. *hayaletler çok gördüm. gördüm gezintiler insan gördüm.* (BA 235/30)

gezinti II: *a.* Sebzelerde en çok baklada bulunan bir çeşit böcek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gıcık çıkarmak: Sorun, mesele çıkarmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gıcık: *a.* Kuşku, işkil, kaygı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gıcırancık: *a.* Tahterevalli ya da tahterevalliye benzeyen bir oyun aracı. Çengelli * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gıcıva: 1. *a.* Sabanı boyunduruğa bağlayan kayış. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Sabanla boyunduruğu birleştirmek için kayış yerine kullanılan bükülü ağaç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gıd: *a.* Çene altı, gerdan. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gıdım: *a.* Küçük bir parça, bir miktar. (Beğ. Demirköy)

gıgı: *a.* Çene altı, gerdan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gıgık: *a.* Çene altı, gerdan. * Vize -Krk. (DS)

gıldırğıç: *a.* Geçimsizlik, karışıklık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gılmak (kılmak): Etmek, yapmak. (BA 238/66)

gırep : *a.* Bir çeşit ip. (BA 306/40)

gırnata: *a.* Tahtadan ya da metalden yapılan, metal perdeli, orkestrada önemli yeri olan bir üflemeli çalgı, Klarnet. * Lüleburgaz -Krk. (DS, Ham. Demirköy)

gıygi: *a.* Dört teli olan, çenenin altına dayayarak çalınan yaylı saz. Keman. * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

gızan (kızan): *a.* Küçük çocuk. *biz tā gızanka biliyiz ēpsini urda burda burayı geldinen bile dokuduk* (PA 244/67)

gızancık: *a.* Küçük çocuk. (KMİA 96/6)

gice (gece): *a.* Genellikle saat 22'den itibaren gün ağarınca kadar geçen süre, tün, şeb. (BA 331/37, PA 268/25)

gicik: *a.* Uyuz hastalığı. Ceylan * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gicük: 1. *a.* Zevki için para harcamaktan kaçınmayan kimse. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *a.* Çapkın erkek, zampara. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gīg (geyik): *a.* Geyikgillerden, erkeklerinin başında uzun ve çatallı boynuzları olan memeli hayvan. (KDS)

gije (gece): *a.* bkz. **gice**. (BA 334/29)

gıl: *ek.* Bir adın sonuna eklenerek ailesini belirtir. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gime: *a.* Avcı kulübesi. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gımek (giymek): Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek. (PA 144/58)

gine (gene): *zf.* Yine. (PA 231/17)

gırlük: *a.* Sık ağaçlık, çalılık, dikenlik. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gişi (kişi): *a.* Kadın veya erkeğe verilen genel ad, şahıs, zat, nefer. (PA 243/51)

gıdirili (giydirili): *sf.* Giydirilmiş. (KDS)

gıdirmek (giydirmek): Giyme işini yaptırmak. (KDS)

gımek (giymek): Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek. (KMT)

gocaman (kocaman): *sf.* Büyük, iri. (PA 244/65)

goce (koca): *a.* Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş. (PA 244/83)

gocuk: *a.* İçi genellikle tüylü olan, kışın soğuk etkilerinden korunmak için tasarlanan bir tür giysi. (HFG)

gocunmak: 1. Ürmek, huylanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Gücenmek, alınmak.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

godi: *a.* Sinirlenmiş bir insanın sinirlerini tasvir etmek için kullanılan bir söz. *Godilerin kabarmış yine bi sakın ol mari.* (KDS)

gogi: *a.* Burun pisliği. (KDS)

goldur: *a.* Yaşlı, erkek hindi. (Ter. Kofçaz)

goruk: *a.* Kuluçkaya yatmış tavuk. (KDS)

goyun (koyun): *a.* Göğüste bulunan iç cep. (PA 242/13)

goyurt: *a.* Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü, yoğurt. (Malk. Kofçaz)

Gozpınar (Kozpınar): *öz. a.* Ertuğrul Köyün eski ismi. (BA 193/50)

göbe: *a.* Sınırları ayırmak için tarla kenarlarında yapılan toprak tepelikler. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

göce: *a.* Kabuğu çıkarılmış buğday. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

göcen: *a.* Tavşan yavrusu. Çavuşköy * Babaeski, * Vize, * Lüleburgaz, * Pınarhisar * Demirköy -Krk. (DS)

göçük: *a.* Çökmüş, kaymış toprak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

göğnü: *a.* İyice olmuş meyve. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

göğnük: *a.* İyice olmuş meyve. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

göğnümek: Toplandığı zaman sert olan meyveler kendi kendine fazla olgunlaşmak, yumuşamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gök at: *a.* Demirkırı renginde at. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gökşin: *a.* Ebe kuşağı, alkım. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

göllenmek: Akarsu çukurlarda birikmek, gölcük olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gölmek (gömlek): *a.* Vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi. (KDS)

gömeç I: *a.* Bal peteği. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gömeç II: *a.* Ebegümece. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gömme I: *a.* Mayalı ya da mayasız, yağlı ya da yağsız olarak yapılan bir çeşit kül pidesi, ekmeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gömme II: *a.* Toprak altına gömülerek saklanmış para ya da değerli şeyler, define. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gön: *a.* Hayvan derisi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gönder: *a.* Mezarın baş ve ayak ucuna dikilen ağaç kazık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

göregör: *sf.* Başkalarında gördüğü herşeye özenen ve iyi kötü ayırmadan benzemeye kalkışan kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

görmedik: *a.* Görgüsüz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

görmelik I: *sf.* Tabîi olmayan, tuhaf. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

görmelik II: *sf.* Görülmeye değer olma. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

görümcü (görümce): *a.* Bir kadının kocasının kız kardeşi. (BA 320/19)

görüşük: *a.* Nişanlı kızın evinde bir gece için, oğlan tarafıyla tanışmak üzere yapılan eğlenti. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gövem: *a.* Bir çeşit yabani erik. (Beğ. Demirköy)

göynümek: Toplandığı zaman sert olan meyveler kendi kendine fazla olgunlaşmak, yumuşamak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

göz akartmak: *d.* Hiddetle ya da korkutmak için gözlerinin akını göstererek bakmak.

Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

göz bayıcı: *a.* Göz boyayıcı, sihirbaz. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk.

(DS)

göz: *a.* 1. Oda. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Dolap bölmesi ya

da çekmece. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. *a.* Bağ çubuklarında yaprak ve filiz

çıkan yer, tomurcuk. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 4. *a.*

Suyun çıktığı yer, kaynak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gözçük: *a.* Duvarı oyarak yapılan küçük dolap. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gözel: *sf.* Güzel. Bulgaristan göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gözenti: *a.* Karasevda denilen akıl hastalığı. * Vize -Krk. (DS)

gözer: *a.* Buğday, toprak vb. şeyler elenen iri gözlü büyük kalbur. Ceylan, *

Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

gözerlemek: Buğday toprak vb. şeyleri iri gözlü kalburdan elemek. Çavuşköy *

Babaeski, Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gözgü: *a.* Aynı. Pehlivan köy -Krk. (DS)

gözleme: *a.* Sacda pişirilen yağlı ince ekmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gözlemek: Onarmak, yamamak. Ceylan köy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

grep: *a.* Genellikle ipek cinsi kumaşlardan yapılan beyaz renkli, bazen desenli ve

renkli de olan, günümüzde de kullanılan bir baş örtüdür. (HFG)

göt (götür): Emir 2. teklik şahıs çekimi. (Beğ. Demirköy)

gucuk: *a.* Kuyruksuz, kuyruğu kesik hayvan. Çavuş * Vize -Krk. (DS)

gucuk: *a.* Şubat ayı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gudullaşmak: Kütleşmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gugite: Far. *a. hay.b.* Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş. (KDS)

guguk: *a.* Bir cins kır güvercini. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

guguşçuk: 1. *a.* Güvercinler takımından, güvercinden küçük, boz, gri renkli bir kuş, kumru kuşu. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (KDS, DS) 2. Yusufçuk kuşu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

guli: *a.* Tavukgillerden, XV. yüzyılda evcilleştirilerek Amerika'dan bütün dünyaya yayılan, boyun ve başı çıplak, parlak, yeşil ve esmer tüylü, kümes hayvanlarının en büyüğü, hindi. (Avc. Demirköy)

gūm (gūgūm): Rum. *a.* Yandan kulplu, boynu uzun, genellikle bakırdan su kabı. (KDS, BA 329/96)

gurk: *a.* Kuluçka tavuk için kullanılan bir ad. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gūs (gōgūs): *a.* Bu vücut bölümünün ön tarafı, sırt karşıtı. (BA 223/45)

guş: *a.* Kuş. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

guşdiri: boş. *a.* Kertenkelelerden, uzun vücutlu, sivri kuyruklu, çevik, böcekçil, küçük sürüngen hayvan, kertenkele. (Ter. Kofçaz)

gübü: *a.* Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine, yayık. (Malk. Kofçaz)

gübür: *a.* Süprüntü, toz, çöp. *Ban bū gūbūrleri sībīdem alanının, sōra unudurum ben be kadam.* * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

gübürlenmek: Kirlenmek, pislenmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gücü : *a.* Çözü iplerinin aşağı yukarı hareketini sağlayan tezgâh tarağı. *ilkten gücünden geçiriz gücümüz var.* (BA 211/37, PA 232/42)

gücüle: *zf.* Ancak, güçlkle, zorla.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

güçlük: *a.* Ağrı, tıkanıklık. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gügü: *a.* Ayna. * Alpullu -Krk. (DS)

güldirek: *a.* Sokak kenarlarından akan yağmur suları. * Babaeski -Krk. (DS)

güleşmek (güreşmek): Mücadele etmek. (KDS)

gülle: *a.* Karpuz çeşidi. (PKM S.41)

gümbe gümbe: *ik.* Paldır küldür. (BA 193/48)

güme etmek: Çoğaltmak, çoğalmasını sağlamak. (KMT)

güme: *a.* Avcı kulübesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gümme: bkz. **güme** (KİVİYA 44/49)

gümeletmek: Zor yaşam şartları altında geçinmek. *Un helvası yaptık şeker yaptık te büle yönümüzü gümelettik.* (KMT)

Gümürcin (Gümülcine): *öz. a.* Yunanistan'ın bir şehri. (BA 200/33)

gün kavuşması: *a.* Güneş batımı zamanı. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

güncümlük : *a.* Çalılıdıkenli yer. *harp'ten kalma yıkılmış hepsi. yıkılmış yakmışlar güncümlük patranlık üle biliyim.* (BA 235/36)

gündendi kafası: *a.* Ayçiçeği bitkisinin üst kısmı. *kafasını gündendi kafası tabi başkasına gidiyöduk.* (PA 155/25)

Gündoğan: *öz. a.* Pınarhisar ilçesine bağlı bir köy. (PA 162/5)

gündön (gündöndü): *a. bit. b.* Ayçiçeği. *gündön sopasınna geçmez geçmez biz onu ayarlamışık biliyoz önnarı yakıyız* (BA 230/24)

gündöndü: *a.* Bkz. **gündön.** Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

gündündü teklemek: Ayçiçeği tarlalarında bir sırada fazladan çıkan ayçiçeği fidanlarını kazmak, o sırayı düzenli hale getirmek. *bi gündöndü teklemē gidmler bu kadara.* (KMİA 97/37)

güneköñ: *a.* Güney köy. (KDS)

günemek: Toplandığı zaman sert olan meyveler kendi kendine fazla olgunlaşmak, yumuşamak. (KDS)

günlükçü: *a.* Gündelikçi. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

güre: *sf.* Kuvvetli, dinç. Lüleburgaz -Krk. (DS)

gürlük: 1. *a.* Çalılık, ormanlık. *o gürlükte tabi biz avlânın başında sōna biz kurdu da vurduk.* (KMİA 122/52) 2. *a.* Yabanî ot ve dikenlik yerler. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

güslemek: Belli bir yön tutmak, yüzünü belli bir yöne doğru çevirmek. (KDS)

güvā (güvey): *a.* Damat. *güvā de azırlıklı durē ama, ızlı urdurēlā, ātta bōlā ādiselar oldu burun kanaması oldu.* (KDS)

güvē (güvey): *a.* bkz. **güvā.** (KMT)

güvem: 1. *a.* Bir çeşit yabanî erik. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *öz. a.* Güvem, su ve şeker ile yapılan yazın soğutularak içilen bir tür hoşaf çeşididir. (KM s.98)

güvende: *a.* Kötü yola düşen kadın. Çavuşköy * Babaeski, Evrensekiz * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS)

güvez: *a.* Koyu kırmızı, vişne çürüğü renk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

güymek: Dayanmak, beklemek, sabretmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

güynümek: Meyveler olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

güzālcenā (güzelce): *zf.* İyice, adamakıllı. (KDS)

güzalcene (güzelce): *zf.* Bkz. **Güzālcenā.** (PA 211/54, BA 205/52)

güzalcenek (güzelce): *zf.* Bkz. **Güzālcenā.** *yeşil biberi güzalcenek onu da boşaltım* (BA 203/11)

güzlük: *a.* Sonbaharda ekilen tahıl. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

habire: *zf.* Ara vermeden, sürekli olarak. Ceylân * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

haburdos: *a.* Dağınık, derli toplu olmayan insan. (Avc. Demirköy)

hakına: *zf.* Hakkıyla, gereği gibi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hāl (hal): Ar. *a.* Durum; vaziyet. (KDS)

halaza: *a.* Ekin biçilirken tarlalara dökülen tahıldan ertesi yıl kendiliğinden yetişen seyrek ekin. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

haldır haldır: *zf.* Bir işi çabuk ve gürültülü yapmayı anlatır. (BA 328/55)

haldırdatmak: Gürültü çıkartmak. * Vize -Krk. (DS)

Hamamdere: *öz. a.* Yer adı. (PA 157/11)

hamay: *a.* Sofa. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hamaz: *a.* Hortum, kasırga. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hambar (ambar): *a.* Genellikle tahıl saklanan yer. (BA 335/61)

hamır (hamur): *a.* Unun su veya başka sıvılarla yoğrulmuş durumu. (PA 175/83)

hamıt: *a.* Arabaya koşulan atların boynuna vurulan koşum takımı. Lüleburgaz -Krk. (DS)

haminne (hanımnine): *a.* Süslü yaşlı teyze. (LAÜBA 1/2)

hanay: *a.* İki ya da daha çok katlı büyük ev. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

handat: *a.* Laftan sözden anlamayan, arsız, sağa sola saldıran çocuk. (KDS)

Hanım Ayşe: *öz. a.* Göçler sırasından Batı Trakya'dan bölgemize gelen göçmenler vasıtasıyla getirilmiş, kızlı erkekli oynan bir halk oyunudur. (KF s.56, KDS)

hanne (anne): *a.* Çocuğu olan kadın, ana, valide. (BA 236/8)

hap: *a.* Arpa ya da mısır unundan yapılarak hayvanlara yedirilen hamur topağı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

haplamak: Kesilecek olan kazı besiye çekmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

haramzade: *a.* Biçilirken tarlaya dökülen tohumlardan ertesi yıl kendiliğinden yetişen filiz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

harana: *a.* Tek kulplu büyük bakraç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

haranı: *a.* Kazan. Lüleburgaz -Krk. (DS)

hardal: *a.* Bir çeşit zararlı ot. (KDS)

harıl harıl: *zf.* Aralıksız olarak, durmaksızın havlamak. *geje örası köpekler harıl harıl beki on tane* (BA 353/59)

harlamak: Az yanan ateş ya da kuru ot gibi şeyler birden parlamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

harman: *a.* Bahçe, sebze ya da meyve bahçesi. Deliorman göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Hasancık (Debreli Hasan): *öz. a.* Çift davul ve çift zurna ile altı kişi tarafından oynanır. (HFG)

hasıllamak: Hamuru kıvamında yoğurmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hasıllamak: Toprağı ekime hazırlamak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hasse: *a.* Bekçi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

haşlak: *sf.* Cılız, sıska, büyümemiş genellikle insan için. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

haşul: *sf.* Suyu az gelmiş kuru kalmış yemekler için kullanılır. (KDS)

hatte (hatta): *zf.* Üstelik, ayrıca. (BA 198/33)

havalanmak: * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hayat: 1. *a.* Sofa. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Avlu. Çavuşköy * Babaeski –Krk. (DS)

haydamak: Çifte koşulan hayvanı sürmek, dehlemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hayla: 1. *zf.* Hem de. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Gerçekten.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

haylamak: Hayvan idare etmek, sürmek, kovalamak. * Vize -Krk. (DS)

haylamamak: Aldırış etmemek, hafif görmek, önem vermemek olumsuz şeklinde kullanılır Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hayva (ayva): *a.* Gülgillerden, çiçekleri iri, beyaz veya pembe, yapraklarının altı tüylü, orta yükseklikte bir ağaç, bu ağacın büyük, sarı renkte, tüylü, mayhoş, dokusu sertçe, ufak çekirdekli meyvesi. (Malk. Kofçaz)

Hedeyli (Hediyeli): *öz. a.* Tekirdağ ili, Hayrabolu ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 218/52)

hee: *ünl.* Evet anlamında gerçekleştirme edatı olup soruların olumlu olduğunu belirtir.
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

Hediye: *öz. a.* Şimdiki adı Armağan olan, merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

hekmek (ekmek): *a.* Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan, nanıaziz. (BA 298/10)

helbet (elbet): *zf.* Elbet, her halde, şüphesiz. (PA 185/47, BA 237/33)

heneze heneze: *zf.* Ara ara. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

hevet (evet): *e.* Sözü açan veya bağlayan bir söz. (PA 150/40)

Hıdırça: *öz. a.* Kırklareli ili, Pehlivanköy ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 218/55)

hınkırdamak: Ağlamaya hazır olmak, ağlamaklı olmak. avuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

hışır: 1. *sf.* İnatçı. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *sf.* Olmamış, ham meyve daha çok kavun, karpuz için.* Vize -Krk. (DS)

hıştınlama: Ses çıkarma, sus! (Dev. Kofçaz)

hıştır: *a.* Labada yemeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hic (hiç): *a.* Kötü, fena. *bi anamla hic kaldım sōna burda kaldı* (BA 343/14)

hidin: *a.* Vakit, zaman, devir. *o hidin merkezden herkez arabasını koşar gider bakkaliye pazarlını alır.* (KMİA 101/8)

Hisar tepeler: *öz. a.* Vize'nin kuzeyinde bulunan tepeler mevkii. (VŞ S.9)

hizmetkarlık: *a.* Hizmetkârın işi, uşaklık. (BA 221/26)

hībe (heybe): Ar. *a.* Omza geçirilebilen tek gözlü bir tür çanta. (Beğ. Demirköy)

Hobra Delisi: *d.* Bir işi gereğinden fazla güç harcayarak yapmaya çalışırken işi çıkmaza sürükleyen kişiye verilen ad. *Niy u üle koca duvarı yıktına hobra delisi seni as ta ār ol bakem.* (KDS)

hol: *a.* Fol yumurtası. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

holluk: *a.* Tavuğun yumurtladığı yer, folluk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

horata etmek: Şaka etmek. * Vize -Krk. (DS)

horo: *a.* Bir çeşit oyun havası. (KDS)

hoşur hoşur: *ikl.* Yemek pişerken, kaynarken çıkan sesi anlatır. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

hotulcuk: *a.* Pek derin olmayan kuyu, pınar. Bulgaristan göçmenleri -Krk. (DS)

hökümet (hükümet): *a.* Toplum bireylerinin iç ve dış güvencelerini ve birbirleriyle ilişkilerini sağladığı gibi onların her tür gereksinmelerini karşılayan bir ya da birkaç kişiden oluşan yasal ya da geleneksel yönetici güç. (PA 272/8)

höst: *ünl.* At, katır, sığır vb. hayvanları durdurma, kovalama ünlemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

hösta: *ünl.* At, katır, sığır vb. hayvanları durdurma, kovalama ünlemi. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

höşmel: *a.* Sığır etinin kaynatıldığı sudan yapılan çorbadır. (KDS)

höyük: *a.* Toprak yığını, tepecik. * Lüleburgaz – Krk.

hū: *ünl.* Seslenme ünlemi. *hadi hū gelmeycen ni?* (KMİA 97/32)

hūmak: Yakmak, işlemek. *Kına hūma geldiler.* (KİLİKA 29/22)

huhcu: *a.* Katı din anlayışında olan kişiler. *çarşaf āyır āyır huhculardan dīl nōmal çarşaf.* (BA 337/29)

hurmak (vurmak): Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere hızla çarpmak. (BA 334/27, Ham. Demirköy)

hüdüd (hudut): *a.* Sınır. (BA 297/27)

Hünkar: *öz. a.* Bir tür Armut. (PKM S.41)

hüyük: *a.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

ıçkırmak (hıçkırmak): Boğazdan hıçkırık sesi çıkarmak. (Ham. Demirköy)

ıhmak: Hasta iyileşmek. * Vize -Krk. (DS)

ıı: *ünl.* Hayır. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ıklamak: Sebze meyve toplamak. (KDS)

ıkıcık: *a.* Hıçkırık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ıkıdamak (hıkırdamak): Mızızlanmak. (KDS)

ılamır (ıhlamur): Rum. *a.* Ihlamurgillerden, kerestesi beğenilen, büyük bir gölge ağacı, bu ağacın güzel kokulu çiçeği (Avc. Demirköy)

ılgarla: *zf.* Koşarak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ılgınnık: *a.* Bataklık. *oturduk orda ormannık, ılgınnık eryerleri çok piz kokuydu.* (KMİA 58/61)

ılınç: *a.* Yün ipi dolayan çatalı odunsu alet. (Beğ. Demirköy)

ılız: *a.* İplik sarmaya yarayan bir çeşit ağaç araç. Deveçatağı -Krk. (DS)

ılta: *sf.* Ezilmiş, çürümeye yüz tutmuş meyve sebzeler için kullanılan bir sıfat. (Malk. Kofçaz)

ımbıl: *a.* Hımbıl. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ımbıla: *a.* Tembel, iş yapmak istemeyen, uyuşuk kimse. (KDS)

ıngıl ıngıl: *ık.* Ağzına kadar doldurulmuş, tam dolu. (KDS)

ırak: *a.* Uzak. Krk. (DS)

ırgalamak: Yerinden oynatmak. *Torācıkta bārdım ben de zorlana ırgalandı da kākivedi de anca.* (KDS)

ırgın: *a.* Zayıf, sıksa, güçsüz. Dereköy -Krk. (DS)

ırıp: *a.* Yalan, düzen. * Vize –Krk. (DS)

ırlamak: Köpek saldırmadan önce hırlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ıscak: *sf.* Sıcak olma durumu. (KMİA 109/23)

ısım (hısım): *a.* Akraba (BA 269/5)

ısrān (ısrırgan): *a.* Isırgangillerden, her tarafı sert tüylerle kaplı, tüyleri kırıldığında karınca asidi denilen çok kaşındırıcı bir madde çıkartan bir ot. (Ham. Demirköy)

İsmayıl (İsmail): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 193/63)

ısrın: *a.* Teknelerdeki hamuru kazımaya yarayan araç. Cevizköy * Pınarhisar -Krk. (DS)

ısta (usta): *a.* Bir zanaatı gereği gibi öğrenmiş olan ve kendi başına yapabilen kimse. (BA 183/32)

İstanbul (İstanbul): *öz. a.* Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri. (BA 334/3)

ıstırāt (istirahat): 1. *a.* Dinlenme, rahat etme. (BA 242/39) 2. Bedeni dinlendirme. (PA M.D.D)

ıstırığa: *a.* Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer, koyun ağılı. (KDS)

ışkı: *a.* Deri ya da tahta kazımakta kullanılan iki ucu saplı eğri bıçak. Ceylan, Lüleburgaz -Krk. (DS)

ıstınmak: Konuşmak, gürültü yapmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ıvāmetli (rāmetli): *sf.* “Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş, bağışlanmış” anlamlarında ölmüş Müslümanları saygıyla anmak için ad veya unvanlarının başına getirilen bir söz. (BA 195/15)

ızlanmak: Yola çıkmak, hızlanmak. (KDS)

ızlı (hızlı): *zf.* Çabuk, seri, süratli. (KDS)

ızlı (hızlı): *zf.* bkz. ızlı (PA 148/30)

ızmırıklı: *sf.* İsteksiz şekilde yemek yiyen zayıf kimse. (Dev. Kofçaz)

î (iğ) I: *a.* Hastalık, dert. (PA 270/17)

î (iğ) II: *a.* Pamuk, yün vb.nden iplik eğirmekte kullanılan, ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç, eğirmen, kirmen. *İ̇imiz de varİ̇iİ̇lāçtan olur üyle çok şane* (BA 210/17)

î (iyi) I: 1. *sf.* İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan, kötü karşıtı. (KDS) 2. *sf.* İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan. *yani bu şekil yaşamak î yannız bunun ğıymatını bilmek şart.* (PA 258/16) 3. *zf.* İyi şekilde. *iyi kötü bu güne kadar geçindirdik kendimiz î* (KMİA 84/29) 4. *zf.* Yeterli, yetecek miktarda olan. (BA 202/8)

îbe (heybe): *a.* At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torBA 2. Omza geçirilebilen tek gözlü bir tür çanta. (PA 173/7)

îcá (iyice): *zf.* Çok, adamakıllı. (KDS)

îcene (iyice): *zf.* bkz. îcá. (BA 307/61)

îç (hiç): 1. *sf.* Soru cümlesinde belirsiz bir şeyi anlatan unsur. *îç bi şēden aberiniz yok mu?* (KMİA 56/5) 2. *zf.* Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. (BA 226/16)

İderelez (hidrellez): Hızır ve İlyas peygamberlerin her yıl buluştuklarına inanılan 6 Mayıs günü. (PA 170/37)

İj (hiç): *zf.* Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz. (BA 269/1)

İja (iyice): *zf.* Adamakıllı, hakkını vererek. *O yastā dışında, laaap laaap , ĩcá urē. Dedá dá düřē yerá.* (KDS)

İkamak (yıkamak): Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek. (KDS)

İlencelik (eğlencelik): *a.* Neşeli ve hoşça vakit geçirme anı. (PA 184/17)

İlenmek (eğlenmek): Neşeli, hoşça vakit geçirmek. (KDS)

İlenti (eğlenti): *a.* Neşeli ve hoşça vakit geçirilen toplantı. (KDS)

İlik (iyilik): *a.* Karşılık beklenilmeden yapılan yardım, kayra, lütuf, kerem, ihsan, inayet. (KDS)

İliz: *a.* Miskin, tembel, iş yapmaya istekli olmayan kimse. (Malk. Kofçaz)

İlmek (eğilmek): Bir yana doğru eğik duruma gelmek. (KMT)

İna (iğne): *a.* Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç. (KDS)

İndan sōra (ondan sonra): *zf.* Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı. (PA 246/21)

İndi (hindi): *a.* Tavukgillerden, XV. yüzyılda evcilleştirilerek Amerika'dan bütün dünyaya yayılan, boyun ve başı çıplak, parlak, yeşil ve esmer tüylü, kümes hayvanlarının en büyüğü.

İne (iğne): *a.* Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç. (PA 221/19, BA 294/45, KMİA 102/32, KMT)

İrek: *a.* Ara verme, duraksama. (Avc. Demirköy)

İrilmek: Eğri duruma gelmek. (BA 260/47)

İirmek: Yün, pamuk vb.ni iğ ile büküp iplik durumuna getirmek. (BA 240/20)

İsan (insan): Ar. *a.* Âdemoğlu, âdem evladı. (KDS, BA 299/40, KMİA 98/62)

İsannıklı (insanlıklı): *sf.* İnsanca davranan kişi. (KDS)

İsik (eksik): 1. *sf.* Bir bölümü olmayan, noksan, natamam. (Top. Kofçaz) 2. *a.* İhtiyaç duyulan şey. (KMİA 98/65)

İsilik: *a.* Köy evlerinde baca yanına verilen ad. *Agam gene İsilikte oturmuş oracā garip mi garip a bēm agacīm.* (KMT)

İsilmek (eksilmek): Azalmak, az duruma gelmek. (KMİA 58/49)

İşi (ekşi): *sf.* Sirke veya limon tadında olan. (Beğ. Demirköy, BA 290/14)

İşimek (ekşimek): Ekşi duruma gelmek. (KDS, KMT)

İşimik (ekşimik): *a. h/k.* Yağı alınmış sütün yapılan peynir, kesmik, çökelek. (BA 255/36, PA 169/12)

İtiyac (ihtiyac): Ar. *a.* Yoksulluk, yokluk. (PA 235/33)

İtiyar (ihtiyar): Ar. *a.* Yaşlı, kocamış olan, pir (kimse), genç karşıtı. (PA 191/4, KMT)

İtiyarlık (ihtiyarlık): *a.* İhtiyar olma durumu, yaşlılık. (BA 221/33, KMİA 87/37)

İtiyat askerlik: *a.* Yedek askerlik. (KMT)

İtiyar (ihtiyar): Ar. *sf.* bkz. **İtiyar.** (KDS)

İbe: Ar. *a.* At, eşek vb. binek hayvanlarının eyeri üzerine geçirilen veya omuzda taşınan, içine öteberi koymaya yarayan, kilim veya halıdan yapılmış iki gözlü torBA *İbeler un dolu geliyi.* (BA 265/18)

İbrahim Hoca: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

İbrām (ibrahim): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 231/7)

İbrişim : *a.* Kalınca bükülmüş iplik. (PA 153/39)

iç (hiç): *zf.* Hiçbir zaman, asla. *Onun da nıyasınna çok āpāpız. İç kırmaz beni. Fatná iç kırmaz.* (KDS)

içer : *a.* Oda, oturma odası. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

içi kopmak: *d.* Acıkmış hale gelmek. (BA 329/81)

içirik: *a.* Yatak doldurmaya yarayan yün, pamuk, kıtık vb. şeyler. Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğlek: *a.* Eğlence yeri. * Vize -Krk. (DS)

iğne yurdu: *a.* İğne deliği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğne yurdusu: *a.* İğne deliği. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğrek: *a.* Davar ve sığırların sağılması ya da dinlenmesi için ayrılan dört yanı kapalı, üstü açık yer, ağıl. Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğsi: *a.* Yarı yanmış odun. Çavuşköy * Babaeski, * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğsik (eksik): *a.* Az, eksik, noksan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğşi (ekşi): *a.* Mayhoş tadı olan ekşi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

iğşimik (ekşimik): *a.* Kaymağı alınmış süttten yapılan peynir. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ihmak: Canlanmak, onmak, gelişmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ijde (işte): *ünl.* Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık. (BA 337/36)

ijgal (işgal): *a.* Bir yeri ele geçirme. (BA 248/18)

ikamak (yıkamak): Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek . (KDS)

ikaye (hikaye): *Ar. a.* Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması. (BA 248/2)

İkicin: *a.* İşkil. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ikilemek: 1. Tarlayı iki kez sürmek, aktarmak. Çavuşköy * Babaeski, Ceylan, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Taraflardan hangisini tutacağında kararsız olmak. * Lüleburgaz, Çavuşköy, * Babaeski -Krk. (DS)

ikilibirli: *a.* İki pay birine, bir pay birine verilerek yapıları ortaklık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

İkiztepeler: *öz. a.* İnce kasabası muhitindeki bir yer adı. (KMİA 107/165)

ikmek (ekmek): *a.* Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek, nan, nanıaziz. (KMİA 56/1)

ilān (leğen): *Far. a.* Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap. *ī ama gelinin şindi girejā eva, orē ilān gibi bīṣē koyēlā, su dolu.* (KDS)

ilan (yılan): *a.* Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan. (KDS)

ilānet (lanet): *Ar. a.* Tanrı'nın sevgi ve ilgisinden yoksun olma, beddua. (KDS)

ilazım: *a.* Gerekli olan şey. (KMİA 63/59)

ilec (ilaç): *a.* Bir hastalığı iyi etmek veya önlemek için türlü yollarla kullanılan madde, em, deva. (BA 321/47)

ilen (leğen): *a.* Bkz. **İlān.** (BA 230/23, PA 148/27)

ilenç: *a.* Beddua.* Lüleburgaz -Krk. (DS) Krk.

ilēne (leğen): *a.* Bkz. **İlān.** (Top. Kofçaz)

ilenmek: Beddua etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ilerden: *zf.* Geçmiş zamanlarda, geçmiş çağlarda, geçmişte. *bizim ilerden dūn burda olurdu.* (BA 223/38) *ilerden biz şē yapıyoduk dūrayıp bidonların içine kapayıp kapanı üç dört gün tutuyoduk.* (PA 180/71)

ileri gitmek: Yapılan işlerin negatif yönden pozitif yöne doğru gitme durumu. *İşlēm iç ilerlemedi ba ayşā.* (KMT)

ilgiç: *a.* Kalemin başlığında olan, cebe takmaya yarayan kısım. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ilgiçliiğne: *a.* Çengelliğne. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ilgilemek: İki parçayı birbirine iğreti olarak dikmek, iliştmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

ilik: *a.* Düğme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ilinti: *a.* Bağlantı, ilişki. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

ilistre: *a.* Uzun saplı, yayvan, derin kaplardan yiyecekleri süzerek almaya yarayan delikli kepçe, kevgir. (Malk. Kofçaz)

ilişmek: Irza geçmek. Krk. (DS)

ilk eten (ilk önce): *zf.* Önce, en önce, en başta. *bunnardan ilk eten konya tarafından gidiyō bunnar bizimkiler yani.* (PA 218/13)

İlk Kocam Oyunu: *öz. a.* Genellikle kına gecesinde oynanan, kadın ve kızların bir araya toplandığı bu oyun, iki kız veya iki kadının yüzleri birer çemberle örtülmesi ve birinin karı, birinin koca şekline girmesiyle oynanır. (HFG)

ilkin: *zf.* Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen, son karşıtı. *bu baltayla dedi ilkin dedi sizi keserim dedi bobam.* (KMİA 104/99)

ilklen: *zf.* bkz. **ilkin.** *köyacen dört bavdakun ilkilen* (BA 194/75)

ilkten: *zf. bkz. ilkin. Ílktán çorbayı korsun, sōkluk en geri konur, ilktán sōkluk konmaz.* (KDS, BA 211/36)

ilkyaz: *a. İlkbahar.* (KDS)

illeri: *a. Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri karşıtı. illeri.* (Beğ. Demirköy)

illey (illah): *Ar. zf. Ne olursa olsun, hangi şartta olursa olsun, her hâlde, ille, illaki* (BA 288/32)

İlyaz (İlyas): *öz. a. Bir erkek ismi.* (KMİA 54/1)

imā (imha): *Ar. a. Ortadan kaldırma, yok etme.* (BA 294/33)

incelek: *sf. İnceye yakın. İncelek uncāz verin de yapacāz size tebūle koca bi pakkolaç da yicenis.* (KMT)

indirmelik: *a. Damadın evine gelen geline, attan inerken erkek evi tarafından verilen armağan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

inge (yenge): 1. *a. Bir kimsenin kardeşinin, dayısının veya amcasının karısı.* (BA 218/59) 2. *a. Geline kılavuzluk eden kadın.* (PA 169/2) Lüleburgaz -Krk (DS)

inge (yenge): *a. Bir kimsenin kardeşinin, dayısının veya amcasının karısı.* (KMT)

inge karı (yenge kadın): *a. düğünlerde takılan takıları yüksek sesle söyleyen kişi. düüne davet etmeden inge karıgezzer bizde.* (BA 275/56)

ingi: *a. İnme hastalığı. * Vize -Krk. (DS)*

inka: *Rum. a. Bir sıvıyı ağzı dar bir kaba aktarmak için kullanılan koni biçimindeki araç, huni.* (Top. Kofçaz)

inük: *a. Gırtlak. Taşköprü * Babaeski -Krk. (DS)*

İp İçinde Gözbağı: *öz. a. Elele tutunarak bir daire, oluşturan çocuklardan biri ebe olur. O dairenin ortasında gözleri bağlı bir şekilde bırakılıp diğer çocukları yakalamaya çalıştığı bir oyundur.* (HFG)

ipiy (epey): *zf.* Az denmeyecek kadar, oldukça, hayli, epeyi, epeyce, epeyce. (BA 240/20)

irandalamak (rendelemek): Rende ile pürüzlerini gidermek, istenilen biçimi vermek. (KDS)

irek: *a.* Davar ve sığırların sağılması ya da dinlenmesi için ayrılan dört yanı kapalı, üstü açık yer, ağıl. Çakıllı, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

irinti: *a.* Kalbur ve elek üzerinde kalan iri taneler, kalbur üstü. Ceylan * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

irkmek: Biriktirmek, toplamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

irmik: *a.* Hayvanların beğenmeyerek yemedikleri iri saman. * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. (DS)

ısım (hısım): *a.* Bkz. **ısım.** (PA 142/11)

ısıtmak (ısıtmak): Sıcak duruma getirmek. (KDS)

isik (eksik): *sf.* Az, tam olmayan, eksik. Lüleburgaz -Krk. (DS)

iskemba (sandalye): Ar. *a.* Arkalıklı, kol koyacak yerleri olmayan, bir kişilik oturma eşyası. (KDS)

iskirmek: Köpeği ısırması için kışkırtmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

islā: *sf.* İyi, güzel sağlam. *Bán onu çoktan beri görmedim, ama gördüm, ep islā gördüm ōlá.* (KDS)

isla: *sf.* Bkz. **islā.** Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

İsmayil (İsmail): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 280/25)

ismil: *a.* Sarı renk. (Malk. Kofçaz)

ispit: *a.* Hayvanlarla çekilen demir tabanlı arabalarda, tabanın altındaki hafif yay biçimindeki ahşap. (KDS)

İstambıl (İstanbul): *öz. a.* Türkiye'nin Marmara Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.
(PA 274/79)

İstanbıl (istanbul): *öz. a.* bkz. **İstambıl.** (BA 207/7)

İstanbul Kasabı: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

istasson (istasyon): *a.* Satış, bakım, aşı vb. işler yapılan kuruluş veya yer. (KMİA 55/31)

istikam (istihkam): *Ar. a. ask.* Düşman saldırısını durdurmak, düşmana karşı savunma yapmak amacıyla düzenlenmiş yer. (BA 228/51)

istirani: *a.* Teknelerdeki hamuru kazımaya yarayan araç. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

istirāt (istirahat): *Ar. a.* Dinlenme, rahat etme. (Avc. Demirköy)

işimik (ekşimik): *a.* Yağsız ayranı kaynatarak elde edilen bir çeşit peynir, lor, ekşimik, çökelek. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS, PA 144/75)

işkav: *a.* Mutfak rafı. (KDS)

İslembēkō (İslambey köy): *öz. a.* Kırklareli ili, Pınarhisar ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (PA 164/58)

işlik: *a.* İş yeri, atelye. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

işmar: *a.* Kaş, göz işareti. Lüleburgaz -Krk. (DS)

işşallā (inşallah): *Ar. ünl.* “Tanrı dilerse, Tanrı nasip ettiyse” anlamlarında dilek anlatan bir söz. (KDS)

işt (işte): *e.* Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz, aha, ahacık. *o kâvejinin onu işt dedeleri orda ölenneri var* (BA 280/26)

iştā (iştah): *a.* Yemek yeme isteği. (PA 189/57)

iştınma (hiç tınma): Sus, konuşma, ses çıkarma anlamına gelen fiil. *Malim de iç iştınmaz. Nōldu ba Şaban, e sán bana aykırımışin ā kara tātaya.* (KDS)

iştir: *a.* Iştır otuyla yapılan bir çeşit ısırgan yemeği. (KDS)

itāl (ithal): Ar. *a.* Bir ülkeye başka ülkelerden mal getirme veya satın alma. (PA 246/22)

iti: *a.* Çok yağlı, ağır yemek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

itirmek: İtmek, ileri sürmek, dayanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

itleme: *a.* Halk arasında yaramaz, akıllı haylazlığa çalışan çocuğa verilen yakıştırma, fırlama. *İtleme seni gene mi kandırdın o kızcāzı?* (KDS)

ivlanmaq (eğlenmek): Bir yerde vakit geçirmek. (KİVİYA 17/207)

iy (iğ): *a.* Pamuk, yün vb.nden iplik eğirmekte kullanılan, ortası şişkin, iki ucu sivri ve çengelli olan, ağaçtan yapılmış araç, eğirmen, kirmen. (BA 210/17) * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ie (eğ): *a.* Törpü. Lüleburgaz -Krk. (DS)

iyli: *a.* Zayıf, hastalıklı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

iyin: Akrabalık bildiren bir tür ek. *āvut altın dişlerini āvut anılırdı o zaman ağamiynden duyuyom.* (BA 334/38)

iyne (iğne): *a.* Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç. (BA 269/2)

iiya: *a.* Evet, tamam. *Onnara gideriz. İyyá, adı, oturun şindi.* (KDS)

izlanmak (hızlanmak): Hareket etmek, gitmek. (KDS)

izmeççi (hizmetçi): *a.* Belli bir ücretle ev işlerini yapmak için tutulan kadın. (KDS)

izmet (hizmet): Ar. *a.* Birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma. (KMİA 69/23)

iznenada (sürpriz): Fr. *a.* Şaşırtı. (KDS)

İzzet Hoca: *öz. a.* Oyunda oyuncular omuz başlarından tutarlar ve ritmik hareketlerle sağa ve sola giderler, komutla oyuncular sıçrayarak ve el çırparak 4 öne 4 geriye olmak üzere çökerler. Oyun hızlanır ve hazırolda ayaklar bitişik basılır. İki sağa iki sola sekerek devam eder. Çöküşlerle oyun sonuçlanır. (KF s.55, Top. Kofçaz, KŞ S.102)

jalba (galiba): *zf.* Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi. (PA 255/18)

janım (canım): Canımdan çok sevdiğim. (BA 66/30, PA M.D.D)

kā (kadar) I: *e.* Dek. *iç bitinceye kā su yerine hoşaf içerdik* (BA 329/97)

ka (kadar): *zf.* Miktarda, derecede. *benim mi ka yirmi üçüncü sene oldu.* (PA 139/72)

kā (kadar) II: Ar. *e.* Ölçüsünde, derecesinde. (Malk. Kofçaz)

kā (karı) III: *a.* Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın, eş, refika, zevce. (KMİA 97/43)

Kabadayı (Ahmet Bey): *öz. a.* Ağır başlayan, sıra halinde dönme ve çökmeler olan, çok hareketli biten bir oyundur. (KF s.55)

kabakçı: *a.* Vergi toplayan görevli. Celaliye * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kabakuşluk: *a.* Öğleden bir iki saat önceki zaman. Ceylan * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kabalık: *a.* Kuzular için ekilen arpanın çok gübre verilmesiyle zamanından önce elde edilen filizleri, yeşillik. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kabalka: *a.* Mayalanmış hamurun yağda kızartılmasıyla yapılan yiyecek. (Avc. Demirköy)

kabāt (kabahat): Ar. *a.* Uygunsuz hareket, çirkin, yakışıksız davranış, suç, kusur. (PA 163/49)

kaçalanmak (kaçalanmak): İş yapmak, uğraşmak. *Bân, pek masala elvardıramēm işlādân. Bân biraz dışārda kaçalanēm.* (KDS)

Kaçamak (Kaçamak): *öz. a.* Su, mısır unu, tereyağ ve tuz ile yapılan bir tür yemek çeşididir. (KM s.69) *o kaçamak pekmezle yiyolar. ne isterse koy ye sütte.* (PA 144/67)

kaçamak: *a.* Mısır unundan tereyağı ile yapılan istendiğinde pekmez ile servis edilen bir nevi yemek. (KDS)

kaçılmak: Bir yerden çekilinmesi, çekilme işi. (Ham. Demirköy)

kaçım: *sf.* Telaşlı. (Top. Kofçaz)

kaçırtmak: Düğün, nişan gibi cemiyetlerde görev üstlenmek. *Komşunun dūnū var şindi te_onda kaçıştırca.*

kaçmak: Ateş sönmek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kadā (kadar): Ar. *e.* bkz. **kā (kadar)** I. (KDS, PA 189/80)

kada: *a.* Kardeş. Hamitabat, Kırıkköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kadān (kadar): Ar. bkz. **kā (kadar)** I. *pazartesinden cumaya kadān dūn yapardık. pazartesi gün geline kına vururlardı. (PA 231/2)*

kadan (kadar): Ar. *e.* bkz. **kā (kadar)** I. (KMİA 57/33, BA 298/3)

kade (kadeh): Ar. *a.* İçki içmeye yarayan ayaklı bardak. (KDS)

kadıboğan: *a.* Şekerpareye benzer bir tür tatlı. (Malk. Kofçaz)

kadık: *a.* Kozalak, çam meyvesi. (KMİA 71/84)

kadılara bulunmak: Bir şeyi konuklar için ya da gerekince bulunsun diye saklamak. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kadın (kadın): *sf.* Güzel. *Sán şindi, ma ala dedim, akıtmayı da çok kadın yapē yá.* (KDS)

Kadınlar Pazarı: *öz. a.* Kadınların kendi yetiştirdiği ürünleri sattıkları yer. (VŞ S.28)

kafa kazımak: *d.* Gevezelik ederek usanç vermek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kaFğazlı ğavırı: *a.* Kafkasya'dan göç etmiş gayrimüslim. (BA 335/72)

kahar (kahır): Ar. *a.* Derin üzüntü veya acı, sıkıntı. (PA 174/48)

kak: *a.* Meyve kurusu. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kakalamak: 1. İtelemek, sarsmak, sokuşturmak. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Yayık dövmek. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kakaş: *a.* Pis, yenmez çocuk dilinde. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kakava: *a.* Yedi mayıs günü Asılbeyli deresinde yapılan bir eğlencedir. (KDS)

kakavan: *a.* Düşüncesiz, bilgisiz, aptal adam. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz - Krk. (DS)

kakavlanmak: Soğuktan donup kaskatı olmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kaklamak: Kurutmak için meyveleri çizmek ya da parçalara ayırmak. Çavuşköy * Babaeski –Krk. (DS)

kākmak (kalkmak): Oturma durumundan dik duruma gelmek, doğrulmak. (KDS)

kakmak: İtmek, kapatmak. *Şş be dedim dondum İcenek kak şu kapıyı da bi ısıracık olsun eçersi.* (KMT, PA 138/60)

kalabā (kalabalık): *a.* Kaba olma durumu. (BA 218/76)

kalabak: *a.* Nilüfer çiçeği. Çavuşköy * Babaeski, Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kalag : *a. hlk.* Burun, geniz. (BA M.D.D)

kalak I: *a.* Hayvan burnu. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz –Krk. (DS)

kalak II: *a.* Şapka siperliği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kalaş Kundura: *öz. a.* Çok sert bir deriden yapılan bir ayakkabı çeşididir. (GTG)

Kalburabastı: *öz. a.* Yağ, yoğurt, limon suyu, karbonat, un, ceviz, tarçın ve su ile yapılan bir çeşit tatlıdır. (KM s.91)

Kalkandere: *öz. a.* Bir tür elma. (PKM S.41)

Kalle: *öz. a.* Acı biber, soğan, yağ, lahana turşusu suyu, sarımsak, pirinç, tavuk göğsü, salça ile yapılan bir tür yemektir. (KM s.37)

Kālū Bela (Kālū Belâ): *Ar. a.* Yaratılış anı. (Ter. Kofçaz)

kama I: *a.* Ağaç yarma gereci. (Top. Kofçaz)

Kama II: *öz. a.* Halk arasında üç taş diye de bilinen bir çeşit akıl oyunudur. (HFG)

kāmak (kalkmak): Uyanarak yataktan ayrılmak. (BA 234/15)

Kamba Biber: *öz.a.* Bir çeşit biber. *olsaydı o şey biber kamba biberlerden.* (BA 203/15)

kambır (kambur): *sf.* Bel veya göğüs kemiğinin eğrilmesi ve göğüste oluşan tümsek, kambur zambur. (KDS)

kamçı çalmak (kamçı vurmak): Kamçılar. (KDS)

kamış koymak: *d.* Kapalı söz söylemek, dokundurmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kamilya: *öz. a.* Şimdiki adı Yiğitbaşı olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

Kampana: *öz. a.* Oyuncuların serçe parmaklarıyla birbirlerine bağlanarak oynadıkları bir halaydır. (HFG)

kān (karın): *a.* Karın bölgesi. *kānım da gená, başladı şişmā dá. Zayıfladım, bēki on beş yirmi gün oldu kalan.* (KDS)

kana: *a.* Su kabı, sürahi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kanaffiçe (kaneviçe): *a.* El işleri için kullanılan seyrek dokunmuş keten bezi. (BA 306/24)

kanak: *a.* Çay, dere, ırmak. * Babaeski -Krk. (DS)

kanara: *a.* Kayalık, dik yamaç. Çakıllı * Vize, * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kanaralı: *sf.* İri kemikli hayvan için. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kanaralık: *a.* Dağların büyük taşlık, kayalık yerleri. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kanbur(kanbur): *a.* bkz. **kambır.** (BA 189/28)

kancaklamak: Tırnakları kullanarak başka birinin cildini çizmek, yaralamak. (Malk. Kofçaz)

kaneve: *a.* bkz. **kanaffiçe.** (KDS)

kaneveçe (kaneviçe): *a.* bkz. **kanaffiçe**. (PA 175/67)

kaṅgalak: *a.* Ayçiçeği sopası. (KMT)

kangilmek: 1. Birden düşmek, bayılmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Uyuyuvermek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kanırık: *sf.* İnatçı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Kanlı dere: *öz. a.* Kaynarca deresi ile birleşen bir dere. (PKM S.15)

Kantar topu: *öz. a.* Kantar topuna benzeyen bir armut türü. (PKM S.41)

kantutma: *a.* Çorak yerlerde biten otu yemekle koyunlarda görülen bir hastalık. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kab (kap): 1. *a.* Bir şeyin üstünü kaplayan ve onu dış etkilere karşı koruyan, kendiliğinden oluşmuş sertçe bölüm, kışır. (PA 202/69) 2. Deri. (KİVİYA 31/62)

kapak: *a.* Yaşlıların üzerlerine giydiği siyah kumaştan yapılan bir tür örtü. (Avc. Demirköy)

kapama: *a.* Tepside pişirilen etli pilav. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kapcık: *a.* Boş mermi kovanı. -Krk. (DS)

kapçık āzlı (kapçık ağazlı): *a.* Boş konuşan, geveze kimse. (KDS)

kapçık: 1. *a.* bkz. **kapcık**. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *a.* Tahıl tanelerinin kabuğu. Vize -Krk. (DS)

kaplama: *a.* Minder. -Krk. (DS)

kaptırka: *a.* Kutu. -Krk. (DS)

kapu (kapı): *a.* Giriş çıkışı sağlayan alet. (KİVİYA 33/1)

kār (kar): *a.* Havada beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak yağın su buharı. (KDS)

Kara Yusuf: *öz. a.* Doyran ve Kılışlıların oynadıkları bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

Karabayır: *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

karabakal: *a.* Serçegillerden, eti için avlanan siyah tüylü bir kuş, karatavuk. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Karacaolan (Karacaoğlan): *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

karaçalı I: *a.* Engel. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Karaçalı II: *öz. a.* Düğün ve eğlence oyunu olup iki veya daha çok kişiden oluşan grup ve gruplar tarafından oynan bir oyundur. (GTG)

karağı: *a.* Fırın süpürgesi. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

karakaçan: *a.* 1.Bisiklet. 2. Eşek. (Top. Kofçaz)

karakayıp: *a.* Ne zaman olacağı belli olmayan durum. (Malk. Kofçaz)

karakepir: *a.* Çamuru özlü olan kara toprak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

karakulak: *a.* Casus. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

karakulluk: *a.* İşçi, gündelikçi. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Karamastlı (Karamesutlu): *öz. a.* Babaeski'nin bir köyü. (BA 340/28)

karamık: *a.* Saçma büyüklüğünde meyveleri olan dikenli bir bitki, çalı. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

karamuk: *a.* bkz. **karamık**. *tālalarda olur bi takım şeyler karamuk derler ona ha teble.* (BA 247/27)

Karamur Karşılması: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

Karamza (Karahamza): *öz. a.* Kırklareli ili, Yoğuntaş bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (KMİA 121/44)

karannık (karanlık): *a.* Işık olmama durumu. (KDS, BA 234/10)

karanti (garanti): *zf.* Kesinlikle, kesin olarak, ne olursa olsun. (PA 183/66)

kararca: *zf.* Yeterince. (KMT)

kararmak: 1. Surat asmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Sigara içesi gelmek. (KDS)

karasuluk: *a.* Her zaman nemli, ıslak tarla. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Karatepe: *öz. a.* Koyunbaba köyü civarındaki bir muhit. (KMİA 108/5)

karavul: *a.* Gece bekçisi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

karayanık: *a.* Özellikle danalarda olan bir sığır hastalığı. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

karçiçeği: *a.* Kar kalkmasından hemen sonra çıkan çiğdeme benzer, beyaz bir çiçek, akçabardak. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kardaş (kardeş): 1. *a.* Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı. (BA 213/16) 2. *a.* Birader, arkadaş. (PA 138/52)

kardaşlık tutunmak: *d.* İki kadın ya da kız mevlit okutarak ahret kardeşi olmak. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kardeşlenmek: Ağaç ya da bitki kökünden birden çok filiz çıkmak, filizlenmek. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kargın: *sf.* Sık, sıkışık. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kargınlık: *a.* Mide bozukluğu. Evrensekiz * Lüleburgaz -Krk. (DS)

karık: *a.* Bağ ve bahçelerde sebze ekmek için ayrılan bölümler, evlek. Çavuşköy * Babaeski, Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

karılmak: Hayvanların çiftleşmesi. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Karma Aş: *öz. a.* Karma aş, su, tuz, tereyağ ile yapılan bir tür yemek çeşididir. (KM s.55)

kārma: *a.* Mısır unu ve pırasadan yapılan bir çeşit yemek. (Beğ. Demirköy)

kārmak (karmak): Karıştırmak, birbirine katmak. (KMT)

karmak: 1. Bkz. **kārmak**. *maya koyarız ekmeğe mayası yurtlen sütlen onu kararız.* (KMİA 70/69) 2. Toz durumundaki bir şeyi sıvı ile karıştırarak çamur veya hamur durumuna getirmek. (BA 284/31)

Karpuz Otu: *öz. a.* Sulak arazilerde yetişen bir tür yabancı ot. *işte labada o karpuz otundan işte onnardan ēp* (BA 214/10)

Karşılama: *öz. a.* Kırklareli Yöresinde davul ve zurna eşliğinde oynan bir tür halk oyunudur. (HFG, KF s.55)

kartalaç I: *a.* Yuvarlanarak büyütülmüş kar kitlesi. Kumsayık * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kartalaç II: *a.* Mayasız hamurdan yapılan peynirli ya da peynirsiz pide. Vize -Krk. (DS)

kartmaç: *a.* Asma gibi saçaklı bitkilerin filizlerinin ayrıldığı yer. (KDS)

karton: *a.* Patates. -Krk. (DS)

Kasap Havası I: *öz. a.* Zurna veya klarnetin çaldığı melodi ve davulun temposuyla Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55, HFG)

kaskallamak: Kandırmak. *Adam babasını yirmi bin lira kadar kaskallamış.* (KDS)

kasmak: Televizyonun ya da radyonun sesini kısmak. (Ter. Kofçaz)

kaş (kaç): *sf.* Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. (KDS)

kaşa: *a.* Süt, peynir, unla yapılan tuzlu bulamaç. (Avc. Demirköy)

kaşā (kaşağı): *a.* Hayvanları tımar etmek için kullanılan, sacdan, dişli araç. (KDS)

kaşanmak: At, eşek işemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kaşe: *öz. a.* Su, mısır unu, tuz ve tereyağıyla yapılan bir çorba çeşididir, mısır çorbası. (KM s.21)

kāşı (karşı): 1. *a.* Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin, esas tutulan yüzünün ilerisi. (KMİA 60/24) 2. *a.* Yol, deniz, ırmak vb.nin öbür kıyısı veya yanı. (KDS)

kaşık kalıbı: *zf.* Sıkışık, birbirine geçmiş biçimde. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kaşıklık: *a.* Kaşık koyulan kap. (Malk. Kofçaz)

kaşılama (karşılaşma): Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak. (KMİA 63/78)

kaşkaval: *a.* Tekerlek biçiminde, sarı renkte, kaşara benzeyen bir tür peynir. (KDS)

kāşılama (karşılamak): 1. Savunmak. 2. –dan korunmak. (KDS)

Kaşmak (kaçamak): *öz. a.* Mısır unundan yapılan yağlı bir yemek. (KDS)

kāt (kağıt): *a.* Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak. (BA 210/17)

kāt (kağıt): *a.* bkz. **kāt**. (KDS)

katacak: *a.* Sözcükleri kolayca izlemek için kullanılan, tahtadan yapılmış bir ders aracı. Çukurköy * Babaeski -Krk. (DS)

katık: *a.* Yemek, yiyecek. (KDS)

katlama: *a.* Mayasız hamurdan yapılan peynirli ya da peynirsiz pide. Lüleburgaz -Krk. (DS)

katmer: *a.* Arasına kaymak ya da yağ sürülerek katlanmış yufka ekmeği. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kāva (kahve): *a.* Kahve, çay, ıhlamur, bira, nargile içilen, hafif yiyecekler bulunduran, tavla, domino, bilardo, kâğıt vb. oynanan yer, kahvehane, kıraathane. (KDS)

kavak atmak: *d.* Güreşte tepe üstü yuvarlamak ya da yuvarlanmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kavak Çeşme: *öz. a.* Pınarhisar merkezdeki bir çeşme adı. (PKM S.16)

kavaklamak: Güreşte tepe üstü yuvarlamak ya da yuvarlanmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kāve (kahve): *a.* bkz. **kāva.** (BA 199/8) *şimdi bi gidelim kāveye dedi bana dedik şurda bi kāve var karşıdaki kāvede sabāla gittik.* (PA 162/8)

kāveji (kahveci): *a.* Kahve işleten veya kahve pişirip satan kimse. (BA 248/2)

kāvey (kahve): *Ar. a.* Kahve çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen tozla hazırlanan içecek. (BA 241/15)

kavğa (kavga): *Far. a.* Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş. (PA 166/6)

kavgan: *a.* Evin arka tarafındaki penceresiz duvar. (Ham. Demirköy)

kavgaz: *a.* Hayvanların, özellikle develerin severek yediği dikenli bir ot. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kavgılamak: Zıplamak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kavgıtmak: Zıplatmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kavır (kahır): *Ar. a.* Derin üzüntü veya acı, sıkıntı. (KDS)

kavırmak (kavurmak): Bir şeyi bir kabın içinde su katmadan kızartarak pişirmek. (KMİA 61/13)

kavız: 1. *a.* Hayvanların, özellikle develerin severek yediği dikenli bir ot, deve dikenli. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Tahıl kabuğu, kapçık, küçük yaprakçık. Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

kāvica (kavice): *sf.* Dayanıklı, güçlü. *bir arada dışardan bu balıkçı olan, onun da bm sopası vā bōá kuvvetlicá, kāvica.* (KDS, KİVİYA 19/44)

KavkaSya (Kafkasya): *öz. a.* Kafkasya, Kafkas Sıra dağları'nın Kuzey Kafkasya ve Güney Kafkasya olarak ikiye böldüğü, kuzeyde Don nehri ağzı, Maniç Çukurluğu ve Kuma ağzı hattından, güneyde Aras ve Kars Platosu'na kadar uzanan bölgenin adı. (PA 186/57)

kavkazlık: *a.* Dikenlik, otluk yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kavlağan: *a.* Çınar ağacı. Çakıllı * Vize -Krk. (DS)

kavlak: *a.* Kavlaşmaya başlamış, tutuşturmalık odun. (KDS)

kavlan: *a.* Çınar ağacı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kavrama: *a.* Küçük el orağı. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kavramak: Kaçırmak. *Kız kavramak.* * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kavuk: *a.* Kavrulmuş mısır tanesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kavuS: Mısır yaprağından yapılan bir çeşit çanta. *okula gideriz elimizde çantalar mısır kavuSları oluyo ya. soyusun āni onnardan örme* (BA 237/49)

kavuz: *a.* İç tutmamış çürük buğday, kapçıklı tane. Çavuşköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kāya (kahya): 1. *a.* Muhtar. *kū kāyalī yaptım senelerce.* (KMİA 75/14) 2. *a.* Konak, çiftlik vb. yerlerde türlü işleri yapmakla görevli kimse. (PA 255/41)

kayar: *a.* Hayvanın eski nallarının çivilerini değiştirme işlemi. Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kayasıl (kayısı): *a.* Meyveleri eriksi tipte olan bir çeşit bitki. (KDS)

kaybilmek (kaybolmak): Yitmek, var olan bir şeyin göz önünde olmama durumu. (KDS)

kāyde (Kaide): Ar. *a.* Kural. (Top. Kofçaz)

kāye (kahya): *a.* bkz. **kāya**. (BA 255/27)

Kaygana (Kaygana): *öz. a.* Un, karbonat, tuz, su, yumurta, bal ya da pekmez ile yapılan bir tür hamur işidir. (KM s.55)

kāyı (gayri): *zf.* Artık, bundan böyle. (KDS)

kayınbalde: *a.* Kaynana. (BA 326/20)

kayır: *a.* Taşlı toprak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kayk (**karşı**) I: *sf.* Karşıt, zıt, muhalif. *dedem bi bārsın orda kalır. ona kayk gelemmez.* (BA 332/47)

kayk II: *a.* Arkaya doğru eğik, eğri. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kaykılmak: Arg. Ölmek. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

kāykın (**gayrıkın**): *zf.* Artık, bundan sonra. (KDS)

Kaymaçına (**Kaymaçına**): *öz. a.* Şeker, yumurta, süt, limon rendesi, vanilya ile yapılan tatlıdır. (KM s.92)

kayna (**kaynana**): *a.* Kocaya veya kadına göre birbirlerinin annesi, kayınvalide, hanımanne. (KDS, PA 231/17)

kaynanadili: *a.* Kaktüs. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kaynarca Deresi: *öz. a.* Kaynarca'dan doğan ve ergeneye kadar uzanan bir dere. (PKM S.14)

kaynata (**kaynata**): *a.* Kayın baBA (KDS)

kayrak: *a.* Taşlı, kumlu, ekime elverişli olmayan toprak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kayraksı: *a.* Çakıllık yer. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kayrı (**gayrı**): *zf. hlk.* Bkz. **kāykın**. (PA 185/44, BA 228/66, * Lüleburgaz -Krk. DS)

kayrıkın: *zf. hlk.* Bkz. **kāykın**. (BA 273/17, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kayri: *zf. hlk.* Bkz. **kāykın**. (KMİA 54/5)

kazal: *a.* Kesilmiş ve kurumuş yapraklı dal. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kazayā (**kazayağı**): *a.* Bir çeşit tarım aleti. (BA 338/53)

kazaz: *a.* Ham ipeği iplik ve ibrişim durumuna getiren kimse. (KDS)

kazıycak: *a.* Rende. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kazlak: *sf.* Tarla için kazılacak çapalanacak zamana gelmek. (KDS) *Tālayı ot bürümüş kazlak toprā burası.*

kebe: 1. *a.* Kaba kumaştan yapılmış ceket, palto, aBA Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Kısa kepenek. (PA 145/99)

Keçi Ayā (Keçi Ayağı): *öz. a.* Un, yumurta, karbonat, limon, şeker, yoğurt ve yağ ile yapılan bir çeşit hamur işidir. (KM s.56, Malk. Kofçaz)

keçimemesi: *a.* Sert kabuklu, iri taneli, uzunca, beyaz ya da kırmızımsı olan bir çeşit üzüm. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kedi Kafası: *a.* Şekli kedi kafasını andıran bir armut türü. (PKM S.41)

kedidirseği: *a.* Göz kapaklarında çıkan bir sivilce, arpacık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kéf (Keyif): *Ar. a.* Canlılık, tasasızlık, iç rahatlığı. (Avc. Demirköy)

kekeç: *a.* Kekeme, peltek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kekeş: *a.* bkz. **kekeç**. Lüleburgaz –Krk. (DS)

keleb: *a.* Boyanan iplere verilen isim. *ip ip o irdiğimiz ipleriyumak yapardık yumaktan da arşinnayıp keleb derdik onnara da boyardık.* (PA 233/65)

kelek turşusu: *a.* Olgunlaşmamış, ham kavundan yapılan turşu. *biber turşunu yaparız. kelek turşunu yaparız* (BA 222/21)

keleme: *a.* Sürülmeden bırakılmış tarla. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz –Krk. (DS)

kelemne: *a.* bkz. **keleme**. Lüleburgaz -Krk. (DS)

keleplemek: İpi çile yapmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

keleplenmek: Sancıdan, ağrıdan kıvranmak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

keleş: 1. *a.* Hasta, cılız, zayıf. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Vücut yapısı gösterişsiz, kaBA * Babaeski -Krk. (DS)

kelete: *a.* Zayıf, cılız hayvan. Kofcağız, Dereköy -Krk. (DS)

keleve: *a.* 1. Kuyu çıkırığı. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Değirmen çarkı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kelin (gelin): *a.* Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın.

(BA 274/31)

kelmek (gelmek): Ulaşmak, varmak. (BA 246/3)

keme sıçanı: *a.* Büyük lağam faresi. (KDS)

kemirdek: *a.* Olmamış kavun, kelek. Vize -Krk. (DS)

kendiliksiz: *a.* Akli başında olmayan. (Beğ. Demirköy)

kepçe: *a.* Kağnı arabasında boyunduruğun takılması için okun ucuna konulan küçük kıvrık parça. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kepir: *a.* 1. Verimsiz, kıraç toprak. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Çamurlu çorak toprak.
* Zile -Krk

kepir: *a.* Verimli toprak. (BA 309/30)

kepkepi: *a.* Ayakkabı altına çakılan küçük demir. -Krk. (DS)

kegîr (kevgîr): Far. *a.* Uzun saplı, yayvan, derin kaplardan yiyecekleri süzerek almaya yarayan delikli kepçe. *arkadan kaynatıcan onnarı güzelce kegîrden geçîrcen* (BA 251/24)

kerkinmek: Sapık amaçla birinin arkasına değmek, sürtünmek. (KDS)

kertme: 1. *a.* Ağaçta çentilerek açılmış oyuk. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Küçük dilim. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kesek: 1. *a.* Belin ya da çapanın çıkardığı sıkışmış kuru, iri toprak parçası. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* İskambil oyunlarında joker. (KDS)

kesenkes: *a.* Kesin, kati, kesinliğe yakın olarak. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kesik: 1. *a.* Çiğ süttten yapılan yağsız peynir, çökelek. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Halk arasında ekşimiğe verilen ad. *İyşiyen ayranları kesik yaptırız yā yaparız kasabada satmā* (KMT)

kesmek: Palavra atmak, abartmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

keşkē (keşkek): *a.* İyice dövülmüş buğdayın etle birlikte uzun süre kaynatılmasıyla yapılan bir yemek. (BA 185/15)

ket çalmak: Engel olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ket vurmak: Engel olmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kevixsinmek: Ufak ve değersiz şeylere önem vermek. Sarılar * Avanos -Krk. (DS)

kezan: *a.* Erkek çocuk, delikanlı. İpsala –Krk (DS)

kezlemek: 1. Avlamak için nişan almak. Vize -Krk. (DS) 2. Bir işi yapmak için zaman ve fırsat beklemek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıççım: *a.* Kardeşim. *Aştım telefonu, nābēsın ma abla dedim, iskeyim ba kıççım dedi.* (KDS)

kıfı: *sf.* Şakacı, komik. *Ye, o gülüşürdük gülüşürdük. Çok kıfıdı onnā ikisi dá, buban da Kadriá dá.* (KDS, Babaeski, Çavuşköy * Lüleburgaz -Krk. DS)

kıkırdemek: Kıkır kıkır gülmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kıktımak (kırktırmak): Kestirmek. (KİVİYA 26/45)

kılağı: *a.* Keskinlik Bıçak, makas vb. şeyler için. Güzelsu * Akseki, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kılıç çıkme: *a.* İskambil kâğıdı ile oynanan bir çeşit oyun. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kılıç: *a.* Saban ökçesini oka bağlayan ağaç parçası. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kına lokumu: *a.* Kına gecesi dağıtılan nohutlu hamurdan yapılan lokum. (KDS)

kınacık: *a.* Tahıl bitkileri çiçekteyken yağmurun çok yağması nedeniyle, başakların arasında kalan damlaların oluşturduğu pas rengindeki hastalık. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kındab: *a.* Tütün dizilen ip. (PA 271/26)

kıpılmak: Oyalanmak. Çavuşköy * Lüleburgaz, * Babaeski -Krk. (DS)

Kıprıs (Kıbrıs): *öz. a.* Yavru vatan. (BA 242/50)

kır: *a.* Dışarısı. *eşyaları attılar kıra köydular paşayı içeri.* (BA 341/53, LAÜBA 23/1)

kıral (kral): *sf.* Üstün, çok iyi. *rumnar bulgarları çalıştırmışlar bu efendiler burda kıral gibi yaşamışlar.* (PA 158/29)

kıral: *a.* Akasya ağacı. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıralı: *sf.* Parlak, cilâlı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kırā (kırağı): *a.* Su buğusunun soğuk havalarda, yerde, bitkiler, ağaçlar ve öteki nesneler üzerinde donmasıyla oluşan ince su damlacıkları. (KDS)

kırarmak: Beyazlaşmak. (KDS)

Kırcasali: *öz. a.* Edirne ili, Kırcasali bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 278/60)

kırçan: *a.* Kış günlerinde insanların sakal ve bıyığı, hayvanların tüyleri, bitkilerin yaprak ve dalları üzerinde olan buz. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırğ (kırk): *a.* Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı. (PA 244/66)

kırık: *a.* Kadının yasalara ve törelere aykırı olarak ilgi kurduğu erkek sevgili. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırım: *a.* Küçük el havlusu. (KDS)

kırımsa: *a.* Dolu. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kırısmak: Cilvelenmek, kendini beğendirme çabasında olmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırıtkan: *a.* Kendini beğenmiş, mağrur. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kırjalı (Kırcalı): *öz. a.* Bulgaristan'da Türklerin yoğun olarak yaşadıkları bir şehir. (KDS)

Kırk Haydut: *öz. a.* Oyuncuların birbirlerinin küçük parmaklarından tuttukları ve dört ritimle sağa, sola gidip geldikleri bir oyundur. (KF s.55)

Kırkilise: *öz. a.* Kırklareli'nin eski adı. (KŞ S.1)

Kırklar Baba Dergahı: *öz. a.* Kırklareli'nde bulunan tarihi bir yapı. (KŞ S.1)

Kırklar tepesi: öz. *a.* Kocahıdır mahallesinde olduğu sanılan ilk yerleşim yeri. (KŞ S.8)

kırkma I: *a.* Alnın üzerine sarkıtılan kısa kesilmiş saç, kâkül. Çavuşköy * Babaeski - Krk. (DS)

kırkma II: *a.* Dişli, küçük orak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırlamak: Kaçmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırlangıç: *a.* Öküz arabasında arka dingil ve tekerlekleri özeğe bağlayan çatal ağaç. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırlaşmak: Ağarmak, beyazlaşmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırлатmak: Dışarı atmak, fırlatmak. Ceyhan * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski - Krk. (DS)

kırma I: *a.* Bir çeşit av tüfeği. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırma II: *a.* Hayvanlara yedirilen, değirmende ufaltılmış, ezilmiş her çeşit tahıl. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kırma III: *a.* Kanı karışık, melez. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırmak: 1. İri parçalara ayırmak. *ekmē kırıydık biz kırık kesik deriz kesēdi.* (BA 299/43) 2. Yenmek. *O zeman sikā mikā yok, sādā sürgilā. Tōlā kırmış Hıristiyanrı uracıkta.* (KDS)

kırmalı entari: *a.* Beli lastikli olup tüm bedeni örten pamuklu kumaştantın yapılan bir giysidir. (HFG)

kırmızı gevrek: *a.* Kırmızı ile siyah arası şaraplık üzüm. Oklalı * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırnak: 1. *a.* Çalımlı, süslü gezen kimse. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. 2. Cilveli, oynak kadın. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırpma: *a.* Yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin biçme aracı, kavrama. (KDS)

kırsika: *a.* Kız çocuğu. (Dev. Kofçaz)

kırtık: *a.* Bez parçası. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kırvat: *a.* Çekyat, yatak. *ba Üsmeñ aġaaa, fırladım çıktım şindi bán.*

kısetl mek : Eziyet etmek, zulüm yapmak. * ok azap çekmişler tabi ġav r kızları hep şey demirl len kısetl mişler.* (PA 174/49)

kısrıġanmak: Esirgemek, bir şeyi vermekten çekinmek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıskaç: *a.* Demircilerin kızgın demiri tuttukları maşa gibi bir araç. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıskı  I: *a.* İpe serilen  amaşını tutturmak için kullanılan yaylı kıskaç, mandal. (PA M.D.D)

kıskı  II: *a.* Kulaġa kaçan bir böcek. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıstak: *a.* Uçurum. * Vezirköprü -Krk. (DS)

kışalamak: Kümes hayvanlarını kovalamak. Lüleburgaz –Krk. (DS)

kışla: *a.* Koyun ve keçi sürülerinin gecelediġi ya da kışın barındıkları kapalı aġıl. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kışlamak: Kümes hayvanlarını kovalamak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıtır kıtır: *sf.*  ok pişirilmekten veya kızartılmaktan kuru ve gevrek bir duruma gelmiş olan. (BA 205/66)

kıvrıma: *a.* Bir tür hamur tatlısı. *hamur işi mi çoktu biz kıvrıma deriz m curl  ya.* (PA 211/54)

kırma: *sf.* Melez. *onna  kırma onna  biz  sas kaldık* (BA 195/19)

kıvrak I: *a.* Yerli dokuması, kara bezden yapılmış köylü kadın yeldirmesi, ferace.  avuşk y * Babaeski -Krk. (DS)

kıvrak II: *sf.*  evik, tetik,  alışkan. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıvrınmak: 1. Bir şeyin çevresinde dönmek. Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. İki büküm bir halde gezmek, dolaşmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıvratmak (kıvırmak): Herhangi bir şeyi bükmek. (BA 298/21)

kıvratmak: İpi katladıktan sonra iyice bükmek, tel gibi şeyleri burmak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıyak: *sf.* Güzel, biçimli, yakışıklı, düzgün giyimli. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıyat (kağıt): *Far. a.* Hamur durumuna getirilmiş türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya yarayan kuru, ince yaprak. (KDS)

kıyır: *a.* Kumlu toprak. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıyışlanmak: Yüreklenmek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıyışmak: Mertlik, yüreklilik göstermek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kıymıcık: *a.* Azıcık, çok az. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kız kızanı: *a.* Kız çocuğu. (Ham. Demirköy)

kızan: Küçük çocuk. *anam duruya araba yanında biz kızan elbet tabi ben on iki yaşımdamışım* (KMİA 56/20, Lüleburgaz -Krk. DS)

kızancık (kızancık): *a.* bkz. **kızan**. (KDS)

Kızanlık: *öz. a.* Bulgaristan'da Türklerin yoğun olarak yaşadığı bir şehir. (KDS)

kızılaç: *sf.* Gübresiz, verimsiz toprak: *Sulcadereye birşey ekemeyiz iyice kızılaçtır.* Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kızılca: *a.* Kırmızıya çalan bir çeşit buğday. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kızılcamüsellim: *öz. a.* Şimdiki adı Ürünlü olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

kızılkanat: *a.* Sazan cinsinden bir çeşit tatlı su balığı. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kızılkurt: *a.* At ve eşeklerin makatlarında ya da kalın bağırsaklarında yerleşip kanlarını emen kırmızı bir kurt. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kızınmak: Isınmak. Bağyaka * Babaeski -Krk. (DS)

kızlaç: *a.* Sıcağa dayanıklı bir çeşit kızıl toprak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kifi: *sf.* Gülme duygusu uyandıran, güldürücü, gülünç, komik. (Avc. Demirköy)

kile: Ar. *a.* Genellikle tahıl ölçmede kullanılan belirli hacimdeki kap, ölçek. (Top. Kofçaz)

kili (ki): *bag.* cümleleri bağlamak için kullanılan bir bağlaç. (KDS)

kilibá (kulübe): Far. *a.* Hayvanlar için yapılmış barınak. (KDS)

kilisa (kilise): Rum. *a.* Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer. (KDS)

kilu (kilo): *a.* Kilogram. (BA 326/17)

kine (gene): *zf.* Yine. (BA 255/39)

kirbid (kibrit): Ar. *a.* Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası. (KDS)

Kireçnova: *öz. a.* Şimdiki adı Boztaş olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

kirez (kiraz): *a.* Kırmızı veya beyaz renkte, etli, sulu, tek çekirdekli meyvesi. (KDS)

kirezlik (kirazlık): *a.* Kiraz ağaçları çok olan yer, kiraz bahçesi. (KDS)

Kirpi: *öz. a.* Bir şalvar içine bir kız bağlanır, bağlananın başını ve ellerini şalvarın bir parçasından çıkarıp taklit yaptığı bir oyundur. (HFG)

kişki (keşke): *ünl.* Dilek anlatan cümlelerin başına getirilerek “ne olurdu” anlamında özlem veya pişmanlık bildiren bir söz, bari, keşki. (BA 183/41)

kitlemek (kilitlemek): Anahtarla kilidi kapamak. (KDS)

kobak: 1. *a.* Palamut ağacının ya da karaçalının yemişi. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Taneli ve tanesiz mısır koçanı. Makedonya göçmenleri -Krk. (DS)

Koca Dere: *öz. a.* İslambeyli köyündeki dere adı. (PKM S.20)

koca kâlar (koca karılar): *a.* Yaşlı kadınlar. (KMİA 98/60)

Kocacık Yürükleri: *öz. a.* Fatih zamanında Kırklareli'nin Elmacık ve Taştepe köylerine iskan edilen Yürükler. (KŞ S.52)

Kocayazı: *öz. a.* Şimdiki adı Kofçaz olan Kırklareli'nin ilçesi. (KDS)

koce (koca): *a.* Bir kadının evlenmiş olduğu erkek, eş, zevç. (BA 296/3)

kocoba (koca baba): *a.* Halk dilinde dedeye verilen ad. (KDS)

koç katımı: *a.* Koyunların döllenme mevsimi. Lüleburgaz -Krk. (DS)

koç: *a.* Ceylan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

koçara: *a.* İnce dallardan örülmüş tahıl ambarı. Lüleburgaz -Krk. (DS)

koçi: *a.* Kara lastikten yapılmış bağırsız ayakkabı. (Malk. Kofçaz)

kodik: *a.* Eşek yavrusu, sıpa. Lüleburgaz -Krk. (DS)

koduk: *a.* bkz. **kodik**. Çavuşköy * Babaeski, -Krk. (DS)

kof toprak: *a.* Verimli toprak. kof toprak olunca yani. *böle bir yārsa hani şöle bi yama yerde başlasa yāma yāmur ērir akar*. (BA 309/31)

kofa (kova): *a.* Genellikle su ve sulu şeyler taşımaya, kuyudan veya denizden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap. (KDS)

KofalÇa: *öz. a.* Mutlu Köyün eski ismi. (BA 309/20)

kojoba (kocababa): *a.* Halk dilinde dedeye verilen ad. (KDS)

kokar ağaç: *a.* Mürver ağacı, *ailanthus anacardiaceae*. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kokona: *a.* Süsüne düşkün yaşlı kadın. (KMT)

kolaç : *a.* Hamurdan yapılan bir çeşit yiyecek. (KDS) *yapādık kolaç yerdik. nāpalım be kızım hani kolaç der siz.* (BA 299/50)

kolaç: *a.* Mayalı, mayasız hamurdan çeşitli biçimlerde yapılan küçük ekmek. Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Kolada Gecesi: *öz. a.* Kış yarısına 28 gün kala birçok köyde yapılanı, o akşam her evde kabak pişirilen, büyüklerin kabak yemeyen evin küçüklerini ‘Karakaçanlar sırtına biner’ diye korkuttukları gecedir. (YYG)

kolasturu (kolestrol): *a. tıp* Kanda ve büyük ölçüde ödde bulunan, besinlerle alınan sterol, kolesterol. (BA 338/48)

kolayık (kolaylık): *a.* Kolay olma durumu. (PA 271/45)

kolçak: *a.* Ceket, gömlek ya da elbise kollarının kirlenmesine engel olmak için bilekten dirseğe kadar geçirilen eğreti kolluk. Lüleburgaz -Krk. (DS)

koldam: *sf.* Kullanışlı, kullanışı kolay. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

koldurum: *a.* Duvarla saçak arasındaki boşluk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kolıba (kulübe): 1. Far. *a.* Hayvanlar için yapılmış barınak. (KDS) 2. Far. *a.* Kerpiç, saman veya ağaçtan yapılmış küçük, basit, ilkel ev. (PA 235/54)

kolluk: *a.* Arabada yastık denilen kısmın dört tarafına kanatları dayamak için konulan ağaç. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

koltuk: *a.* Düğünün son gününde damadın evinde yapılan kapanış merasimi. *Damādın attī mendili ben kapmışdım kaltukta.* (KDS)

kolıvermek: 1. bırakmak, salmak. 2. İzin vermek. (KDS)

koma: *ünl.* Haydi. -Krk. (DS)

komar (kumar): Ar. *a.* Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu. (KMİA 117/42)

komat: *a.* Ekmek dilimi. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kombak atmak: Elleri yere koyduktan sonra ayakları kaldırıp vücudu üstten aşırarak öne veya arkaya yapılan dönme hareketi. (Ter. Kofçaz)

kombak: 1. *a.* Meşe ağacı meyvesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Meşe kozalağı. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kombalak: *a.* Börek yaparken ortaya çıkan yumurtaya benzer hamur şekli. *yımırta gibi kombalak yapıp onu yazıp hamırını şindi hamırını yani az kısıdan şey yapayım.* (BA 312/30)

Komonova: *öz. a.* Türklerin yoğun olarak yaşadığı yer. *yugoslavya komonovadan komonovadan gelme bunnar.* (PA 218/2)

kompil: *a.* Patates. (KDS)

kompot (komposto): *İt. a.* Bütün veya dilimler hâlindeki yaş meyvenin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tür tatlı. (KDS)

komşuanne: *a.* Çocuk dilinde sık gidiş geliş yapılan komşudaki anneye verilen ad. (KDS)

komşuba (komşu baba): *a.* Halk arasında komşu babaya verilen kısaltma ad. (KDS)

komunis (komünist): *Fr. a.* Komünizm yanlısı olan kimse. (KDS)

komuniz (komünist): *Fr. a.* bkz. **komunis.** (KDS)

Kon Kon Kelebek: *öz. a.* Çocukların elele tutuşup daire halinde dönerlerken ortadaki oyuncunun da şu tekerlemeyi söylediği bir oyun: *Kon kon kelebek Yıldızlı çiçek Al işte sana Bir yonca çiçek.* (KDS)

konak: *a.* Saçtaki kepek. Lüleburgaz -Krk. (DS)

konaklamak: Yolculuk sırasında bir yerde durup geçici bir süre kalmak. (BA 198/27)

konmak: Kısa bir süre için bir yere yerleşmek, bir yeri yurt edinmek. (BA 279/5)

konukluk: 1. *a.* Düğünden sonra kız evinin damat tarafına verdiği yemek. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Gelinin misafir olarak baba evine gitmesi. (KDS)

konusmak: Anlatmak, izah etmek. (KDS)

kopa kopa: *zf.* Koşa koşa. Lüleburgaz -Krk. (DS)

kopa: *a.* Ot ya da saman yığını, küme. Makedonya göçmenleri, Kavaklı köyü -Krk. (DS)

kopana: 1. *a.* Ağaçtan oyularak yapılan karavanamsı kap, çanak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski, Pınarhisar -Krk. (DS) 2. *a.* Ufak teneke. -Krk. (DS)

kopay: *a.* İri kulaklı bir çeşit av köpeği. (KMİA 117/33, KDS)

kopetmek: Koşmak, hızlı gitmek. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kopil: *a.* Küçük, fırlama çocuk. (KDS)

kōpis: *a.* Bir malı bedavaya getirecek derece az maliyete getirmek. *kōpis yaptı ekinneri ambardan bedava aldı.* (PA 243/26)

kopuşmak: 1. Koşuşmak, seğirtmek. Ceylân * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. Çıkmak, başlamak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

koraş: *a.* Bir işi yapma isteği, heves etme hali. (KDS)

kōrcu (korucu): *a.* Orman veya kır bekçisi. (BA 300/63)

korğmak (korkmak): Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak. (BA 334/41)

Korfa: *öz. a.* Şimdiki adı Avcılar olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

korklamak: Tavuk kuluçka olmak. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

kortmaç: *a.* Sütle yapılan bir yemek. *yapmıyöz kortmaç onu bilmiyöm ben. onu yaparız evelden yapardık.* (PA 179/48)

korunmak: Sakınmak. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

kosa: *a.* Tırpan, bir çeşit uzun saplı orak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

koskojoman (koskocaman): *sf.* Çok büyük, çok iri, muazzam. (KDS)

koskuçum: *a.* Dolu dolu, iki avuç. (Top. Kofçaz)

koşalamak (koşalamak): Koşuşturmak. *U zamannā sarcı arılar çok fēnadı, bikeresinde çırpı sokmujdum nası koşaladılā beni bi bilsen.*

koşalamak (kovalamak): Kaçanın arkasından koşmak, yakalamaya çalışmak. (KDS)

koşalamak: 1. Hırpalamak. Çavuşköy * Babaeski, * Vize -Krk. (DS) 2. Kovalamak, kovmak. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

koşan yeri: *a.* Hayvanların ihtiyaçlarını görmeleri için mola verdikleri yer. (Malk. Kofçaz)

koşmak: Birlikte iş görmesi için bir şeyi başka birinin yanına katmak. (KDS)

kota I: *a.* Manda yavrusu, malak. * Vize, * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kota II: *a.* Üzüm sıkmaya yarayan ağaç fıçı. (Avc. Demirköy)

kotalamak: Manda doğurmak, yavrulamak. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kotara: *a.* Koyunları sağmak için kullanılan üstü kapalı koyun ağılı. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

kotarmak: 1. Bir işi bitirmek, başarmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bir kaptan başka bir kaba yemek boşaltmak, yemeği kaplara dağıtmak. Çavuşköy * Babaeski, * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kotmak: Eşek yavrusu, sıpa. *a.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kotra: 1. Koyunları sağmak için kullanılan üstü kapalı koyun ağılı. *a.* Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *a.* Sağlık kurallarına aykırı ev, oda, in. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kotur: *a.* Erkek kedi. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kova: *a.* Kova biçiminde açan bir çeşit çiçek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kovalak: 1. *a.* Gururlu, çalımli kimse. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 2. *sf.* Sersem, avanak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kovşalanmak (kovalanmak): Kovalama işine konu olmak. (KDS)

kovşamak: Duvarın sıvası ayrılıp düşecek duruma gelmek. * Vize -Krk. (DS)

koyak: *sf.* Etkili, dokunaklı, acıklı, içli. * Vize -Krk. (DS)

koymak: Etkilenmek, dokunmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

koyuçmaç (kortmaç): *a.* Sütle yapılan bir yemek. (BA 222/14)

Koyva: *öz. a.* Şimdiki adı Kuzulu olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

köfün: *a.* Büyük saman sepeti. (Dev. Kofçaz)

kökçek: *sf.* Güzel insan için kullanılan yakıştırma. * Vize -Krk. (DS)

kökelek: *a.* Mısır başağı. (KİVİYA 25/2)

köken: *a.* Kavun, karpuz, kabak gibi bitkilerin toprak üstünde yayılan dalları. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

köklemek: Ağaç ve bitkiyi köküyle sökmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kökünnük (kökenlik): *a.* Soy, asıl. *evet evet ēpisi aynı kökünnük zaten kırk āne gelmişti ēpisi.* (PA 235/48)

köm (kömür): *a.* Karbonlu maddelerin kapalı ve havasız yerlerde için için yanmasından veya çok uzun süre derin toprak katmanları altında kalıp birtakım kimyasal değişmelere uğramasından oluşan, siyah renkli, bitkisel kaynaklı, içinde yüksek oranda karbon bulunan katı yakıt. (BA 223/48)

kömüren: *a.* Çiğ olarak yenilen sarımsağa benzer bir çeşit yaban otu, yaban sarımsağı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kör duman: *a.* Sis, pus. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

körçepiş: *a.* Körebe oyunu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

körelmek: 1. Ateş ya da ışık yavaş yavaş sönmeye yüz tutmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bıçak, balta gibi şeylerin ağızları kesmez olmak, körlenmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Kaynak, suyu azalarak kurumaya yüz tutmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

köresánnik: *sf.* Yokluk, fakirlik. (KDS)

körfennik: *a.* Işığ ı çok az olan kandil. *gene körfennik fenerl ēlen kōr lambal ālan. nōlcak. ne kaneveçe işlerdim ben.* (PA 175/66)

körlük (kötülük): *a.* Kötü olma durumu, kemlik, şer. (KDS)

körlük: *a.* Kısıkdırma nispet, inat.* Babaeski -Krk. (DS)

kösē: *a.* Fırınları karıştırmak için kullanılan ve külleri çekmeye yarayan sapının uzunluğu 1 metre; kıvrık olan ucunun uzunluğu 10 cm civarında olan üçgen bir demir. (KDS)

köse: *a.* Kısa boylu insan. (KDS)

kösem: *a.* Çobana alışkın ve sürünün önünde giden dört yaşında keçi, ya da koyun. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kösenği: *a.* Ateş karıştırmaya yarayan bir ucu yanmış odun, tahta. Pehlivan köy * Babaeski -Krk. (DS)

kösere: *a.* Kesici araçları bilemeye yarayan bir çeşit taş, bileği taşı. * Lüleburgaz – Krk. (DS)

kösnük: *a.* Çiftleşmek isteyen at, eşek vb. hayvan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kösnümek: At, eşek vb. hayvanlar çiftleşme istemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kötürge: *a.* Kaldıraç. Dereköy -Krk. (DS)

köv (köy): Far. *a.* Yönetim durumu, toplumsal ve ekonomik özellikleri veya nüfus yoğunluğu yönünden şehirden ayırt edilen, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi, köylük yer, köy yeri. (KDS, PA 231/17, BA 311/4,)

köylük : *a.* Köy hayatı, köylülük. (BA 277/46)

ku (köy): *a.* bkz. köv. (BA 246/6, PA 234/1)

kū (köy): *a.* bkz. köv. (BA 258/59, PA 271/42, KMĪA 75/14)

kubik: *a.* İlaç ölçüsü. (KDS)

kubur: *a.* Dolma tabanca, çakmalık tabanca. Çavuşköy –Krk. (DS)

kuçu: Boş *a.* Yavru köpek. (Beğ. Demirköy)

kufa: *a.* Ağaç su kabı, kova. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kūgöçüren (köygöçüren): *a.* Bir çeşit yaban otu. (KDS)

kuhna: *a.* Mutfak. (KDS)

kūj (koğuş): *a.* Kışla, okul, tutukevi, hastane vb. kalabalık yerlerde, içinde birçok kimsenin yattığı veya barındığı büyük oda. (KMİA 77/49)

kūk (kovuk): *a.* Bir şeyin oyuk durumunda bulunan iç bölümü (KDS)

kuka: Yun. *a.* Rum kapılarında bulunan bir kilit türü. (Top. Kofçaz)

kukumak (kukumav): *a.* Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı, baykuş. (Malk. Kofçaz)

kula: *a.* Sarıyı andırır rengi olan at. (Ter. Kofçaz)

kulağı kesik: *a.* İşini bilen, politikacı. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

Kulak Çorbası: *öz. a.* Un, kıyma, tuz, karabiber ve kırmızı biberle yapılan bir tür çorba çeşididir. (KM s.14)

kulak I: *a.* Sabanın toprağa giren kısmının iki tarafında bulunan ve toprağı yanlara dökmeye yarayan parça. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kulak II: *a.* Sarımsaklı yoğurt dökülerek yenilen bir hamur yemeği, mantı. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kulak III: *a.* Yamaç. (KDS)

kulak tözü: *a.* Kulak arkası, kulak tozu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kulak urmak (kulak vurmak): *d.* Bir şeyi veya birini dinlemek için dikkati toplamak. (KDS)

kūlamak (kovalamak): Kaçanın arkasından koşmak, yakalamaya çalışmak. (KMİA 110/76)

kuli I: *a.* At ve eşek yavrusu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kuli II: *a.* Hindi. * Vize -Krk. (DS)

kulik: *a.* 1. Küçük delik. 2. Bir çeşit misket oyunu. (Dev. Kofçaz)

kuliş: *a.* bkz. **kuli I.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kulun atmak: At, eşek vb. hayvanlar yavru düşürmek. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

külü (köylü): *sf.* Köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan. (KDS)

kulük: *a.* Oyuk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kuma (kuma): *a.* Çatıyla duvar arasında olan ve bazı malzemelerin konulduğu bölme.
kuma kuma bazile çibikle örmüş bölle sōra çıktı. (PA 236/58)

kuma etmek: Koşmak çocuk dilinde. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kuma: *a.* Saman konulan yer. (Ham. Demirköy)

kūmak (koymak): Katmak, eklemek. (BA 191/3)

Kumanislik (komünistlik): *a.* Komünizm. (KMİA 79/122)

kumkuma: *a.* Fesat, kıskanç insan. (Avc. Demirköy)

Kumsayık: *öz. a.* Şimdiki adı Ovacık olan, Lüleburgaz İlçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

kundak: *a.* Arabalarda dingil yatağı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kurāç (kuruağaç): *a.* Kurumaya yüz tutmuş ağaç. (BA 260/48)

kurada : *sf.* Gelişmemiş, zayıf, cılız insan ve hayvan. * Vize –Krk. (DS)

kuran: *a.* Dokuz taş oyununda üç taşın bir sıraya gelmiş durumu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kurbağacık: *a.* Sığırlarda dil ve nefes borusunun şişmesiyle beliren bir hastalık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kurgaf: *sf.* Kuru, zayıf, cılız. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kurk olmak: Tavuk kuluçka olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kurka (hırka): *a.* Genellikle soğuktan korunmak için giyilen, kumaştan, bazen içi pamukla beslenmiş, ceket biçiminde giysi. (KDS)

kurka: *a.* Ceket. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kurkacık (hırkacık): *a.* Genellikle soğuktan korunmak için giyilen, kumaştan, bazen içi pamukla beslenmiş, ceket biçiminde giysi. (KDS)

Kurmidnik: *öz. a.* Bir çeşit hamur işi. *kurmidnik yapıyoz tabi. annemlerin işte onlar āmuṛ işi tabi.* (PA 152/2)

kurna: *a.* Musluk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kuru (kuru odun): *a.* Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç. (KDS)

Kuru Dere: *öz. a.* Kuru dere köyünden doğan Çayırdere köyü yakınlarında Manastır dere ismini alan akarsu. (PKM S.15)

Kurudere: *öz. a.* Kırklareli ili, Pınarhisar ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 336/11)

kuruluk (kuruluk): *a.* Ev araç gereçlerinin doğal etmenlerden korunması için yapılan bölüm. *böle yerleri bile var açların böle kuruluk yapmışlar orda.* (PA 182/55)

kusak: *a.* Altında su kaynaması ya da çok yağın yağmur sularını içmemesi nedeniyle üstü sulu olan toprak. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kuskus: *öz. a.* Un, süt, yumurta, bulgur ile yapılan ufak ve yuvarlak taneler biçiminde kurutulmuş hamur. *böle kuskus yaparız aş keseriz çocūm.* (KMĀ 95/52, KM s.58)

kūş (koğuş): *a.* Kışla, okul, tutukevi, hastane vb. kalabalık yerlerde, içinde birçok kimsenin yattığı veya barındığı büyük oda. (KMĀ 55/32)

kuş lasti (kuş lastiği): *a.* Çocukların kuş avlamak için yaptıkları bir alet. Sapan.
(KDS)

kuş otu: *a. bit. b.* Yol kenarları, duvar dipleri ve bahçelerde yetişen bir yıllık ve otsu bir bitki. *kıtlık oldu. kıtlık ta millet kuşotu yediler ot vardır tälalarda olur*
(BA 247/26)

kuşak: *a.* Tahta kapıların arkalarına yatay çakılan tahta parçası. Çavuşköy *
Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kuşara: *a.* Koyunları sağmak için kullanılan üstü kapalı koyun ağılı. * Babaeski -
Krk. (DS)

kuşburun (kuşburnu): *a.* Bir ağaç türü. (KDS)

kuşotu: *a.* Buğdaygillerden küçük taneli bir bitki, kuşyemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kutla: *a.* On iki okkalık, ağaçtan yapılmış tahıl ölçeği, şinik. (KDS)

Kutu Kutu Pense: *öz. a.* Daire şeklinde, el ele tutunmuş oyuncuların bir yandan dönerek bir yandan da ‘Kutu kutu pense, elmamı yerse arkadaşım arkasını dönse’ diyerek oynadıkları bir oyundur. (HFG)

kuvan (kovan): *a.* Fişegin kapsül, barut ve kurşun taşıyan yuva bölümü, kapçık. (PA 206/45)

kuşmak: Hazırlamak. (BA 191/18)

kuvtmaç (kortmaç): *a.* Sütle yapılan bir yemek. (BA 194/80)

kuyun: *a. hay. b.* Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan. (BA 193/44)

Kuzuçardā (Kuzuçardağı): *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

Küçük Molla: *öz. a.* Kırklareli Yöresi’nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

Küçükova: *öz. a.* Şimdiki adı Şükrüpaşa olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri.
(KDS)

küçümencik: *a.* Pek küçük, minimini, minicik.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

küle (kilo): *a. mat.* Kilogram. (BA 270/24)

küllük: 1. *a.* Kül ve süprüntü atılan yer, çöplük. Çavuşköy * Babaeski, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Samanlık. (Top. Kofçaz)

külür: *a.* Külde, tepside, saçta pişen, mayasız çörek, mısır ekmeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

kümat (hükümet): Ar. *a.* Devlet işlerini yürütmekle görevli kuruluşlar ve kişiler.

kümbet: *a.* Topraktan yapılmış soBA Ceylan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

künt (künk): Far. *a.* Pişmiş toprak veya betondan yapılmış kalın su borusu, büz. (Malk. Kofçaz)

küpeli: *a.* İki renkli bir çeşit çiçek, küpeçiçeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

küple: *a.* Baltanın baş kısmı, küp şeklinde olan yeri. *bi başladı karıyı düvmē baltayın küplesinnen* (BA 335/69)

küpü: *a.* Balta ve keserin kesmeyen kalın yanı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

küpülemek: Bir şeyi ağzına kadar doldurmak, tıkabasa, silme doldurmak. *Lüleburgaz -Krk. (DS)

kürecek: 1. *a.* Ocaktan kül çekme aleti. 2. *a.* Ekmek teknesini kazımak için kullanılan alet. (KDS)

küremek: Hayvanların pisliklerini kürekle temizlemek. (KDS)

küren: *a.* Kızılıcıkgillerden, yaprak açmadan çiçeklenen iri gövdeli bir ağaç, u ağacın güzün olgunlaşan, kırmızı, tek çekirdekli, reçeli ve şerbeti yapılan, buruk bir tadı olan yemişi. (KDS)

kürtük: *a.* Kuytu yerlere toplanmış kar ya da kum yığını. * Lüleburgaz, Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kürtün: *a.* Yeni yağın yumuşak kar. -Krk. (DS)

küskü: *a.* Taş kaldırmakta kullanılan uzun demir çubuk ya da ağaç, basit kaldıraç. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

kütüklük: *a.* Pulluğun toprağa değen kısmı. (Ter. Kofçaz)

küv (köy): *a.* bkz. **köv.** (BA 234/19, PA 200/19,)

küy (köy): *a.* bkz. **köv.** (BA 217/28, PA 273/27)

lāb (lakab): Ar. *a.* Bir kimseye, bir aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya o ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad. (PA 231/23)

Labada Boranisi: *öz. a.* Labada, ayçiçek yağı, yumurta, yoğurt, sarımsak ve tuz ile yapılan bir çeşit yemektir. (KM s.29)

Labada Çorbası: *öz. a.* Labada otu, bulgur, soğan, salça, karabiberle yapılan bir çeşit yemektir. (KM s.15)

labada: *a.* Dere kıyılarında, sulak çayırlarda kendiliğinden yetişen, çok yıllık ve yaprakları sebze olarak kullanılan bir bitki, efelek. *ya işte labada o karpuz otundan işte onnardan ēp öle* (BA 214/10)

laF (laf): *a.* Söz, lakırtı. (BA 220/13)

laf peşravı: *d.* Ağzı laf yapan kimse. (KDS)

İlāi (ilahî): Ar. *a.* Tanrı'yı övmek, ona dua etmek için yazılıp makamla okunan nazım. (KDS)

lalik: *a.* Dilsiz. Alpullu, Karıştıran -Krk. (DS)

lāna (lahana): Rum. *a. bit. b.* Turpgillerden, geniş ve kalınca kat kat yaprakları olan, güz ve kış sebzesi olarak yetiştirilen ve birçok türü olan bitki, kelem. (BA 203/11, PA 174/31, KDS)

lāne (lahana): *a.* bkz. **lāna.** (KMİA 86/14)

langırdamak: Gevezelik etmek. Dereköy, Kofcağız -Krk. (DS)

langida: *a.* Yumurta, un ve su ile akıcı kıvamda hazırlanan hamurun yağda kızartılmasıyla yapılan bir tür yiyecek. (KDS)

lapadak: Ansızın, birdenbire. *lapadak girerdim misirin içine sulamā çizmelerlen.* (KMİA 97/31)

laylon (naylon): İng. *a.* Dayanıklı ve esnek döküm maddesi. (KDS)

lāzım (lazım): Ar. *sf.* Gerek, gerekli. (KDS)

lef: *a.* Bulgar para birimi. (KDS)

Lefeci: *öz. a.* Şimdiki adı Değirmencik olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

lēne (leğene): *a.* Genellikle, içinde bir şey yıkamak için kullanılan metal veya plastikten yayvan kap. (PA 149/22)

loda: 1. *a.* Saman yığını. (Avc. Demirköy) 2. *a.* Taneli ya da tanesiz saman yığını. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS) 3. *a.* Üstü toprak ve otla örtülmüş koni biçimindeki saman yığını. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

lopka: *a.* Hayvanlara takılan büyük çan.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

lokuv (lokum): *a.* Şekerli nişasta eriyiğini pişirip hafif ağdalaştırarak yapılan, küçük küp veya dikdörtgen biçiminde kesilen şekerleme, kesme, latilokum. (BA 331/36)

lōngür: *a.* Açılan çukura belirli bir yerden taş atılarak oynanan oyun. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Luçenik (Mısır Unlu Kek): *öz. a.* Yumurta, mısır unu, tuz, yağ, kabartma tozu, ıspanak, pırasa ve yoğurtla yapılan bir çeşit hamur işidir. (KM s.60)

lula (rulo): *a.* Dürülerek boru biçimi verilmiş deri veya kâğıt tomar. *böle şey yapıyolar lula yapıyolar pamuk lulası gibi.* (BA 267/21)

lungur: *a.* Elinden iş gelmeyen, beceriksiz, ağır davranışlı kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

lümbe: *sf.* Hazırcı, tembel insan. (Top. Kofçaz)

mabetçi (muhabbetçi): *a.* Muhabbet etmeyi seven kimse. (KDS)

Macar: *öz. a.* Bir tür ayva. (PKM S.41)

macar: *a.* Kapı kilidi. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mācılılık (muhacirlik): *a.* Göçmenlik. (BA 336/18)

mācın (macun): *a.* Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi. (Malk. Kofçaz)

mācır (muḥacır): Ar. *sf.* Göçmen. (KDS, PA 191/5, KMİA 80/140)

mācır (muḥacır): *a.* bkz. **mācır**. (BA 182/5)

mācır (muḥacır): *a.* bkz. **mācır**. (BA 290/24, PA 222/1)

maçalok: *a.* Güzel.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

māfolmak (mahvolmak): Ar. mahv + T. olmak Boşa gitmek, heba olmak. (KMT)

maga: *a.* Sopa, baston. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Mağlevit: *öz. a.* Şimdiki adı Gökyaka olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

mağurlaşmak: Bozulmak, ekşimek, ağırlaşmak yemek için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

makak: *a.* Koltuk değneği. * Lüleburgaz -Krk. (DS, PA 143/45)

mākak (muḥakkak): Ar. *zf.* Kesinlikle. (KDS)

mākeme (mahkeme): Ar. *a.* Duruşma. (PA 253/26)

mālā (mahalle): Ar. *a.* Bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün bölündüğü parçalardan her biri. (KDS)

malak: *a.* Manda yavrusu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

malay: *a.* Mısır ekmeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

māle (mahalle): Ar. *a.* bkz. **mālā**. (BA 188/2, PA 265/13)

mālebi (muḥallebi): *a.* Süt, şeker ve pirinç ununun kaynatılmasıyla yapılan bir tatlı. (KDS)

mālim (muallim): Ar. *a.* Öğretmen. (PA 230/41)

malim (muallim): Ar. *a.* bkz. **mālim** (KDS)

mālle: Ar. *a.* bkz. **mālā**. (KMİA 55/49)

mālup: Ar. *a.* Yenilen taraf. (KMİA 55/23)

mālūk (mahluk): Ar. *a.* Yaratık. (KDS)

malzer (mavzer): Alm. *a. ask. esk.* Atış hızı dakikada ortalama altı mermi olan ve orduda kullanılan bir tüfek tipi. (BA 288/27)

mamalinga (Kaçamak): *a.* Mısır unundan yapılan yağlı bir yemek. (KDS)

mana (bana): *zm.* Ben zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi. (BA 276/7)

Manastır Dere: *öz. a.* Osmancık köyündeki dere adı. (PKM S.26)

manav: *a.* Anadolu. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

manavra (manevra): *a.* Hareket, gidiş geliş. (BA 241/11)

Manca: *öz. a.* Közlenmiş kırmızı ve yeşil biber, közlenmiş patlıcan, sirke sarımsak ve yağ ilave edilerek yapılan bir çeşit salata. (Dev. Kofçaz, KM s.84)

Mancar: *öz. a.* Labada, soğan, salça, yağ, bulgur, tuz, karabiber ve yoğurtla yapılan bi çeşit yemektir. (KM s.30)

mancarak: *a.* Bir tür kertenkele. (KDS)

mancınık: *a.* Kaldıraç. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mancirik: *a.* Çocuk. -Krk. (DS)

Mandıra: *öz. a.* Şimdiki adı Sütölçe olan, Pınarhisar ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

māni (mani): *a.* Genellikle birinci, ikinci ve dördüncü dizeleri uyaklı olan halk koşuğu. (KDS)

mantıfal: *a.* Kutu içine konan çiçekleri çekerek mani okuma bir çeşit oyun. * Vize köyleri -Krk. (DS)

mār (meğer): Far. *bağ.* Bilinmeyen, farkında olunmayan bir durum için kullanılan bir söz, meğerse, oysa, oysaki. (KDS)

māra (mağara): Ar. *a.* Bir yamaca veya kaya içine doğru uzanan, barınak olarak kullanılabilen yer kovuğu, in. (PA 205/3)

Mara: *öz. a.* Karpuz çeşidi. (PKM S.41)

mare (mari): *ünl.* Halk arasında kadınların birbirlerine seslenme şekli. (KDS)

māreba (muharebe): Ar. *a.* Savaşta yapılan çarpışmalardan her biri. (KDS, BA 199/13, PA 171/3, KMİA 56/8)

mari: *ünl.* Kadınların birbirlerine hitab ederken kullandıkları nida. (KDS)

marizlemek: Dövmek, dayak atmak. (KDS)

marlak: *a.* 1. Dış taraf. 2. Issız yer. (Avc. Demirköy)

marmar : *a.* İpin sarıldığı iki tarafı delikli ağaç dalı. çözeriz söra böle marmar var marmara sararız onu. (BA 211/32)

Mars: *öz. a.* Oynayan oyuncular çizgiden attıkları misketlerle üçgen içindeki misketleri çıkarıp, almayı amaçladıkları bir oyundur. (YYG)

marya: *a.* Yaşlı koyun. (Ham. Demirköy)

masal atmak: Bilmece söylemek. (KDS)

masara (masura): *a.* İpliklerin sarıldığı nesne. (PA 175/86)

māsara (muhasara): Ar. *a. esk.* Kuşatma. (BA 337/39)

masıran (masura): *a.* bkz. **masara**. (PA 175/86)

mastar: *a.* Davar memesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

masur (masura): *a.* bkz. **masara**. (BA 212/60, PA 232/36)

māsus (mahsus): Ar. *zf.* Bilerek, isteyerek, kasten. *çocuklar okula giderdi tabi māsus āp yudardım gitmeyem deye.* (BA 219/72, KDS)

māsül (mahsul): Ar. *a.* Ürün. (KMT)

maşallā (maşallah): Ar. *ünl.* “Ne güzel, Allah nazardan saklasın” anlamlarında beğenme duyguları bildiren bir söz. (KDS)

maşatlık: *a.* Mezarlık. *Bilal’in durdū yerde rumların şeyiymiş. ne diydi onnarın maşatlık dīl adı var.* (BA 232/44)

mavur: *a.* Ham meyvenin buruk, ekşi, kekremsi tadı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mavurlu: *a.* Ekşimsi, buruk. Lüleburgaz -Krk. (DS)

māya (mahya): Far. *a.* Ramazan gecelerinde, camilerde iki minare arasına gerilen ipler üzerine kandil veya elektrik ampulleriyle yazılan yazı veya yapılan resim. (KDS)

mayık: *a.* Yaramaz, yılışık. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mayıs: *a.* Yaş sığır pisliği, gübre. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mayka: bul. *a.* Ana. (Top. Kofçaz)

maytap: *a.* Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz, latife. (KDS)

māza (mağaza): Ar. *a.* Büyük dükkân. (BA 263/32, KDS)

mazı: *a.* Düğün öncesi yapılan gelenekler. (KDS)

mazzemeci (malzemeci): *a.* Gereken aletleri sağlayan kimse. (BA 190/47)

meci (imece): *a.* Gönüllü yapılan bir şey. (KDS)

meç: *a.* Parasız iş gören yardımcı. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

meçik: *a.* Davul tokmağı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mefat etmek (vefat etmek): Ölmek. (BA 330/2)

mejbur (mecbur): Ar. *sf.* Herhangi bir konuda yükümlü, bir şeyi yapmak zorunda olan. (KDS)

mekik: *a.* Oya yapmakta kullanılan, kemik, ağaç veya plastikten, iki ucu sivri, arasından iplik geçecek bir yarığı bulunan küçük araç. (BA 212/60)

mekî (mekîği): *a.* bkz. **mekik**. *beş tane de mekî vardı ėr renk beş renkli yapardık biz.* (PA 232/36)

Memet (Mehmet): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 233/52)

MēmeT (Mehmet): *öz. a.* bkz. **Memet**. (PA 187/22)

memneket (memleket): *a.* Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir, yurt. 2. Bir devletin egemenliği altında bulunan toprakların bütünü. (KMİA 55/29)

men (ben): *zm.* Teklik birinci kişiyi gösteren söz. (BA 288/49)

Mendilim Köşe Köşe: *öz. a.* Elele tutunan karşı gruptan iki kişinin arasına girerek, hızla birbirine sıkıca tutunan elleri ayırmak amacıyla oynan bir oyundur. (YYG)

Mendilli Oyun: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

menge: *a.* Tarla veya bağ sınırı. (Malk. Kofçaz)

Mengerek: *a.* Düzova köyünün eski ismi. (VİKA 107/11)

mengiş: *a.* Dişi domuz. Dereköy, Kofcağız -Krk. (DS)

menil minel (beynelmilel): *sf. esk.* Uluslararası. (BA 276/9)

merāba (merhaba): *Ar. a.* Selam. (PA 214/42)

merabayın: 'Merhaba' kelimesinin çoğulu. (KDS)

Mercimek Satma: *öz. a.* Bir kişi oturan kadınların arasında dolaşarak 'Benim bir araba çalıyla bile pişmeyen mercimeğim var, Kaç kilo alacaksınız?' der. Oradakiler kaçır kilo istedilerse ebenin, onlara o kadar sopa attığı bir oyun. (GTG)

mesela: *Ar. e.* Söz gelişi. (BA 221/44)

meşur (meşhur): *Ar. sf.* Ünlü, tanınmış, herkesçe bilinen, angın. (KDS)

metro (metre): *Fr. a.* Yer meridyen çemberinin kırk milyonda biri olarak kabul edilen, temel uzunluk ölçüsü birimi. (KDS)

mēva (meyva): *a. bit. b.* Bitkilerde çiçeğin döllenmesinden sonra yumurtalığın gelişmesiyle oluşan tohumları taşıyan, genellikle yenebilen organ, yemiş. (BA 229/18)

mevşana: *a.* Ayak yolu. (KDS)

mīdan (meydan): *a.* Boş alan, arazi. (KDS)

miydanlık (meydanlık): bkz. **mīdan** (Ter. Kofçaz)

mezâlık (mezarlık): *a.* Mezarların bulunduğu yer, kabristan, gömütlük, sinlik, tahtalıköy, mezaristan. (KMT)

mıcırık: *a.* Kavga nedeni. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mık: *ünl.* Sus, ses çıkarma, aldırma. -Krk. (DS)

mıkırdama: ‘Ses çıkarma, sus!’ anlamında kullanılan bir fiil. (Top. Kofçaz)

mınamış: *a.* Evlenmekte gecikmiş yaşlı kız. Dereköy, Kofcağız -Krk. (DS)

Misabey (Musabey): *öz. a.* Bir köy ismi. (PA 216/26)

mısmıl: 1. *sf.* Adamakıllı, tam, eksiksiz yapılan iş için. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *sf.* İyi, güzel, sağlam. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Mıstafa (Mustafa): *öz. a.* Bir erkek adı. (KDS, PA 216/36)

mışkırmak: Kızmak, öfkeli öfkeli solumak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

midde (mide): *a.* Karın, karın bölgesi. (KDS)

Midye: *öz. a.* Vize ilçesine bağlı bir liman. (KŞ S.6)

mîfaza (muhafaza): *Ar. a.* Koruma, saklama, korunum. (BA 270/37)

Mihlangoz: *öz. a.* Şimdiki adı Yeşilce olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

mil: *a.* Selin getirdiği kumlu, çamurlu toprak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

milet (millet): *a.* Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu, ulus. (BA 334/44)

minnâcık: *sf.* Küçük anlamında kullanılan bir sıfat. (Malk. Kofçaz)

miren: *a.* Testi, küçük testi. Paşaköy * İpsala -Krk. (DS)

mirşey (bir şey): *zm.* belirsiz anlamda bir söz. (BA 293/10)

misafirci: *sf.* Misafir ağırlamaktan hoşlanan kimse. (KMİA 56/1)

misir (mısır): Ar. *a. bit. b.* Buğdaygillerden, gövdesi boğumlu ve kalın, yaprakları şerit biçiminde, boyu yaklaşık 2 metre olabilen, erkek çiçekleri tepede salkım durumunda, dişi çiçekleri yaprakla gövde arasında koçan biçiminde olan bir kültür bitkisi. (KDS, BA 237/24, PA 273/49)

mişkil (müşkil): Ar. *sf.* Güç, zor, çetin. (PA 207/3)

moko: *sf.* Fena, kötülük yapmaya meğilli insan. (KDS)

mora: *a.* Domuz yavrusu. Dereköy -Krk. (DS)

moruk: *a.* Ucu topuzlu değnek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mosmak: *a.* Sopa, dayak. (Beğ. Demirköy)

motorok: *a.* Erkek kedi. Karahalil * Babaeski -Krk. (DS)

motuk: *a.* Kısa boylu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

mozalak: *a.* Meyvelerin eğri büğrü, ufak ve buruşuk olanları. * Vize -Krk. (DS)

mubadele (mübadele): Ar. *a.* Değişim. (PA 246/8)

mubāra (mübarek): Ar. *sf.* Kutlu, kutsal. (KDS)

mubarelemek (mübareklemek): Tebrik etmek. (KDS)

muca: *a.* Kömür yapmak için hazırlanmış harmanımsı yer. (KDS)

mulı: *a.* Topaç. (KDS)

munnar (bunlar): *zm.* Bu zamirinin çokluk biçimi. (BA 288/47)

musādā (müsaade): Ar. *a.* İzin, icazet, ruhsat. (KDS)

musandra: *a.* Gömme dolap. (Beğ. Demirköy)

musmul: *a.* Özenli, düzgün yapılan iş için. Çavuşköyü -Krk. (DS)

muşamma (muşamba): Ar. *a.* Bir tarafına kauçuk veya yağlı boya sürülerek su geçirmeyecek duruma getirilen kalın bez. *şindi çocuklar biyenmiyi muşammamıdır nederler onu bile biyenmiyolar.* (BA 237/52)

mūtaç (muhtaç): 1. Ar. *a.* Yoksul, fakir (kimse). (PA 230/47) 2. *sf.* Bir şeye gereksinim duyan. (BA 254/20)

mūtaç (muhtaç): *sf.* bkz. **mūtaç**. (BA 261/51)

mūtar (muhtar): Ar. *a.* Köy ve mahallenin yasalarla belirtilmiş işlerini yürütmek için o köy veya mahallede oturanların seçtikleri kimse. (KDS, KMT)

mūtar (muhtar): *a.* **mūtar**. (BA 261/51)

mūtarlık (muhtarlık): *a.* Muhtarın görevini yaptığı yer. (BA 231/1)

mutayit (mütahit): Ar. *a.* Kendi adına veya sözleşmeciden devraldığı inşaat işini yapmakla yükümlü gerçek kişi. (BA 200/45)

mütelif (muhtelif): Ar. *sf.* Çeşit çeşit, çeşitli. (KDS)

mutun: 1. *a.* Tereyağı çıkarmak için sütün, yoğurdun içinde çalkalandığı kap veya makine. (KDS) 2. *a.* Yoğurt. -Krk. (DS)

müjdefā (müdafa): Ar. *a.* Savunma, koruma. (PA 256/84)

münkür: *a.* Kabire ilk girilen gecede gelen sorugucu melek. (KMT)

mūr (mühür): Far. *a.* Bir kimsenin, bir kuruluşun adının veya unvanının tersine kazılı bulunduğu, metal, lastik vb.nden yapılmış araç, damga, kaşe. (KDS)

mürdümük: *a.* Küçük dolu. * Vezirköprü -Krk. (DS)

müre: *a.* Ördek cinsi. *yav salırdık bazı müre ördekler, bālardık onları gece gelirler mürelerin yanına. ördek.* (VİKA 88/19)

müşkül (müşkül): Ar. *sf.* Güç, zor, çetin. (PA 215/3)

nā (niye): Neden. (KDS)

nā: *ünl.* Nah. *Alır mısın arabadan kabā dedī bana ben gene suz be dedim ben nā alırsın sen o kızı.* (KMT)

nā yapmak: *d.* Çocuk dilinde dövmek. (KDS)

Nacak: *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

nahakere: *zf.* Boş yere, boşuna. (Avc. Demirköy)

nākerá: *zf.* Bkz. **nahakere.** *Nākerá yapmamışım o zamana kadā. Tá tōlá bakāsın zaman geçmiş.* (KDS)

nakkere: *zf.* Bkz. **nahakere.** (KDS)

Naldöken Yürükleri: *öz. a.* Fatih zamanında Kırklareli'nin Elmacık ve Taştepe köylerine iskan edilen Yürükler. (KŞ S.52)

nalın: *Ar. a.* Takunya. (YYG)

namazlā: *a.* Üstünde namaz kılınan kilim, post vb. şeylerden yapılmış seccade. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

namazlağ: *a.* bkz. **namazlā.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

namlı: *a.* Bir tırpan genişliğindeki yer. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

namzetmek: Düşünmek gayret etmek. (KDS)

nānaşi: boş. *a.* Kapuska yemeği. (KDS)

nangi (hangi): *sf.* İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı. (KMİA 93/21)

nanni (ninni): *a.* Bebeklerin uyumasına yardımcı olmak için söylenen Türkü. (KMİA 63/62)

nāp (nasıl): *zf.* Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz. (Top. Kofçaz)

nası (nasıl): 1. *sf.* Ne gibi, ne türlü. *Nası elmalar aldın be Āşe ani getir bakem bi görem be kızanım.* (KDS) 2. *T. + Ar. zf.* Ne kadar çok. *bārydı ay yavrum küfür ederdı ay ay nası küfür ederdı.* (PA 274/79) 3. *zf.* Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz (BA 262/1)

Nayip Köy (Naip Köy): *öz. a.* Bir köy ismi. (BA 195/18)

nazlıkara: *a.* Gözbebeği. Karahıdır -Krk. (DS)

Nazmie (Nazmiye): *öz. a.* Bir bayan adı. (KDS)

nebet (nöbet): *a.* Sıra ile yapılan görev, iş. (BA 256/17)

nöbetçilē (nöbetçiler): *a.* Nöbet bekleyen, nöbet sırası kendisinde olan kimseler. (PA 216/31)

Necbá (Necibe): *öz. a.* Bir bayan adı. (KDS)

nēçi (niçin): *zf.* Hangi amaçla, hangi sebeple, neden, niye. *Rāim kojban, tak kapıyı açacādı can akla nēçi bārēm bān deyi.* (KDS)

nefişt (nefis): *sf.* Pek hoş, çok güzel. (BA 349/12)

nene: *a.* Büyükanne, nine. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

nerā (nereye): *zf.* Hangi yere. (KDS)

nēsá (neyse): *bağ.* “Önemi yok, olan oldu” anlamında kullanılan bir söz. (KDS)

nevkut (ne vakit): *zf.* Ne zaman anlamına gelen bir kelime. (Malk. Kofçaz)

neyá (niye): *zf.* Niçin, neden. (KDS)

nēyet (niyet): *Ar. a.* Bir şeyi yapmayı önceden isteyip düşünme, maksat. (PA 170/34)

ni (ne) I: *ünl.* Şaşma veya abartı bildiren bir söz. (BA 240/22)

ni (ne) II: *zm.* Hangi şey. (PA 145/100)

niçi (niçin): *zf.* Bkz. **nēçi.** (KDS)

nina (anne): *a.* Çocuğu olan kadın, ana, valide. *Mará nina dedim şindi, ālēm, bu karı ne dedi bana dedim.* (KDS)

nikā (nikah): *Ar. a.* Bir erkekle bir kadının evlilik birliği kurmasını sağlayacak yasal işlem. (KDS)

nirede (nerede): *zf.* Hangi yerde? (PA 141/50)

nislik: *a.* Bir tahıl ölçeği, şinik. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

nişadır: *a.* Kalayın yapışması için kullanılan bir çeşit kimyasal, amonyak. (KDS)

nişannanmak (nişanlanmak): Nişanlı duruma gelmek, adaklanmak. (KDS)

niyet: *a.* Bayramlarda insanlar tarafından çekilen ve içinden mani çıkan kağıtlar.

Niyet çekēdik ba kızanım bayramlāda. (KMT)

noda: *a.* Üstü toprakla örtülmüş saman yığını. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

nodul: *a.* Üvendirenin ucundaki sivri demir. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

nodullamak: Uyarmak, hatırlatmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

nokra: *a.* Davar ve sığırların derilerine gömülen kurt. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

nor: *a.* Bir çeşit taze, yumuşak, tuzsuz, beyaz peynir, lor. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

noūt (nohut): *a. bit. b.* Baklagillerden, ana yurdu Akdeniz kıyıları olan, birleşik telek yapraklı, çiçekleri sarımtırak renkte, tanesi baklamsı, bol nişastalı bir bitki. (BA 290/18)

nudul: *a.* Üvendirenin ucundaki sivri demir. Sergen * Vize -Krk. (DS)

nur: *a.* Bir çeşit taze, yumuşak, tuzsuz, beyaz peynir, lor. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Nurjihan (Nurcihan): *öz. a.* Bir erkek adı. (KDS)

nūt (nohut): *a.* bkz. **noūt**. (KMT)

Nūtlı Ekmek (Nohutlu Ekmek): *öz. a.* Nohut, un, tuz, su ile yapılan bir çeşit yemektir. (KM s.60)

obat: *a.* Kaba, biçimsiz. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oca (hoca): 1. Far. *a.* Müslümanlıkta din görevlisi, köy imamı. (KDS, KMİA 114/28)
2. Öğretmen.

ōca: *a.* bkz. **oca**. (BA 321/48)

ocak I: *a.* Yerli, göçebe olmayan, gacal. (BA M.D.D, PA M.D.D)

ocak II: *a.* Fide ya da ağaç dikmek için açılan çukur. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ocaklık: *a.* Mutfak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ōdan (oradan): *zf.* Sözü edilen yerden. (PA 196/105)

odunboku: *sf.* Kendini toplumdan soyutlamış, içe kapanık, konuşmayı sevmeyen insanlara takılan lakab. *İnsan içine karışmaz u be odunboku gibi ĩsandır.* (KDS)

Oğma Çorbası: 1. *öz. a.* Elle ufalanmış hamurdan yapılan çorBA Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Parçalanmış yufka ekmeğini yağda kızartarak yapılan, istenirse üstüne yoğurt dökülen çoban yemeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oğul I: *a.* Arıların baharda çıkardığı yavrular. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oğul II: *a.* Tahılın art arda, yavaş yavaş çıkardığı başak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oğulluk: *a.* Erkek evlâtlık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oha: *ünl.* Sığır durdurma ünlemi. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oj (hoş): *Far. sf.* Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. (KDS)

ōjgördü (hoşgördü): *a.* Köy düğünlerinde gelinin başından dolandırılarak verilen hediye. (KMT)

ōja (hoca): *a.* bkz. oca. (BA 304/13)

ok: *a.* Kalem gibi olan bitki gövdesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ōkıt (o vakit): *zf.* İçinde bulunan zaman. (KDS)

ōl (oğul): *a.* Erkek evlat. (KDS)

ōlamak (ovalamak): Ovmak, örselemek, sığamak. *onu güzel ōlarız eleriz kalbırdan ince sık kalbırdan.* (KMĪA 70/72)

olambır (ıhlamur): *a.* Ihlamur ağacın güzel kokulu çiçeği. (KDS)

ōlan (oğlan): *a.* Erkek evlat. (KMT)

olluk: *a.* Folluk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

olyā: *a.* Çiçek yağ. *Evel, bī kaşon sarılı şini, nasıl olyāsi falan alēz bīstek pamuk ipli.* (KDS)

ōmak (ovmak): Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek. (KDS)

on: *a.* Yüz. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

onca: *zf.* O denli. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oncuk: *zf.* O denli az, azıcık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

onnā (onlar): *zm.* O şahıs zamirinin çokluk biçimi. (KDS)

onnar (onlar): *zm.* onnā. (BA 262/13, PA 276/6)

onunçtan (onun içinden): *e.* Amacıyla, maksadıyla, -den dolayı, -den ötürü. *çingene diyolar çünkü gene biz ğacalız ya onunçtan.* (PA 162/2)

onuştan (onun için): *e.* bkz. **onunçtan.** *Cennetini görmüştür de dedi, onun cenazesi onuştan gülümsemiştir dedi.* (KDS, Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

onünçten (onun içinden): *e.* bkz. **onunçtan.** (BA 287/18)

on: *a.* Bir kumaşın veya eşyanın ön yüzü. (KDS)

ōp (hop): *ünl.* Uyarmak amacıyla kullanılan bir söz. (KDS, PA 158/33)

okça erik : *a.* Bir çeşit erik. bak okça erik derler ona. *onnarın bi kakları olur incir nēmiş hurma neymiş* (BA 329/93)

okūcu (okuyucu): *a.* Düğünlere davet eden kimse. *okūcumuz var gene. okūcu köyden var bi tane.* (BA 223/47)

ōkut (o vakit): *zf.* O zaman anlamına gelen bir zarf. *ōkuttan beri benim ellerim sınaşmış şindi sırğana.* (KDS)

ōra (hora): Rum. *a.* Birçok kişi tarafından el ele tutuşarak oyun müziği eşliğinde oynanan bir halk oyunu. *ğavurlar gelirmiş oraya ōra teperlermiş ilencelik yaparlarmış.* (PA 184/17)

orā (oraya): *zf.* O yere, o yöne. (KDS)

ōrama (uğrama): *a.* Cin çarpması. *bi mtiyar kurşun döktü, sen ōramışsın dedi.* (KMİA 63/75)

orama: *a.* Kahvehane benzeri bir yer. *Şaban dōrudan artis. Aldī parayı duman, oramā yatırē.* (KDS)

oranda: *a.* Ev halkı, aileden olanlar. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Ōraniye (Orhaniye): *öz. a.* Bursa ili, Karacabey ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (KMT)

Orak: *öz. a.* Bir tür armut. (PKM S.41)

ōraşmak (uğraşmak): 1. Bir işi başarmaya çalışmak, iş edinmek. (BA 311/15) 2. Bir işle, bir şeyle uğraşmak, ilgilenmek. (KMİA 63/66)

oraz (horoz): *Far. a.* Tavukgillerden, tavuğun erkeği olan kümes hayvanı. (KDS)

orē (oraya): *zf.* O yere, o yöne. (KDS)

orfana: *a.* Hizmetçi. Rumeli göçmenleri, Celaliye * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ortakçı: *a.* Tarlayı, ürünü tarla sahibiyle yarı yarıya pay etmek üzere ekip biçen çiftçi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Oruçlu: *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

oruj (oruç): *a. din b.* Tanrı'ya ibadet amacıyla yeme, içme vb. şeylerden belli bir süre veya biçimlerde kendini alıkoyma. (BA 262/6)

osa (oysa): *bağ.* Aralarında karşıtlık, aykırılık bulunan iki cümleyi “tersine olarak, aksine” anlamlarıyla birbirine bağlayan bir söz. (KDS)

osanmak (usanmak): Bıkmak, yılmak. (Beğ. Demirköy)

Osman'ın Naciye'si: *öz. a.* Oyuna, ayakkabıcı rolünde Hasan diye adlandırılan erkek kılığına girmiş bir kız ve gene erkek kılığında Hüseyin adında bir kızın arasında geçen bir oyundur. (HFG)

ossa (oysa): *bağ.* Aralarında karşıtlık, aykırılık bulunan iki cümleyi “tersine olarak, aksine” anlamlarıyla birbirine bağlayan bir söz. (KDS)

osurukācı: *a.* Yaprakları koparıldığında kötü kokan bir tür ağaç. (KDS)

ōş (hoş): *sf.* Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. (PA 268/43)

oş: *sf.* Bkz. **ōş.** (KMİA 85/49)

oşaf: *a.* Bütün veya dilimler hâlindeki kuru meyvenin şekerli suyla kaynatılmasıyla yapılan bir tür meyve suyu. (KMİA 99/87)

ōşamak (okşamak): Sevgi, şefkat belirtisi olarak elini bir şeyin üzerinde yavaş yavaş gezdirmek veya ona hafifçe vurmak. (KDS)

ōşnuk (hoşluk): *a.* Hoş olma durumu, letafet. (BA 334/3)

ot sekmesi: *a.* Otların karıştırılmasıyla elde edilen bir tür yiyecek. *yapardık ot sekmesi yerdik.* (KMİA 69/26)

otalamak: Zehirlemek, ağılamak. *Karı otalamış onu. Kārsı otalamış onu. Ep apśá girip çıkāmış.* (KDS, Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

otalanmak: Ağılanmak, zehirlenmek. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

otarmak: Hayvanları otlatmak. Kızıllıkdere -Krk. (DS)

otlakçı: *a.* Başkalarının sırtından geçinen, bir şeyi parasız ve emeksiz elde eden. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

otlamak: Başkalarının sırtından geçinmek. * Ermenek -Kn. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

otmak (oturmak): Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. (KMİA 97/45)

otūmak (oturmak): bkz. **otmak.** (BA 222/1, PA 259/31)

oturak I: *a.* Kötürüm. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oturak II: *a.* Tahtadan yapılmış arkalıksız sandalye. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

oturma: *a.* Halk arasında misafirlik, ziyaret anlamına gelir. *Te geçen akşam onlardadık beya gene gene aynı yere oturmā mı gidilir?* (KMT)

oturtma: *a.* Kol gibi bükülmüş yufkaları tepsiye dizerek yapılan bir çeşit tatlı. Ceylân
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

oturtma: *a.* Bir çeşit tatlı. (KMT)

otus (otuz): *a.* Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı. (BA 228/49)

ovel (oval): *sf.* Yumurta biçiminde olan. (BA 320/18)

ovkıt (o vakit): *zf.* O zaman, öyleyse. (KMİA 60/25)

oya: *a.* Emeğe değmeyen iş. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Oyna Patis: *öz. a.* Patis ve Osman adlı iki kişi arasında geçen bir çeşit mizah oyunudur. (GTG)

oysam: *bağ.* Halbuki. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ozman (o zaman): *zf.* O vakit. (BA 213/15)

öcü: *a.* Çocukları korkutmak amacıyla söylenen hayali yaratık, umacı, cin, peri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ödek: *sf.* Korkak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ödelek: *sf.* Korkak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ödeş: *a.* Değişme, takas. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ödü çatlamak: Çok korkmak, ödü patlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ödül: *a.* Güreşte, at yarışlarında, yarışmalarda kazananlara verilen armağan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ödünçleme: *a.* 1. İmece. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Değiş tokuş. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

öğün: *a.* Yemek zamanı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

öğürmek: Köpek havlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ökleme: Beklemek. *bi sene öklemeşi lazım, tütünü öklemeşi lazım.* (KMİA 84/45)

öküzünüğü: *a.* Oklavaya sararak yuvarlatılmış ince yufkaları iç içe halkalar biçiminde tepsiye döşeyip pişirdikten sonra, üzerine kaynatılmış şekerli su dökerek yapılan tatlı. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

öle (öyle): *zf.* O yolda, o biçimde, o tarzda. (BA 185/11, PA 276/23)

öleşmek (üleşmek): Paylaşmak. * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ölsüz (öksüz): *sf.* Anası veya hem anası hem babası ölmüş olan. (KDS)

öncü: *a.* Kılavuz, önder. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

önezek, öñezek: *a.* Avcıların av beklemek için taş yığınlarından yaptıkları pusu, av bekleme yeri. Dereköy, Kofcağz –Krk. (DS)

önezelemek: 1. Önüne çıkmak, yolunu kesmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Geçmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

önleme gitmek: Yapılmakta olan işten sürekli olarak çok para çekmek. * Vize -Krk. (DS)

önnemek (önlemek): Bir şeyin önünü almak, engel olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

öreke: *a.* İp eğirmek için kullanıla bir çeşit sopa. (KDS)

örende: *a.* Hayvan dürtmeye yarayan ucu bizli değnek, üvendire. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

örenci (öğrenci): *a.* Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt. (BA 225/85)

êretmen (öğretmen): *a.* Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, muallim, muallime. (BA 260/36, PA 208/29)

ôretmen (öğretmen): *a.* bkz. êretmen. (BA 318/32)

örfene: *öz. a.* Hafta veya on beş günde bir yapılan lokma yapılıp kabak pişirilen, kadınlar arasında yapılan bir eğlencedir. (HFG)

örkleme: Otlaması için hayvanı uzun bir iple bağlamak. *ben eşek örklemē gittim, çocumu yolladım gitmedi.* (KMİA 99/112)

örmek: Köpek havlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

örümce (örümcek): * Lüleburgaz -Krk. (DS)

örüşmek: Kavgada birbirine girmek. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ösürmek: Özlemek. (KDS)

ösürük (öksürük): *a.* Ciğerlerdeki havanın, solunum organlarının kasılması ve zorlanmasıyla ağızdan gürültü ile çıkması. (KDS)

ösüz (öksüz): *sf.* Anası veya hem anası hem babası ölmüş olan (çocuk). (BA 312/46, PA 188/31)

öşmelim: *a.* Kaymak, taze peynir ve unla yapılan bir çeşit helva. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

öşmerim: *a.* bkz. **öşmelim**. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ötânsı (öte yanı): Bir nesnenin, şeyin diğer tarafı. *beni aldı sırtına çıktık denizin ötânsına.* (KMİA 57/40)

öte: *zf.* Sonra, daha ileri bir zamanda. *üleyse dedi bu gün öte dedi gelmecen dedi bittā.* (KMİA 72/5)

ötlek: *sf.* Korkak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ötü (ütü): *a.* Genellikle giysilerin buruşukluklarını gidermek için bunların üzerinden geçirilen kızgın demir araç. (Ter. Kofçaz)

ötürgen: *a.* İshalli insan ya da hayvan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ötürmek: İshal, sürgün olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

övün: *a.* Kez yemek için. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

öyük: *a.* Toprak tepe, höyük. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

özek I: *a.* Arabalarda ön ve arka dingili birbirine bağlayan uzun ağaç direk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

özek II: *a.* Soğan vb. bitkilerin ortasından çıkan tohum sapı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

özenç: *a.* 1. İstek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. İmrenme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

padişā (padişah): Far. *a.* Osmanlı Devleti'nde devlet başkanına verilen unvan, hükümdar, sultan. (KDS)

paklamak: Temizlemek. (KDS)

pal: *a.* Kahverengi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pala: 1. *a.* Bez parçalarından dokunan basit kilim, yaygı. (KDS, Ceylân * Lüleburgaz -Krk. DS) 2. *a.* Kullanılmayan kesik kumaş parçaları. *bu palalādan bunnar eskilerden onu gene böyle dokuyosun.* (BA 210/7) 3. *a.* Kullanılmayan, bez parçalarından dokunan adi kilim, yaygı. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 4. Eski, kullanılmış eşya, giysi. * Lüleburgaz -Krk. *yā ona bi paladan böyle çapıttan böyle veriyoz ona bi fitil.* (DS, PA 238/24) 5. *a.* Sofra bezi. *Konduktan sōra sofra, sofranın palası da olur ama kocoman. Sofra palası.* (KDS)

palaçor I: *a.* Aptal, her işi yüzüne gözüne bulaştıran. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

palaçor II: *a.* Yırtık, eski püskü giysi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

palalanmak: Tüylenecek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

palazımak: 1. Giysi yırtılıp dökülmeye yüz tutmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Hayvanların tüyleri dökülmeye başlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

palazlanmak I: Büyümek, büyümeye başlamak insan ve hayvan için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

palazlanmak II: Korkarak kaçmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

paldırdamak: Gürültüyle düşmek, yıkılmak, tepinmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pale: 1. *a.* Köpek yavrusu. 2. *a.* Küçük çocuk. (Ham. Demirköy)

pālī (pahalı): *sf.* Fiyatı yüksek olan, ucuz karşıtı. (KDS, KMİA 64/94)

paltlon (pantolon): Fr. *a.* Belden başlayan ve genellikle paçaları ayak bileklerine kadar inen giyecek. (KDS)

Paluze: öz. *a.* Süt ve meyve sularının nişasta ile kıvamlandırılmasıyla hazırlanan bir çeşit tatlı. (KDS)

Pamakça (Pomakça): öz. *a.* Pomak dili. (PA 138/46)

Pamit: öz. *a.* İnce kabuklu, erken olgunlaşan kara üzüm. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pamık (pamuk): *a. bit. b.* Ebegümecigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı. (PA 175/71)

Pancar Havası: öz. *a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

pança (pençe): 1. Far. *a.* Yırtıcı hayvanların ön ayaklarının parmaklarıyla tırnakları. (KDS) 2. *a.* Avuç. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

pançuk: *a.* Küçük parça. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

paner: *a.* Kamıştan yahut sazdan yapılan sepet. *Paneri aldım sırtıma be çücüm ayvannara gircem te birasdan.* (KMT)

pangallık: 1. *a.* Çalılık, dikenlik yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Çayır, çimen, meralık. (Avc. Demirköy)

panğamiya : *a.* Ormanlık, sık çalılık alan. *bir panğamiya böle kavaklı köyü büyük köy orası.* (BA 353/59)

panta: *a.* Yaramaz çocuk. (Top. Kofçaz)

pantul (pantolon): *a.* Belden başlayan ve genellikle paçaları ayak bileklerine kadar inen giyecek. (KMT)

papa: *a.* Ekmek çocuk dil. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

papalamak: Elle yoklamak. * Vize -Krk. (DS)

papara: 1. *a.* Küçük pulluk. 2. *a.* Bir tür yemek çeşidi. (Malk. Kofçaz)

Papaz Yahnisi: *öz. a.* Kemiksiz dana eti, soğan, yağ, tuz, sirke, su, salça, sarımsak, karabiber, tarçın ile yapılan bir tür yemektir. (KM s.40)

Papazkarası: *öz. a.* Bağ fidanı cinsi. (PKM S.43)

Papazköy: *a.* Pınarhisara bağlı bir mevki adı. (PA 193/4)

pāpılamak: Biber, patlıcan vb. yiyecekleri ateşte börttürmek. Rumeli göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

papır: *a.* Göl kıyılarında biten saz. (KDS, * Lüleburgaz -Krk. DS)

papızlık: *a.* Sazlık. *Ordan ötesi bittā papızlık. E, deredā çok papız, papırlar olē, erāldā ordan.* (KDS)

papuda: Pom. *a.* Mercimek. (KDS)

paptırmaq: İttirmek. *Beni şüle paptıry çıkçak dışarı.* (KİVİYA 19/45)

pak kolaç: *a.* Kolaç, hamur işi, lokma. (KMT)

par: *a.* Bozulmaya başlayan sulu yiyeceklerin üzerinde oluşan köpük, küf. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

paralamak: Eskitmek, yıpratmak. (KDS)

pardı: 1. *a.* Değnek, ince ağaç dalı. *O āca, taaa tepesinā, bī uzuuun bī pardıya, bī yımırta dakēlā.* (KDS) 2. *a.* Çit yapmakta kullanılan dilme, ince, uzun sırık. * Lüleburgaz -Krk. (DS) Parça ağaç, odun, kereste vb. şeyler için kullanılan odun parçası. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Parmaklarım: *öz. a.* Daire olan oyunculardan birinin dairenin ortasına geçmesi ve diğerlerinin onun söyleyeceklerini aynen tekrarlamasıyla oynanan bir oyun. (HFG)

parpıl: *a.* Kendine bakmayan, dağınık ve düzensiz kimse. Rumeli göçmenleri -Krk. (DS)

parpılamak: . Paylamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

parsal: *a.* Bez, paçavra. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pas: *a.* Buğday ilacı. (KDS)

pasıport (pasaport): Fr. *a.* Yabancı ülkelere gidecek olanlara yetkili kuruluşça verilen, yabancı ülke yetkililerinin kimlik incelemesinde geçerli olan belge. (PA 250/73)

paspal: Rum. *sf.* Bakımsız, dağınık, pis (kimse, kılık vb.). (BA 266/22)

Paspala: *öz. a.* Şimdiki adı Armutveren olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

passaport (pasaport): *a.* bkz. **pasıport**. (BA 300/67)

Paşaili: *öz. a.* Kırklareli ilinin eski adı. (KŞ S.1)

Paşēli: *öz. a.* **Paşaili**. (KMİA 56/15)

pata: Bul. *a.* Kaplumbağalardan, çok sert ve kemiksi bir kabuk içinde yaşayan, ağır yürüyüşlü, dört ayaklı, sürüngen hayvan. (Dev. Kofçaz)

pataküt pataküt: *zf.* Üst üste, arka arkaya (vurmak). (BA 351/15)

pate: *a.* Çocukların oynamak için kullandığı taş, maden, toprak, cam vb.nden yapılmış küçük yuvarlak nesne, misket, cıncık, zıpzıp. (KDS)

patel: *a.* Ayakları çarpık olduğu için iki yana sallanarak yürüyen kimse. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pateka (patika): Bulg. *a.* Engebeli yerlerden gelip geçenlerin ayak izlerinden oluşan, tekerlekli araç işlemeyen dar yol, çığır, keçi yolu, yolak. (BA 249/22, PA 215/22)

patetiz (patates): *a. bit. b.* Patlıcangillerden, toprak altında oluşan, nişastaca zengin, yumruları yenebilen bir bitki. (BA 206/69, PA 228/39)

patırdak: *a.* Motor silindirinin hacmi 125 santimetreküpten büyük olan, iki tekerlekli motorlu taşıt, motor. (KDS)

patırdamak: 1. Anlaşılmayacak biçimde konuşmak, kendi kendine söylenmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Birbirine sert söz söylemek, çekişmek. *geldi büle beygirin üstünde bi patırdadı ona ne dedi ne demedi*. (BA 335/72, Çavuşköy

* Babaeski -Krk. DS) 3. Kafa tutmak, gözdağı vermek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

patlangaç I: *a.* Tohumları patlatılan bitki. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

patlangaç II: *a.* Şekerli ve kokulu ağızda çiğnenen eğlence yiyeceği, ciklet. (Beğ. Demirköy)

patlıcay (patlıcan): *a. bit. b.* sebze olarak kullanılan, mor renkli, uzunca veya toparlak ürünü. (BA 312/37)

patpat: *a.* Su motorundan yapılmış, yük taşımak için kullanılan, dört tekerlekli bir çeşit araç. (Top. Kofçaz)

patranlık : *a.* Çalılık, dikenlik. *tospā mı görmedik kirpi mi görmedik. buraları patranlıktı.* (BA 234/12)

Patrona: *öz. a.* Arnavutluk göçmenlerinin oynadıkları bir tür halk oyunu. (KF s. 52)

Pavle: *öz. a.* Karacaova göçmenlerinin oynadığı bir tür halk oyunudur. (KF s. 52)

payak: *a.* Örümcekler tarafından özel ince iplikten örülen yuva. (Malk. Kofçaz)

paysınmak: 1. Arkasından koşmak, kovalamak. * Lüleburgaz –Krk. (DS) 2. Bir işe önem vererek, istekle ve özenle başlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Kendine pay ayırmak. (Ter. Kofçaz)

paytāt (payitaht): *a. esk.* Başşehir, başkent. (BA 294/25)

payton (fayton): Fr. *a.* Tek körüklü, dört tekerlekli, genellikle çift atlı binek arabası, payton. (KDS)

pazertesi (pazartesi): *a.* Pazar ile salı arasındaki gün. (KDS)

pazı: *a.* Yufka. * Lüleburgaz –Krk. (DS)

pazlama (bazlama): *a.* Sacda pişirilmiş yuvarlak ekmek, bazlamaç. *un yapıcak tã gelcek bana pazlama yapacak* (BA 303/18, * Lüleburgaz –Krk. DS, KDS)

pazlamaç (bazlama): *a.* bkz. **pazlama.** (KDS)

peçâ (peçe): *a.* Düğün arabasını süslemek için kullanılan süsler. (KDS)

peçka: *a.* Soba, küllük, davul ve boruların haricinde toprak ve tuğladan yapılan, hem ısıtmaya hem de üzerinde veya içinde yemek pişirmeye yarayan büyük mutfak sobası. (KMİA 99/87, KDS) *sōva peçkada pişiriyoz bi kişi ben açıcām başkası pişircek. Çok tatlı oluyu.* (PA 150/33)

peçkir (peşkir): *a.* Genellikle pamuk ipliğinden dokunmuş ince havlu. (BA 306/29)

Pehlivanlık Oyunu: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür taklidi halk oyunudur. (KF s.54)

peki: *a.* Bahçelerin çevresine çalı çırpıdan yapılan çit. Kavaklıköy -Krk. (DS)

pekitmek: 1. Kapatmak, örtmek. Pehlivanköy -Krk. (DS) 2. Sınırlandırmak, önünü almak mecaz. Pehlivanköy -Krk. (DS)

pelen: *a.* Eskiden kadınların giydiği çarşafın üst parçası. * Lüleburgaz köyleri -Krk. (DS)

pelik: *a.* Örülmüş saç bölüğü, saç örgüsü. * Lüleburgaz -Krk. (DS, KMT)

pēlivan (pehlivan): *a. sp.* Güreşçi. (BA 195/18)

pelte: *a.* Sıcakta hazırlanan oldukça konsantre çözeltinin soğultularak kıvamlaşmasıyla oluşan esnek madde. (KMT)

pelvan (pehlivan): *a. sp.* Bkz. **pēlivan**. (BA 224/76)

penbe (pembe): Far. *a.* Beyaza biraz kırmızı karıştırılmasıyla oluşan açık renk. (PA 175/75)

pençirá (pencere): Far. *a.* Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, çerçeve, cam, panjur. (KDS)

penter: *a.* Testi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pepe: *sf.* Damak sesleriyle başlayan kelimeleri ve heceleri tekrarlayarak birdenbire söyleyen ve keserek konuşan, keke, kekeç. (KDS)

peperuga: Pom. *a.* Kelebek. (KDS)

peşin: *zf.* İlk önce, baştan. (KMT)

peşin satan: *d.* Hali vakti yerinde. (KDS)

peşint (peşin): *Far. sf.* Bir alışverişte, alışveriş yapıldığı anda, alınan şeyin tesliminden önce veya teslimiyle birlikte ödenen. (KDS)

peşkil (peşkir): *a.* Genellikle pamuk ipliğinden dokunmuş ince havlu. (PA 175/78)

peşli: *a.* Beli kuşaklı olup tüm bedeni örten, ayaklara kadar uzun entaridir. (HFG)

petmez (pekmez): *a.* Genellikle üzüm, dut vb. meyvelerin kaynatılarak koyulaştırılmış biçimi. *bi de petmez yapardık pancardan petmezle yirdik.* (BA 316/32, Ter. Kofçaz)

Peygamber Çorbası: *öz. a.* Nane, sarımsak ve sirkeden yapılan bir tür yiyecek. (KMİA 61/17)

peyke: *a.* Köy kahvesi oturağı. (Avc. Demirköy)

peze (beze): *a.* Hamur topağı. *kat kat pezeyi peze deriz kat kat.* (BA 250/8)

pıçak (bıçak): *a.* Bir sap ve çelik bölümden oluşan kesici araç. (BA 339/19)

pıçı pıçı: *ünl.* Sığır, davar çağırma ünlemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pıdık: *a.* Küçük köpek yavrusu. *Fena mı fena bi pıdicî vādî onlān āle durū mu bilemeycem şini ma.* (KDS)

Pılaska (Plaska): *öz. a.* Yumurta, yoğurt, kabartma tozu, pul biber, nane, tuz, mısır unu, pırasa, yağ ve su ile yapılan bir yemektir. (KM s.71)

Pılaça: *öz. a.* Şimdiki adı Sislioba olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

pılım: *a.* Sigara izmariti. (Top. Kofçaz)

pınācık (pınarcık): *a.* Yerden kaynayan su, kaynak. (PA 175/60)

pırç: *a.* Keçi. (KDS)

pırlamak: Uçmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pırnal: *a.* Meşe ağaçlarının meyvesi, tohumu. (KMT)

pışık: *a.* Beş taş oyununda bir durak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pıtık (terlik): *a.* Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi. (Malk. Kofçaz)

pıtırak: *a.* Dikenli tohumu insanların giysilerine, hayvanların tüylerine yapışan bir yıllık otsu bir bitki. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pıtpıdıık: *a.* Tavukgillerden, boz renkli, benekli, yurdumuzda en çok sonbaharda eti için avlanan, etinden ve yumurtasından yararlanılan göçebe kuş, bildircin. (KDS)

pıtrak: *a.* bkz. **pıtırak**. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS) *dittik onnarı pıtraklarını ayıklāsın tabi.* (BA 223/32)

pıyka: *sf.* Zayıf, çelimsiz. (Ter. Kofçaz)

pıyran: *öz. a.* Mülver otu diye bilinen, ısırğan otunun yakıcı etkisini gidermek için kullanılan bodur, dar uzun yapraklı bir ağaççık. (KDS)

Pilavuşto: *öz. a.* İri ve tatlı olan bir tür erik. (KDS)

pimka: *a.* Güvercinlerin kuyruk kısmında bulunan bir çıkıntı. (Top. Kofçaz)

pindirmák (bindirmek): Binmesini sağlamak. (KDS)

pinek (binek): *a.* Binmeye yarayan otomobil, at vb. (KDS)

pinmek (binmek): 1. Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak. (BA 251/44, KDS) 2. Yüksek bir şeyin veya bir hayvanın üstüne çıkıp ayaklarını sallandırarak oturmak. (KMT)

pipi: *a.* Tavukgiller takımından eti için yetiştirilen bir kümes hayvanı. Hindi. (KDS, * Lüleburgaz -Krk. DS)

pirket (biriket): *a.* Kum ve çimentonun birleştirilmesiyle elde edilen yapı malzemesi. (BA 257/48)

pisar: *a.* Yazıcı. (KDS)

pişin (peşin): Far. *sf.* bkz. **peşint**. (PA 144/68)

piştav: *a.* İçine barutla sıkıştırılmış kurşun bilyeyi atan, kısa namlulu, tek atış yapılabilen bir tür tabanca. (Malk. Kofçaz)

Pita: *z. a.* Un, tuz, su, yumurta, ıspanak, peynir ve yağ ile yapılan bir tür börek, boşnak Böreği. (KM s.50)

piynir (peynir): Far. *a.* Maya ile katılaştırılarak sütten yapılan ve birçok türü olan besin. (PA 11/12, BA 202/14)

pīlemek: 1. Bir kızın gönlünü çalmak, kız tavlamak. 2. Avutmak, teselli etmek. (KDS)

pīnir (peynir): Far. *a.* bkz. **piynir**. (PA 223/54, KDS)

pīt : *a.* Dörtlük. (KDS)

pīzlenmek: İçki içmek, kafayı çekmek. (Beğ. Demirköy)

pa (poğaça): *a.* İçine peynir, kıyma vb. konarak hazırlanan bir tür tuzlu rek. (BA 334/33)

podu: *a.* İki kulplu büyük testi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Poloz: *a.* Kofçaz’a bağlı bir mevki adı. (KMİA 69/25)

popaz: *a.* İşlam’ın gereklerine uymayan, saçı sakalı karışık. (KMİA 114/29)

poplak: *a.* Yaşlı adam. (Avc. Demirköy)

pora yapmak: st üste koymak, yığmak. *gvurları bir biri üstüne anadan dma pora yaptılar.* (KMİA 102/49)

porta: 1. *a.* Dış kapı. *Bn alt taraftan gldim ama, aşda portaldan gldim, mar.* (KDS) 2. *a.* Tahta kapı. (KMT)

postaf: uha kumaşının sarıldığı top. (KDS)

postaki: Far. *a.* Koyun veya keçi postu. *bütün gökyüzüne dyir p insan yağdı postaki diyī.* (PA 211/43)

potak: *a.* Göl ya da akarsu kenarlarında yaşayan karabatak kuşu. (Top. Kofçaz)

poteke: *a.* Keçi yolu, patika. (Malk. Kofçaz)

potur I: 1. *a.* Bir çeşit keçi kılından yapılan dokuma pantolon. (KDS) 2. *öz. a.* Çuhadan yapılmış, kaytanlı, bol yukarı kısmı geniş, paçalara doğru daralan. genellikle siyah ve lacivert renkte olan pantolondur. (HFG)

poy: 1. *a.* Kırmızı bibere benzeyen bir bitki. *poy yapıyez. ya poy poy yapıyez misir gündöndü şey kōyáz onnarı onnarla bunnarı güzelce fırına atıyáz.* (BA 273/20) 2. *a.* Tohumları kırmızı bibere benzeyen ve karabiberle karıştırılarak pastırma çemeninde kullanılan bir bitki. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

poyata: *a.* Hayvan otu konulan yer. (Ham. Demirköy)

Poyralı deresi: *öz. a.* Poyralı'dan doğan bir dere. (PKM S.14)

pulis (polis): *a.* Güvenliği sağlayan memur. (KİVİYA 18/213)

Pumakça (Pomakça): *öz. a.* Pomak dili. (BA 193/65)

pupa: *a.* Şişirilmiş, kabarıklaşmış. (Ter. Kofçaz)

pusarik: *a.* Bulutlu, puslu, yağışlı hava için. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

putā (pırtı): *a.* Giysi türü eşya, kumaş. *sōna gene abalık fereceleri yaptık putālarımızı yaptık abalıktan.* (PA 175/75)

putmanik: *a.* Hamurlu ve peynirli bir yemek. (KDS)

putret: *a.* Fotoğraf. (Top. Kofçaz)

pürçek: *a.* Mısırın tepesinde püskül biçiminde olan erkeklik organı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

pürgü: *a.* Kadın çarşafı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

püsür: *a.* Tembel, kalpazan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

püsürlük: *a.* Tembellik. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Rāim (Rahim) I: *öz. a.* Bir erkek adı. (KDS)

rāle (rahle): Ar. *a.* Üzerinde kitap okunan, yazı yazılan, bazıları açılıp kapanabilen alçak, küçük masa. (KDS)

rām (rahim) II: Ar. *a.* Döl yatağı. (BA 343/13, PA 178/16)

rāmet (rahmet): *a.* Ar. Yağmur. (KDS)

rāmet ĩlemek (rahmet eylemek): *d.* Ölünün arkasından edilen hayır dua. (PA 174/35)

rāmete kalmak: *d.* Ölmek. (BA 308/6)

rāmetli (rahmetli): *sf.* “Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş, bağışlanmış” anlamlarında ölmüş Müslümanları saygıyla anmak için ad veya unvanlarının başına getirilen bir söz. (PA 274/63, KDS, BA 214/2)

rampa: *a.* Düzgün istiflenmiş büyük odun yığını. (Malk. Kofçaz)

Rampi: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

ranpa (rampa): İt. *a.* Bir arazinin, bir kara yolunun, bir demir yolu hattının yatay doğrultuya göre yokuş olan bölümü. (BA 189/20)

raslamak (rastlamak): Bir kimse ile karşı karşıya gelmek, karşılaşmak, rast gelmek. (KDS)

Raşıit Ruşıit Oyunu: *öz. a.* Oyun iki kişi arasında oynanır. Bunlar Raşıit adında oğlan kılığına girmiş bir kız ve anasıdır. Bu oyun kış gecelerinde kızlar arasında oynanır. (GTG)

rāt (rahat): Ar. *a.* İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur. (KDS, KMİA 79/116, BA 276/8)

rāt (rahat): *a.* İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur. (BA 193/55)

rātsız (rahatsız): *sf.* Hasta, keyifsiz. (PA 144/58)

ravani (revani): *a.* Yumurta ve irmikle yapılan, fırında kabarıp piştikten sonra üzerine şerbet dökülen bir tür tatlı (BA 194/73)

raz gelmek (rast gelmek): *d.* Düşünmediği, ummadığı hâlde karşılaşmak, rastlamak, tesadüf etmek. (KMİA 78/97)

Revaziye Deresi: *öz. a.* Pınarhisar ilçesine bağlı bir dere. (PA 193/22)

Roman: *öz. a.* Trakya'nın neredeyse her yerinde oynan balkan kökenli, ağır ve hızlı olan bir tür oyun havasıdır. (HFG)

ruha: *a.* Halk arasında çeyiz anlamına gelen bir söz. *Bisim zamanımızda çmze ruha dēdik be gızanım.* (KMT)

Rum Kızı: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

rumnar (rumlar): *Ar. öz. a.* Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı kimse. (PA 185/24)

sā (sağ) I: *a.* Vücutta kalbin bulunduğu tarafın karşısında olan, sol karşıtı. (KMT)

sā (sağ) II: *sf.* Sağlam, esen. (PA 188/25, BA 214/21)

sā iyā: *a.* Sağ taraf. *Baktı bana, sā iyān su tutmuş dedi bana, ama tezā dedi.* (KDS)

sa: *a.* bkz. **sā (sağ) II.** (KMİA 60/24)

saan (sahan): *Ar. a.* İçinde yemek ısıtılan veya yumurta gibi şeyler pişirilen, derinliği az metal kap. (KDS)

sāb (sahip): *Ar. a.* Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse. (BA 275/63, KMİA 55/46, KMT)

sabā (sabah): *Ar. 1. a.* Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman. (Beğ. Demirköy, BA 242/38, KDS) *2. zf.* Sabahleyin. (PA 260/63)

saba (sabah): *Ar. a.* Bkz. **sabā.** (KDS)

sabacık: *zf.* Sabah olduğu zaman. (KDS)

sabālan (sabahleyin): *zf.* Bkz. **sabā (sabah) II.** (BA 328/77, KDS)

sabāleyn (sabahleyin): *zf.* Bkz. **sabā (sabah)** (KMT)

sabın (sabun): *a.* Kirli ve yağlı şeyleri temizlemekte kullanılan, türlü yağlarla alkaliler birleştirilerek yapılan madde. (BA 270/43)

sac_ayā (sacayağı): *a.* Ekmek pişirmek için kullanılan demirden yapılmış bir çeşit ocak. *koyardık sac_ayānın üstüne ısınırdı.* (BA 270/42, KDS)

sāca (sacayağı): *a.* bkz. **sac_ayā.** (PA 145/91)

sacā (sacayak): *a.* bkz. **sac_ayā.** *bu enselere bu kafaya ıscak sacā sobaylan kesēlen yakmak dedem ĭce ölmüş.* (KMĬA 109/23)

sacyā (sacaya): *a.* bkz. **sac_ayā.** (KDS)

saçak: *a.* Bitkilerin emici kökleri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

saçı: *a.* *hlk.* Gelinin başından aşağı saçılan çiçek, şeker, arpa, para vb. şeyler. (BA 223/41)

saçılık: *a.* Düğün armağanı. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

saçma: *a.* Saman irisi, ağaç yaprakları ya da odun parçaları ile karıştırılıp sobada yakılan koyun, keçi, at, eşek gibi hayvanların gübresi. * Vize -Krk. (DS)

sādiç (sağdıç): *a.* Yakın arkadaş. (KDS)

sadiç: *a.* Besleme kız, ahretlik. Kızılcıkdere -Krk. (DS)

sadılamak: Sözü ağzında gevelemek, şaşırıp sözü uzatmak, istediğini tam anlatamamak. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

safa (sefa): *a.* Gönül rahatlığı, rahatlık. (BA 352/25)

safa: *a.* Toprakta yapılmış su kabı, maşrapa. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sağlır: *a.* Sağmal hayvan. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sağnak: *a.* Çok kısa süre. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

saka: *a.* Sakağı da denilen, atlarda olan mankafa hastalığı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sakırğa I: *a.* Kasırğa. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sakırğa II: *a.* Kene. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sakıtmak: Eline yüzüne bulaştırmak. (Avc. Demirköy)

sakızotu: *a.* Büyük ve tüylü yapraklı, kökünden sakız alınan bir bitki. * Lüleburgaz - Krk. (DS)

sākıl: *sf.* İstekli, arzu eden kişi. (KDS)

sālam (sağlam): *sf.* Sakatlık veya hastalığı bulunmayan, sağlıklı, sıhhatli, gürbüz. (KDS, BA 338/49)

salapan: *a.* Sünepe, kötü giyimli, perişan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

salgın (salgın): *a.* *sf.* Kısa zamanda çevredeki insan, hayvan veya bitkilerin büyük bir bölümüne bulaşan, müstevli. (KDS)

sālık (sağlık): *a.* Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik. (KDS)

sālık: *a.* Vücudun hasta olmaması durumu, vücut esenliği, esenlik, sıhhat, afiyet. (BA 334/3)

sālıklı (sağlıklı): *sf.* Sağlık durumu iyi olan, sağlam, esen, sıhhatli. (BA 200/42)

sallangaç: *a.* Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Salī (Salih): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 189/29, PA 226/37)

Salma I: *a.* Başiboş, serbest. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Salma II: *a.* Köy bütçesi için köylülerden alınan vergi. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

salmak: 1. Televizyonun,teybin ya da radyonun sesisini açmak. (Malk. Kofçaz) 2. Koymak. (KDS) 3. Havlamak, korumak. *Şindi dişlerim kalmadı demiş, ısırcek gücüm kalmadı demiş, salacek gücüm kalmadı demiş.* (KDS) 4. İzin vermek. (KDS)

sālmak (sağılmak): Sağma işine konu olmak. (BA 222/15)

samannık (samanlık): *a.* Saman konulan yer. (KDS, BA 235/30)

sāmak (sağmak): Memeyi parmaklar arasında sıkarak sütünü akıtmak. (KDS, BA 347/52)

samıt: *sf.* Sersem, bitkin. *Bán dá eptán samıt gibi oldum, çok yoruktum, baksanā bī sūrū yerá gidip gáldım.* (KDS)

sampı: *sf.* Salak, aptal. (KDS)

samsak (sarımsak): *a.* Baharat olarak kullanılan dişli bir bitki. (KDS)

sanayā (sana yağ): *a.* Halk arasında margarine verilen isim. *sıcak ekmekle şeytik mi çıkarıp gençler yiye tabi sanayā olur.* (BA 274/23)

sangaç (salıncak): *a.* İki ucundan iki iple veya zincirle yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı. (KDS, KİVİYA 39/14)

sāp (sahip): *Ar. a.* Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse, iye, malik. (KMİA 104/92)

sap yastık: *a.* İçine saman doldurularak yapılan yastık. *üle örtü yapardık büle şeyleri sap yastıklā vardı dayalı büle minderlik şeyle vardı* (BA 266/40)

sapasālam (sapasağlam): *sf.* Çok sağlam, her yanı sağlam. (KDS)

saplam: *a.* İğneye takılan iplik parçası. (KDS)

sakar: *a.* Beyaz benek. (KDS)

Sakar Bayırı: *öz. a.* Pınarhisar ilçesine bağlı bir ormanlık alan. (PA 196/92)

saksān (saksağan): *a.* Kargagillerden, karnı beyaz, kanatları ve kuyruğu kül rengi diğer yerleri parlak, kara, uzun kuyruklu kuş, alacakarga, alakarga. (KMT)

Sarıbaşak: *öz. a.* Kısa boylu, iri taneli bir çeşit buğday. (PKM S.50)

sarıca: *a.* Ağaç türü. *Bī kūp altın, gidē toburē yasā gömē, bī sarıca vāmış, sarıcanın altına gömē.* (KDS)

sarıcārı: *a.* Bal yapmayan, yörede eşek arısı diye de bilinen bir tür arı. (Top. Kofçaz)

sarılmak: Hemen yapmaya koyulmak, girişmek. (KDS)

sarlak: *a.* Sokulgan, girgin. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sárme (sarma): *a.* Lahana, pazı ve üzüm yaprağının hazırlanan içle sarılmasıyla yapılan etli veya zeytinyağlı yemek. (BA 326/15)

sarmsak (sarımsak): *a. bit. b.* Bitkinin baharat olarak kullanılan dişli bölümü. (BA 246/11)

sarsaklık: *a.* Sersemlik, dağınıklık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sāt (saat): Ar. *a.* Vakit, zaman. (PA 186/57, KMT)

sātlık (saatlik): *sf.* Belli bir saat süresince yapılan veya olan. (BA 217/38)

savak: 1. *a.* Değirmen oluğunun, havuzların su boşaltmaya yarayan deliği. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Su dağıtılan evlek başları. -Krk. (DS)

savgaşmak: Düşer gibi olmak, dengesi bozulmak. (KDS)

savrik: *a.* Dağınık, dikkatsiz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

savsaklamak: İşi ağır almak, geciktirmek, oyalamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

savur: *a.* Ramazan geceleri yenen yemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

savuşmak: Çekilmek uzaklaşmak. *Bobam nası kızādı bise en küçüsü bendim ep gene beni düvēdi savuşurum dē.* (KMT)

saya: *a.* Ağıl. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sāy1 (sah1): *zf.* Gerçekten, gerçek olarak. (KMĪA 55/33)

sayımcı: *a.* Hayvan vergisi toplayan kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sayi (sah1): *zf.* Bkz. sāy1. (BA 227/38)

Sayit (Sait): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 231/8)

saysınmak: Tanımak, saymak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Sayvandere: *öz. a.* Tozaklı'nın içinden geçen dere adı. (PKM S.51)

sayvant: *a.* 1. Ağıl, mandıra. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Evlerin dışında üstü örtülü, yanları açık genişçe saçakaltı, teras. Lüleburgaz -Krk. (DS)

SazlımalkiŞ: *öz. a.* Edirne ili, Kırçasalılı bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 202/9)

Sebātin (Sebahattin): *öz. a.* Bir erkek ismi. (BA 233/51)

Seblá (Sebile): *öz. a.* Bir kadın adı. (KDS)

Sedenka: *öz. a.* Köy kadınlarının kendilerine özgü eğlencelerindendir. Sedenka kelimesi Balkan kökenlidir. (HFG)

seel: *sf.* Az, azıcık. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sefā (sefer): *a.* Kez, defa. (KDS)

seferbeylik (seferberlik): *a.* Bir ülkenin silahlı kuvvetlerini savaşa hazır duruma getiren, ülkenin ekonomisini, yönetimini savaş gereklerine uyacak duruma sokan hazırlık ve önlemlerin tümü. (BA 343/12)

sefte (siftah): *zf. mec.* İlk kez. (BA 277/47)

seftelemek: Başlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

seká (sandalye): *a.* Alçak ayaklı, arkalıksız iskemle. *Çok güzál bî şē oldu, dūn salonun içiná masayla seká aldık.* (KDS)

seki: *a.* Alçak ayaklı, arkalıksız iskemle. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sekiS (sekiz): *a.* Yediden sonra gelen sayının adı. (PA 205/4)

seklem: 1. *a.* Bir kişinin ya da hayvanın taşıyabileceği yük, denk. (Malk. Kofçaz) 2. *a.* Bohça. *sōna cārısın dūne o dātır seklemine sırt āzına gider ōle şeker meker yoktu.* (KMİA 111/12) 3. *a.* Çok dolu olmayan çuval. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sekme sekelek: *ik.* Çok isteyerek. *a biz de geliveriz sekme sekelek, sekme sekelek gelirdik biz eve* (97/33)

sektirme: *a.* Genellikle desimetre, santimetre, milimetrelerle bölünmüş ölçü aracı. (Ter. Kofçaz)

sel: *sf.* Bir parça, az. Karıncak -Krk. (DS)

Selanik: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

selemen: *a.* Yumak. (PA 244/67)

selinti: *a.* Sel sularının sürüklediği çer çöp. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

selki: *a.* Çalışma vb. sebeplerle bireyin ruh ve beden etkinlikleri açısından verimlilik düzeyinin azalması. (KDS)

selkimek: Hamlaşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

selmen: *a.* Bir çeşit dokuma aleti. (PA 142/23)

selvet (servet): Ar. *a.* Varlık, zenginlik, mal mülk. (Beğ. Demirköy)

seme: *a.* Aptal, sersem, budala. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

semelemek: Sersemlemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sendirmek: Biber, patlıcan gibi sebzelerin ateşte közlenmesi. *būle yaparım ben sendirīm önce böberleri haştöle.* (KMT)

senmek: 1. Tazeliğini yitirmek, büzülmek, pörsümek. Meyve, bitki vb... * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *sf.* Kabarık, şişkin bir şey sönmek top, balon vb. için. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sente: 1. *a.* Ayarı tam. 2. *a.* Son düzeltme. (KDS)

sepelemek: 1. Çiselemek, az az yağmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Serpelemek, serpmek. *tekrar bi kere dā sepeliriz eşimi üstüne de üç beze tamam biter.* (BA 250/11)

seper (siper): Far. *a.* Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer. (Avc. Demirköy)

sepet: *a.* Değirmende, buğdayın döküldüğü kesik koni biçiminde yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sepetçik: *a.* Sepet örmeye yarayan bir çeşit bitki ve çubuklar. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sepi I: *a.* Büyük acı, felaket. * Vize -Krk. (DS)

sepi II: *a.* Dayak, sopa. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sepili çarık (sepili çarık): *a.* Tabaklanmış ayak giysisi. (PA 159/79)

sēr (sefer): *Ar. a.* Kez, defa. (KMİA 60/48)

serbeS (serbest): *sf.* Tutuklu veya bağımlı olmayan, özgür, hür. (BA 315/19)

serbezlenmek (serbestlenmek): Bağımlılığına, tutukluluğuna veya baskı altındaki durumuna son vererek serbest kılmak, bırakmak, koyuvermek. (BA 259/5)

seren: *a.* Ot, ekin taşımak için arabayı genişletmek amacıyla yanlara uzatılan ağaçlar.
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

sergen: *a.* Mutfak rafı. * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

sergene: *a.* bkz. **sergen**. -Krk. (DS)

seri: *a.* Diri, sağlıklı, dinç kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sermek: *a.* Sergi. *o aynalar çakmaklar o sermekler ândan sōra niyse geldim dāreyle*
(BA 298/6)

serpme: *a.* Bir çeşit balık ağı. -Krk. (DS)

seslâmek: Dinlemek. (KDS)

seslemek : bkz. **seslâmek**. (BA 276/2, PA M.D.D, Ceylan * Lüleburgaz -Krk. DS)

ses-semit: *a.* Gürültü. *İç ses-semit yok.* (KİVİYA 11/50)

seyirmek: Seğirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

seysana: *a.* Gelin çeyizini götüren beygir. (Top. Kofçaz)

Sazara: *öz. a.* Şimdiki Çukurpınar Köyü'nün eski adı. (PA 162/5)

sezek: *a.* Tez sezen, tez duyan, duyarlı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Sıbırya (Sibirya): *yer. a.* Rusya'nın bir eyaleti. (BA 324/30)

sıbıtmak: 1. Atmak, fırlatmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Kovmak. (KDS)

sıçınmak: *d.* Gereğinden fazla lazım olmak, yanından ayırmamak. *Aman sen de be er gittiğin yere götürcesin onu sıçınamıycan.* (KDS)

sık elden: *d.* çabucak, seri şekilde işi halletmek. (KDS)

sıkı: *a.* Cimri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıklık: *a.* Islık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sınaşık: *a.* Alışkın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sınaşmak: Alışmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) *Biraz yaktı benim ellâmi. A pık sōra sınaştı benim ellerim ep gene ĩce şini.* (KDS)

sınaştırmak: Alıştırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıngın: 1. Gözü korkmuş, sinmiş kimse. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Bıkkın, usanmış. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sınmak: Usanmak, bıkmak, yılmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıptmak: Atmak, fırlatmak. Bulgaristan göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sırana: *a.* Hamur çevirmeye yarayan demir araç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sırçan: *a.* Yün ipinin sarılması, yumak yapılması. (Malk. Kofçaz)

sırğan (ısırgan): *a.* Tüyleri kırıldığında karınca asidi denilen çok kaşındırıcı bir madde çıkartan bir ot. (KDS)

sırgı: *a.* Öküz koşularak çekilen harman toplama aygıtı. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sırlıklı: *a.* Eğitilmemiş çocuk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sırık: *a.* Sopa. (KMT)

sırtısıra: *zf.* Arkasından, izinden. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sırtmaç (sığirtmaç): *a.* Büyükbaş hayvan güden kimse, sığır çobanı, nahır. (KDS)

Sırtkareki: *öz. a.* Babaeski ilçesine bağlı bir muhit adı. (KMİA 109/27)

sısmak (susmak): Konuşmasını kesmek. (KDS)

sıva: *a.* Derin olmayan su, sığ. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıvat: 1. *a.* Çay, dere kıyılarında hayvanların su içmesine elverişli yer. * Lüleburgaz - Krk. (DS) 2. *a.* Sulak ve otu bol otlak. Çakıllı * Vize -Krk. (DS)

sıvazlamak: *a.* El içi ile bir şeyi düzler gibi yapmak, okşamak, sevmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıvık: *sf.* Cıvık, sulu, gevşek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıvıtmak: Cıvıtmak, sulandırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sıyırğı: *a.* Harmanda sap toplamaya yarayan bir çeşit araç. * Vize, * Lüleburgaz - Krk. (DS)

sıyrık: *a.* Utanmaz, yüz­süz, bilgisiz kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Sızdırma: *öz. a.* Kemiksiz dana eti ve tuz ile yapılan bir tür kışlık yemeklerde kullanılan bir tür katıktır. (KM s.72)

sızırma: *a.* Kavrulmuş parça et, kıyma. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

siFer (sefer): *a.* Kez, defa. (BA 352/33)

siğirdim vermek: Eğim, akıntı vermek. * Vize -Krk. (DS)

silā (silah): Ar. *a.* Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç. (KMİA 54/13, BA 302/21, PA 226/29)

silikmek: Bırakmak. *Ne mektup yazmış, ne ses, ne ayır aber. Silikmiş bölā babaanneyā çocukları, eşini.* (KDS)

sīmak (sığmak): Bir yere bütünüyle girebilmek veya içinden geçebilmek. (KDS)

similti: *a.* Aptal. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sine (sene): Ar. *a.* Yıl. (PA 246/16)

sinecen: *a.* Çekingen, ürkek insan. * Vize -Krk. (DS)

sineklenmek: 1. Kuşkulanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Oyalanmak, tembellik etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

s̄nmak (sığınmak): Tehlikelerden kaçarak güvenilir bir yere çekilmek. (KMİA 54/13)

sinmek: Saklanmak. *Bî köprünün altına sinēri babası.* (KDS)

siplemek (saplamak): Ucu sivri bir nesneyi herhangi bir yere batırmak. (KDS)

sipsi I: 1. *a.* Ağaç dallarından yapılan düdük. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Zurna ucuna takılan küçük mızıka. (Avc. Demirköy)

sipsi II: *a.* Yüzü uzun, kafası sivrice kimse. * Vize -Krk. (DS)

s̄r (sığır): *a.* hay. *b.* Geviş getirenlerden, boynuzlu büyükbaş evcil hayvanların genel adı. (KDS, KMİA 56/13)

s̄rtmaç (sığirtmaç): *a.* Büyükbaş hayvan güden kimse, sığır çobanı, nahır. (PA 169/16)

s̄rek (seyrek): *sf.* sık olmayan. (KDS)

Sirto: *öz. a.* Kırklareli ve köylerinde düğünlerde erkekler tarafından oynan bir çeşit horo havasıdır. (YYG, KF s.55)

siyā (siyah): Far. *a.* Kara. (BA 337/34)

s̄leşmek: Sohbet etmek. Konuşmak. (Top. Kofçaz)

s̄idik (sidik): *a.* İdrar. (KDS)

s̄idikli meşe: *a.* Bir meşe ağacı türü. Meşe palamudu. (Top. Kofçaz)

s̄imek: İdrar yapmak. (Malk. Kofçaz)

Sobacılar Çarşısı: *öz. a.* Bakır eşyaların, kapların kaçakların tamir edildiği, yenilendiği yer. (VŞ S.8)

Sōcak (Soğucak): *öz. a.* Pınarhisar ilçesine bağlı bir dere. (PA 216/45)

Sofuālil (Sofuhalil): *öz. a.* Kırklareli ili, Babaeski ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 214/15)

Soğucak Deresi: *öz. a.* Cevizköy'deki dereye verilen ad. (PKM S.22)

sokranmak: Söylenmek, homurdanmak, gönülsüz iş görmek. * Vize -Krk. (DS)

sokurdamak: Söylenmek, homurdanmak, gönülsüz iş görmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

somak: *a.* Köpek burnu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

somlamak: Koku almak üzere koklamak av hayvanı için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sōn (sonra): *zf.* Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı. (KMĪA 61/8)

sona (sonra): *zf.* Bkz. **sōn.** (KMT)

sōna (sonra): *zf.* Bkz. **sōn.** (BA 242/49, PA 277/30)

sōnacīma (sonra): *zf.* Bkz. **sōn.** *sōnacīma piynirse piynir īšimikse īšimik koyuyōz üstünü de yālyosun atıyosun.* (PA 169/13)

sōnakı: *sf.* Sonra olan. (KMĪA 56/13)

sōk (soğuk): *a.* Isının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu. (KDS)

sōkluk (soğukluk): *a.* Yemeğin sonunda içilen hoşaf, komposto vb. şeyler. *İlktān çorbayı korsun, sōkluk en geri konur, ilktān sōkluk konmaz.* (KDS)

sōra (sonra): *zf.* Bkz. **sōn.** (KMĪA 54/4)

sōracımna: *zf.* Bkz. **sōn.** *āndan sōra sōracımna kına vermler davetiye şeyderler unna.* (BA 275/54)

sōracīma (sonracıgıma): *zf.* Bkz. **sōn.** *Bir yangılık, ama ne yangılık, yanērım çatır çatır. Andan sōracīma ōlā bōlā.* (KDS)

sōrey (sonra): *zf.* Bkz. **sōn.** (BA 219/82)

sosā: *a.* Lağım faresi. (KDS)

sosti: *a.* Çingene. (KDS)

sotanak: *a.* Eşleri kardeş olan erkeklerden her biri. (KDS)

sōra (sonra): *zf.* Bkz. **sōn.** (BA 199/15, PA 154/11)

sorāç: *a.* İki kovayı omuzda taşımak için kullanılan iki ucu oklu alet. (KDS)

sōradan sōraya: *zf.* Konuşulan zamanın ardından gelen zamanda. (BA 205/47)

sovan (soğan): *a. bit. b.* Zambakgillerden, yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki. (PA 172/32)

sovuk (soğuk): *a.* Isının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu. (KDS)

soy: *a.* İz sürmede, avda hayvanın aldığı koku. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

soyfanta: *a.* İşsiz güçsüz gezen, boş gezenin boş kalfası. (Dev. Kofçaz)

soymantı: *a.* Sopa. Rumeli göçmenleri * Vize -Krk. (DS)

söbe: *a.* Yumurta biçimi, oval. *Sobe yüzölü, sobe tabak.* * Vize -Krk. (DS)

söbü: *a.* bkz. **söbe.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sömürmek: Hepsini birden bitirmek, silip süpürmek yiyecek içecek için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sörpük: *a.* Uyuşuk, dalgın kimse. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

söven: *a.* Bağ, bahçe çitlerinde kullanılan uzun kazıklar. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sövüt (söğüt): *a.* Sulak yerlerde yetişen bir ağaç. (KDS)

söyletmelik: *a.* Düğün gecesi gelini konuşturmak için damadın verdiği armağan, para. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sözgelimi: *a.* Sözüm ona, söz gelişi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sözkesti: *a.* Nişandan önce yapılan küçük toplantı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

su kanası: *a.* Sürahi. (KDS)

sūklamak (soğuklamak): Üşümek. (KİVİYA 31/57)

su altı: *a.* Sulak yer, sulak tarla. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sulaan: *a.* Bükülmüş iplik. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sūlacık (usulcacık): *zf.* Yavaşça. *malim aykırđı ya sana kara tātaya ba duymadın mı, sūlacık.* (KDS)

sūlemek (söylemek): Düşündüğünü veya bildiğini sözle anlatmak. (BA 199/1, PA 243/25)

Sultan Çeşme: *öz. a.* Mehmet Akif mahallesinde bulunan çeşmedir. (VŞ S.9)

sultara: *a.* Koyun sürülerinin geçmesi için tarlalar arasında bırakılan yol. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sūmak (soğumak): Isısını hızla veya yavaş yavaş yitirerek soğuk duruma gelmek. (KMT)

sundurma: 1. *a.* Sayvan, önü açık çatı altı. *gittik caminin sundurmasında sabāladık ama ben uyumuyam.* (KMİA 106/136) 2. *a.* Sofa, küçük salon ya da koridor. -Krk. (DS) 3. *a.* Üstü kapalı balkon, evlerin önündeki taşlık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sunmak: Kedi, köpek ve benzeri hayvanlar yiyeceğe uzanmak, dokunmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sūk (soğuk): 1. *a.* Isının üşütecek kadar az veya düşük olması durumu. (BA 211/26, Malk. Kofçaz) 2. *sf.* Isısı düşük olan, sıcak karşıtı. (KMİA 113/13)

sūkluk: *a.* Meyvelerin dilimlenip kaynatılmasının ardından soğutularak içilen şekerli içecek. (KDS)

suriza: *bul. a.* Gök rengine bakan dişi sığır. (KDS)

susa: *a.* Şose, asfalt olmayan yol. (KMİA 93/12)

susak: *a.* Kabaktan yapılmış su kabı, matara. *o susaklan doldurūsun bakırını āni bakırını sokmassın o kuyuya pislenmesin etrafta* (BA 270/38, * Lüleburgaz - Krk. DS, KMT)

susus (susuz): *sf.* Suyu olmayan, suyu bulunmayan. (KDS)

sūt (söğüt): *a.* Sulak yerlerde yetişen bir ağaç. (KDS)

Sūtlūdere (Söğütlūdere): *öz. a.* Edirne ili, Hasköy bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (KMİA 105/116)

suva I: *a.* Derin olmayan su, sığ. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

suva II: *a.* Sıva, badana. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

suvācı: *a.* Omuzda taşınan ağaç. *Ama rasgelā rāmetli gündüz nētinā Akfā dā suvacılāla suya çıkmış.* (KDS)

suvacık: *a.* Sığ yer. *kayī al ordan eee git çok uzā bi kenara suvacık yere dūru aykırılama.* (KMİA 57/45)

suval (sual): *Ar. a.* Soru. (KDS)

suvan (soğan): *a. bit. b.* yemeklere tat vermek için yumrusu ve yeşil yaprakları kullanılan güzel kokulu bitki. (KMİA 63/65, KDS, BA 186/22, PA 275/92)

suvari (süvari): *a.* Atlı asker. (BA 351/11)

suvarmak (sulamak): Toprak, bitki, hayvan vb.ne su vermek. *ayvannarı accık suvarcak, odladacaklar.* (KMİA 57/29)

suvat: *a.* Çay, dere kıyılarında hayvanların su içmesine elverişli yer. * Lüleburgaz - Krk. (DS)

suvulmak: Yaraların bakımı ve sarılması. (Beğ. Demirköy)

sūd (süt): *a.* Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını beslemek için memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı. (KDS)

süd̄ba (süt baba): *a.* Amca. (KDS)

süfür (sahur): Ar. *a.* Ramazan ayında oruç tutanların gün doğmadan önce belirli saatte yedikleri yemek. (KDS)

süğmek: Sözle aşağılamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sükü (süngü): *a.* Tüfek namlusunun ucuna takılan küçük kılıç biçiminde delici silah. *sen gıtmemē isteycen ama kakıcak geriden sükü.* (KMİA 104/101)

sületmelik: *a.* Gerdek gecesinde güveyin gelini konuşturmak için geline aldığı bir hediye (KDS)

Sülüman Ağa: *öz. a.* Kız ve erkeklerle oynanan bu oyun oldukça hareketli olan sağa ve sola gidişlerle mendil sallanan, kızlarla erkeklerin gidip gelme ve yer değiştirmesi ile devam eden bir oyun. (KF s.55, Top. Kofçaz)

sümek: 1. *a.* Dokuma ipinin sarmak, sarılı dokuma ipi, yapa. (PA 231/15) 2. *a.* Taranmış yumak biçiminde yün. Ceylanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS) *böle on son sümek çekeriz böle uzadırız uzadırız uzun uzun.* (BA 210/15)

sümtük: *a.* Arsız, açgözlü, başkasının yediğinden isteyen. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sündük: *sf.* Aptal, mıymıntı, sünepe. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sündürmek: Bir şeyi çekerek uzatmak, esnetmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sünecekli: Lastikli. *Nyası ona fistan dikmiş tá, evál evdá dikilē yá uşām. Beli sünecekli bi fistan.* (KDS)

süpürge: *a.* Yabanıl mısıra verilen ad. *mısır süpürge soyuyoduk. erkek arkadaşlarımız geliyodu bahçe içinde.* (PA 155/28)

süpürgeji (süpürgeci): *a.* Süpürge yapan veya satan kimse. (KDS)

süraç: *a.* Bulaşık bezi, paçavra. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

süregeç: *a.* Harman toplamaya yarayan tahta araç. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sürgü: 1. *a.* Ekilen tohumu örtmeye ya da tarladaki büyük toprak parçalarını kırıp düzeltmeye yarayan çalılardan yapılan bir araç, ağaç silindir. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Tırmık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sürgün: *a.* İshal. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sürmek: İzlemek. -Krk. (DS)

sürtük: *a.* Kız çocuğu. (Malk. Kofçaz)

süsek. *a.* Süsmeye, boynuzlamaya alıştırılmış hayvan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

süsmek: Toslamak, boynuz vurmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

süsüşmek: Hayvanlar toslaşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

sütlaş (sütlaç): *a.* Süt, şeker ve pirinçten yapılan bir tür tatlı, sütlü. (KDS)

sütlü aş: *a.* bkz. **sütlaş.** (KMİA 116/9)

sütlü biber: *öz. a.* Charleston biber, ekşimik, süt ve tuz ile yapılan bir çeşit katıktır. (KM s.73)

sütlük: *a.* Yeşil buğday başağı. (KDS)

süve: 1. *a.* Arabalarda, yastık başına dikilen kazıklar. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Demet taşımak için kullanılan arabanın dört bir tarafına takılan destek tahtası. *Ne süve bıraktın ne bi şey yıktın emirdin.* (KMT)

süven: 1. *a.* Sopa, sırık, ince ağaç. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Kazık. (KDS)

süylenti: *a.* Ağızdan ağıza dolaşan, kesinlik kazanmayan haber, rivayet. (BA 262/8)

süzecek: *a.* Delikli çanak. *eleyez un gibi oluyá makarna süzecēnden.* (BA 251/31)

süzgü (süzgeç): *a.* Sıvıları süzmeye yarayan araç, süzek. (KMT)

Şakımak I: Aydınlanmak, parlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Şakımak II: Çok konuşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şaldırdak : *sf.* Parlak, renkli. *ot kattık içine karamuk deriz şaldırdak büle ot.* (BA 299/48)

şalta: *a.* Bele kadar, sıkı kollu, yakasız, önü iliksiz bir giysi. (GTG)

Şam Kameri: *öz. a.* Bir tür kaysı çeşidi. (PKM S.41)

şamak: 1. Sazlık yerlerdeki su birikintisi. -Krk. (DS) 2. Su kıyılarında, bataklıklarda top top büyüyen, yuvarlak gövdeli saz. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şami: Boş. *a.* Başörtüsü. (Avc. Demirköy)

şaplama: *a.* Bir şeyi sağlamlaştırmak için iki yandan vurulan destek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şaplak: *a.* 1. Tokat. 2. Bakkalların hububat satmak için kullandıkları küçük kürek. (KDS)

şapşak: *a.* Ağaçtan oyma tas, bardak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Her çeşit bardak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şapşal: Şaşkın, beceriksiz, alık. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şapşap: *a.* Su taşı. Kömürköy -Krk. (DS)

şarpa: *a.* Baş örtüsü. (KDS)

Şāsine (Şahsine): *öz. a.* Bir bayan adı. (KMİA 89/1)

şason: *a.* Çetiğe benzer, fakat ondan daha uzun olan, diz altına kadar çıkan, genellikle yapaktan yapılan bir giysi. (HFG)

şavıklandırmak: Işıklıandırmak. (KDS)

şavk: *a.* Işık, aydınlık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şavul: *a.* Çekül. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şavuk: *a.* bkz. **şavk**. (Top. Kofçaz)

şayak : 1. *a.* Yünden dokunmuş kumaş. (PA 179/33) 2. *a.* Dokuması kaba , kalınca yünlü kumaş. (Malk. Kofçaz)

şayka I: *a.* Çivi. Rumeli göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şayka II: Ar. *a.* Eşkiya. * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

şē (şey): *a.* Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz. (BA 193/62, PA 274/59, KDS, KMİA 56/5)

şebelek: *a.* Maskara. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şefteli (şeftali): *a.* Tatlı ve sulu meyve. (KDS)

şenitçi (senetçi): *a.* Eskiden köylerde vergi adına çıkan mahsüllerin belirli oranını toplayan görevli. (BA 234/7)

şennik (şenlik): *a.* Belli günlerde yapılan, coşku veren eğlendirici gösterilerin tümü, bayram. (PA 184/18)

şerbe (şerbet): *a.* Meyve suyu ile şekerli su karıştırılarak yapılan içecek. (BA 194/77)

şeremet: *sf.* Çalışkan, becerikli, eli çabuk, çevik. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şerik: *a.* Çok yakın yaşıt kız arkadaş. *Sán komşu kızısın, arkadaş kızısın, şerik kızısın mālennin kızısın, yakışvârdin.* (KDS)

şēriye (şehriye): *a.* Çorba ve pilavda kullanılan, türlü biçimlerde kesilerek kurutulmuş buğday unu hamuru. (BA 322/62)

şeytanarabası: *a.* Bisiklet. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şıkıdımlı: *sf.* Süslenmiş, süslü. (KDS)

şıkırdanlık: *a.* Yağmurlu hava. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şılalık: *sf.* Işıklı, aydınlık, parlak. * Vize -Krk. (DS)

şılak: *sf.* Işıklı, aydınlık, parlak. Ceylân, Halle * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şılamak: Parlamak. *Atmış āsını, bm balık çıkmış o şılamış altın balık.* (KDS, * Vize -Krk. DS)

şılak şılak: *zf.* Parıl parıl. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şılatmak: Aydınlatmak, parlatmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şıldır: *a.* Köylerde, gençlerin oynadığı bir çeşit mendil oyunu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şına: *a.* Tekerleğin demir çemberi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şınalı: *sf.* Parlak. (KİVİYA 35/31)

şınlamak: Parlamak, ısıldamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şıppadak: *a.* Çabucak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şıp: *a.* Yöresel düğün kıyafetlerinde kullanılan ve satene benzeyen parlak kumaş.
(KDS)

şıpka: *a.* Ucu sivriltilmiş ince sopa. (Beğ. Demirköy)

şıpşıp: *a.* El oltası. (KDS)

şırk olmak: Sırılsıklam olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şırk şırk olmak: Sırılsıklam olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şırlayan (şırlan yağ): *a.* Halk arasında sıvı yağa verilen isim. *doldurūsun bŭle bi parmak şırlayan korsun sıvıyā* (BA 237/30)

şıvşıрма: *a.* Tıka basa yerleştirme, tepme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şılak (şırlak): *sf.* Parlak. *fıransız askeri bŭtŭn şēleri bŭle yalabırdı şılak şeyle silāları.* (PA 141/30) *şey vardı şey çamaşır sodası derdiler. şılak bi tuza benzek bi şey vādı urā* (BA 270/44)

şılamak: Parlamak, şınlamak. (KDS)

şim (şimdi): *zf.* Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. (BA 303/3)

şimdıcik: *zf.* Şu anda, içinde bulunduğumuz zamanda. (BA 244/6)

şimi (şimdi): *zf.* Bkz. **Şim.** (BA 296/1)

şimşirik (şimşek): *a.* Fırtına sırasında, bulutlar arasında elektrik boşalmaları nedeniyle oluşan ve gök gürlemesiyle beliren çakım. *Şimdi bán saat on ikidá evá izlandım, ama çok yāmır yayardı o şimşirik çakardı.* (KDS)

şimşirik urmak: Yıldırım çarpmak. (KDS)

şinci (şimdi): *zf.* Bkz. **şim.** (PA 246/3)

şincik (şimdi): *zf.* Bkz. **şim.** (KMİA 83/19)

şindê (şindi): *zf.* Bkz. **şim.** (BA 235/30)

şindi (şimdi): *zf.* Bkz. **şim.** (BA 240/24) *Bán şindi demiş, bunnan kövüná gıtçám, illá bán bu kızı görjám.* (KDS)

şindiki (şimdiki): *sf.* İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki. (KDS)

şinel: *a.* Ağacı kesme, yarma, yontma vb. işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç. (Avc. Demirköy)

şini (şimdi): *zf.* Bkz. **şim.** (KDS, PA 271/50, BA 304/5)

şinik: *a.* Tahıl için kullanılan, sekiz kiloluk ölçek. (KMT, * Lüleburgaz -Krk. DS)

şinni (şimdi): *zf.* Bkz. **şim.** (KDS)

şirit (şerit): *Ar. a.* Dar, uzun dokuma veya kumaş parçası. (KDS)

şişek: *a.* Bir-iki yaşında koyun. Krk. (DS)

şişinmek: Onurlanmak, kibirlenmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şişirgen: *a.* İçi hava ile doldurulmuş balon. (KDS)

şişkin: *a.* Dargın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şivşirmek: Tıka basa doldurmak. * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS)

şõlá (şöyle): *zf.* Şu yolda, şu biçimde. *Bî pıdî vāmış ep sōlármiş sana bōlá yapacaklā, şōlá yapacaklā.* (KDS)

şõlá bōlá (şöyle böyle): *zf.* Ne iyi ne kötü, orta derecede. (KDS)

şõle (şöyle): *zf.* Bkz. **şõlá.** (PA 214/42)

Şoldurma: *a.* Su akan yer, su toplanan yer. (KDS)

şopar: *a.* Çingene çocuğu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şorolop: *a.* Boş, kandırıcı söz. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

şorolopçu: *a.* Eğlendiren neşelendiren insan. (KDS)

şoşon: *a.* Yapağıdan eğrilen yünden yapılan bir çeşit kışlık kalın çorap. (Top. Kofçaz)

şöferlik (şöförlük): *a.* Şoför olma durumu, sürücülük. (BA 185/3)

şuba: *a.* Mont gibi kışın giyilen kalın bir giyecek. (Malk. Kofçaz)

şubart: *a.* Şubat ayı. (KDS)

şûle (şöyle): *zf.* Bkz. **şölä.** *O gece şûle oldu bu boy su armanın içi, o gece yattık orda.* (KMİA 56/17)

şurē (şuraya): *zf.* Şu tarafa doğru. *Bunnā şindi, birisi şurē durē, birisi bu tarafā durē.* (KDS)

şuşka büber: *a.* Bir biber türü. *istersen şuşka büber at içine.* (BA 205/60)

şutak: *a.* Boynuzsuz erkek koyun. Rumeli göçmenleri -Krk. (DS)

şüpelânme (şüphelenmek): Kuşkulananmak. (KDS)

tā (daha): 1. *zf.* Henüz. *Cırt yeni tā. Nası sokmuşsun orā ōlácā durēlā.* (KDS)
 ūşücüler şenitçiler ekinnerimizi tāārmandan aldılar. (BA 234/7, PA 263/48)
 2. *zf.* Sözü edilen konuda en önemli durumu belirtmek için kullanılan bir söz.
bu tā iyi bilir. (KMİA 54/41)

tá (te işte): *ünl.* Bir yeri göstermek için kullanılır. (KDS)

tā: *ünl.* Uzaklık belirten ünlem. (PA 274/81)

tabansız: *a.* Halk arasında korkak insanlara verilen ad. *Şini ki çücükle çok tabansız pençereden ötā bakmērilē.* (KMT)

tabar: *a.* Kısa saplı, küçük odun baltası, nacak. *orman çok araba tabarını yaparız espiT yaparız.* (PA 173/21)

tabi: Elbette, esasen. (BA 213/11)

tabura (bura): *a.* Bu yer. *Çıkarız u hamırı taburacā, ufālaya ufālaya un yaparsın.* (KMİA 98/71)

Tabya Kapmaca: *öz. a.* Daire olan oyunculardan biri dairenin ortasına geçip tekerlemeler söyleyerek oynadıkları bir oyundur. (HFG)

tafşan (tavşan): *a.* Kuyrukları uzun kıllarla örtülü, kulak ve arka bacakları uzun memeli. (KDS)

tahra: *a.* Ağaç budamaya, kesmeye, odun kırmaya yarayan, satırdan biraz büyük, demir saplı araç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tahsindār (tahsildar): *Ar. a.* Bir kimse veya bir kuruluş adına para toplamakla görevli kimse, alımcı. (BA 288/26)

tak tak: *a.* Abdest almak için kullanılan bir çeşit terlik. (Top. Kofçaz)

taka : *a.* Çarşaf. *taka demek çārşaf demek şindi yaşlılav bilir.* (BA 195/12)

takım: *a.* Sigara ağızlığı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

takışmak: Şaka yapmak, alay ederek eğlenmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

takibat (tahkibat): *Ar. a.* Kovuşturma. (PA 216/29)

taktak: *a.* Takunya. * Lüleburgaz -Krk. (DS) * Çorlu, * Vize *taktak camilerde kullanıyolar takinya. onu bile alamazdık yavrum ayāmıza bak o kadar fakirlik çektik.* (BA 237/25)

tāla (tarla): *a.* Tarıma elverişli olan, sınırlı ve belirli toprak parçası. (BA 340/39, PA 276/3)

tāle (tarla): *a.* bkz. **tāla.** (KDS)

taleme (talebe): *Ar. a.* Öğrenci. (BA 189/38)

tālī (dağlı): *a.* Bulgaristan'ın dağlık bölümlerinden göç eden kimse. (BA 327/37)

talışman: *a.* Ağustosböceği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

taliga göçü: *a.* At arabalarındaki yük sandığı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

taliga: *a.* Çeşitli biçimlerde at arabası. Ceylân, * Lüleburgaz -Krk. (DS) *Beyaz beygir tek taliga geldi Yunan çeteleri.* (KMİA 106/152)

talika: *a.* bkz. **taliga.** -Krk. (DS)

talpa: *a.* Bir buçuk metre uzunluğunda, kalın, geniş tahta. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tamam: *sf.* Tam. *Om beş gün oturduk tamam Tekirdā'nda orda berānkı yamasında orda.* (KMİA 57/33)

tamama tutmak: *d.* Bir kimseyi ciddiye almak. (veya söylenmiş sözü) (Dev. Kofçaz)

tāmin (tahmin): *Ar. a.* Yaklaşık olarak değerlendirme, oranlama. (BA 294/44)

tānā (tane): *Far. a.* Bazı bitkilerin tohumu. (KDS)

tana (tane): *Far. a.* bkz. **tānā**. (BA 207/6)

tānek (tane): *Far. a.* bkz. **tānā**. (KDS)

tanelemek: Hayvanlar çok tahıl yiyerek şişmek, hastalanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tanımak: Dikkat etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tanişık: *sf.* Bildik, ahabap. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tapalamak: Başa kakmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tapan: *a.* Tohum ekildikten sonra tarlayı düzeltmeye yarayan yassı ağaç araç, sürgü. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tapı (tapu): *a.* Bir taşınmazın üstündeki mülkiyet hakkını gösteren belge. (BA 195/4, PA 255/27)

tapşın çalmak: Candan el çırpma, alkışlamak ya da bir müziğe tempo tutmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tapşın Havası: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

taraf: *a.* Yöre, yer. *o onnar ötede. çengerli bu yanda çengerli gözvınar fikan ēp onnar minnetler ēp bu taraFta onnar.* (BA 220/3)

tarāna (tarhana): *Far. a.* İçine domates, biber, soğan, kokulu otlar, süt veya yoğurt katılan, bulgur, mayalanmış ve kurutularak ufalanmış hamur vb.nden yapılan çorba malzemesi. (PA 47/42, BA 255/32)

tarankedi: *a.* Çocuk masallarında geçen gerçeküstü yabanıl kedi. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

taraşlama: Kabası alınmış iş. (KDS)

taraşlamak: 1. Altüst etmek, araştırmak, karıştırmak. * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Tarla, bağ ve bahçeden kaldırılan üründen arta kalanları toplamak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

targa: *a.* Çamur, kum, toprak vb. şeyler taşımaya yarayan, iki kişinin taşıdığı dört kollu tahta araç, teskere. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tarak atmak: Düzgün bir desteyi karıştırmak. (KDS)

tarī (tarih): Ar. *a.* Bir olayın gününü, ayını ve yılını bildiren söz veya gün. (PA 216/27, BA 226/15)

tārna (tarhana): Ar. *a.* bkz. **tarāna**. (KDS)

tarna: Ar. *a.* bkz. **tarāna**. (KMİA 70/67)

tartma: *a.* Başörtüsü, yemeni. Çavuşköy * Babaeski -Krk. (DS)

taslamak: Yapılacak bir işi aklından geçirmek, tasarlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tasma: *a.* İnce ince dilinmiş hayvan derisinden yapılmış ip. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

taş: *a.* Halk arasında bademe verilen ad. (PKM S.41)

tāşıda (te karşıda): *ünl.* Karşıdaki bir şeyi göstermek için kullanılan ünlem. (BA 196/28)

taşra: *a.* Ayakyolu. *O bizim taşranın arkasına aşlı cevis ekmiş o cevis tá būmūş onnarı sana toplamış.* (KDS)

tāta (tahta): Far. *a.* Düz, enlice, uzun ve az kalın biçilmiş ağaç. (PA 235/44, KDS, BA 260/47, KMT)

tatala: *a.* Yendiği zaman insanı rahatlatan, hekimlikte kullanılan yabanıl bir ot. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tatarlı: *öz. a.* Şimdiki adı Akıncılar olan, Vize ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

tava gelmek: Kanmak, yumuşamak, yola gelmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tava: *a.* Çeltik tarlası evleği. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tavar (davar): *a.* Koyun sürüsü. (BA 298/20)

tavik (tavuk): *a.* Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı . (KDS)

tavi (tabi): Elbette, esasen. (BA 183/18)

tavlanmak: Yeni yürümeye başlayan çocuk ayakta durmak. * Vize -Krk. (DS)

tavşangölgesi: *a.* Kavkas otuna benzeyen bir çeşit top ot. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tavşanpezevengi: *öz. a.* Bir baykuş türü. (KDS)

Tavuk Gecesi: *öz. a.* Senenin belirli günlerinde mahalleli arasında düzenlenen çeşitli yiyeceklerin yapılıp, manilerin söylendiği gecedir. (HFG)

tavukkarası: *a.* Karanlıkta görememe hastalığı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tay tay durmak: *d.* Yeni yürümeye başlayan çocuk ayakta durmak. (KDS)

tayfa: *a.* Aile. (KDS)

tāzā (taze): Far. *sf.* Bozulmamış, bayatlamamış olan. (KDS)

te_böle (te böyle): *zf.* Bir işin nasıl yapıldığını anlatırken kullanılır. (BA 323/17)

te_oro (te orada): *zm.* Sözü edilen yerde. *te_oro otuz dönüm tarlamız var.* (BA 291/40)

tebüle (te böyle): *zf.* İşte böyle. *Arfe günü sıra geldi gittik, tebüle şeyin başı.* (KMİA 57/35)

tee: İşte * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tefe: 1. *a.* Dokuma tezgâhında tarağı tutan, mekik ipliklerini sıkıştırmaya yarayan araç. *nikiyi çekersin tefeyi bu yandan atarsın çekersin* (BA 211/40) 2. Dokunan ipleri sıkıştırma aleti. (PA M.D.D)

teğbir (tekbir): Ar. *a.* Müslümanlıkta Tanrı'nın büyüklüğünü, yüceliğini anmak için söylenen ve “Allahuekber” sözü ile başlayan dua. (BA 321/35)

tekālek (tekerlek): *a.* Merkezde bulunan, bir eksenin çevresinde dönebilen çember, teker. (KDS)

tekdamar: *sf.* Zayıf, cılız. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tekeye gelmek: Keçi çiftleşmek istemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tekirar (tekrar): *a.* Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması. (BA 263/48)

Tekiş: *öz. a.* Rengi sarıya yakın olan ayva. (PKM S.41)

Tekke: *öz. a.* Erenler köyünün eski adı. (KŞ S.9)

Tekkeşehler: *öz. a.* Şimdiki adı Ulukonak olan, Merkeze bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

tekleme: Mısır, pancar gibi bitkileri seyrekletirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tekne: *a.* Türlü işlerde kullanılmak için çoğu ağaçtan veya taştan yapılan, uzun ve geniş kap. *tarānayı yōrtla būberle domates suvanı kareyez. on gün tekne de duruyi* (BA 317/7, KMT)

Telci Kadın: *öz. a.* Düğün öncesinde gelini düğüne hazırlayan, onu süsleyen kadın. (Top. Kofçaz)

telek: *a.* Kuş, tavuk vb. hayvanların kanat kalemleri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

teleme: *a.* Kestirilmiş süt. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

telesemek: *zf.* Hızlı hızlı solumak. * Vize -Krk. (DS)

Telgrafın Telleri: *öz. a.* Kırklareli Yöresi'nde oynan bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

tēlike (tehlike): Ar. *a.* Büyük zarar veya yok olmaya yol açabilecek durum, muhatara. (BA 228/55)

tellemek: Ağır söz söylemek, aşağılamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tellik: *a.* Yün çorap. Ceylân, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tembî(tembih): *a.* Bir şeyin belli biçimde ve yolda yapılmasını söyleme, bunu üsteleyerek hatırlatma, uyarı, uyarma. (PA 200/11)

temcit: *Ar. a. Sahur. Temcite kalkardık işte ekmémi ymriz su içeriz bineriz arabaya gideriz.* (KMĠA 111/20)

temin: *zf.* Biraz önce, demin. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

temincek: *zf.* Biraz önce, demin. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

temis (temiz): *Ar. sf.* Kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan, arı. (KDS)

temre: *a.* Bir çeşit deri hastalığı. Ceylân * Lüleburgaz –Krk. (DS)

temriler: *a.* Günler, zamanlar, vakitler. (KMĠA 104/34)

tendiriz: *sf.* Taze, diri, sağlam. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tene (tane): *Far. a.* Herhangi bir sayıda olan şey, adet. (BA 250/10, PA 160/102, PA 240/30, * Lüleburgaz -Krk. DS)

teneki (teneke): *a.* Yumuşak çelikten yapılmış üzeri kalay kaplı ince sac. (PA 226/31,KMT)

tenjirá (tencere): *Ar. a.* İçinde yemek pişirilen, kapaklı, genellikle metal kap. (KDS)

tentene: *a.* Dantel. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tepelemek: Bir şeyi ağzına kadar, alabileceği son noktaya kadar doldurmak. (Malk. Kofçaz)

tepişmek: Hareket etmek. (Avc. Demirköy)

tere: *a.* İnsan ya da hayvan dışkısı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

terés (terhis): *Ar. a. ask.* Askerlik ödevini bitirenleri ordudan bırakma. (PA 207/19)

teris (terhis): *Ar. a. ask.* Bkz. **terés.** (BA 239/19)

terki: *a.* Atın arkası. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

terlık (terlik): *a.* Genellikle ev içinde giyilen, deri, naylon vb. şeylerden yapılan, arkası açık, hafif ve türlü biçimlerde ayak giysisi. (KMİA 117/24)

testirá (testere): *a.* Ağaç, demir vb. şeyleri kesmeye yarayan, genellikle üçgen biçiminde dişleri olan, dar ve uzunca çelik araç. (KDS)

teşkel: *sf.* Büyük karınlı kimse. -Krk. (DS)

tetá (teyze): *a.* Annenin kız kardeşi, ana yarısı. (KDS)

teta: *a.* bkz. **tetá**. Krk. (DS)

tete: *a.* bkz. **tetá**. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tetemek: *a.* Karar vermekte güçlük çeken, ikilemde kalan kimse. (KDS)

tetik: *sf.* Uyanık, açığöz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

teya: *ünl.* İşte. -Krk. (DS)

teyâre (teyyare): *a.* Eski dilde uçağa verilen ad. (BA 227/45)

teymen (teğmen): *a. ask.* Orduda rütbesi asteğmenle üsteğmen arasında olan, takım komutanlığı yapan subay. (BA 182/1)

teyyā: *a.* Evet, tamam, olur. (KDS)

tezá (taze): *zf.* Yeni. *Baktı bana, sâ iyân su tutmuş dedi bana, ama tezâ dedi.* (KDS)

tezberi: *zf.* Çabucak, hemen. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tezek: *a.* Saban ya da belin kaldırdığı iri toprak parçası. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tezgere: *a.* Yapılarda harç taşımaya yarayan, tahtadan yapılmış, iki kişinin taşıdığı bir çeşit araç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tezpişti: *öz. a.* Süt, margarin, ceviz içi, yumurta, un, şeker, pekmez ve su ile yapılan bir tür tatlıdır. (KM s.94, * Lüleburgaz ve köyleri -Krk. DS)

tıkız: *sf.* Çok dolu, sıkı, sıkışık. Koyu, katı, sert. * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

tınaz atmak: Harmanda toplanmış samanla karışık ekini yaba ile savurarak tahılı samandan ayırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tıngırak: *a.* Mayasız ince ekmek. * Vize -Krk. (DS)

tıngırdak: *a.* Hayvanların boynuna takılan çan. * Vize -Krk. (DS)

tıkamak: Kapatmak. *Genşlā, èmán çekēlā, yolu tikelā, neyá, bm bāşış várjek gelin.*
(KDS)

tıklatmak: Vurmak, seslenmek. (KDS)

tıraka: *a.* Kuzu ya da koyun başlıklarına dikilen küçük çingırak. Çengelli *
Lüleburgaz -Krk. (DS)

tırısıkı: *a.* Dayak, tokat, sopa. * Vize -Krk. (DS)

tırnak: *a.* Kalem ucu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tırnakop: *a.* Kazma, çapa. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tırtıl: *öz. a.* Yağ, mısır unu, kabartma tozu, un, su, yumurta ve şeker ile yapılan bir tatlıdır. (KM s.94)

tısmak: Korkup susarak bir köşeye büzülmek, sinmek. Kömürköy -Krk. (DS)

tí (te): *ünl.* Gösterme ünlemi. (PA 142/3)

tī (tığ): Far. Dantel veya yün örmekte kullanılan, ucu çengelli kısa şiş. (BA 210/18)

tiğ: Övmek. (Ham. Demirköy)

tiğdirmek: Fıskırtarak işemek erkek için. -Krk. (DS)

tiken (diken): *a.* Bazı bitkilerin dal, yaprak, meyve kabuğu vb. bölümlerinde ve bazı hayvanların derisinde bulunan sert, ucu sivri ve batıcı çıkıntılardan her biri.
(PA 189/76)

tıkva: boş. *a.* Kabak. (KDS)

Tikveş: *öz. a.* Tikveş bölgesinden göç eden muhacırların oynadığı bir tür halk oyunudur. (KF s.55)

tile: *a.* Bir çeşit iplik. *sōra arşına alırdık sōra tile tile onnar onnar böyle tile tile o tileleri boyarız.* (BA 211/23)

Tilki Tilki Saatin Kaç: *öz. a.* Tüm oyuncuların yan yana dizilip daha önceden belirlenip hoca olan oyuncuya saati sordukları ve hocanın cevabına istinaden attıkları adımla hocaya yaklaştıkları ve ilk gelenin hocanın yerine geçtiği bir oyundur. (HFG)

tilkikuyruğu: *a.* Kırmızı çiçek açan bir bitki. Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tilkipınar: *öz. a.* Şimdiki adı Yeşilpınar olan, Pehlivanköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

tintiná (dantel): *Fr. a.* Her türlü iplikle örülen veya bir kumaşın kenarına işlenen türlü biçimde ince ve ağ görünümünde örgü, tentene. *Ba kızım bán çok unudēm alan sana tintiná örmüş onnarı al gidākán.* (KDS)

tirçilmek: *sf.* Kumaş eskimek, lif lif olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tirfil: *a.* Çimenlik yerlerde yetişen yuvarlak yapraklı bir ot. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tirkazlamak: Dürtüklemek. * Vize -Krk. (DS)

tivirmek: İtivermek. Kömürköy -Krk. (DS)

tiyze (teyze): *a.* bkz. **tetá.** (BA 346/22)

tizem (teyze): *a.* bkz. **tetá.** (PA 142/4)

tõle (te öyle): *zf.* O yolda, o biçimde, o tarzda *isteyen tõe benim gibi gice alıp kaçır.* (KMİA 96/18)

tıl (değil) I: *a.* Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarını olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklem olumsuz çekimini sağlayan kelime. (BA 270/45)

tıl (dil) II: *a.* İnsanların düşündüklerini ve duyduklarını bildirmek için kelimelerle veya işaretlerle yaptıkları anlaşma, lisan, zeban. (PA 230/39)

tize (teyze): *a.* bkz. **tetá.** (BA 269/6)

to (te o): *zm.* Gösterilen yer için söylenen bir söz. *Dedim tō arabala gāsáná dedim.* (KDS)

tobırası (te burası): *zm.* İşte burası anlamında kullanılan zamir. (KDS)

tobu (te bu): *zm.* İşte bu anlamına gelen zamir. (KDS)

toburē (te buraya): *zf.* Buraya doğru. *Te toburē gáldi de. Şē dedi, anğınız çocū onun adını koymadınız.* (KDS)

tofya: *a.* Patates. (Top. Kofçaz)

toğca: *a.* Unla pişirilmiş labada yemeği. (KDS)

toka: *a.* Yemliklere hayvanı bağlamak için takılan demir halka. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tokalaç: *a.* Bir nesneyi sabitlemek, dayaklamak için kullanılan büyükçe kesilmiş odun parçası. (KDS)

tokat: *a.* Tarla, bahçe ya da mandıra kapısı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

toklu: *a.* Altı aylıkla bir yaş arasındaki kuzu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

toktoku: *a.* Ahlat kurusu ile kavrulan dövülmüş mısır. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tokur: *sf.* Toparlak. * Vize -Krk. (DS)

tokurcun: *a.* Başakları iç yana gelerek dokuz ya da on üç bağlamdan yapılmış ekin yığınları. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tolu (dolu): *a.* Havada su buğusunun birden yoğunlaşıp katılaşmasından oluşan, türlü irilikte, yuvarlak veya düzensiz biçimli saydam buz parçaları durumunda yere hızla düşen bir yağış türü. (BA 200/26, KMT)

Tombili (Tongili): *öz. a.* Bu oyun eşit iki gruba ayrılan oyuncular tarafından oynanır. Oyun için gerekli olan bir taş ve kiremittir. Kiremitler yuvarlak şekilde dizilir. Amaç bu kiremitleri taşla devirmektir. (HFG)

Top: *öz. a.* Ovale yakın bir ayva çeşidi. (PKM S.41)

topaç: *a.* Yumruk büyüklüğünde kuru parça, kesek. *yımışak tuz yoktu böle topaç tuz alısın kelle ufalarsın onu çekersin.* (BA 271/48, * Lüleburgaz -Krk. DS)

topālacık (toparlacık): *sf.* Top biçiminde olan, yuvarlak, kürevi. (KDS)

toplattırmak (toparlattırmak): Hatırlamak, aklına gelmek, çıkarmak. (KDS)

Toplu Saklamabaç: *öz. a.* Saklamabaç oyununun topla oynan bir şeklidir. (HFG)

topur: *a.* Kök sökmekte kullanılan bir çeşit büyük balta. Hamitabat * Lüleburgaz - Krk. (DS)

Topuz: *öz. a.* Bu oyunda kadının, biri, bir torbaya paçavra doldurur, ağzını bağlayarak diğer kadınlarla manileştikleri bir oyundur. (YYG)

tor: *sf.* Toy, işe alışkın olmayan insan ya da hayvan için. (DS)

torda (te orada): *zf.* Sözü edilen yerde. (KDS)

torko: *a.* İşe yaramaz ahmak, serseri. (KDS)

torē (te oraya): *zf.* O yere, o yöne. (KDS)

torlak I: *sf.* Toy, işe alışkın olmayan insan ya da hayvan için. Ceylân * Lüleburgaz - Krk. (DS)

torlak II: *a.* Evde yapılan kadın giyecekleri. (Malk. Kofçaz)

torluk: *a.* Yığın tahıl ya da eşya için. Sarıcaali * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Toska: *öz. a.* Arnavutluk göçmenlerinin oynadıkları bir tür halk oyunu. (KF s. 52)

tospalık: *sf.* Verimsiz, kumlu toprak. Ceylân Lüleburgaz -Krk. (DS)

tosurdamak: Kanatlarını ya da kollarını kabartmak. * Vize -Krk. (DS)

toum (tohum): *Far. a. bit. b.* Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane. (PA 236/61)

toylan: *sf.* Tipili, fırtınalı bozuk hava. * Vize -Krk. (DS)

tozak I: *a.* Mantar türünden asalak bir bitki. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tozak II: *a.* Sıva çamuruna katmaya yarayan ince saman. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tozamak: Koşup gitmek, kaçmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tozikmek: Kaçmak, farketirmeden uzaklaşmak. (Beğ. Demirköy)

töbölá (te böyle): *sf.* Bunun gibi, buna benzer. (KDS)

Treypa: *öz. a.* Yumurta, kuru soğan, kabartma tozu, patates, tuz, şeker, un ve yağ ile yapılan bir çeşit yemektir. (KM s.68)

tū (tüy): *a.* İnsan ve hayvan derisi üzerinde bulunan ince, kısa, yumuşak ve sık uzantılar.

tufa: *a.* Çalı kümeleri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tufalık: *sf.* Ağaç kökü ve fidanlarla kaplı olduğu için ekilemeyen yer. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tuğyan: *sf.* Şişman, semiz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tuhum (tohum): *a. bit. b. bkz. toum.* (BA 263/29)

tukuş: *a.* Teke. * Babaeski -Krk. (DS)

tūla (tuğla): *a.* Balçığın kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra özel ocaklarda pişirilmesiyle yapılan ve duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi. (BA 257/48)

tulum: *a.* içi boş hayvan postu. (KMT)

Tulumbacı: *öz. a.* Hayvan derisi bir kaç kat üst üste getirilerek taban kısmı yapılan. Üst kısmı ise tek bir kat deriden yapılan, kış için kullanılan bir ayakkabıdır. (HFG)

tūm: *a.* Bir şeyin bütünü, tamamı, hepsi. (KMİA 96/55)

tuman: *a.* Don, şalvar. -Krk. (DS)

tumba: *a.* Dağ üstlerindeki tepecikler. * Vize -Krk. (DS)

tumbak: *a.* Karın. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tun tun dağılmak: *d.* Ayı kalmak, ayrı ayrı yerlere gitmek. (aile bireyleri için) (KDS)

tun: *sf.* Köşe bucak, gizli yer. Bulgaristan göçmenleri Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tunuk: *sf.* Parlak olmayan, mat, donuk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

turçinik: *a.* Domates, biber, sirke ile ezilerek yapılan yemek. (Ter. Kofçaz)

turluk: *a.* Mangal kömürü yapılan yer. *tabi turlā getiriyoruz, turlukta çayıyoz, kıyıyoz, çatıyoz* (VİKA 97/8)

Turulya: *öz. a.* Şimdiki adı Hamdibey olan, Demirköy ilçesine bağlı bir yerleşim yeridir. (KDS)

turta: *a.* Külde pişirilen ekmek. (Avc. Demirköy)

turta: *a.* Mayasız hamurdan yapılan küçük çörek, poğaç. Rumeli göçmenleri Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

turun (torun): *a.* Bir kimseye göre çocuğunun çocuğu. (BA 195/1)

tus (tuz): *a.* Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde. (KDS)

tusmak: Anlamak, gezmek. * Vize -Krk. (DS)

tutak: *a.* Saban eyerinin elle tutulan yeri. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tutalak: *a.* Bir kimsede zaman zaman görülen terslik, huysuzluk * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tutamak I: *a.* İpucu. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tutamak II: *a.* Neden, sebep. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tuyan: *a.* Semiz, şişman. * Lüleburgaz -Krk. (DS) *Ondan mı ikisi dá tuyan nina dedi bana.* (KDS)

tūyan: *sf.* Bkz. **tuyan.** (Malk. Kofçaz)

tuzlalık: *a.* Otları tuzlu olan ya da hiç ot bitmeyen çorak, verimsiz yerler. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Tuzlu dere: *öz. a.* Pınarhisar mevkiine doğru akan bir dere. (PKM S.15)

tüküvt (kükürt): *a.* Tarlaya atılan bir tür ilaç. (PA 149/14)

tülmek: Karmakarışık olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tülke: *a.* 1. Salkım * Babaeski -Krk. (DS) 2. Mısır bağlamı. * Vize -Krk. (DS)

Tülübaba: *öz. a.* Mavi renkli bir çeşit orman çiçeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

tümbek: *a.* Vurmalı bir tür çalgı aleti. *çala çala dâreleri tümbekleri getirdilē beni.*
(BA 298/8)

tümbürdek: *a.* En küçük boy vurmalı bir tür çalgı aleti. (KDS)

türli (türlü): *sf.* Çok çeşitli özellikleri olan, çeşit çeşit, muhtelif. (BA 204/35)

tüvermek: İtmek. (Top. Kofçaz)

tüymek: Görünmeden gitmek, kaçmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

u (o) I: *zm.* 3. tekil şahıs zamiri.

u (o) II: *zm.* İşaret zamiri. *şurdaki bi eski okulumuz unu bin dokuz üz otuz dörtte babam yaptırdı.* (PA 208/28)

ucun ucun: *zf.* Azar azar, yavaş yavaş. *o sandıklānı falan sōra ucun ucun getirdik burayı.* (KMİA 93/18)

ūdme (öğütme): Bir araçla tane durumundaki nesneleri bir araçla ezerek un durumuna getirmek. (BA 2563, PA 235/28)

ūdut (hudut): Ar. *a.* Sınır. (PA 196/85)

uğmaç: *a.* Avuçta ufalanmış hamurdan yapılan çorBA * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uğmak: Ovmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uğrak: *a.* Yol üstünde durulacak yer, istasyon, otel, han. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uğramak: Cine, şeytana çarpılmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uğratmak: Kovmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uğruna durmak: Bir şeyin ardına gizlenmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uğur: 1. *a.* Bölge. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Çizgi, hiza. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

direk uğrundayım ba atçe. (KDS)

uhuru (ur): *a. tıp.* Hücrelerin aşırı çoğalmasıyla insan, hayvan veya bitki dokularında oluşan ve büyüme eğilimi gösteren yumru, tümör, neoplazma, Çingene ahtapotu, vejetasyon. *onu korkudan tabi uhuru vardır böle karnında* (BA 247/45)

ūkümet (hükümet): *a.* Toplum bireylerinin iç ve dış güvencelerini ve birbirleriyle ilişkilerini sağladığı gibi onların her tür gereksinmelerini karşılayan bir ya da birkaç kişiden oluşan yasal ya da geleneksel yönetici güç. bk. halk katmanı. (PA 162/18)

ūlarız : Bağlamak. *sararız çelmine selmine sardıktan sōra ūlarız birer birer.* (BA 328/56)

ulaşık: *a.* Süt ve yoğurttan yapılan bir çeşit peynir, ekşimik, lor. Ceylânköy * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

uluz: 1. *a.* Azgın, zarar yapan hayvan. * Lüleburgaz, Deveçatağı -Krk. (DS) 2. *a.* Yaramaz, zararlı, yoldan çıkmış insan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ūmak (ovmak): Ellerini bir şeye veya birbirine sürtmek. (KMT)

unamak: Saymak, değer vermek, önem vermek. * Vize -Krk. (DS)

undan sōva (ondan sonra): *zf.* Daha ileri bir zamanda, müteakiben. (PA 144/64)

unnar (onlar): *zm.* O şahıs zamirinin çokluk biçimi. (PA 276/7, KMĪA 79/123) *yaralı unnar da yaralı maralı kurtuluyalar* (BA 257/39)

unuştan (onun için): *e.* Amacıyla, maksadıyla. (KMT)

ukul (okul): *a.* Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer, mektep. (BA 195/16)

ūr (hür): *Ar. zf.* Özgür bir biçimde. (PA 142/16)

ura (ora): *a.* O yer. *bazısı kim nerde yer bulduysa uraya git.* (PA 191/14)

ūramak (uğramak): Halk arasında cin çarpma fiili. *Kaçtır ēp ōca ōca gezdik durduk buncāzım ūrama oldu da.* (KMT)

urak (orak): *a.* Yarım çember biçiminde yassı, ensiz ve keskin metal bir bıçakla, buna bağlı bir saptan oluşan ekin biçme aracı. (BA 192/30)

ūraşmak (uğraşmak): Bir işi başarmaya çalışmak. (BA 249/28)

ūratmak (uğratmak): Sert veya küçük düşürücü sözlerle gitmesini söylemek, savmak, defetmek. *bana küfür ettiler demiş. beni ūrattılar ōrdan demiş.* (PA 254/23)

ūrda (orda): *zf.* Sözü edilen yerde. *ēpsi birer parça ōle bararlar tuza yirler ūrda tabi kendi evinde.* (BA 334/34, PA 143/31)

urdurmak (vurdurmak): Bir şeye başka bir şeyi vurmak. (KDS)

urdurmak: Vurmasını sağlamak. (BA 284/48)

Urgaz: *öz. a.* Şimdiki adı Kışlacık olan, Vize ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

urmak (vurmak): 1. Hızla değmek, çarpmak. (KDS) 2. Ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak. (BA 257/30) 3. Silahla vurmak. *Selanik'te top atıldı gidin bakın kim uruldu.* (KMĪA 70/50)

ūrmak (vurmak): bkz. **urmak**. (PA 216/27)

ūrsuz (uğursuz): *sf.* Kendinde uğursuzluk bulunan, yomsuz, kadersiz, meymenetsiz. (KDS, KMĪA 20/40)

ūrsuzluk (uğursuzluk): *a.* Bazı olaylarda görülen ve insana kötülük getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelerde var olduğuna inanılan güç. (KDS)

urum (rum): *öz. a.* Müslüman ülkelerde oturan Yunan asıllı kimse. (BA 278/62, Beğ. Demirköy)

Urup: *öz. a.* Siyah erik, su, şeker ile yapılan bir tür hoşaftır. (KM s.76)

uruk (vuruk): Büyüyüp gelişememiş. (KMĪA 55/22)

usukmak: 1. Ağlayan bebeğin sessiz, sakin hale gelmesi. 2. Kızgın insanın sakinleşmesi. (KDS)

usulla: *zf.* Yavaşça. (KMT)

usus (husus): *a.* Konu, madde. (KDS)

uşak: *a.* Çocuk. (KDS)

ut altında kalmak: *d.* Minnet duymak, iyiliğin karşılığını yapamamak. * Lüleburgaz köyleri, -Krk. (DS)

uturmak (oturmak): Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. (BA 190/57)

uva (ova) I: *a.* Çevrelerine göre çukurda kalmış, çoğunlukla alüvyonla örtülü, eğimi az, akarsuların derine gömülmediği, geniş veya dar düzlük, yazı. (BA 305/15, PA 242/8)

uva II: *a.* Odanın dışarısı. (Ter. Kofçaz)

üvmak (ovmak): Bir şeyin üzerine bastırarak el gezdirmek. (PA 253/47)

uyku semesi: *a.* Uyku sersemi, uyku sersemliği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uynuk: *a.* Süt veya yoğurt yayıkta çalkalanarak yağı alındıktan sonra kalan sulu bölüm, ayran. (Avc. Demirköy)

uynuklu pide : *öz. a.* Ayranla yapılan bir çeşit pide. *atarıs ceryan fırına. uynuklu pide üstüne. biz bilmiyoz öle öle pōça mōça* (BA 255/40)

uz gelmek: Denk gelmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uz: 1. *a.* Doğru, temiz, uslu, dikkatli kişi için. * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS) 2. *sf.* Uygun, yerinde, eşit, doğru, iyi, ustaca, düzgün nesne, iş, durum için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

uzaltmak (uzatmak): Süreyi artırmak, temdit etmek. *o şē vādı ya, vadesini uzaldalım demişlā onun.* (KDS)

ūkümet (hükümet): *a.* bkz. *ūkümet.* (PA 235/33, BA 323/17)

ūlân (öğlen): *a.* Öğle vakti. (KDS)

ūle (öyle): *zf.* O yolda, o biçimde, o tarzda. *kırmızmn kenāna ūle sarıyı iki sıra geçersin. siyāyı ortaya koyarsın.* (PA 211/25)

ūlen: *a.* Gün ortası, öğlen, öğle vakti. (BA 339/18, KMĪA 101/24)

ũmek (üremek): Canlı, doğup çoğalmak. (BA 239/5)

ũn (yün): *a.* Koyun tüyünden yapılmış. (PA 143/30)

ũr olmak: Bir kimseye ondan ayrılamayacak kadar bağlı olmak, adanmak. (Ter. Kofçaz)

ũránmak (öğrenmek): Bilgi edinmek. (KDS)

ũrenmek (öğrenmek): bkz. **ũránmak**. (BA 238/64, PA 269/63, KMİA 54/3)

ũretmen (öğretmen): *a.* Mesleği bilgi öğretmek olan kimse, muallim, muallime. (BA 216/18)

Ūseyin (Hüseyin): *öz. a.* Bir erkek adı. (PA 188/34, BA 210/11)

ũsüs (öksüz): *a.* Anası veya hem anası hem babası ölmüş olan (çocuk). (PA 227/2)

ũsüz (öksüz): *a.* bkz. **ũsüs**. (BA 225/70, KDS, KMİA 86/6)

ũşücü (öşürcü): *a.* Öşür alan, toplayan görevli. *ũşücüler şenitçiler ekinnerimizi tā ārmandan aldılar.* (BA 234/7)

üte (öte): *a.* öte taraf. (KİVİYA 18/30)

ũtmek (öğütmek): Bir araçla tane durumundaki nesneleri bir araçla ezerek un durumuna getirmek. (PA 237/21, KMİA 66/48)

ũütmek: bkz. **ũtmek** (BA 217/38)

üç etek: *a.* Etekleri ayrı pile şeklinedir. Parça parça görüldüğü için bu ismi alır. (HFG)

üçā (üçer): *sf.* Üç sayısının üleştirme sayı sıfatı. (KDS)

üçürdüm: *a.* Ürünün üçte ikisi tarla sahibine, üçte biri ekiciye verilme koşuluyla yapılan ortaklık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üflük: *a.* Işık. * Lüleburgaz -Krk. (DS, KDS)

üğdül: *a.* Ödül. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üğük: *a.* Büyük, yığma toprak tepe. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üğünmek: Süt kesilmek. * Vize -Krk. (DS)

üj (üç): *a.* İkiden sonra gelen sayının adı. (BA 182/14)

ük: *a.* Anne. (Top. Kofçaz)

ükselmek (yükselmek): Artmak. (BA 186/33)

üle (öyle): *sf.* Onun gibi olan, ona benzer. (PA 274/84, BA 193/45)

ülemek: *a.* Balta, bıçak vb. nesneleri sivriltmek, bilemek. -Krk. (DS)

üleşmek: Paylaşmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üleştirmek: Bölüştürmek, paylaşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ületmek: *a.* Balta, keser, bıçak gibi gereçlerin ağzını keskinleştirmek, bilemek.
Lüleburgaz köyleri, * Vize -Krk. (DS)

ülmek (ölmek): Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek. (BA 279/2)

ümük: *a.* Soluk borusu, gırtlak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ünmek (övünmek): Bir niteliği sebebiyle kendini yücelmiş sayarak bundan abartmalı
bir biçimde söz etmek, iftihar etmek. (KDS)

ünnü (ünlü): *sf.* Ün salmış olan, şöhretli, meşhur, şanlı, namlı, namdar. (PA 142/26)

ünük: *a.* Soluk borusu, gırtlak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üre: *a.* Devrim. Yayla -Krk. (DS)

ürek (yürek): *a.* Bir kimsenin ruhsal yönü, gönül. (KDS)

ürende: *a.* Çiftçinin hayvanları yürütmek için kullandığı ucu çivili değnek, üvendire.
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

ürü: *sf.* Dik. Rumeli göçmenleri -Krk. (DS)

üs (üst): *a.* Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı. (KDS)

Üsmán (Hüsman): *öz. a.* Bir erkek adı. (KDS)

üstelemek: Ayak diremek, üstüne düşmek. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üş (üç): *a.* İkiden sonra gelen sayının adı. (BA 204/31)

üş (üç): *a.* bkz. *üş.* (BA 231/6)

üşeldek: *a.* Mısır koçanlarını saran ince püsküllere verilen ad. *A be kızanım yi unnarı da tā ī beslencene.* (PA 142/16)

üşimek (üşüme): Isı yokluğundan, azlığından veya ısı kaybından etkilenmek, soğğun etkisini duymak. (BA 284/49)

ütmek: Oyunda, kumarda kazanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

ütük: *a.* Üzeri ateşten hafifçe yanmış. (KDS)

ütülemek: Cezalandırmak argo. -Krk. (DS)

ütülmek: Oyunda, kumarda yitirmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üvez: *a.* Yumuşayıp kahverengileşince yenilen bir meyve. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

üvezlemek: Ayıklamak, soymak. Romanya göçmenleri -Krk. (DS)

üz (yüz): *a.* Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. (BA 221/39, PA 265/4)

üzünmek: İncelmek, yıpranmak. *İçim üzünü bak iç şu sütünü.* (KDS)

üzülmek: İncelmek, yıpranmak, eskimek, kopacak duruma gelmek kumaş vb. için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Üzüm Turşusu: *öz. a.* Yapıncak üzüm, iren, toz şeker, su ile yapılan bir çeşit şıradır. (KM s.65)

vā (var): *sf.* Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı. (BA 229/12, KDS, PA 262/12)

Vādet (Vahdet): *öz. a.* Bir erkek adı. (KDS)

vallā (vallah): Ar. *ünl.* “Tanrı'yı tanık tutarım, Tanrı hakkı için” anlamında kullanılan bir yemin sözü. (PA 157/2, BA 183/43)

valta: *a.* Batakılık, sazlık. Makedonya, Selanik, Drama göçmenleri * Vize -Krk. (DS)

vāmak (varmak): Erişilmek istenen yere ayak basmak, ulaşmak. (KDS)

vakıt (vakit): Ar. *a.* Zaman. (KDS, PA 184/5)

vakıtlı (vakitle): *zf.* Eskiden, evvel zamanda. (KDS)

varıntılı: *sf.* Parası, malı çok olan, varlıklı, fakir, yoksul karşıtı. *bizim köyde ortaköylüler vardı, orda onnar varıntılıymış unnar.* (PA 230/32)

variyet: *a.* Mal varlığı, varlık. (KDS)

varlıklı (varlıklı): *sf.* Zengin. (BA 215/25)

varyoz: *a.* Bir yanı sırtlı, kıymık koparma özelliği olan balyoz. (Malk. Kofçaz)

Velika: *öz. a.* Şimdiki adı Balabana olan, Demirköye bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

Verem otu: *a.* Çeşitli hastalıklara iyi geldiği düşünülen kısa boylu bir ot türü. (PKM S.36)

verevi: 1. *a.* Bayır, yokuş, yamaç. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Çapraz. Çengelli Lüleburgaz -Krk. (DS)

verinkár olmak: Verici olmak, vermeye istekli olmak. *kızı ister, dünür gideriz verinkár olurlar.* (KMİA 72/19)

vesayit (vesait): *Ar. a.* Vasıta, araBA (PA 186/56, BA 256/7)

vıdır vıdır: *sf.* Çok, çok bol. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

vıçini: *a.* Bir çeşit pomak yemeği. *vıçini vıçinik yapayım. işte suvan kavuyovuz.* (BA 187/42)

vıjlamak: Motorlu araçların tekerleklerinin kum ya da buz sebebiyle olduğu yerde dönmesi, kayması. Patinaj yapmak. (KDS)

vırgıllık: *a.* Dere boylarındaki çalılık, dikenlik. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

vi (bir): *sf.* Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı). (BA 333/5)

vire: *zf.* Ha bre, devamlı, daima. (KMİA 96/55)

vuruşmak: Boynuzlu iki hayvan çarpışmak, tolaşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) ve çevresi

yā (yağ): *a.* Birleşiminde stearik, oleik, palmitik asitlerle gliserin bulunan ve bunların oranlarına göre kıvamları değişen bitkisel veya hayvansal madde. 2. Vazelin,

mazot gibi yağları andıran ve sanayide kullanılan bir mineral madde. (BA 237/29, PA 253/29)

yaa: Hayır, olmaz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yaarık: *a.* Üstünde odun kesilen kütük. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yaba: *a.* Harmanda kullanılan alet.

yaba: *a.* Harman savurmakta kullanılan, tahtadan yapılmış, çatal biçiminde şekillendirilmiş iki-dört dişli tarım aracı. (PA 223/41) *bobam da armanda yabaya düştü dişli yabaya.* (KMİA 103/61)

yabanlık: *a.* El içinde, özel günlerde giyilen giysi, pabuç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yacanmak: Tiksilmek. Deveçatağı -Krk. (DS)

yağut (yahut): Far. *bağ.* Veya, ya da. (PA 259/41, BA 251/45, BA 287/20)

yağarın: *a.* Sırt. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yağda: *a.* Yağlı kir, yağ lekesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Yağlamaç: *öz. a.* Un, karbonat, tuz, su, ayçiçek yağı, limon suyu, ekşimik, maydanoz ile yapılan bir börektir. (KM s.53)

yağlık: 1. *a.* Bir tek ucu işlenmiş ve bezden yapılan bir giysi. (HFG) 2. *a.* Mendil. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yağmur kuşağı: *a.* Gökkuşağı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yağmurluk: *a.* Kaput, palto, pelerin. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yağnı: *a.* bkz. **yağarın.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yağrık: *a.* Et kıymak, odun yarmak için alta konulan tahta, kütük. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yağrın: *a.* bkz. **yağarın.** * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakmak: Çalıştırmak. *Yak bakem moturu ba çöcüm.* (KDS)

yaka: *a.* 1. Yan, yön. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Sırt, bayır. Rumeli göçmenleri * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Kıyı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakariş: *a.* Yalvarma, dua. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakarmak: Yalvarmak, dua etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakasız göynek: *a.* Kefen. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakı: *a.* Çeşitli otlardan, nesnelerden yapılarak, ağrıyan, hasta organ üstüne konulan bir em. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakınmak: Sürmek, koymak kına için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yakma: *a.* Şarbon hastalığı, karaçıban. Selanik göçmenleri, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yal: *a.* İnek, köpek vb. hayvanlara yedirmek için hazırlanan unla kepek karışımı sulu yiyecek. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalabık: *sf.* Cilalı, parlak, ışıldak, düzgün. * Lüleburgaz -Krk. (DS) *Onnā da ayni don anteri giyēlār, baş mendil örtünēlār, traş olmuş suratı yalabık kadına benzē.* (KDS)

yalabıkmak: Düzgün, parlak duruma gelmek, güzelleşmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalama olmak: Aygıt, eskiyip yıpranmak, vida genişlemek, tutmaz olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalama: *a.* Dudakta çıkan yara, uçuk. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS) Dudakta kuruma, çatlama. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yālamak (yağlamak): Yağ sürmek. (KDS)

yalandırmak: Aldatmak, kandırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalap yalap: *sf.* Parıl parıl, ışııl ışııl. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalak: *a.* Hayvanların su içtiği taştan oyulmuş geniş kap. (KDS)

yalaza: *a.* Alev. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalazı: *a.* bkz. **yalaza**. -Krk. (DS)

yālī (yağlı): *sf.* Üzerinde veya içinde yağı olan. (BA 203/1)

yalık: *sf.* Çiftleşme zamanı gelmiş köpek, kurt, çakal. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalıklamak: Köpek, çiftleşme istemi göstermek. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalıksak: *sf.* Çiftleşme isteği uyanan köpek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalım I: *a.* Kıvılcım. *Odunnā başladı mı gür gür yanmā. Kuru odunnā, dışarı yalım çıkmaya başladı.* (KDS)

yalım II: Sanırım. * Vize -Krk. (DS)

yalın: *a.* Alev. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalıngat: *sf.* İnce, narin kimse. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalıncat: *a.* Tek kat, hafif, ince. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalman: *a.* Ağaç parçası. * Vize -Krk. (DS)

yalnayak (yalınayak): *zf.* Ayağında ayakkabı olmadan. (KDS)

yalnızçana: *zf.* Tek başına. (KDS)

yalpan: *a.* Sarp yer, uçurum. Deveçatağı -Krk. (DS)

yalpı: *a.* Sarp yer, uçurum. Çengelli, Davutlu * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yalıtı: *sf.* Yamaçtaki az eğimli yer. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yāma (yağma): *a.* Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması. (BA 334/46)

yama (yamaç): 1. *a.* Dağın veya tepenin herhangi bir yanı. (BA 312/31) 2. *a.* Dik yer, bayır, yokuş. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yamalık: *a.* Yama, yamaya yarar bez parçası. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yāmak (yağmak): Yağmur, kar, dolu gökten düşmek. (BA 200/26, KDS,KMT)

yamak çantası: *a.* Ev işlerinde kullanılan bir çeşit çanta. *benim de elimde bi yamak çantacıyı varmış.* (BA 260/36)

yamık (yamuk): *sf.* Eğik, bükük, çarpık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yamılmak (yamulmak): Eğrilmek, bükülmek, çarpılmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yamıltmak (yamultmak): Eğiltmek. (KDS)

yāmır (yağmur): *a.* Yeryüzüne düşen yağışın sıvı durumda olanı. (KDS)

yāmırlık (yağmurluk): *a.* Yağmurdan korunmak için üste giyilen giysi. (KDS)

yamrı yumru: *sf.* Eğri büğrü yuvarlak nesneler için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yamulmak: Eğrilmek, eğilip bükülmek. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yāmır (yağmur): *a.* bkz. **yāmır**. (KMT)

yancık: *a.* Çobanların azık torbası. -Krk. (DS)

Yancıklar: *öz. a.* Şimdiki adı Ataköy olan, Pınarhisar ilçesine bağlı bir yerleşim yeri. (KDS)

yane (yani): *bağ.* “Demek, şu demek ki” anlamlarında bir söz. (BA 274/40)

yāney: *bağ.* Bkz. **yane**. (BA 197/1)

yangıç: *a.* Yengeç. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yangılık: *sf.* Yüksek ateş. (KDS)

yanızlamak: Yansılamak, alay etmek. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yāni (yahni): *Far. a.* Kavrulmuş soğan ve salça ile pişirilen, sade veya sebzeli et yemeği. (KDS)

yanlamak: 1. Dayanıp kalkmak, yaslanmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Yan yatmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS, LAÜBA 40/22)

yanlayak (yalımayak): *sf.* Yoksul. (PA 198/169)

yannısın: *zf.* Yalnızca. *yannısın geline takı takma isımı ākrabası işte konusu komşusu takālar askısı* (BA 269/5)

yannış: *a.* Bir kurala, bir ilkeye, bir gerçeğe uymayan, aykırı olan, hatalı. (KMİA 72/7)

yanpeşi (yanı başı): *a.* Yan taraf. *Şabanı arabaya ama gitmişti kâyı, fayda yoktu. Südban pinē yanpeşinā.* (KDS)

yanpıri: 1. *sf.* Eğrilmiş, eğri, yan, çarpık. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Yan yan , yengeç gibi yürüyen kimse. (Beğ. Demirköy)

yansalamak: Tiye alarak karşıdakinin söylediklerini tekrarlamak. *Ona burdan bi çektim erkezi yansalār diye.* (KMT) * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yanşak: *sf.* Geveze, densiz, yersiz konuşan. * Vize -Krk. (DS)

yapā (yapak, yapağı): *a.* İlkbaharda kırılan koyun tüyü, yapak. (PA 175/72, KMT)

yapak: *a.* bkz. **yapā.** * Lüleburgaz -Krk. (DS, BA 210/7)

yapalak: *sf.* Kabarık saçlı. * Vize -Krk. (DS)

Yapıncak: *öz. a.* Bağ fidanı cinsi. (PKM S.43)

yapındırmak: Bir işi kendi eliyle, özenle yapmak. * Vize -Krk. (DS)

yapınmak: Hazırlanmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yapıntı: *a.* Genelde bir yere sonradan gelen istenmeyen kedi, köpekler için söylenir. (KDS)

yaklamak: Yanmasını sağlamak veya yanmasına yol açmak, tutuşturmak. (PA 163/26)

yardırmak: Delikanlılar, öteden beriden konuşmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarennik etmek: Şaka yapmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarıcı: *a.* Tarlayı ekip, ürünün yarısını alan ortak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarım yamalak: *sf.* Eksik, özensiz yapılmış, düzensiz iş için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarım yantalak: *sf.* Eksik, özensiz yapılmış, düzensiz iş için. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yārın (yarın): *a.* Bugünden sonra gelecek ilk gün. (KDS)

yarıntı: *a.* Sel sularının açtığı yarık, oluk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarka: *a.* Tavuklaşmaya başlayan, yumurtlama çağına gelmiş piliç. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarma I: *a.* 1. Buğday, arpa, mısır, bezelye vb. nin iri çekilmiş, dövmesi. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Hayvanlar için arpa, buğday, mısır vb. tahıldan dövülerek yapılmış yem. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarma II: *öz. a.* Bir tür şeftali çeşidi. (PKM S.41)

yarma III: *a.* İri yarılmış ağaç, odun. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarma IV: *sf.* İriyari, heybetli, kaba saba adam. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yarmak: Ameliyat etmek. (KDS)

yārsı (yarısı): *sf.* Bir bütünü oluşturan iki eşit parçadan her biri, mısıf. (BA 339/11)

yarsınmak: Dost olmak. * Vize -Krk. (DS)

yaşan: *a.* Dokuztaş oyununda üç taş bir sıraya dizme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yaşak: *a.* Ev yanında, çitle çevrilmiş küçük tarla, bahçe. *Onnā yakındı orē oborlara, yasā vādī. Fatnā, dedi bana, sırğan toplēlīm dedi.* (KDS, * Lüleburgaz -Krk. DS)

yaşaklık: *a.* Bahçelik. *Yasaklık içindā kovşalanādık onunna küreklālā.* (KDS)

yaşla: *a.* Hayvan yemliği. Ceylân * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS)

yaşlāç: *a.* Ekmek tahtası. (Top. Kofçaz)

yaşlamak: Eğmek, çökertmek, yatırmak, bozup dağıtmak. Sarıcaali * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yaşlanmak: Çiğnenmek, ezilmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yasmak: Dokuztaş oyununda, üç taş bir araya dizmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yastaaç: *a.* Üstünde hamur açılan, yemek yenilen tahta. Ceylân, Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yassı (yatsı): *a.* Güneşin batmasından bir buçuk, iki saat sonraki vakit, yatsı vakti. (KDS)

yastık: *a.* Araba ve kağıda, dingil ile sandık arasındaki iki ucu delikli, geniş ve kalın tahta. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yastıklama: Tarlanın kıyısını iyice sürme. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yāşe (iaşe): *a.* Yedirip içirme, besleme, bakma. (KMİA 60/41)

yaşlanmak: Islanmak. (Top. Kofçaz)

yaşmak: *a.* Kadınların ferace ile birlikte kullandıkları, gözleri açıkta bırakan, ince yüz örtüsü. (PA 175/81, * Lüleburgaz -Krk. DS)

yatak açmak: Yatakları uyumak için hazır konuma getirmek. (BA 223/27)

yatık: *a.* Çamdan yapılmış su fıçısı. Ceylân, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yatıkın I: *a.* Birkaç yıl sürülmeyip, güçlendirilmiş tarla. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yatıkın II: *sf.* Alışkın, usta, becerikli. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yatır: *a.* Ermiş, ermiş sini. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yatırmak: Bekletmek. *domatiz büber ufalarız içine, yatırız bir afta.* (KMİA 70/70)

yautta (yahut): Far. *bağ.* Veya, ya da. (KDS)

yavaş: *sf.* Sakin, sessiz (kimse). (KDS)

yavaşa: *a.* Huysuz hayvanlara nal çakılırken burunlarına takılan ağaç kıskaç. * Vize - Krk. (DS)

yavdi (yahudi): *a.* Hz. Musa'nın dinine bağlı olan kimse, Musevi, semitik. (BA 242/47)

yavıklı (yavuklu): *a.* Sevgili. (KDS)

yavrı (yavru): *a.* Yeni doğmuş hayvan veya insan. (BA 315/18)

yavudi (yahudi): *öz. a. bkz. yavdi.* (BA 242/46)

yavukluk (yavuklu): *a. Sevgili. çeyizim basılı kaldı en baş yavukluk küsülü kaldı.*
(PA 197/131)

yavur (gavur): *din b. Müslüman olmayan kimse.* (BA 288/34)

yavvım (yavrum): *ünl. Şefkat belirten seslenme ünlemi.* (PA 173/1)

yaygı: *a. Bir tür dokuma kumaşı. o yaygı dedim işte bak bak bunnarı ama yapaktan.*
(BA 210/7)

yayıklmak: Yerinden, yuvasından uzaklaşmak, soğumak, tedirgin olmak. *
Lüleburgaz -Krk. (DS)

yayılmak: Otlamak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yaymak: 1. Duyduğu sözü orda burda söylemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Sermek.
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

yayman: *a. Boynuzları yana doğru büyümüş öküz vb.* * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yaynıkmak: Yerinden, yuvasından uzaklaşmak, soğumak, tedirgin olmak. Ceylân *
Lüleburgaz -Krk. (DS)

yayvan: *a. Ağzı geniş, yayvan kap. Hamitabat* * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yayyı (yaygı): *a. Yere veya döşeme üzerine serilen örtü. yapak yıka, çamaşır yıka, yayyı yıka.* (BA 314/9)

yazgı: *a. Hasır, çul, kilim, halı gibi serilen şeyler.* * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yazlâ: *a. Evin yazlık bölümü.* (KDS)

yazlık: *a. İlkbaharda ekilen her çeşit tahıl.* * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yazmak I: Yaklaşma belirtir yardımcı eylemdir. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yazmak II: Yufka açmak. *ıspanaklı olur. Pıvasalı olur elimizde yazañız böle.* (BA 206/68, Çengelli * Lüleburgaz -Krk. DS)

yedek: *a. Kağnılarda boyunduruğu oka bağlayan ağaç çivi.* * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yedeklemek: Bir kimseyi elinden tutup götürmek, bir hayvanı yedeğe alıp çekmek. *
Lüleburgaz -Krk. (DS)

yedmek: 1. Bir kimseyi elinden tutup götürmek, bir hayvanı yedeğe alıp çekmek. *
Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Birini veya bir şeyi çekip götürmek. *Aldım unu arkama tuttum yularından yeddim tā merā kadan.* (KMT)

yeğîn: *sf.* Hafif. Deveçatağı * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yekinmek: İkinmek, bir şeyi güç harcıyarak yapmaya davranmak, zorlanmak. *
Lüleburgaz -Krk. (DS)

yel: *a.* Ağrı, sızı, romatizma. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yelin: *a.* İnek, manda, koyun vb. hayvanlarda memenin süt toplanan bölümü. Ceylan
* Lüleburgaz -Krk. (DS)

yelmeç: *a.* Yoğurt, peynir küfü. * Vize -Krk. (DS)

yelsimek: Hava alarak bozulmak, bayatlamak. * Lüleburgaz, * Vize -Krk. (DS)

yelve: *a.* Kadınların başlarına taktıkları çember. (Malk. Kofçaz)

yemelik: *a.* Aşlık tahıl. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yemişken: *a.* Kırmızı, ufak yemişleri olan, dikenli yabanıl bir ağaç. * Lüleburgaz -
Krk. (DS)

yemleme: *a.* Çok yem yemeden olan hayvan hastalığı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yen: *a.* Giysi kolu, kol ağzı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yendân (yeniden): *zf.* Gene, yine, bir daha, tekrar. (KDS)

yenge: *a.* Geline kılavuzluk eden kadın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yengil: *sf.* Hafif. * Vize -Krk. (DS)

Yeni dünya: *öz. a.* Karpuz çeşidi. (PKM S.41)

yeni sená: *a.* Yıl başı. *Bán yeni seneyá yapem, dedim. Bán sana bm şā istēm sormā dedim gená.* (KDS)

yeni yer: *öz. a.* Tarla. *biz tālanın tarlalara yeni yer deriz. orda da tālanın adı öle.* (BA 340/38)

yeni: *a.* Ürün alma dönemi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Yenikō (Yeniköy): *öz. a.* Edirne ili, Kırçasalılı bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 297/22)

yenik: *sf.* Yenilmiş, altta kalmış. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yenir: *a.* Ekmek. * Vize -Krk. (DS)

yenişmek: Ardından konuşmak. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yeniyaka: *sf.* Yeni ev kuran, ocak yakan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yensimek: Aşağılamak, ezmek, yenmek. Rumeli göçmenleri * Vize -Krk. (DS) 2. Bayatlamak. (KDS)

yensimi olmak: *a.* Lahana turşusu, bozulmaya yüz tutmak. Rumeli göçmenleri -Krk. (DS)

yenmek (yenmek): Savaş veya yarışmada üstünlük sağlamak, üstün gelmek. (KDS)

yer köpē: *a.* Bir tür tarla faresi. (Ter. Kofçaz)

Yerden Yüksek: *öz. a.* Ebeden kaçmak için yüksek bir yere çıkılarak oynan bir çocuk oyunudur. (HFG)

yere bakan: *sf.* Sinsi, iki yüzlü. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yerköpeği: *a.* bkz. **yer köpē.** Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yerleştirmek: 1. Birini işe sokmak. 2. Birine tokat ya da yumruk atmak. 3. Laf koymak. (KDS)

yerme: Birinin ardından kötülüğünü söylemek, bir şeyi beğenmemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yeroynaması: *a.* Deprem. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Yeşiluva (Yeşilova): Kırklareli ili, Pehlivan köy ilçesi, merkez bucağına bağlı bir yerleşim birimi. (BA 192/25)

yetişken (yetişkin): *sf.* Yetişmiş, olgunlaşmış. (BA 299/31)

yetmek: Bir kimseyi elinden tutup götürmek, bir hayvanı yedeğe alıp çekmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yeyilmek: Şımarmak, nazlanmak. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yeyinti: *a.* Genellikle kış için hazırlanan, biriktirilen yiyecek ve hayvan yemi. Ceylan * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yeyni: *sf.* Hafif. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yıbrık: *a.* İbrik. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yıfka (yufka): *a.* Oklava ile açılan ince, yuvarlak hamur yaprağı. (BA 207/5)

yıkıntı: *a.* Yıkılan evden çıkan kereste, toprak vb. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Yı lanyastığı: *öz. a.* 1. Sulak yerlerde yetişen, parlak geniş yapraklı, çam kozalağı biçiminde kırmızı tohumları olan zehirli bir bitki. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Labada çeşidinden geniş yapraklı bir bitki. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılbık: *sf.* Öfkeli. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılbır yılbır: *sf.* İvedi. * Vize -Krk. (DS)

yılbırlamak: *zf.* Yel gibi hızla gelmek. * Vize -Krk. (DS)

yıldırmaq: Yüzmek. Karanköy * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılğın: *sf.* Bıkkın. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılık: *a.* Şaşı. * Lüleburgaz, * Babaeski -Krk. (DS)

yılışık: *sf.* Şımarık. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılışmak: Kendini sevdirmek, hoşla gitmek, ilgi toplamak için soğuk, yapma bir tavır takınmak, gülmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yıllamak: Çok beklemek, bir yerde çok kalmak, işi uzatmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılma: *a.* Yokuş, bayır. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yımırta (yumurta): *a.* Tavuk yumurtası. (KDS, BA 222/16)

yımışak (yumuşak): *sf.* Dokunulduğunda veya üzerine basıldığında çukurlaşan, eski biçimini kaybeden, katı karşıtı (BA 210/13)

yıprık: *a.* İbrik. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yırım: *a.* Su yatağı, sel yarıntısı. Arapzade * Vize -Krk. (DS)

yırlak: *sf.* Şarkı söyleyen. -Krk. (DS)

yıva (yuva): *a.* Genellikle ailenin oturduğu ev. *benim erdīm zaman yıva yoktu be kızanım harp'ten kalma yıkılmış hepsi.* (BA 235/35)

yıvılmak (yığılmak): Çok sayıda birikmek, toplanmak. *Paralā sayılē falan ,yıvılē epsi. Dml mi demiş.* (KDS)

yıvın: *a.* Bir şeyin yığılmasıyla oluşturulan küme, tepe. (BA 343/17)

yıvırmā (yoğurma): *a.* Yoğurmak işi. *sōra yıvırmā başlādiyen tuz atıyem.* (BA 250/27)

yıvmak (yığmak): Bir tepe oluşturacak biçimde üst üste koymak. (BA 269/20)

yığın: *sf.* Hafif. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yılan (yılan): *a. hay. b.* Sürüngenlerden, ayaksız, ince ve uzun olanların genel adı, yerdegezen, uzun hayvan. (KDS)

yılı (yığılı): *sf.* Yığılmış olan. (PA 182/38)

yimek (yemek) I: Ağızda çiğneyerek yutmak. (PA 272/16)

yimek (yemek) II: *a.* Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş, taam. (PA 58/66, BA 309/46, KDS)

yinmek (inmek): Bir taşıt veya binek hayvanından yere basmak. *Almışlā kızı. Aldıktan sōra, sabā arabadan yinmiş.* (KDS)

yinmek (yenmek): Yemek işine konu olmak. (KDS)

yıkamak (yıkamak): Su veya başka bir sıvı kullanarak bir şeyi temizlemek. (KDS)

yirik: *sf.* Yarık ayrık, yırtık. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yivlemek I: Bileyerek keskinleştirmek, inceltmek, sivriltmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yivlemek II: Dikerek eklemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yīcek (yiyecek): *a.* Yenmeye elverişli olan her şey. (BA 239/12)

yyinti: *a.* Halk arasında işveli kızlara verilen ad. *Eyy o niydi üle maa tam yiyinti vallā areketlere bak.* (KDS)

yol vermek: İşten çıkarmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yolanmak: Kaçmak. (KİVİYA 39/21)

yoluk: *sf.* Saçı başı dağınık, düzensiz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yonmak (yontmak): Bir şeye istenilen biçimi vermek için dış bölümünü keskin bir araçla biçmek, kesmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) *ibram ānın sütlü'nden keseriz, yonarız, getiriz.* (KMİA 110/61)

yoo: Hayır, asla olmaz. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yoka (yok): *a.* Olmayan, bulunmayan şey. (BA 314/14)

yordam: 1. *a.* Oranlama, gözle ölçme. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Kural, yöntem. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Düzen, sıra. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yört (yoğurt) I: *a.* Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü. (PA 172/32)

yoruk (yörük): *a.* Dağlı, kaba kişi. (KDS)

yorukmak (yorulmak): Yorgun duruma gelmek. (KDS)

yōsa (yoksa): *bağ.* “Aksi takdirde” anlamında kullanılan bir söz. (KDS)

yoska: *a.* Kül rengi takla atamayan bir güvercin türü. (Avc. Demirköy)

yõrmak: Katı veya toz durumundaki bir maddeyi herhangi bir sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek. (BA 222/16)

yõrt (yoğurt): *a.* bkz. **yõrt.** (BA 204/38)

yovun: *a.* Kaba, kalın, iri elek, iğne vb.. Deveçatağı -Krk. (DS)

yoz: 1. *a.* Kısır. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Kısır ve erkek davardan oluşan sürü. * Vize -Krk. (DS, PA 235/42)

yozmak: Tavuk, kuluçkaya yatmaktan caymak, yumurtlamaz olmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yozukturmak: Ürkütüp caydırmak, ayırmak, soğutmak. * Vize, * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yörimek (yürümek): Adım atarak ilerlemek, gitmek. (BA 341/62)

yörümek (yürümek): bkz. **yörimek.** (KDS)

yufka I: *a.* İnce, sığ. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yufka II: *a.* İnce açılmış hamurdan yapılan sac ekmeği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yuFka: *a.* bkz. **yufka II.** (BA 222/17)

Yuğsavyalı (Yugoslavyalı): *öz. a.* Yugoslavya'da yaşayan kimse. (PA 162/9)

yul (yol): *a.* Karada insanların ve hayvanların geçmesi için açılan veya kendi kendine oluşmuş, yürümeye uygun yer. (BA 196/26)

yultar: *a.* Tasma. -Krk. (DS)

yumbaç: *a.* Saklambaç. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yumruklamak: Hamur veya benzeri bir maddeyi yoğurmak. (KMT)

yumulmak: 1. Başını bacakları arasına eğerek oturmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Saldırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 3. Koşmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yumuk (yumak): *a.* Yuvarlak biçimde sarılmış iplik, yün vb. şey. (PA 153/38)

Yumurta Helvası: *öz. a. Şeker, yumurta, su, un, tereyağ, hindistan cevizi ile yapılan bir tatlıdır. (KM s.88)*

yuka (yufka): *a. bkz. yufka II. alt üst çeviriz iki yuka arayan. (KMİA 99/86)*

yukarlā (yukarılar): *a. Bir şeyin üst bölümü, fevk, aşağı karşıtı. ben yukarlānı āçık topladım. (PA 169/4)*

yurdu: *a. İğne deliği. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

yūrmak (yoğurmak) I: *a. Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü. (BA 307/57)*

yūrmak (yoğurmak) II: *Katı veya toz durumundaki bir maddeyi herhangi bir sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek. (PA 224/56, Top. Kofçaz, KMİA 116/13,KMT)*

yurt (yoğurt): *a. bkz. yört. (KMİA 70/69, * Lüleburgaz -Krk. DS)*

yürt (yoğurt): *a. bkz. yört. (Top. Kofçaz)*

yurt II: *a. Ev, bark. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

yūruk: *a. İçe kapanık, ezik insan. (KDS)*

yûrük: *a. Güçlü, çevik, çalışkan, eline ayağına çabuk. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

yūsek (yüksek): *a. Yukarıda, üst tarafta olan yer. (PA 157/15)*

yuvarlak geçmek: *Tahıl ezmek. (KMT)*

Yuvarlak I: *a. Harman yapmak için üretilen bir çeşit yuvarlak taş, silindirin eski adı. (KDS, * Lüleburgaz -Krk. DS)*

Yuvarlak II: *a. Top veya küre biçiminde toparlak şey. (KMİA 93/14)*

yuvka (yufka): *a. bkz. yufka II. (BA 282/33)*

yūvurmak (yoğurmak): *Katı veya toz durumundaki bir maddeyi herhangi bir sıvı ile karıştırarak hamur durumuna getirmek. (BA 204/40)*

yügrük: *a. Koşu atı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)*

yüklü: *a.* Gebe. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yüklük: *a.* Dolap ihtiyacını karşılamak için kullanılan yorgan, döşek ve çarşafların saklandığı yer. (VŞ S.19)

yülemek: Balta, keser, çapa gibi gereçlerin ağzını düzeltmek, inceltmek, bilemek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yületmek: Balta, bıçak gibi gereçlerin ağzını açtırmak, biletmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yürek: *a.* Karın, mide, bağırsak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yürsek (yüksek): *sf.* Belirli bir yere göre daha yukarıda bulunan. (KDS)

Yürük (yörük): *a.* Osmanlı Devleti'nde otuzar kişilik ocaklar olarak Rumeli'ye yerleştirilen ve savaş zamanlarında geri hizmetlerde çalıştırılan tımar sahipleri. (PA 218/15)

yüzbenlik: *a.* Yaranmaya çalışma durumu. (KDS)

yüz eşkitmek: Surat asmak, hoşlanmadığını belli etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

yüzgar (rüzgar): Far *a.* Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti, yel. (KDS)

yüzmek (üzmek): Üzüntü vermek. (KDS)

Yüzük Saklamaca: *öz. a.* Gözleri bağlanmış bir ebenin saklanmış olan yüzüğü bulmaya çalıştığı bir oyundur. (GTG)

yüzüm (üzüm): *a. bit. b.* Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi. (KDS)

yūurt (yoğurt): *a.* Maya katılarak koyulaştırılmış beyaz, kıvamlı bir süt ürünü. (BA 255/39)

zaar: 1. *zf.* Her halde, evet öyle. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *zf.* Kuşkusuz, elbette. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zaden: *a.* Sırtta bağlanarak götürülen yük. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zağlamak: Bilemek.* Vize -Krk. (DS)

zalaga: *a.* İnce değnekleri yere vurup yaylandırarak oynanan bir oyun.Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zāmet (zahmet): Ar. *a.* Güçlük. (PA 267/19, BA 215/26)

zanılamak: Bir yerden ayrılmak. (Malk. Kofçaz)

zarplı: *sf.* Zorlu, güçlü. Ceylân * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zāre: Ar. *a.* Gerektiğinde hayvanlara verilmek üzere saklanan yem. (KİVİYA 10/23)

zatan (zaten): *zf.* Doğrusu, doğrusunu isterseniz, esasen, zati. (BA 208/23)

zate (zaten): Ar. *zf.* bkz. **zatan.** (PA 253/48, BA 315/20, KDS)

zâtı (zaten): Ar. *zf.* bkz. **zatan.** (KMİA 71/103) *Amaaan dedim. Zâtı dedi, düşünürdün ye dedi, nēlá giççám dedi.* (KDS)

zâti (zaten): Ar. *zf.* bkz. **zatan.** (PA 252/3)

ze: *zf.* Elbette, kuşkusuz. Çengelli * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zebil: 1. *sf.* Bakımsız, perişan. * Lüleburgaz -Krk. (DS)2. Yok yere harcanmış, dökülüp saçılmış. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zele: *a.* Ot. *gündendi'den çavdar'dan eh işte misir ununi zeleye hani otle yürularmış bis.* (BA 260/26)

zelve: *a.* Öküzün boyunduruktan çıkmaması için, boyunduruğa geçirilmiş eğri değnek.* Lüleburgaz -Krk. (DS)

zeman (zaman): Ar. *a.* Bir işin, bir oluşun içinde geçtiği, geçeceği veya geçmekte olduğu süre, vakit. (KDS)

zemerı (zemheri): Ar. *a.* Kara kış. (KDS)

zengen (zengin): Far. *sf.* Parası, malı çok olan, varlıklı, fakir, yoksul karşıtı. (PA 268/30)

zenginnik (zenginlik): *a.* Zengin olma durumu, varlıklılık. (KDS)

zennik: *a.* Mısır unu ve asma yaprağı ile yapılan bir nevi börek. (Avc. Demirköy)

zerde: Far. *a.* Düğün tatlısı. 2. Kayısı kompostosu. (Top. Kofçaz)

zevle: *a.* Öküzün boyunduruktan çıkmaması için, boyunduruğa geçirilmiş eğri değnek. Sergen * Vize -Krk. (DS)

zeyir (zehir) I: *d.* Her konu da bilgi birikimine sahip olan, zeki. *su bile getiremem evladım mabete gelince zeyir gibiyim.* (KMİA 118/71)

zeyir (zehir) II: Far. *a.* Organizmaya girdiğinde kimyasal etkisiyle fizyolojik görevleri bozan ve miktarına göre canlıyı öldürebilen madde. (KDS)

zeyrek: *öz. a.* Ketentohumu. Pehlivan köy –Krk. (DS)

zıkkadak: *zf.* Birdenbire. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zıpçık: *sf.* Dar ve kısa giysi. (Malk. Kofçaz)

zıpçıktı: *sf.* Türedi. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zıpır: *a.* Delişmen. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zırıldamak: Kafa tutmak, kavga etmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zırılı: *a.* 1. Yakışksız tartışma, kavga. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Gürültü. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zırlamak: Telefonun çalması. *Şindi geçân âşamı saat dokuzda baktım telefon zırlē, bī dá baqtım ablam Ayten arē.* (KDS)

zırlı (zırhlı): *sf.* Zırh giymiş veya zırh kaplanmış. (BA 247/42)

zırnık: *a.* Tutam, elçim, en ufak parça. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zıvana: *a.* Testere biçiminde açılır kapanır bağ bıçağı. Hamitabat * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zıvlatma: *a.* Pancar haşlaması. Celaliye * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zibidi: 1. *a.* Eli sıkı, cimri. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. *a.* Parasız, işsiz, başıboş, kötü giyimli. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

Zigoş: *öz. a.* Batı Trakya Türklerinin kızlı erkekli oynadığı bir çeşit hareketli halk oyunu. (Drama ve Kavala arasındaki köylerde) (KF s.55, KDS)

zil: *a.* Eski dilde kenarlarında zil olan bazı arabalara verilen ad. (KDS)

zipka: *a.* Şey, nesne. *Abe huu ayriye kırlattın mı tuu niydi u zipka ba eh işte te unnarı.* (Beğ. Demirköy)

zoplama: *a.* Terbiyesiz, şımarık insan. *Yol üstünde u vakıt u zulumlan ras geldik ama ne zopalama kızan aman ne zoplama kızan.* (Ter. Koçaz)

zor etmek: 1. Direnmek. * Lüleburgaz -Krk. (DS) 2. Saldırmak. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zor zoruna: *zf.* Binbir güçlkle. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zorlu: *sf.* Güçlü, dayanıklı. * Lüleburgaz -Krk. (DS)

zulum: *a.* Yaramaz çocuk. *Eeey be seni zulum gelirsem urayı bak kırcama kafanı zulum çıkardığı.* (KDS)

Zülbiyá (Zülbüye): *öz. a.* Bir kadın adı. (KDS)

zümbül (sümbül): *a.* 15-20 santimetre yüksekliğinde, çiçekleri keskin kokulu ve türlü renkli, çok yıllık bir süs bitkisi. (KDS)

SONUÇ

Yaptığımız çalışmaların sonucunda ortaya koyduğumuz ağız sözlüğü, bölge ağız sözlüğünün ortaya konması için bir başlangıç olması ve bu bölge ağzında yaşayan sözcük hazinesinin gösterilmesi açısından önemlidir. Söz varlığı tarih içerisinde çeşitli etkileşimlerle değişir. Özellikle ana dilin zenginliğini, beslendiği kaynakları ve tarihi seyrini ağız söz varlıklarında tespit etmek mümkündür. Yaptığımız çalışmaların da bugüne kadar bu bölgeye mahsus akademik bir söz varlığı çalışması eksikliğini gidermeye yardımcı olduğunu düşünmekteyiz.

Türkiye’de, sözlükbiliminin teorik yönü üzerine yeterince dikkat çekilmemistir. Teorik çalışmaların eksikliği, sözlüklerin hazırlanmasında evrensel ve bilimsel ölçütlerin yoksunluğu nedeniyle biz de çoğunluğun birleştiği yöntemleri göz önünde bulundurarak kendi ölçütümüzü belirlemeye çalıştık. Önsözde değindiğimiz bu bilimsel ölçütlerin ışığı altında elde ettiğimiz çalışmamızın sonuçları şu şekildedir:

1. Bu çalışmanın (taradığımız yazılı kaynaklar ve kendi derlemelerimiz) sonucunda tespit ettiğimiz toplam kelime sayısı 4220’dir.
2. Yaptığımız araştırmalar (taradığımız yazılı kaynaklar ve kendi derlemelerimiz) sonucunda yörede tespit ettiğimiz Arapça kelime sayısı 382’dir. **āber (haber)** , **acı (hacı)**, **alā (hala)**, **alavi (alevi)**, **ālk (halk)** ...
3. Yaptığımız araştırmalar (taradığımız yazılı kaynaklar ve kendi derlemelerimiz) sonucunda yörede tespit ettiğimiz Farsça kelime sayısı 171’dir. Far. **afta (hafta)**, **ānā (hane)**, **aptez (abdest)**, **arman (harman)** ...
4. Derleme Sözlüğü’nden tespit ettiğimiz kelime sayısı 2770’tir. **çokum, çom, çomak, eysi, fallamak, gabur, gacal...**
5. Derleme Sözlüğü’nde olmayan kelime sayısı 149’dur. **aslama, barç, baş mendil (baş örtüsü), bede (ördek)** ...
6. Fonetik hadiselerle değişiklikliğe uğrayan kelime sayısı 726’dır. **ā (ağa), ācık (azıcık), ayla (hala), çıttı (çıtırtı), erif (herif), ızlı (hızlı)** ...
7. Kendi derlemelerimizden tespit ettiğimiz kelime sayısı 940’tır. **Afkalanmak, akıtma, beninnenmek, bera (bira), çizaltı (çeyizaltı), çiz (çeğiz)...**

8. Kırklareli İli Merkez İlçe Köyleri Ağzları yüksek lisans tezinden tespit edilen kelime sayısı 242'dir. **arman(harman), arpacık, Demirkū (Demirköy), dilmek, ĩç (hiç)...**
9. Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçesi Ve Köyleri Ağz İncelemesi yüksek lisans tezinden tespit edilen kelime sayısı 368'dir. **kebe, keleb, kōpis, müşkül, (müşkül), nası (nasıl)...**
10. Kırklareli Babaeski Merkez İlçesi ve Köyleri Ağz İncelemesi yüksek lisans tezinden tespit edilen kelime sayısı 643'tür. **bārmak (bağırmak), basmak II, bayāca, çindi (şimdi), çit (çift)...**
11. Diğer tezler ve yazılı kaynaklardan tespit edilen kelime sayısı 992'dir. **Pulis (polis), üte (öte), paptırmak, bovazlı susak (buğazlı susak), yanpeşi...**

KAYNAKÇA

- Acar, Ergün. (2010): *Kastamonu Yöresi Söz Varlığı*, Gazi Kitabevi yayınları, Ankara.
- Aksan, Doğan. (1998):‘Türklerde Sözlükçülük, Bugün Türkiye’de Sözlük’, *Kebikeç*, Sayı: 6, s. 115-118, Ankara
- Aktunç, Hulki. (1998):*Türkçenin Büyük Argo Sözlüğü (Tanıklarıyla)*, Yapı Kredi Yay., İstanbul.
- Akar, Ali. (2001): “Muğla ve Yöresi Ağızlarında Şimdiki Zaman Çekimi”, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 4: 1-10, Muğla.
- Ali AKAR, (2009): ‘Ağız Sözlükleri: Yöntem Ve Sorunlar -I-’, *Turkish Studies*, Cilt: 4/4, Sayfa:5
- Altıntaş, Necati. (1970): ‘Kırklareli Vilayeti ve Yer Adları’, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü, Lisans Tezi, İstanbul.
- Arslan, Sezer. (2008): ‘Balkan Savaşları Sonrası Rumeli’den Türk Göçleri ve Osmanlı Devleti’nde İskânları’, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Aydın, Mehmet. (2002): *Aybastı Ağzı*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Boz, Erdoğan. (2000): “Afyon ve Yöresi Ağızları Ses Bilgisi”, *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt 2, Sayı 1: 50-57, Afyon.
- Bozkurt, Fuat. (1999): *Türklerin Dili*, T.C Kültür Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Bozyiğit, Ali Esat. (1998): *Ankara İli Ağzı Sözlüğü*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara.
- Buran, Ahmet-Nadir, İlhan (2008): *Elazığ Yöresi Söz Varlığı*, TDK Yay., Ankara.
- Büyükakkaş, Ahmet. (2009): ‘Türkiye Türkçesi Ağız Sözlükleri Üzerine Bir Deneme’, *Turkish Studies International Periodical For the*

Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 4/4 Summer, Ankara.

- Caferoğlu, Ahmet. (1963): ‘Anadolu ve Rumeli Ağızlarında Ünlü Değişmeleri’, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*:1-33, Ankara.
- Cebeci, İsa. (2010): *Örneklerle Deliorman Türk Ağzı Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Caferoğlu, Ahmet. (1995): ‘Anadolu İlleri Ağızlarından Derlemeler’, TDK Yay., Ankara
- Çakır, Ali. (2010): *Kırklareli Mutfağı*, Kırklareli Valiliği Yayını, Anıt Matbaa, Ankara.
- Çalışkan Hatice. (1966): ‘Kırklareli Ağzı’, İstanbul, *Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü* İstanbul.
- Çelebi, Evliya. (1966): *Tam Metin Seyahatnamesi*, Üçdal Neşriyat, Cilt:III-IV, İstanbul.
- Çelik, Ergun. (1975): ‘Kırklareli İli ve Vize İlçesi Yöresinin Ağız Özellikleri’, *Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü*, İstanbul.
- Çevik, Hikmet. (1971): *Tekirdağ Yürükleri*, Halkevi Yayınları: 7, Tekirdağ.
- Çınar, Ali Abbas. (2004): *Muğla İli Ağzı Sözlüğü*, Muğla Mermereçiler Derneği Yay., Muğla.
- Dallı, Hüseyin. (1991): *Kuzeydoğu Bulgaristan Türk Ağzıları Üzerine Araştırmalar*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.
- Demir, Necati. (2000): “Karadeniz Bölgesi Ağızlarında Kıpçak Türkçesi Özellikleri”, *IV. Uluslararası Türk Dili Kurultayı Bildirileri*: 1-28, Ankara.
- , (2001): *Ordu İli ve Yöresi Ağzıları*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- , (2005): *Tokat İli ve Yöresi Ağzıları*, Niksar Belediyesi Yayınları, 1.Baskı, Niksar/Tokat.

- Demir, Nurettin. (1999): “Ağız Sözlükçülüğü”, *Kebikeç*, S.7-8 , s.67-75, Ankara.
- Demiray, Gizem. (2008): ‘Kırklareli Pınarhisar Merkez İlçesi Ve Köyleri Ağız İncelemesi’, Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Doğruöz, V.Türkan. (2007): *Milli Mücadelede Kırklareli*, Kırklareli Belediyesi Kültür Yayınları, Kırklareli.
- Dursunkaya, A. Rıza. (1948): *Kırklareli Vilayetini Tarih, Coğrafya ve Eski Eserleri Yönünden Tetkik*, Yeşilyurt Basımevi, Kırklareli.
- Eck. J. ve Man. M. (1959): “1959 yılı Trakya Dialektoloji Gezisi Raporu”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı- Belleten*: 113-118, Ankara.
- Eckmann, Janos. (2004): “Edirne Ağızı”, (Çeviri: Oğuzhan Durmuş), *İlmi Araştırmalar Dergisi*: 135-150
- Ercilasun, Ahmet B. (2002): *Kars İli Ağızları Ses Bilgisi*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Eren, A.Cevat. (1964): “Pomak maddesi”, *İslam Ansiklopedisi*, Milli Eğitim Basımevi, Cilt 9: 572- 576, Ankara.
- Eren, M. Emin. (1997): *Zonguldak-Bartın-Karabük İlleri Ağızları*, TDK Yayınları,1.Baskı, Ankara.
- Ergin, Muharrem. (1998): *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul.
- Ergin, M. Emin. (1982): *Urfa Ağız Sözlüğü*, Harran Yay, Urfa.
- Erten, Münir. (1994): *Diyarbakır Ağızı*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Gökbilgin, M.Tayyip. (1957): *Rumeli’de Yürükler, Tatarlar ve Evlad-ı Fatihan*, İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1.Baskı, İstanbul.
- Göral, Dündar. (1963): ‘Lüleburgaz İlçesi Monografyası’, Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Enstitüsü, İstanbul.
- Güçlü, Faruk. (1999): *Nevşehir ve Yöresi Ağız Sözlüğü*, Ürün Yay., Nevşehir.
- Gülensoy, Tuncer. (1984): “Rumeli Ağızlarının Ses Bilgisi Üzerine Bir Deneme”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*: 87-147, Ankara.

- , (1998): *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- , (1995): *Türkçe El Kitabı*, Bizim Gençlik Yayınları, 2.Baskı, Kayseri.
- Gülseren, Cemil. (2000): *Malatya İli Ağızları*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Gümülcine, Salih. (1968): ‘Pınarhisar Kazası Monografyası’, Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İstanbul.
- Günşen, Ahmet. (2000): *Kırşehir ve Yöresi Ağızları*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- , (2003): “Edirne ve Yöresi Ağızlarında “Aile” ve “Topluluk” İsimleri Yapan -mn (-ıyn~ -ıyn, -ıyl, -ıylı~ - ıylın) Eki Üzerine”, *1.Edirne Kültür Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri*, s.659-669, Edirne.
- , (2001): *Kırşehir ve Yöresi Ağızları Sözlüğü*, Ocak Yay., Ankara.
- Gürgendereli, Rifat (2004): “Edirne İli Ağızlarında Söz Dizimi”, *Doğu-Batı Bağlamında Türk Dili ve Türk Kültürü Bildirileri*, s.44-57
- Gürsevin, Gürer. (2002): *Uşak İli Ağızları*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Hacıeminoğlu, Necmettin. (1992): *Türk Dilinde Edatlar*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı, İstanbul.
- , (1991): *Türk Dilinde Yapı Bakımından Fiiller*, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Hünerli, Bülent. (2006): ‘Kırklareli Babaeski Merkez İlçesi Ve Köyleri Ağız İncelemesi’, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Hürmüzlü, Habib. (2003): *Kerkük Türkçesi Sözlüğü*, Kerkük Vakfı, İstanbul
- İlhan, Nadir. (2009): ‘Sözlük Hazırlama İlkeleri, Çeşitleri ve Özellikleri’, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 4/4 Summer*, Ankara.

- İmer, Kamile. (1998): “Batı Anadolu Ağzları Üzerine Gözlemler”, *Doğan Aksan Armağanı*, A.Ü. D.T.C.F Yayınları, No:366: 83-92, Ankara.
- İnalcık, Halil. (2005): ‘Türkler Ve Balkanlar’, *Bal-Tam Türklük Bilgisi 3*, s. 20-43, Balkan Türklük Bilgisi Araştırmaları, Prizren.
- Kaçar, Ersan. (1967): ‘Lüleburgaz Ağzı Üzerine Bir Araştırma’, Mezuniyet Tezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili Edebiyatı Bölümü, İstanbul.
- Kalay, Emin. (1998): *Edirne İli Ağzları*, TDK Yayınları, 1.Baskı, Ankara.
- Karaçam, Nazif. (1999): *Efsaneden Gerçeğe Kırklareli*, Kırklareli Belediye Yayınları, 1.Baskı, Kırklareli.
- Karpat, H. Kemal (2010): *Etnik Yapılanma Ve Göçler*, Timaş Yayınları, İstanbul.
- Kay, Oya Esin. (1994): ‘Kırklareli Şehri’, LisansTezi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, İstanbul.
- Kıvılcım, Tülin. (1998): ‘Vize Şehri’, Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkmaz, Zeynep. (2005): “Batı Anadolu Ağzlarında Yazıdilinden Ayrılan İsim Ekleri ve Phonolojgie-Morphologie Bağlantısı”, *Türk Dili Üzerine Araştırmalar*, Cilt:2: 222-231, Ankara.
- Kurtulmuş, Zekeriya. (2010): *Kırklareli Folkloru*, Kırklareli Valiliği Yayını, Anıt Matbaa, Ankara.
- Mollova, R. Mefkure. (1999): ‘Balkanlardaki Türk Ağzlarının Tasnifi’, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, s. 167-176, Ankara.
- (2003): *Doğu Rodop Türk Ağzlarının Sözlüğü*, *Türk Dil kurumu Yayınları*, Türk Tarih Kurumu Basım Evi, Ankara.
- Muslu, Coskun. (2007): ‘Vize İlçesi ve Köyleri Ağzları’, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Bitirme Tezi, Edirne.
- Nayır, Yaşar Nabi. (1999): *Balkanlar ve Türklük*, Yenigün Haber Ajansı Basın ve Yayımcılık Anonim Şirketi, 1.Baskı, İstanbul.
- Olçay, Selahattin. (1995): *Doğu Trakya Yerli Ağzı*, TDK Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

- Ölmez, Mehmet. (1994): ‘Türk Dillerinin Sözlükleri ve Türk Sözlükçülüğü’, Uygulamalı Dilbilim Açısından Türkçenin Görünümü, Dil Derneği Yayınları, s. 88-100, Ankara.
- Sangan, Cemil. (1991): ‘Kırklareli Yöre Araştırması’, Bostancı Halk Dansları Topluluğu, İstanbul.
- Sami, Şemseddin. (H.1306): *Kamus ’ul Âlâm*, Mihran Matbaası, Cilt: 2, İstanbul.
- Sevil, Belgin Turan. (1999): ‘Kırklareli İli Lüleburgaz İlçesi ve Köyleri Ağızları İnceleme-Metin’, Trakya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Mezuniyet Tezi, Edirne.
- Şanlı, Cevdet. (1994): “Kırklareli Ağızlarında Ses Olayları”, *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten*: 117-122, Ankara.
- Tor, Gülseren. (2004): *Mersin Ağız Sözlüğü*, Türk Dilleri Araştırmaları Dizisi:38, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. (2000): “Pomak” maddesi, *Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi*, Ana Yayıncılık A.Ş, Cilt:18, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. (1993): “Gacal” maddesi, *Derleme Sözlüğü*, TDK Yayınları, Cilt:6, 1.Baskı, Ankara.
- Türk Dil Kurumu. (1996): “Pomak” Maddesi, *Meydan Larousse*, Meydan Yayınevi, Cilt:4, İstanbul.
- Türk Dil Kurumu. (2009): *Türkiye’de Halk Ağızlarından Derleme Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara.
- Türk Dil Kurumu. (1939):*Türkiye’de Halk Ağızından Söz Derleme Dergisi*, Maarif Matbaası, İstanbul.
- Ülküsal, Müstecib. (1966): *Dobruca ve Türkler*, Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları:26, Seri:III, Sayı:27, Ankara.

EKLER

